

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
katedra geografie

Vladislav LINHART

**VÝZNAM A ZASTOUPENÍ GEOGRAFIE
CESTOVNÍHO RUCHU VE VÝUKOVÝCH
PROGRAMECH ŠKOL**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: RNDr. Jiří ŠÍP, Ph.D.

České Budějovice, 2009

ANOTACE

Název diplomové práce: Význam a zastoupení geografie cestovního ruchu ve výukových programech škol

Pracoviště: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta, katedra geografie

Autor: Vladislav LINHART

Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obory: Učitelství zeměpisu pro 2. stupeň ZŠ

Učitelství přírodopis a pěstitelství pro 2. stupeň ZŠ

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Jiří ŠÍP, Ph.D.

Diplomová práce se zabývá významem a zastoupením geografie cestovního ruchu ve výukových programech škol. Po úvodních teoretických kapitolách následuje vlastní výzkum. Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány do grafů a tabulek, které jsou součástí přílohy. V závěrečné části je provedena rekapitulace zjištěných skutečností a stanovených cílů spojena s možnostmi jejich aplikace v praxi. Zhodnotil jsem postavení geografie cestovního ruchu ve výukových programech různých typů škol a vztah geografie cestovního ruchu k dalším předmětům.

ANNOTATION

Name of diploma work: **Importance and distribution of geography of tourism in the educational programs**

Department: **University of South Bohemia in České Budějovice**

Pedagogical Faculty, Department of Geography

Author: **Vladislav LINHART**

Study program: **M7503 Teacher in elementary schools**

Study course: **Teaching of geography for 2. grade of primary school**

Teaching of natural science and floriculture for 2. grade of primary school

Tutor of diploma work: **RNDr. Jiří ŠÍP, Ph.D.**

The diploma work deals with importance and distribution of geography of tourism in the educational programmes. After the preliminary theoretical chapters my own research follows. The results of questionnaire investigation are made into graphs and tables that are components of the supplement. In the final part there is a summary of the learned facts and set purposes connected with possibilities of their application in practices. I evaluated the position of geography of tourism in the educational programmes in different types of school and the relation of geography of tourism to other subjects.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval zcela samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury a z doposud nepublikovaných dílčích výstupů výzkumu o vzdělávání v cestovním ruchu RNDr. J. Šípa Ph.D., na kterém jsem se částečně podílel.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne

Podpis:

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu této diplomové práce, panu RNDr. Jiřímu Šípovi, Ph.D., za jeho odborné rady a recenzi práce, čímž přispěl ke zpracování mé práce.

OBSAH

1. Úvod	9
2. Cíl a metodika práce	10
2.1. Cíl práce	10
2.2. Metodika práce	10
2.2.1. Seznam škol, výběr vzorku, analýza tematických plánů.....	11
2.2.2. Struktura dotazníků	12
2.2.3. Průběh dotazníkového šetření.....	13
2.2.4. Vyhodnocení dotazníků.....	14
3. Literární rešerše	15
3.1. Teoretické přístupy k problematice cestovního ruchu	15
3.1.1. Vývoj současné terminologie a definice pojmu cestovní ruch.....	15
3.1.2. Vybrané reference a jejich protagonisté ve výzkumu cestovního ruchu	18
3.1.3. Vývoj poznání cestovního ruchu.....	20
3.2. Druhy a formy cestovního ruchu a aktuální užívaná terminologie.....	21
3.2.1. Druhy cestovního ruchu	22
3.2.2. Formy cestovního ruchu	23
3.3. Cestovní ruch jako systém	26
3.3.1. Lokalizační subsystém nabídky.....	27
3.3.2. Selektivní subsystém poptávky.....	28
3.3.3. Trh cestovního ruchu jako realizační subsystém.....	28
4. Český vzdělávací systém cestovního ruchu	30
4.1. Historické podmíněnosti vzdělávání v ČR	30
4.2. Podstata vzdělávání v cestovním ruchu.....	31
4.2.1. Interdisciplinární charakter cestovního ruchu.....	31
4.3. Vzdělávání v oblasti cestovního ruchu na různých typech škol	33
4.4. Využití mentálních map destinace cestovního ruchu.....	35
5. Přehled vzdělávacích zařízení v oblasti cestovního ruchu	37
5.1. Střední školy s výukou cestovního ruchu	40
5.2. Vyšší odborné školy s výukou cestovního ruchu	42
5.3. Vysoké školy s výukou cestovního ruchu	43
6. Analýza současného vztahu teorie a praxe vzdělávání v cestovním ruchu	46
6.1. Skladba předmětů	46

6.2. Charakteristika vybraných předmětů	52
6.3. Rámcový vzdělávací program (RVP) a jeho rozbor.....	54
6.4. Rozbor a srovnání výsledků jednotl. sk. a zhodnocení jejich disproporcí	59
6.4.1. Střední školy.....	59
6.4.2. Vysoké školy.....	71
6.4.3. Skladba studentů VŠ podle absolventů SŠ.....	75
6.4.4. Souhrn všech škol.....	82
6.4.5. Pedagogové.....	88
6.4.6. Odborníci.....	97
7.Závěr.....	100
8. Seznam literatury a použitých zdrojů	109
8.1. Publikace	109
8.1.1. Použitá literatura.....	109
8.1.2. Literatura související s tématem.....	111
8.2. Diplomové práce	112
8.3. Internetové zdroje	112
8.4. Státní zdroje	113
8.5. Ostatní zdroje	113
9.Přílohy	114
9.1. Rozdělení vzdělávacích zařízení se zaměřením na cestovní ruch podle krajů České republiky	
9.1.1. Ústecký kraj	
9.1.2. Jihomoravský kraj	
9.1.3. Jihočeský kraj	
9.1.4. Liberecký kraj	
9.1.5. Olomoucký kraj	
9.1.6. Středočeský kraj	
9.1.7. Moravskoslezský kraj	
9.1.8. Kraj Hlavní město Praha	
9.1.9. Zlínský kraj	
9.1.10. Karlovarský kraj	
9.1.11. Kraj Vysočina	
9.1.12. Plzeňský kraj	
9.1.13. Pardubický kraj	

9.1.14. Královéhradecký kraj

9.2. Rozdělení vzdělávacích zařízení se zaměřením na cestovní ruch podle typu vzdělávání

9.2.1. Střední školy

9.2.2. Vyšší odborné školy

9.2.3. Vysoké školy

9.3. Mentální mapy – grafy

9.4. Dotazník pro studenty a dotazník pro pedagogy

9.5. Tabulky hodnot ke grafům

1. ÚVOD

Cestovní ruch se začal v České republice dynamicky rozvíjet po revoluci v roce 1989. S růstem cestovního ruchu rostou i nároky na vědu a výzkum, je potřebná výchova nových odborných pracovníků v cestovním ruchu. Z toho vyplývá řada změn v odborném školství a větší počet nabízených výukových programů se zaměřením na cestovní ruch.

Diplomová práce se zabývá významem a zastoupením geografie cestovního ruchu ve výukových programech škol. Cílem práce je zhodnotit současný stav a zastoupení geografie cestovního ruchu na různých typech škol a možnosti rozvoje didaktiky cestovního ruchu.

Má diplomová práce je rozdělena do 9 kapitol. Po úvodní kapitole jsou vytýčeny cíle a metodika zpracování práce. V další kapitole je přehled literatury zaměřené na cestovní ruch, na vývoj součastné terminologie a na cestovní ruch jako systém. Od čtvrté kapitoly se zabírám významem a vzděláváním v cestovním ruchu, následuje zpracování českého systému vzdělávání v tomto oboru. Šestá kapitola přináší přehled vzdělávacích zařízení a věnuje se předmětům na sledovaných školách. Tuto kapitolu považuji za stěžejní. Následuje závěrečné zhodnocení.

S pojmem *cestovní ruch* a jeho významem se dnes setkávají žáci již na základních školách. Existuje řada vzdělávacích institucí, které se ve svých výukových programech specializují na výuku cestovního ruchu. Jedná se o střední odborné školy, vyšší odborné školy a vysoké školy. U většiny škol dochází k propojení teorie a praxe. Absolventi těchto vzdělávacích zařízení by měli získat vysoké odborné znalosti, které by poté měli využívat dále v praxi. Oblast cestovního ruchu se stále vyvíjí, což klade na lidi zabývající se tímto oborem nutnost celoživotního vzdělávání.

2. CÍL A METODIKA PRÁCE

2.1. Cíl práce

Cílem mé diplomové práce je zhodnotit význam geografie v teorii i praxi cestovního ruchu s důrazem na její zapojení do českého vzdělávacího systému, její mezipředmětové vazby i její aplikační možnosti v praxi. Hlavním cílem bylo provedení výzkumu na různých typech škol zaměřených na výuku v oblasti cestovního ruchu. Dílčím cílem bylo sestavit aktuální seznam škol zaměřených na výuku cestovního ruchu a u vybraného reprezentativního vzorku provést analýzu jejich výukových programů.

2.2. Metodika práce

Vypracování mé diplomové práce předcházelo soustředění informací, dat a metod potřebných pro vytvoření metodických postupů potřebných pro dosažení stanoveného cíle. Data jsem získal z různých zdrojů – odborné publikace, sborníky, zákony, periodika, internetové stránky, řízené rozhovory. Informace lze rozdělit do několika skupin – o cestovním ruchu, o teorii vyučování (pedagogika, didaktika), o školském systému obecně a konkrétně o výuce cestovního ruchu v České republice. Řadu důležitých informací a hlavně informace týkající se akreditace vzdělávacího programu jsem získal řízeným rozhovorem s Ing. Dagmar Parmovou, vedoucí odborných předmětů Vyšší odborné školy cestovního ruchu v Českých Budějovicích. Informace o vzdělávání v oblasti cestovního ruchu jsem získal při setkání s Mgr. Vladimírem Dvořákem, který vyučuje na ekonomické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, na katedře obchodu a cestovního ruchu.

Sestavil jsem přehled literatury zaměřené na cestovní ruch, na vývoj terminologie cestovního ruchu, uvedl jsem různé definice cestovního ruchu a geografie cestovního ruchu. Část práce bude zaměřená na výzkum stavu vzdělávání v cestovním ruchu v České republice. Součástí mé práce bude diskuse nad obsahem učiva, rozmanitostí předmětů a problémů současného vzdělávání v oblasti cestovního ruchu.

Zpracoval jsem různé všeobecné teorie cestovního ruchu, obecnou teorii vzdělávání od historických pramenů až po současnost u nás, přes vědecké základy, předmětovou strukturu, od participace obecné geografie ke geografii cestovního ruchu.

Zabýval jsem se teoretickou hypotézou důležitosti cestovního ruchu v celkovém systému vzdělávání.

2.2.1. Seznam škol, výběr vzorku, analýza tematických plánů

Dále následuje vlastní šetření. Seznámení se školami, jejich předmětovou a obsahovou strukturou a konfrontací teorie s realitou. Určil jsem si typy škol, na kterých budu sledovat zastoupení geografie cestovního ruchu. Zvolil jsem střední školy, vyšší odborné školy a vysoké školy. Chtěl jsem docílit co nejširšího spektra škol, které se cestovním ruchem a jeho problematikou zabývají. Proto jsem se zaměřil na všechny úrovně školství a využil jsem jejich poznatků, plánů a tematických okruhů. Vypracoval jsem seznam všech středních škol, vyšších odborných a vysokých škol v České republice se zaměřením na cestovní ruch a u vybraného vzorku jsem získal tematické plány. K vypracování tohoto seznamu jsem využil různých zdrojů, abych neopomenul žádnou školu. Využil jsem internetové stránky ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (www.msmt.cz), stránky národního ústavu odborného vzdělávání (www.nuov.cz), dále Atlas školství – přehled škol a studijní nabídky (www.atlasskol.cz), a také stránky školského vzdělávacího a informačního portálu (www.edu.cz). Mimo internetových zdrojů jsem také čerpal z přílohy Hospodářských novin. Konkrétně z přílohy Kariéra speciál na téma „Pomaturitní studium a studium v zahraničí“ a na téma „Jazykové a pomaturitní vzdělávání“. Z Hospodářských novin jsem také využil přílohu IN journal, její speciální vydání na téma „Studium na vysokých školách“ a speciální vydání s tématem „O soukromém vzdělávání“. Dále jsem se obrátil písemnou žádostí o seznam škol v jednotlivých krajích na krajské odbory školství, na odbor vysokých škol a odbor středního a vyššího vzdělávání.

Na základě výše uvedených zdrojů jsem provedl analýzu získaných dat a sestavil seznamy škol se zaměřením na cestovní ruch. Školy jsem segmentoval podle krajů a podle typu školy. Poté jsem zjistil skladbu předmětů týkajících se cestovního ruchu vyučovaných na daných školách. Dalším krokem bylo určení vzorku škol, u kterých budu zjišťovat tematické plány vybraných předmětů. Počet zkoumaných škol jsem volil tak, aby odpovídal přibližně 25% všech škol v dané skupině. Později jsem přidal ještě několik škol pro případ, že bych z některé neobdržel odpověď. Vybral jsem tedy 5 vysokých škol, 6 vyšších odborných škol a 23 středních škol. Střední školy jsem se snažil volit se zastoupením v každém kraji. Vybrané školy jsem obeslal žádostí o poskytnutí tematických plánů či sylabů následujících předmětů: Geografie cestovního

ruchu, Ekonomika cestovního ruchu, Marketing cestovního ruchu, Technika cestovního ruchu. Eventuelně i dalších souvisejících předmětů, které na dané škole vyučují. Pak následovala analýza získaných tematických plánů jednotlivých předmětů.

2.2.2. Struktura dotazníků

Dále se můj výzkum zaměřil na problematiku vzdělávání v oblasti cestovního ruchu. Za tímto účelem jsem s přispěním svého konzultanta sestavil dva dotazníky, jeden určený pro studenty a druhý pro pedagogy. Pomocí prvního dotazníku jsem získal názor studentů různých typů škol na význam, zařazení a důležitost vlivu geografie na odborné předměty. Druhý dotazník jsem zaměřil na zjištění vzdělanosti a odbornosti pedagogů a jejich pohled na odborné předměty. Mým záměrem bylo zjistit pohled studentů a pedagogů na problematiku vzdělávání v cestovním ruchu. Po konzultaci s vedoucím diplomové práce jsem došel k finální podobě otázek. Obsahem každé otázky bylo 17 předmětů, u nichž jsem zjišťoval hodnocení studentů a pedagogů z různých hledisek. Konkrétně se jednalo o tyto předměty: Geografie cestovního ruchu, Technika cestovního ruchu, Ekonomika cestovního ruchu, Marketing cestovního ruchu, Destinační management cestovního ruchu, Úvod do teorie cestovního ruchu, technika obsluhy a služeb, Hotelový provoz, Cizí jazyky, Gastronomie, Průvodcovství, Tělesná výchova a sport, Historie a dějiny umění, Informatika a rezervační systémy, Provoz cestovních kanceláří, Regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu a Modelový zájezd, exkurze. První se týkala zařazení uvedených předmětů. Úkolem bylo vybrat ze tří možností. A – základní předmět = vytváří teoretický základ oboru, B – profilující předmět = profiluje odbornost a specializaci a C – doplňkový předmět = vytváří nadstandard úrovně. Ve druhé otázce se mi jednalo o zjištění významu těchto odborných předmětů ve výuce oborů zaměřených na cestovní ruch. Dotazovaní měli k dispozici stupnici 0 až 5, přičemž 5 bylo maximum. Stejným způsobem se měli pokusit vyjádřit důležitost vlivu geografie na uvedené předměty. Součástí každého dotazníku byla úvodní „hlavička“, která měla za úkol zjistit od studentů obor a ročník, ve kterém studují. U posluchačů VOŠ a VŠ mě zajímalo jaké střední školy absolvovali. Od pedagogů jsem tímto způsobem získal informace o jejich vzdělání (obor, název školy, rok zakončení a akademický titul), pedagogické praxi v oboru cestovní ruch, jiné pedagogické praxi a mimo pedagogické praxi. Dále jsem zjistil, které předměty se zaměřením na cestovní ruch vyučují. Kromě otázek, které již byly uvedeny, obsahoval dotazník pro pedagogy jednu otázku navíc. Týkala se role geografie cestovního ruchu

ve vzdělávacím systému cestovního ruchu. Oba dotazníky jsou součástí přílohy mé diplomové práce.

2.2.3. Průběh dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření jsem provedl na středních školách, vyšších odborných školách a vysokých školách. Mimo studentů zmíněných škol se výzkum týkal i pedagogů působících na těchto typech škol. Konkrétně jsem vybral těchto 9 škol: Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu (České Budějovice), Euroškola Strakonice - Střední odborná škola, s.r.o. (Strakonice), Střední škola obchodní (České Budějovice), Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky (Tábor), Integrovaná střední škola hotelového provozu, obchodu a služeb (Příbram), Hotelová škola (Praha), Vysoká škola polytechnická Jihlava, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích a Univerzita Karlova v Praze. Již podle názvu je patrné, že jsem se snažil vybrat různé druhy škol. Tím jsem dosáhl širokého spektra pohledů a názorů na danou problematiku.

Většinu škol jsem navštívil osobně. Kontaktními osobami byli učitelé geografie cestovního ruchu, na které jsem se obracel přímo či po doporučení ředitelem školy. Také při vyplňování dotazníků jsem měl možnost osobního dohledu. Výhodou mé přítomnosti byl individuální kontakt se studenty a možnost vyřešení případných dotazů, které se většinou týkaly upřesnění některých názvů předmětů. Tento problém vznikl nejednotnou terminologií názvů předmětů (viz.šestá kapitola – podkapitola 6.1. skladba předmětů), v několika případech absencí předmětu ve výukovém programu dané školy. Vyplnění dotazníku trvalo studentům v průměru 10 až 15 minut.

Celkem jsem získal 754 dotazníků od studentů, 35 od pedagogů a 9 od odborníků, zabývajících se cestovním ruchem. Ze středních a vyšších odborných škol jsem získal 537 a z vysokých škol 217 dotazníků. Zde uvádím podrobný výčet počtu dotazníků z jednotlivých škol: 102 dotazníků ze Střední školy a Vyšší odborné školy cestovního ruchu (České Budějovice), 70 dotazníků z Euroškoly Strakonice - Střední odborná škola, s.r.o. (Strakonice), 116 dotazníků ze Střední školy obchodní (České Budějovice), 90 dotazníků ze Střední školy obchodu, služeb a řemesel a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky (Tábor), 81 dotazníků z Integrované střední školy hotelového provozu, obchodu a služeb (Příbram), 78 dotazníků z Hotelové školy (Praha), 146 dotazníků z Vysoké školy polytechnické v Jihlavě, 54 dotazníků z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a 17 dotazníků z Univerzity Karlovy

v Praze. Můj výzkum probíhal od 10. září do 18. listopadu 2009. Účastníky výzkumu byly většinou studenti 3. a 4. ročníků středních škol. U vysokých škol byli největším počtem zastoupeni posluchači 2. a 3. ročníků.

2.2.4. Vyhodnocení dotazníků

Po získání všech dotazníků jsem přistoupil k jejich vyhodnocení. V první řadě jsem zpracoval každou školu jednotlivě a poté jsem provedl celkový výsledek šetření. Údaje získané dotazníkovým šetřením jsem zpracoval do přehledných tabulek a grafů. K tvorbě tabulek a grafů jsem používal Microsoft Excel. U otázky týkající se zařazení předmětů je v tabulce uveden u každé kategorie počet, kolikrát byl předmět do příslušné kategorie zařazen. Otázky, zabývající se významem odborných předmětů ve výuce a důležitostí vlivu geografie na jednotlivé předměty, jsou v tabulce zpracovány podle četnosti uvedení jednotlivých bodových ohodnocení a následně je u každého předmětu vypočítána průměrná hodnota. V tabulkách jsem uspořádal předměty podle hodnoty průměru od největšího k nejmenšímu.

Ve spolupráci s mým vedoucím diplomové práce došlo k výběru odborníků zabývajících se dlouhodobě problematikou vzdělávání v oblasti cestovního ruchu. Tito odborníci mi vyplnili stejný dotazník jako pedagogové. Výsledky dotazníkové šetření v řadách odborníků využiji k porovnání s výsledky ostatních dotazovaných skupin.

Analýzou tematických plánů a po vyhodnocení dotazníků bych rád odpověděl na otázku: „Jak najdu postavení a význam geografie cestovního ruchu v systému vzdělávání cestovním ruchem?“

V závěrečné části provedu rekapitulaci zjištěných skutečností a stanovených cílů spojenou s možností aplikace v praxi, eventuálně uvedu návrhy k odstranění zjištěných nedostatků a možnosti zkvalitnění výuky. V přílohové části uvedu i seznam škol s výukou cestovního ruchu, rozdělený podle typu škol a také podle jednotlivých krajů České republiky a dále tabulky vycházející z dotazníkového šetření.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1. Teoretické přístupy k problematice cestovního ruchu

V této kapitole jsem použil literární rešerši prací domácích i zahraničních autorů, kteří se zabývají teoretickými základy cestovního ruchu. Základní informace o teoretických přístupech k problematice cestovního ruchu jsem získal z práce Vybrané přístupy ke studiu problematiky cestovního ruchu - Šíp a Klůfová (2003).

3.1.1. Vývoj současné terminologie a definice pojmu cestovní ruch

Vývoj cestovního ruchu i směr jeho vědeckého poznání jsou procesy neustále otevřené. Autoři ve svých definicích zohledňují různé stránky tohoto složitého fenoménu, často v závislosti na tom, z pohledu které vědní disciplíny je cestovní ruch zkoumán, definován a vymezen. V této kapitole jsem se zaměřil na vývoj hlavních přístupů k problematice cestovního ruchu v mezinárodním i domácím měřítku. Počátky vědeckého zkoumání cestovního ruchu vyjadřují definice, jejichž snahou bylo odlišit cestovní ruch od širšího pojmu cestování. Knebel (1960) uvádí ve své práci Bormanovu (1931) definici, podle které lze chápat cestovní ruch jako "cesty, které jsou podnikány za účelem zotavení, zábavy, obchodu a povoláním nebo i z jiných příčin, za zvláštními událostmi, a dochází při nich k dočasné změně místa bydliště. Nepatří sem však dojíždění za prací". Na rozdíl od něj R. Gluckman chápe cestovní ruch jako "sumu vztahů mezi lidmi, kteří se nacházejí v nějakém místě přechodně a obyvatel tohoto místa". V této definici je důraz kladen na vztahy mezi lidmi, kteří se účastní cestovního ruchu, jde o sociologické pojetí. E. Fedor (1937) definuje cestovní ruch jako "přích a odliv lidí do určitého místa nebo státu z jiného místa nebo státu". Tato definice bere na zřetel přepravní aspekt a vztahy mezi místem bydliště a cílovým místem cestování. Poserova (1939) definice cestovního ruchu zahrnuje "lokální nebo územní nahromadění cizinců s přechodným pobytem, které podmiňuje vznik vzájemných vztahů mezi cizinci na jedné straně a místním obyvatelstvem, místem a jeho krajinou na straně druhé".⁴⁴ V této definici jsou zdůrazněny změny v místech cestovního ruchu včetně vztahů mezi účastníky cestovního ruchu a místním obyvatelstvem.

Vynikajícími odborníky na poli výzkumu a definování cestovního ruchu jsou W. Hunziker a K. Krapfa, kteří v roce 1942 vydali knihu a v ní cestovní ruch definují jako "souhrnné označení vztahů a jevů, vznikajících na základě cesty a pobytu místně cizích osob, pokud se pobytem nesleduje usídlení a není s ním spojena žádná výdělečná

činnost. V poválečném období se tato definice stala základem pro další vývoj definování cestovního ruchu. V. Dohnal (1969) chápe cestovní ruch jako „Cestu uspokojování potřeb lidí v oblasti rekreace, turistiky a kultury, pokud k němu dochází mimo běžné životní prostředí a ve volném čase“. Podobná je i definice E. Kopša (1969), který definuje cestovní ruch trochu úžeji z hlediska motivace: „Cestovní ruch je forma uspokojování potřeb reprodukce fyzických a duševních sil člověka mimo běžné životní prostředí a ve volném čase“. Podobným způsobem vznikla definice J. Kašpara (1986), která je používána na VŠE v Praze. Podle této definice lze chápat cestovní ruch jako „cestování a dočasný pobyt lidí mimo místo trvalého bydliště, obvykle ve volném čase a to za účelem rekreace, poznání a spojení mezi lidmi.“

Snaha vyřešit problém definice a formulace cestovního ruchu rozvinulo diskuzi, jejímž výsledkem je mnoho definic lišící se pouze v detailech. Jednou z nejvíce akceptovatelných je formulace C. Kaspara (1975), která pojímá cestovní ruch jako „Soubor jevů a vztahů, vyplývajících z cestování a pohybu osob, pro které místo pobytu není místem trvalého bydliště ani pracoviště.“

Z další definice vyplývá, jak se během následujících třiceti let změnil základní pohled na cestovní ruch, a to především v ekonomické oblasti.

„Cestovní ruch je významný společensko – ekonomický fenomén 21. století jak z pohledu jednotlivce, tak i společnosti. Každoročně představuje největší pohyb lidské populace za účelem rekreace a poznávání. Cestovní ruch je pozoruhodnou součástí spotřeby a způsobu života obyvatel, zejména ekonomicky vyspělých zemí. Cestovní ruch zaujímá téměř stejně významné postavení ve světovém vývozu jako telekomunikace, ropný, chemický a automobilový průmysl.“ (Hesková, 2006)

„Charakteristika cestovního ruchu jako otevřeného systému zdůrazňuje význam vlivu vnějšího prostředí na jeho strukturu a vývoj. Význam cestovního ruchu je v poslední době stále více spojován s přímým rozvojem regionů. A musíme uznat, že význam cestovního ruchu pro ekonomický a sociální rozvoj většiny zemí je nezpochybnitelný.“ (Hesková, 2006)

Naproti tomu je definice J. Oriška (1996) založena na bázi životních potřeb člověka. Definuje cestovní ruch jako „formu uspokojování potřeb rekreace, kultury a léčení, která se zpravidla realizuje ve volném čase a mimo místo trvalého bydliště. Člověk tedy nepocituje potřebu cestovního ruchu jako takového, ale pocituje konkrétní potřeby, např. potřebu poznávání, odpočinku, sportovního nebo kulturního vyžití, které je možné uspokojit právě účastí na cestovním ruchu.“

Existují různé názory, týkající se vztahu mezi cestovním ruchem, rekreací a volným časem. Pojmy cestovní ruch, rekreace a volný čas tvoří sadu vzájemně propojených a překrývajících se termínů, jejichž univerzálně akceptovatelná definice je nemožná. Definice těchto pojmů se mění s jejich účelem a kontextem. Například Murphy (1985) chápe rekreaci jako součást cestovního ruchu. Pigram (1985) zastává názor, že cestovní ruch se uskutečňuje v rámci rekreace. Bodewes (1981) vidí cestovní ruch jako fenomén rekreace, Pearce (1987) vidí cestovní ruch jako široké spektrum aktivit volného času. Šíp (2000) považuje cestovní ruch jako jednu z forem uspokojování lidské potřeby regenerace fyzických i duševních sil. Podle Wokouna a Vystoupila (1983) se cestovní ruch a rekreace překrývají jen částečně, neboť cestovní ruch zahrnuje i některé aktivity, mající povahu pracovních výkonů, jako jsou služební a obchodní cesty, účast na kongresech a setkáních. Je-li výkon rekreační činnosti spojen s opuštěním místa trvalého bydliště, dochází okamžitě k účasti na cestovním ruchu.

Také řada mezinárodních organizací vyvinula úsilí ke sjednocení definice cestovního ruchu. Mezi důležité kroky patřilo v roce 1937 formulování pojmu *mezinárodní turista*. Tento pojem formulovala Statistická komise OSN a v roce 1953 zavádí tato komise i pojem *mezinárodní návštěvník*. V roce 1963 konference OSN o mezinárodním cestovním ruchu v Římě doporučila definice pojmů *návštěvník* a *turista*. Tyto však nebyly přijaty všemi státy. Jde o období, kdy nebyl cestovní ruch jako takový stále ještě definován a formulován. V roce 1991 na Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu v Ottawě, kterou pořádala Světová organizace cestovního ruchu (WTO), byl podán jednotný návrh na unifikaci základních pojmů souvisejících s cestovním ruchem. Byly přesně vymezeny základní pojmy z oblasti cestovního ruchu. Cestovní ruch byl definován jako činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí (místo bydliště) a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel této cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě. Tato definice vylučuje z cestovního ruchu cesty v rámci místa trvalého bydliště, pravidelné cesty do zahraničí, dočasné přestěhování za prací a dlouhodobé migrace. (WTO, 1991)

Cestovní ruch je ve výkladovém slovníku definován jako „komplexní společenský jev, souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a prosazování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a

ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně – správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.“ (Pásková, Zelenka, 2002)

S větším ohledem na přírodu se setkáváme v nových, alternativních formách cestovního ruchu, které vznikly v polovině 80.let. Charakteristický pro ně je vyrovnaný vztah mezi přírodou a lokální společností, tyto formy cestovního ruchu se podle některých odborníků staví do protikladu k masové a komerční turistice (Szchwichtenberg, 1993). Vztah mezi hostitelskou populací cílového místa a turisty se může vyvíjet od euforie přes znechucení až po antagonismus. Nárůst dopravy v závislosti na rozvoji masového cestovního ruchu má negativní dopady na krajinu, dochází ke znečišťování atmosféry výfukovými plyny, nezanedbatelný je i hluk. Individuální doprava sice usnadňuje disperzi cestovního ruchu, avšak je neekologická. Ekologičtější alternativou je hromadná doprava. Většina turistů se však přepravuje letadly, což jsou dopravní prostředky nejméně přátelské životnímu prostředí (Perez – Salom, 2001).

Většina autorů se shoduje v názoru, že cestovní ruch se uskutečňuje mimo místo trvalého bydliště ve volném čase a to za účelem rekreace a poznání. Některé definice (Wokoun a Vystoupil, 1983) zahrnují do cestovního ruchu i jiné aktivity, jako jsou služební a obchodní cesty, účasti na kongresech a stážích. R. Gluckman má podobný názor jako Poser (1939) – kdy cestovní ruch podmiňuje vznik vzájemných vztahů mezi cizinci a místním obyvatelstvem.

Ztotožňuji se se Šípem, protože považuje cestovní ruch za jednu z forem uspokojování lidské potřeby regenerace fyzických i duševních sil. A metodiku své práce postavím na jeho definici cestovního ruchu. Šíp (2001) definuje cestovní ruch jako socioekonomický volný systém, jehož základními stavebními prvky jsou subsystém nabídky, subsystém poptávky, subsystém realizační a vazby mezi nimi představující toky turistů, služeb, informací a finančních prostředků. Akceptuji důraz kladený na vysoký stupeň komplexity.

3.1.2. Vybrané reference a jejich hlavní protagonisté ve výzkumu cestovního ruchu

Historií výzkumů v oblasti cestovního ruchu a rekreace se ve svých pracích zabývá celá řada autorů, připomeňme např. A. Kowalczyka (1997), Burkart (1974), Armanski (1978), a další. Fenomén cestovního ruchu se stal záhy středem pozornosti zejména sociologie, ekonomie a geografie a v poslední době i ekologů.

Předmětem zájmu sociologů je zejména fond volného času, například V. Graf Bücher (1956) se zabýval volným časem. Vlivům cestovního ruchu na sociální prostředí obyvatel turistických destinací se věnoval sociolog E. Cohen (1973, 1988).

Práce ekonomů W. Hunzíkera a K. Krafta (1942) a C. Kaspara (1975) jsou zaměřené na učebnice cestovního ruchu se snahou o definice a terminologické pojmenování jevů. V.T.C. Middelton (např. 1988), J. Oglivy (1990), A. Bull (1991), A. Morrison (1995) se zabývají ekonomikou a marketingem cestovního ruchu.

Za počátky vědeckého geografického přístupu k problematice cestovního ruchu lze považovat práce z klasických turistických destinací. Jde především o alpské státy, které se nejdříve staly cílem cestovního ruchu. Podle německého geografa A. Steinecka (1976, 1977) byly počátky vývoje myšlení a prací v geografii cestovního ruchu nejvíce ovlivněny paradigmaty:

- morfogenetického přístupu (H. Poser 1939)
- lokalizačních modelů (W. Christaller 1955)
- funkčního sociogeografického přístupu – geografie volného času (K. Ruppert, J. Maier 1970), druhé bydlení (Dewailly, Duboi, Wolfe), městský cestovní ruch (Gunn, Clare 1972)

V současné době je třeba připojit nové paradigma regionálního rozvoje cestovního ruchu. Toto moderní paradigma spojuje v prostoru a čase ekonomické, sociologické, psychologické, technologické i marketingové aspekty v jedno komplexní, a tím se stává geografické paradigma.

Pozorností ekologů se stává otázka trvale udržitelného cestovního ruchu.

Definice *trvalé udržitelnosti* se poprvé objevila v roce 1972 v první zprávě Římského klubu Hranice růstu (Medaws et al., 1972), ve které je trvalá udržitelnost definována jako „stav globální rovnováhy, při které se počet obyvatel Země a kapitál udržují na více méně konstantní úrovni a tendence působící na růst či pokles těchto veličin musí být pod důslednou kontrolou“.

Mourek (2000) zjistil, že pojem trvale udržitelný rozvoj byl ve skutečnosti používán již na počátku 18. stol, kdy byl poprvé použit v lesním hospodářství. Různých definic trvale udržitelného rozvoje existuje celá řada. Z našeho pohledu je významný následující názor. „Základním problémem je pojem udržitelnosti, původně vyvinutý v biologicko-fyzikálním kontextu. Bývá teď aplikovaný v mnohem širším kontextu socio-ekonomickém.“ (Norgaard, 1988). Od pojmu trvale udržitelný turismus není daleko k pojmu trvale udržitelný cestovní ruch.

3.1.3. Vývoj poznání cestovního ruchu

Počátky výzkumů cestovního ruchu a rekreace klade Kowalczyk do pol. 19. stol., kdy hlavním předmětem zájmu byla hlavní turistická místa a jejich popis. Termín *geografie turismu* použil poprvé J. Stradner (1905). Změny systému osídlení způsobené vlivem rozvoje hotelové a gastronomické báze zkoumal ve své disertační práci K. Sputz. Za základní teoretické příspěvky geografie cestovního ruchu jsou považovány práce A. Grünthala, který působil v prvním výzkumném ústavu, zabývajícím se cestovním ruchem. Byl založen v r. 1929 při Vysoké škole obchodní v Berlíně a byly zde vytvořeny první základy tohoto vědního oboru.

Ve Francii a Itálii spadají první výzkumy cestovního ruchu do 20. let.

Ve 30. letech se rozvíjí geografie cestovního ruchu a rekreace ve Francii, Švýcarsku, Japonsku i USA .

Po druhé světové válce byly v USA zkoumány ekonomické dopady cestovního ruchu na cílové regiony a trasy. Mnoho odborníků se zabývalo analýzou turistických multiplikátorů jako kvantitativní metodou pro hodnocení regionálních dopadů cestovního ruchu. V posledních letech je metoda multiplikátoru využívána i při hodnocení dopadů cestovního ruchu na životní prostředí. Turistický výdajový multiplikátor představují jako jev, kdy účinek turistických výdajů není určen společností, ve kterých jsou obvykle utraceny. Účinek turistického výdajového multiplikátoru takto zahrnuje řetěz přímých, nepřímých a indukovaných efektů. V práci Coopera (1947) je diskutována problematika sezónnosti a motivací k účasti na cestovním ruchu.

V 60. letech vzniklo několik vlivných přehledů autorů Murphyho, Winsberga a Wolfa.

Rozkvět publikací o cestovním ruchu nastal v 70. letech. Nejznámějšími autory tohoto období byli Cosgro a Jackson, Lavery, Coppock a Duffield, Robinson, kteří se soustředovali především na cestovní ruch. Jednotlivé práce se postupně orientovali na hledání prostorových modelů cestovního ruchu a jejich strukturu.

Studium cestovního ruchu a rekreace není izolováno od širších trendů například v geografii. Hlavní roli v této disciplíně stále hraje regionální přístup. Studia cestovního ruchu a rekreace se však týkají i analýzy prostorových systémů v 60. a 70. letech. Spotřeba se objevovala v geografické literatuře zřídka. Geografové dávali ve svých výzkumech přednost výrobě, pracovní síle, lokalizaci průmyslu nebo vývoji měst.

Spotřeba se stala předmětem výzkumů až v 90. letech. Odrážela tak zvyšující se ekonomický význam a obnovený zájem o kulturní záležitosti. Geografové i další odborníci začali zkoumat vztahy mezi kulturou a spotřebou.

Ze starších československých prací je třeba vyzdvihnout zejména unikátní rajonizaci cestovního ruchu autorů Kotrby a Příkryla, či V. Dohnala (1985) a na ni navazující koncepce pro rozvojové země, kterou bývalá ČSSR uplatnila z pověření OSN v Tunisu. Práce S. Šprincové ze šedesátých až osmdesátých let 20. století zaměřené na obecnou geografii cestovního ruchu a regionalizaci cestovního ruchu věnované především oblasti Jeseníků. Dále pak V. Huňáčková metodika průvodcovské činnosti z osmdesátých let, nebo sociologicky zaměřené práce P. Pácla ze stejného období.

Přechod České republiky na tržní ekonomiku přinesl řadu změn, které se na počátku devadesátých let projevíly nedostatkem aktuální literatury. Tento deficit je postupně vyrovnáván. Ze současných autorů tuto potřebu postupně doplňují například práce J. Orišky (1996), Bičíka (1995), J. Šípa (1997, 2000), M. Heskové (2000), J. Štýrského (1998), V. Štěpánka, L. Kopačky a J. Šípa (2001), J. Zelenky (2002), M. Páskové (2002), V. Malé (1999), M. Čertík (2001), atd.

3.2. Druhy a formy cestovního ruchu a aktuální užívaná terminologie

K racionálnímu provedení analýzy vzdělávacího systému cestovního ruchu jsem si sestavil terminologický aparát vyplývající z mé literární rešerše. Rozhodl jsem se pro terminologii užívanou i mnohými odborníky zabývajícími se touto problematikou a vytvořenou Šípem (2001).

„Druhy cestovního ruchu vycházejí ze základu jevového průběhu cestovního ruchu ovlivněného geografickými, časovými, ekonomickými, sociologickými, demografickými i jinými souvislostmi. Nejčastěji se používá kritérium délky trvání, pohybu účastníka cestovního ruchu přes státní hranice, valutového podílu cestovního ruchu na platební bilanci, podle organizace, podle převažujícího místa pobytu, výběru účastníků cestovního ruchu.“

3.2.1. Druhy cestovního ruchu

Krátkodobý cestovní ruch trvá obvykle 1 - 3 dny a člení se na výletní (jednodenní) a víkendový (2-3 dny). K tomuto účelu slouží nejčastěji víkendy a svátky. Podle jiných odborníků trvá krátkodobý cestovní ruch pouze 1 – 2 dny.

Dlouhodobý cestovní ruch je uskutečňován formou delších pobytů a cest po dobu jednoho týdne a více. K tomuto typu cestovního ruchu je zapotřebí, aby účastník čerpal pracovní volno.

Příjezdový cestovní ruch (incoming, aktivní cestovní ruch) zahrnuje všechny účastníky cestovního ruchu s cizí státní příslušností, kteří překročí hranice sledovaného státu. Všechny výdaje cizích návštěvníků spojené s pobytem v navštívené zemi aktivně posilují devizové saldo jako export.

Výjezdový cestovní ruch (outgoing, pasivní cestovní ruch) zahrnuje všechny výjezdy účastníků cestovního ruchu ze sledované země. Výdaje spojené s cestováním státních příslušníků do zahraničí pasivně ovlivňují devizové saldo jako import.

Domácí cestovní ruch zahrnuje všechny aktivity účastníků cestovního ruchu spojené s cestovním ruchem na vlastním státním území. Podle rozložení cestovního ruchu během celého roku lze rozlišovat celoroční cestovní ruch probíhající po celý rok, sezónní letní cestovní ruch a sezónní zimní cestovní ruch.

Širokou škálu nabídky různých forem cestovního ruchu nabízí *městský cestovní ruch (urban tourism)*.

Oproti němu *venkovský cestovní ruch (rurální, rural tourism)* je situován do venkovského prostředí a stal se významným nástrojem pro současnou stabilizaci venkova a jeho kulturní krajiny. Za specifické formy tohoto cestovního ruchu jsou považovány agroturistika a chalupářství.

Díky příhodným přírodním podmínkám vznikla střediska, ve kterých probíhá *destinační cestovní ruch*. Jsou to především přímořská střediska, střediska u vodních ploch a vodních toků, horská střediska.

Neorganizovaný cestovní ruch je individuální ve všech směrech (volba místa, trasy i služeb). Nevýhodou jsou rizika možných následků, která vznikají neznalostí místních poměrů.

Pokud účastník zvolí *organizovaný cestovní ruch*, zavazuje ho předem stanovený program omezující možnosti vlastního rozhodování. Nespornou výhodou ovšem zůstává, že organizátor je povinen hradit způsobené škody.

Jestliže je výběr účastníků omezen na základě určitých kritérií (zaměstnanec podniku, odborář, lázeňská léčba atd.), jedná se o *cestovní ruch vázaný*. V okamžiku, kdy se mohou účastnit všichni přihlášení, jedná se o *cestovní ruch volný*.

3.2.2. Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu se dělí podle motivace účastníků. Jsou přímo závislé na převládající činnosti účastníků cestovního ruchu. Rozvoj společnosti přináší i zde stále nové a nové potřeby poptávky spojené s novými technologiemi, které působí na vznik nových forem cestovního ruchu.

Pobytový cestovní ruch probíhá na jednom místě a je nejčastější formou rekreace. Jejím cílem je obnova fyzických a duševních sil. Tato forma bývá spojena se sportovní činností, návštěvou lesa, koupáním, chatařením a chalupařením spojeným s pracemi na zahradě.

Poznávací cestovní ruch má v náplni poznání přírodních a kulturních zajímavostí navštíveného regionu. Z něho vychází kulturní cestovní ruch jako specializovaná forma poznávacího cestovního ruchu, který zaměřuje svoji pozornost na prožitky vyvolané uměleckými památkami, architekturou, muzei, galeriemi, kulturními tradicemi, zážitky z koncertů a divadel.

Léčebný cestovní ruch je nejvíce reprezentován pobytem v lázních, který je na jedné straně spojen s léčením a na druhé straně i s kulturním a poznávacím vyžitím.

S nárůstem automobilové dopravy vznikla specifická forma cestovního ruchu – automototuristika. Objevují se i další nové formy spojené s velkými městy nebo sezónními destinacemi s velkou kapacitou služeb. Tento druh nabízí výhodné podmínky mimo hlavní období. Dostal název kongresová turistika.

Novým fenoménem v nabídce cestovní kanceláří se stal *incentivní cestovní ruch*, který je založen na pobídkovém principu, nebo na principu za odměnu. Jako příklad uveďme nabídku levného jednodenního zájezdu s obědem spojeného s předváděním a prodejem drahých výrobků, zájezd pro zaměstnance jubilanty, akce uspořádaná firmou pro své obchodní partnery, nebo také například nákup zájezdů pro propagační akce výrobků různých firem. Venkovský (rurální) cestovní ruch je spojen s různými formami krátkodobých i dlouhodobých pobytů na venkově jako jsou např. agroturistika, která zahrnuje pobyt na funkční zemědělské farmě, zelená turistika znamenající pobyt v přírodě, sběr lesních plodů atd., ekoagroturistika, chalupaření, chataření, lov a rybolov.

Na aktivní udržování kondice a stále více i na prožitky spojené s tzv. adrenalinovými sportovními aktivitami se specializoval *sportovní a sportovně-turistický cestovní ruch*. K modernímu cestovnímu ruchu neodmyslitelně patří široká škála nabídky sportovních a turistických aktivit. Souvisí to se změnou životního stylu, s rostoucím zájmem klientů o vlastní zdraví a vlastní prožitky. Většina sportovních a turistických aktivit v cestovním ruchu probíhá v přírodním prostředí tzv. outdoor activities, které formují estetické vnímání a utváří pozitivní vztah k životnímu prostředí. Podle sezónního členění cestovního ruchu rozdělujeme sportovní aktivity na letní a zimní. Mnohé aktivity lze však díky cestovnímu ruchu provádět celoročně. Zimní sporty a turistické aktivity zaznamenaly v posledních dvaceti letech vysoký nárůst poptávky po zimní dovolené. Potvrzují to i výsledky různých průzkumů, které ukazují na rostoucí význam zimních pobytů. Lidé si rozdělují vlastní dovolenou na několik částí, které jsou směřovány jak do letních, tak stále častěji do zimních měsíců. V zimním období má největší význam především lyžování, které přineslo zejména v 90. letech 20. století mohutný rozvoj infrastruktury v podobě nově budovaných skiareálů a doprovodného průmyslu vyrábějícího sportovní výzbroj a výstroj. Masový rozvoj zimních sportů přináší bohužel vysokou, často až neúnosnou zátěž životního prostředí. V současné době existuje široká paleta lyžařských sportů, která umožňuje sportovní vyžití všech zájemců, od začátečníků až po vyspělé lyžaře. Téměř každoročně se objevují nové formy lyžařských dovedností.

Letní měsíce jsou stále hlavním obdobím čerpání dovolené a rekreace. Tento druh rekreace je nejmasovější a bývá nazýván oddychovým. Také v letní sezóně se projevuje trend posledních desetiletí – aktivní způsob trávení dovolené. Tělesný pohyb, různé formy turistických aktivit, kolektivní a individuální sporty, a také „adrenalinové sporty“ jsou nedílnou součástí náplně rekreačních pobytů. Nabídka možností aktivního pobytu v letních měsících je velmi široká, od tradičních turistických forem pěší, cyklo a vodní turistiky, přes tradiční sporty jako je plavání, tenis, posilování, až k netradičním a moderním sportům zahrnujícím golf, squash, windsurfing a často až k „adrenalinovým sportům raftingu, paraglidingu, canyoningu.

Pro srovnání uvádím zpracování forem cestovního ruchu M. Heskové (2006), která je člení z hlediska geografického, sociologického, z hlediska dynamiky, podle počtu účastníků, způsobu organizování, věku účastníků, délky účasti, převažujícího místa pobytu, ročního období a použitého dopravního prostředku. Dalším dělením vzniká na čtyřicet forem cestovního ruchu.

Zcela specifické postavení má v dnešním cestovním ruchu cestování dětí a mladých lidí. Jedná se o dynamický a rychle rostoucí segment trhu, který má své zvláštnosti. Mladí lidé jsou velmi perspektivní skupinou, protože se dá předpokládat, že se do navštívených destinací budou opakovaně vracet v dospělosti. Podle Čertíka (2001) se v současné době ustálilo tzv. třísegmentové rozdělení mladých lidí:

- pod deset let (zcela kontrolováni rodiči)
- 10 - 20 let (jistá míra vlastního rozhodování)
- 20 – 30 let (již zpravidla dle svého rozhodování a částečně i finančně nezávislí)

V praxi se můžeme setkat s celou řadou jiných kritérií. Prakticky se však za mladé lidi považují ti, kteří dosáhnou maximálně věku 26 let. Tato hranice je také obvykle uváděna v různých slevách a výhodách, které poskytovatelé služeb mladým lidem nabízejí.

Během své stávající praxe ve školství jsem zjistil, že toto rozdělení je nedostačující a je potřeba ho ještě dále rozčlenit. V kategorii pod 10 let je třeba oddělit od sebe skupiny dětí předškolního věku – do 6 let a skupinu žáků prvního stupně od 6 do 11 let. Následující časový rozsah 10 – 20 let se mi jeví jako příliš široký. Navrhl bych podskupinu dětí 12 - 15 let a po té 16 – 19 let. V tomto období míra vlastního rozhodování zesiluje a přechází v poslední fázi 20 – 30 let, kdy se člověk stává zcela samostatným.

Při pohledu na charakteristické rysy *mládežnické turistiky* zjistíme, že základní formou cestování mládeže je nezávislá individuální turistika. Mladí lidé preferují spíše služby pro jednotlivce, méně se zúčastňují skupinových zájezdů. Obecně lze konstatovat, že se zvyšujícím se věkem a růstem finanční nezávislosti roste podíl individuální turistiky. V případě skupinové turistiky preferují mladí lidé zájezdy bohaté na programové a animační služby. Typické jsou však skupinové zájezdy dětí.

Formy zábavy blízké mladým lidem obsahují:

- netradiční sporty (squash, lakros, ricochet, footbag, skateboard)
- dobrodružné sporty (paragliding, canyoning, rafting, horolezectví a vysokohorský trekking)
- hudební a kulturní aktivity (festivaly moderních hudebních forem, netradiční divadlo)
- vzdělávání mladých lidí (stáže, studijní pobyty, studium v zahraničí, jazykové kurzy)
- pracovní aktivity mladých lidí (brigády, au pair služba)

- meditační aktivity
- tvořivé činnosti

Důležitým prvkem mládežnické turistiky je potřeba kontaktů se stejně sociálně, věkově a zájmově orientovanými skupinami lidí. Větší podíl mezi mladými cestovateli mají vysokoškoláci. Tato skutečnost roste i díky neustále se zvyšujícímu počtu vysokoškolsky vzdělaných lidí. Mládežnická forma turistiky využívá na jedné straně toho, že mladí lidé mají v průběhu kalendářního roku více volného času než dospělí, zároveň také cenovými slevami a atraktivní programovou nabídkou, kdy dochází k zaplňování nevytížených kapacit v mimosezóně.

Ve světě existuje celá řada organizací, které se turistice mladých věnují. Zaměřují se na poskytování cenově dostupných služeb a sdružují poskytovatele těchto služeb, cestovní kanceláře a další subjekty poskytující turistiku dětí a mládeže.

3.3. Cestovní ruch jako systém

Pro potřeby analýzy ve vztahu ke vzdělávání v cestovním ruchu je třeba definovat teoretický základ systému cestovního ruchu, který se stane základem našich dalších metodických kroků. V následující kapitole jsem se pokusil provést charakteristiku systému cestovního ruchu. Její základ jsem převzal z vysokoškolské učebnice Geografie cestovního ruchu – Štěpánek, Kopačka, Šíp (2001). Po prostudování několika různých pramenů jsem došel k závěru, že tato učebnice nabízí jako jedna z mála téma cestovní ruch v širokých geografických souvislostech. Text této učebnice je rozdělen do čtyř základních bloků a v jejich rámci dále přehledně členěn na jednotlivé kapitoly a podkapitoly. Za blokem obecným následují bloky regionální, členěné na Evropu, ostatní kontinenty a Česko. Učebnice je vhodná především pro výuku na vysokých školách a to studentům odborné geografie, cestovního ruchu i posluchačům učitelských studijních kombinací, jejichž předmětem studia je i geografie.

Z této publikace jsem vybral část, jenž nejlépe vystihuje cestovní ruch jako systém. „Cestovní ruch jako obecně pojatý objekt představuje reálný socioekonomický volný systém, jehož základními stavebními prvky jsou subsystém nabídky, subsystém poptávky, subsystém realizační a vazby mezi nimi představující toky turistů, služeb, informací a finančních prostředků. Základní vlastností tohoto systému je vysoký stupeň komplexity.“ (Šíp, 2001)

Vazby vznikající uvnitř systému cestovního ruchu evokují vznik složitého socioekonomického procesu probíhajícího v geografickém prostředí a čase na základě aktivace potenciálů cestovního ruchu.

Ke střetu potenciálů na straně nabídky a na straně poptávky dochází na trhu cestovního ruchu, který je hlavním činitelem ovlivňujícím existenci a vývoj současného cestovního ruchu. Jakmile dojde k poklesu poptávky, nebo převisu nabídky nad poptávkou, dochází k selhání trhu cestovního ruchu.

3.3.1. Lokalizační subsystém nabídky

Principy lokalizačního subsystému nabídky jsou založeny na primárních, sekundárních a terciálních potenciálech – zdrojích.

a) Primární potenciál

Primární potenciály zahrnují existenci a rozmístění přírodních a společenských atraktivit. Pestrost druhů, stupeň přitažlivosti a kvalita těchto atraktivit profiluje možnosti využitelnosti dané lokality, oblasti nebo regionu v cestovním ruchu.

Mezi přírodní atraktivity řadíme klima, morfologické členění terénu, polohu místa, hydrosféru, fyto a zoosféru, čistotu životního prostředí.

Mezi společenské atraktivity řadíme architektonické stavby a památky, technické památky, historická sídla, muzea, galerie, divadla, koncerty, festivaly, produkty cestovního ruchu - festivaly cestovního ruchu, produkty virtuální reality - zábavné parky (Legoland, Disneyland), sportovní zařízení a sportovní události, národní, oblastní historie, tradice, pověsti, folklór, kuchyně a jazyk.

b) Sekundární potenciál

Sekundární potenciál vytváří materiálně technickou základnu, realizuje příjmy v lokalitě, vytváří pracovní místa, oživuje centra měst, venkovskou krajinu a zvyšuje přitažlivost místa. O míře využívání primárního i sekundárního potenciálu rozhodují marketingové schopnosti zainteresovaného managementu.

Potenciály vztahující se k budování materiálně technické základny jsou výhodnost polohy budovaných objektů, ceny pozemků, kvalita životního prostředí, dostupnost a kapacita zdrojů energie, vody a pracovních sil, projektování nových objektů na profesionální úrovni, průzkum trhu před zahájením realizace záměru a místní kriminalita.

Potenciály vztahující se k vybudované materiálně-technické základně jsou pestrost a kvalita nabídky služeb, úroveň marketingových strategií a úroveň zavádění nových technologií a inovací.

c) Terciální potenciál

Role terciálního potenciálu spočívá v organizaci, řízení, podpoře rozvoje podnikatelské sféry, vzdělávací, osvětové a legislativní činnosti, kompletního marketingového monitoringu, regionálního a územního plánování, destinačního marketingu. Propojenost vazeb terciálních potenciálů k primárním a sekundárním potenciálům umožňuje vysílat impulsy směřující k optimalizaci lokálního, regionálního a národního rozvoje cestovního ruchu.

3.3.2. Selektivní subsystém poptávky

„Difúzní potenciál cestovního ruchu (poptávka) vznikal dlouhodobě na základě urbanizace, industrializace, kumulace kapitálu a znečišťování životního prostředí. Zvyšování životní úrovně a s ní fondu volného času spolu s koncentrací obyvatelstva se staly rozhodujícími faktory pro vznik masového cestovního ruchu, který se stal prostředkem k uspokojování potřeby regenerace duševních a fyzických sil člověka. Prostorová diferenciací se stala základním předpokladem turistické migrace. Z míst trvalého bydliště se rekrutuje účastník cestovního ruchu, který reprezentuje stranu poptávky uspokojovanou na trhu cestovního ruchu adekvátní nabídkou, jehož rozhodování ovlivňuje řada faktorů a vyplývajících potenciálů. Mezi nimi mají dominantní postavení životní úroveň, kvalita životního prostředí a v neposlední řadě i úroveň předkládané nabídky.“ (Dewailly, 1993)

3.3.3. Trh cestovního ruchu jako realizační subsystém

Turistická migrace účastníků cestovního ruchu z místa svého bydliště je realizována poskytováním a zprostředkováním služeb doprovázených tokem finančních prostředků a kapitálu do tranzitních a cílových prostorů.

Geografické prostředí disponuje dvěma základními skupinami potenciálů cestovního ruchu. První skupinu tvoří potenciály, které ovlivňují návštěvnost místa, druhou skupinu tvoří potenciály, které motivují člověka opouštět bydliště a tak se zúčastňovat cestovního ruchu. V současném moderním cestovním ruchu je typickým požadavkem kvalita služeb, vysoká aktuálnost poskytovaných informací, rychlost

odezvy při poskytování služby. Velice dynamicky se mění oblasti zájmu turistů a náplň zájezdů. Rostou a mění se nároky na úroveň a včasnost služeb, na informovanost, atd. Závěrem lze tedy říci, že tato kapitola nás dovádí k poznání potřeby interdisciplinarity cestovního ruchu. Interdisciplinární charakter cestovního ruchu vyžaduje participaci řady navzájem odlišných vědních oborů. Z teoretické analýzy vyplývá sice složitost interdisciplinárních vazeb, ale současně i významné postavení geografie a potřeba zjištění, jak je to ve vzdělávání.

4. ČESKÝ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM CESTOVNÍHO RUCHU

V této kapitole se zaměřím na historii vzdělávání v oblasti cestovního ruchu v České republice. Dále se zabývám vzděláváním v oblasti cestovního ruchu na různých typech škol a také zde využiji poznatky získané při výzkumu mentálních map na PF JČU.

4.1. Historické podmíněnosti vzdělávání v ČR

V roce 1920 vznikla cestovní společnost Čedok, která se stala nejvýznamnějším činitelem v oblasti cestovního ruchu v Československu. Disponovala sítí kanceláří doma i za hranicemi. Bohužel v prvorepublikovém Československu nebyla ještě možnost vzdělání odborných pracovníků. Zkušenosti byly získávány bez pedagogického dohledu, především na úrovni učňovských zařízení. Ani výzkum neřešil teoretické problémy cestovního ruchu.

K podstatné změně dochází až po roce 1958, v přímé návaznosti na zvyšující se životní úroveň obyvatelstva. V důsledku toho je věnována zvýšená pozornost i vzniku odborných škol se zaměřením na cestovní ruch, středních odborných učilišť, středních hotelových škol, středních škol společenského stravování a středních ekonomických škol cestovního ruchu. Středisky vzdělání v tomto oboru se stávají především Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Praha.

Podle Šípa (2007) byl na území bývalého Československa a dnešní České republiky vzdělávací systém cestovního ruchu ideologicky i odborně stabilizovaný. V 80. letech minulého století odpovídala kapacita studujících i vyučujících potřebě oboru. Na našem území fungovalo cca 5 hotelových škol, 1 střední ekonomická škola, 2 obory pomaturitního studia a na VŠE Praha a Bratislava obor cestovní ruch, která zároveň vyučovala program zaměřený na výchovu odborných učitelů ekonomických předmětů s inženýrským titulem. Teoretická základna byla přiměřena poměrům i vývojové fázi cestovního ruchu. Na našem území proběhla unikátní rajonizace cestovního ruchu, na Slovensku fungoval dokonce Výzkumný ústav cestovního ruchu a samostatná fakulta cestovního ruchu v Banské Bystrici. Po roce 1989 došlo k prudkému nárůstu cestovního ruchu do západních zemí. A s tím souvisí i potřeba služeb spojených s cestovním ruchem a kvalifikovaných pracovních sil. Z tohoto důvodu byly zakládány nové školy i nové studijní obory spojené s cestovním ruchem. Většina škol však neměla

dostatečné odborné zázemí. Odborné předměty vyučovala řada pedagogů bez odpovídajícího vzdělání a praktických zkušeností s cestovním ruchem.

Vědní disciplíny, které se podílely na výzkumu i vzdělávání v cestovním ruchu, se postupně oddělují od svého všeobecného teoretického základu ekonomiky na oborovou ekonomiku cestovního ruchu, od geografie na geografii cestovního ruchu, od technologie na techniku cestovního ruchu, od marketingu na marketing cestovního ruchu, od managementu na management volného času a destinační management. Všechny tyto disciplíny mají svůj objekt sledování, mají svoji terminologii i metodiku.

4.2. Podstata vzdělávání v cestovním ruchu

V České republice existuje řada vzdělávacích institucí, které do svých výukových programů zařazují výuku cestovního ruchu. Absolventi těchto vzdělávacích zařízení by měli získat vysoké odborné znalosti, které by poté měli využívat dále v praxi. Oblast cestovního ruchu se stále rozvíjí, potřeby na trhu práce se rychle mění, a proto je nutné, aby pracující v cestovním ruchu měli možnost si doplňovat své znalosti v různých formách celoživotního vzdělávání. Současná doba klade na člověka v tomto oboru vysoké nároky. Bez odborného vzdělání je výkon práce téměř nemožný. K tomu je zapotřebí vysoká odbornost pedagogů, získaná na vysokých školách vzniklých po roce 1989, nebo i při studiu v zahraničí. Důležitou součástí tohoto vzdělávání je úzká propojenost teoretické výuky s praxí.

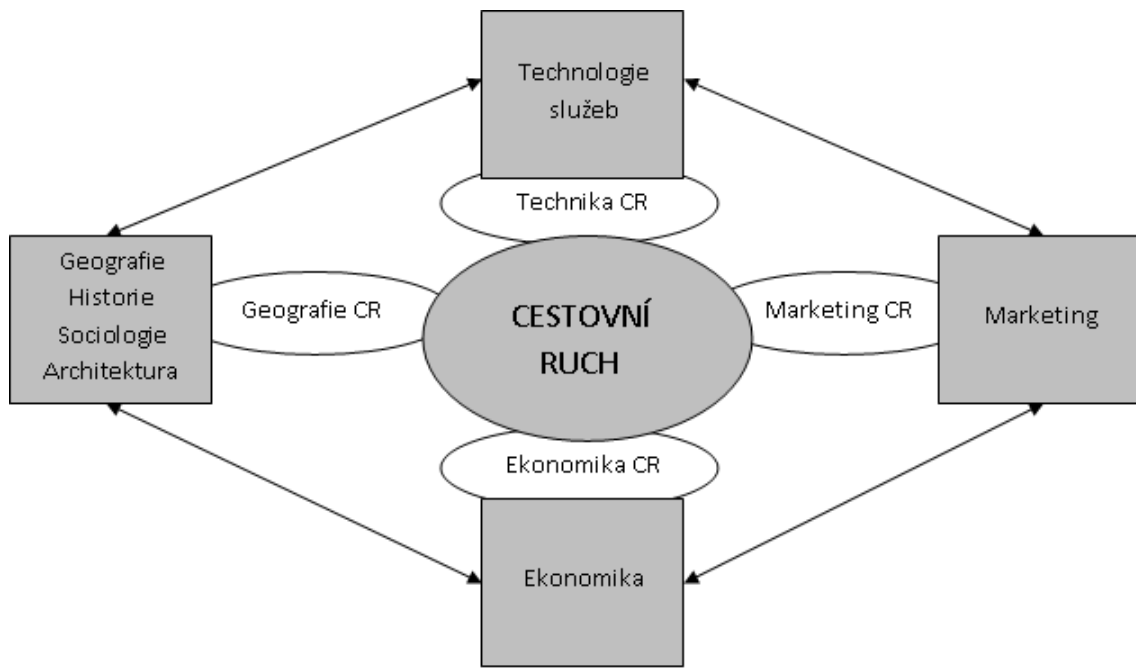
Absolvent takového studia je v praxi určen pro výkon práce na středním a vyšším stupni řízení v cestovních kancelářích a agenturách, jako profesionální průvodce, jako pracovník odborů regionálního rozvoje obcí a měst, jako odborný pracovník na odborech kultury a cestovního ruchu magistrátu měst, jako odborný pracovník informačních středisek.

Podstatou vzdělávání v cestovním ruchu by měla být snaha o to, aby všichni pedagogové vyučující na těchto školách byli dostatečně odborně vzděláni. V současné době zde působí velké množství kvalifikovaných odborníků, kteří jsou však aprobováni pouze pro svůj předmět a nevzniká zde přímá návaznost na problematiku cestovního ruchu.

4.2.1. Interdisciplinární charakter cestovního ruchu

Interdisciplinární charakter cestovního ruchu vyžaduje participaci řady navzájem odlišných vědních oborů. V tomto smyslu se základní procesy koncepce vývoje

teoretických disciplín nelišily od mezinárodních trendů. V čem se lišily koncepce zaměřené na cestovní ruch v socialistickém Československu byla selekce, regulace, ideologie a korupce (Šíp,2007).

Zdroj: Šíp, J., 2007: Praktické poznámky k diskuzi o vzdělávání v cestovním ruchu

Obory geografie, historie, architektura, sociologie, ochrana přírody a památek jsou zastoupeny svojí problematikou v geografii cestovního ruchu, která hraje významnou roli jak z hlediska inventarizace turistických atraktivit, služeb a infrastruktury, tak i z hlediska stavu a vývoje interakce mezi přírodní a sociální (resp. ekonomickou) sférou krajiny a jejími složkami. Geografie dokáže vyjádřit velikost, struktury, rozložení a vývoj společenských jevů a jejich vazeb, což není předmětem studia ostatních společenských věd. Tato skutečnost staví geografii do nové role jednoho z významných řešitelů úkolů spojených s problematikou politiky lokálního a regionálního rozvoje a problematikou lokálního i regionálního plánování. Podle P. Mariota (1983) „prostorový charakter cestovního ruchu přisuzuje geografii cestovního ruchu významnou roli řešitele problematiky jevů a procesů v přírodní sféře i jevů socioekonomických v kontextu všeobecně platné zákonitosti vztahů a rozložení oblastí, středisek a hlavních směrů pohybu účastníků cestovního ruchu, nebo rozmístění

cestovního ruchu v konkrétním území vzhledem k podmínkám, které jsou potřebné pro rozvoj v jednotlivých regionech.“

4.3. Vzdělávání v oblasti cestovního ruchu na různých typech škol

Teď se pokusíme stanovit, do jaké hloubky by měli žáci proniknout v tématu problematiky cestovního ruchu na daném typu školy – základní škola, střední škola a vysoká škola.

Na **základní škole** by měl být cestovní ruch formován vztahem žáka k bydlišti, regionu a vlasti. Žák by si měl uvědomit základní rozdíly v lokálním, meziregionálním a mezinárodním srovnání. Na základní škole se nesetkáme přímo s odbornou výukou cestovního ruchu, ale se vzděláváním cestovním ruchem. Cestovní ruch zde lze v řadě předmětů využít jako motivační prvek. Mimo vlastivědy a zeměpisu je možno tento motivační prvek využít i při přírodopise, dějepise, při výuce cizích jazyků, ve výtvarné výchově, v tělesné výchově a samozřejmě i při českém jazyce a literatuře.

Velký prostor je v současnosti otevřen díky vypracování ŠVP na základních školách. Z vlastní praxe jsem získal poznatek o této veliké proměně, neboť podle zkušeností starších kolegů byly předměty izolovány. Dnes dochází k vytváření projektů, které prostupují celou škálou předmětů a mají výhodu individuálního zpracování. V této oblasti se nabízí cestovní ruch jako ideální téma, jak mohu doložit na následujícím příkladu. O místě výletu (exkurze) rozhoduje větší počet vyučujících, kteří volí podle výhodnosti dané destinace vzhledem k potřebám výuky. Při realizaci projektu pracuje každý pedagog podle předem připravených úkolů. Například v českém jazyce je popis daného místa, charakteristika okolí a vyprávění o prožitém výletu. V matematice pracují žáci s čísly souvisejícími s danou lokalitou (počet obyvatel, historická data, atd.). Při hodinách zeměpisu jsem využil poznatky v oblasti urbanizace regionu, dopravní infrastruktury, průmyslu, zemědělství atd. Další zaměření byla na charakter krajiny, ze kterého je přímá návaznost na přírodopis. Zde žáci určovali geologický vznik oblasti, typ půdy, rostliny a živočichy typické pro danou lokalitu. V hodinách dějepisu použili znalosti z historie. Stejným způsobem byl projekt i v hodinách výtvarné výchovy a angličtiny. Protože na naší škole je velmi preferován předmět informatika, byl tento projekt využit při přípravě, a to samotnými žáky v těchto hodinách.

Vhodné je zde navázat a využít zkušenosti žáků, kteří cestují s rodiči, vhodnými rozhovory o poznaných regionech. Je také potřeba zohlednit současné možnosti cestování žáků a využít je jako motivaci při výuce místopisu.

Využití vzdělávání přímo cestovním ruchem by základní školy rády využívaly, je zde však velký problém spojený s ekonomickou stránkou věci. Výlety (exkurze) jsou finančně náročné a dotace těchto projektů je závislá na finančních možnostech rodičů jednotlivých žáků a sponzorů.

Dalším typem jsou **střední školy**. Zde je potřeba brát ohled na to, zda-li je to střední škola všeobecná či střední odborná škola nebo střední odborná škola, která je zaměřená přímo na cestovní ruch. Na všeobecných a odborných středních školách je potřeba seznámit studenty s tím, že cestovní ruch je mladé hospodářské odvětví a významný nástroj regionálního rozvoje. Současný stav výuky geografie na středních školách je nedostačující. Například na školách zemědělských, průmyslových a zdravotních bývá zeměpis zastoupen převážně v prvním ročníku a problematika cestovního ruchu je zde zmíněna pouze okrajově. Nepatrně pozitivnější přístup mají gymnázia, kde se tento předmět vyučuje převážně po celou dobu studia. Sám jsem absolvoval gymnázium v Písku. Navštěvoval jsem kromě hodin zeměpisu zeměpisný seminář, ale bohužel o cestovním ruchu jsem byl informován nedostatečně. V případě obchodních akademií jsem se setkal s předmětem hospodářský zeměpis, v jehož náplni spatřuji kompromisní alternativu výuky geografie.

Na středních odborných školách se zaměřením na cestovní ruch se cestovní ruch představuje jako mladé hospodářské odvětví s významnou selektivní a lokalizační prostorovou organizací. Nedílnou součástí výuky je propojení teorie s praxí. A to následujícím způsobem. V prvních ročnících bývá aplikována metoda následu a náhledu. Po té jsou žáci zapojováni do jednotlivých provozů. Nejprve pod dozorem svých pedagogů, nebo stávajících zaměstnanců. Teprve po osvojení profesních dovedností se zvyšuje stupeň samostatnosti. Výstupem je pochopení prostorové distribuce atraktivit cestovního ruchu, procesů diferenciací a optimalizace infrastruktury a služeb, základní prostorové vazby na trhu cestovního ruchu, znalosti práce s výstupy GIS, provázanost geografie, historie, ekonomiky, techniky služeb, jazyků a informatiky.

Posledním typem jsou **vysoké školy**. Pokud vezmeme v úvahu složení škol, které nabízejí vzdělávání v oblasti CR, tak bychom je mohli, podle mého názoru, rozdělit do tří skupin. První skupinou by byly školy pedagogické. Tyto školy mají za úkol vychovávat učitele geografie pro základní a střední školy. Myslím si, že absolventi pedagogických fakult v oboru geografie jsou dostatečně odborně způsobilí, výuka geografie v jejich podání je kvalitní. S problematikou cestovního ruchu se seznámí

v rámci výuky a většina škol současně nabízí různé typy seminářů zaměřené na cestovní ruch.

Druhou skupinu tvoří školy ekonomické. Myslím si, že absolventi jsou dostatečně vzděláni v ekonomické oblasti, ale nedostatečně v oblasti geografie. Po prostudování skladby předmětů a obsahů výukových programů těchto vysokých škol jsem došel k závěru, že chybí větší provázanost ekonomických a geografických předmětů.

Do třetí skupiny jsem zařadil vysoké školy s výukou cestovního ruchu. Tyto školy se snaží vychovat specialisty v oblasti cestovního ruchu zabývající se regionálním rozvojem, státní správou, územním a regionálním plánováním, obchodním podnikáním, atd. Absolventi by měli být schopni analýzy území v širokém kontextu činitelů, měli by umět určit hodnotu území a možnosti jeho využití, silné a slabé stránky území.

Vzhledem k neustálým změnám v oblasti cestovního ruchu se pedagogové formou kurzů, přednášek a stáží musí stále vzdělávat. Doplnění vzdělávání pedagogů geografie je možné formou semestrálních kurzů, zaměřených na časoprostorové vazby cestovního ruchu, odbornou terminologii, analýza atraktivity území a trvale udržitelnou aktivaci potenciálů cestovního ruchu. Měli by zvládnout grafické vyjádření souvislosti v GIS. Schopnost aplikace strategického plánování, marketingového výzkumu a tvorby produktů cestovního ruchu. Potřeba provázat předměty ekonomiky a techniky cestovního ruchu, regionálního plánování a rozvoje, dějin umění, ekologie, informatiky, jazyků a marketingu.

Dle mého názoru je úroveň výuky cestovního ruchu na jednotlivých školách různá v závislosti na možnostech školy. Důležitým faktorem je zajištění kvalitních pedagogů – od toho se pak odvíjí kvalita samotné výuky. Stavů vzdělávání v oblasti cestovního ruchu se věnuji podrobněji v následujících kapitolách.

4.4. Využití mentálních map destinace cestovního ruchu

Na katedře geografie Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích probíhal výzkum problematiky mentálních map destinace cestovního ruchu (Šíp 2007, Zezulová 2009). Výzkum není zaměřen přímo na geografické rozložení mentálních map destinací cestovního ruchu, ale na procesy a činitele ovlivňující tvorbu mentálních map destinací cestovního ruchu. Tato problematika se stala cílem pozornosti proto, že je velice aktuální, je málo prostudovaná, obsahuje geografickou problematiku, významně souvisí s pedagogikou, didaktikou a v aplikovaných oborech se získané poznatky

stanou podkladem pro další odborné disciplíny - destinační management a marketing cestovního ruchu.

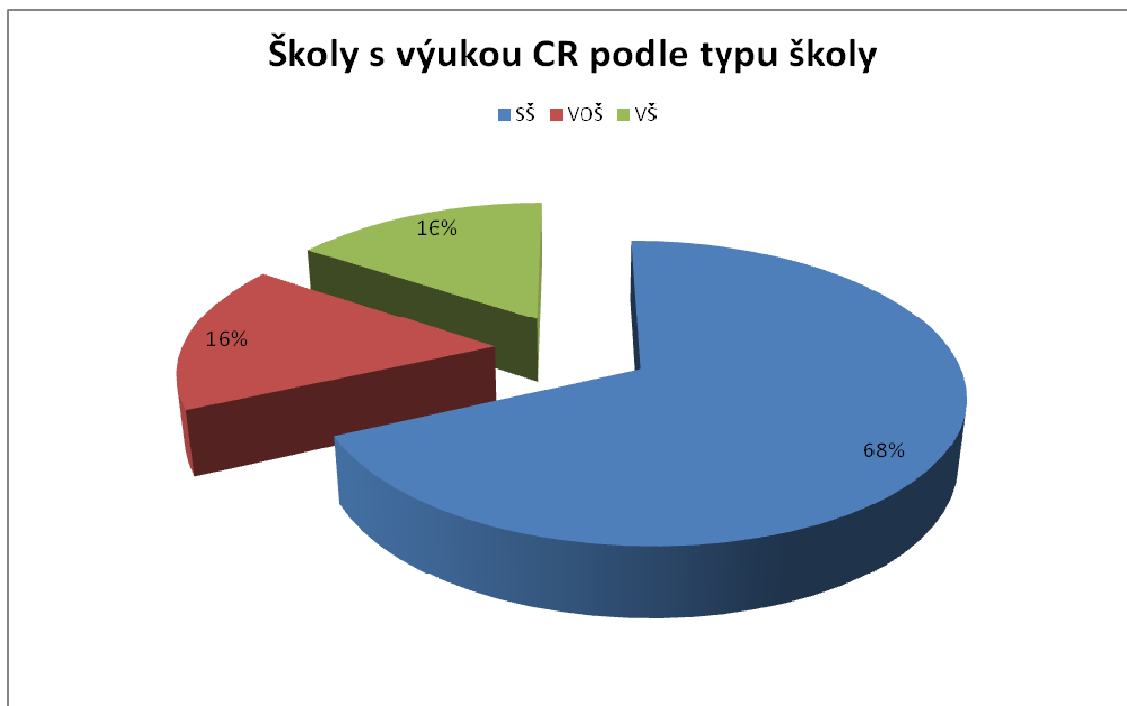
Z šetření vyplynulo, že konstrukce mentální destinace probíhá na základě kombinace několika základních konstrukčních prvků, jejichž kombinaci, věcnou a prostorovou determinaci, ovlivňují osobnosti – po přátelích a rodičích jsou to učitelé zeměpisu, jazyků, přírodopisu, dějepisu, literatury, tělesné a výtvarné výchovy. Rozhodující vliv na určení destinace mají tyto konstrukční prvky: klima, voda, flóra, fauna, dále i historie, gastronomie, umění, architektura, atd.(viz.příloha) Pro mě je důležité, že na procesy tvorby konstrukce i umístění jednotlivých destinací mají výrazný dopad i učitelé, snažící se ovlivnit vývoj obrazu destinace i její prostorové lokalizace. Z výzkumu je patrné, že zeměpis je ve výuce stále pojmán velmi místopisně.

„První poznatky šetření zaměřeného na problematiku tvorby mentálních map destinací cestovního ruchu upozornily, že u středoškoláků je mentální destinace utvořena základními atraktivními konstrukčními prvky přírodní i společenské povahy (přírodní a společenské atraktivní), jejichž kombinaci a umístění do prostoru (mentální mapu) utvářejí osobnosti formující přístup k jednotlivým zdrojům informací. Přesto, že základní konstrukční prvky destinace (atraktivní), osobnosti i informační zdroje lze na základě statistického zpracování odpovědí testovaného vzorku středoškoláků vyřadit a zobecnit, tak prostorová lokalizace je selektivní, pestrá a má minimální počet četností.“ (Štýrský, 2005)

Podle mého názoru lze poznatky z výzkumu o mentálních mapách využít v pedagogické praxi několika způsoby. V prvním případě mohou být již vytvořené grafy k získání pohledu na určitou skupinu žáků. Poté na ně mohou pozitivně působit v různých oblastech týkajících se cestovního ruchu a to individuálně nebo za spolupráce s ostatními pedagogy. Druhou možností je vytvoření konkrétních mentálních map podle toho, jaký problém řeším při výuce či jako podklad při přípravě projektu. Výhodou je možnost okamžitého vyhotovení, volby různorodých otázek, porovnání žáků různých věkových kategorií a v neposlední řadě opakování v mnou zvoleném časovém rozmezí.

5. PŘEHLED VZDĚLÁVACÍCH ZAŘÍZENÍ V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU

V současné době máme v České republice 131 škol se zaměřením na vzdělávání v oblasti cestovního ruchu. Takto zaměřených se v naší republice nachází 90 středních škol, 17 vyšších odborných škol a 24 vysokých škol.

Zdroj: vlastní šetření

Z přehledu vzdělávacích zařízení zaměřených na cestovní ruch z pohledu rozložení podle krajů je zřejmé, že nejvíce těchto vzdělávacích zařízení nalezneme v Moravskoslezském kraji, konkrétně 24. Poté následuje s 15-ti vzdělávacími zařízeními kraj Hlavní město Praha a se 14-ti Jihomoravský kraj. Nejméně těchto zařízení se nachází v Karlovarském kraji, pouze 3. Pak následuje Plzeňský a Olomoucký kraj s 5-ti zařízeními.

Skladba rozložení vzdělávacích zařízení se zaměřením na cestovní ruch podle typu je závislá na faktu, zda je v daném kraji velké univerzitní město. Z toho vyplývá, že nejvíce vysokých škol se zaměřením na cestovní ruch je v kraji Hlavní město Praha a to 7. Poté následuje kraj Jihomoravský a kraj Moravskoslezský. V těchto krajích je po 4 vysokých školách. V Jihočeském kraji se nachází 2. Žádné vysokoškolské zařízení

nabízející vzdělání se zaměřením na cestovní ruch nenajdeme v kraji Libereckém, Středočeském a Karlovarském. V ostatních krajích najdeme vždy po jedné vysoké škole s daným zaměřením.

Z pohledu vyšších odborných škol se v každém kraji kromě kraje Ústeckého, Olomouckého, Plzeňského a Pardubického nachází alespoň jedna vyšší odborná škola. Počet středních škol a vyšších odborných škol odpovídá poměru všech vzdělávacích zařízení s daným zaměřením.

Školy s výukou cestovního ruchu podle typu školy v jednotlivých krajích

Název kraje	SŠ	VOŠ	VŠ	celkem
Hlavní město Praha	5	3	7	15
Jihočeský	6	1	2	9
Jihomoravský	9	1	4	14
Karlovarský	2	1	0	3
Kraj Vysočina	7	1	1	9
Královéhradecký	5	2	1	8
Liberecký	6	1	0	7
Moravskoslezský	16	4	4	24
Olomoucký	4	0	1	5
Pardubický	8	0	1	9
Plzeňský	4	0	1	5
Středočeský	6	2	0	8
Ústecký	6	0	1	7
Zlínský	6	1	1	8
celkem	90	17	24	131

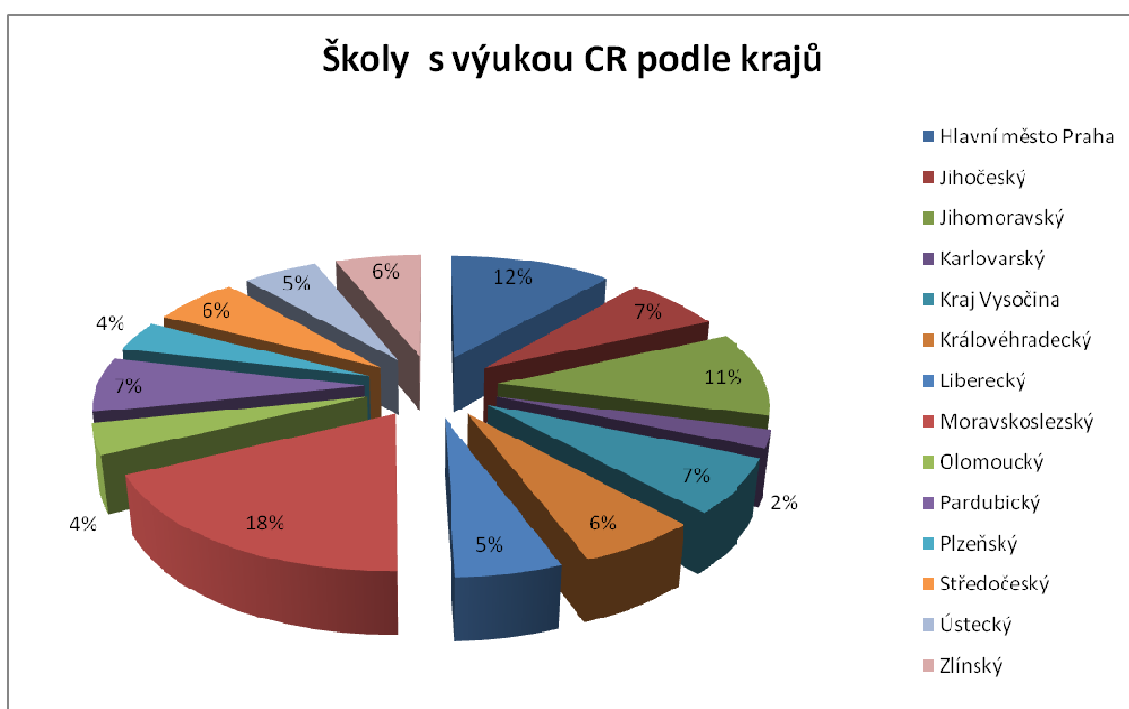
Zdroj: vlastní šetření

Školy s výukou CR podle krajů

Název kraje	celkem
Hlavní město Praha	15
Jihočeský	9
Jihomoravský	14
Karlovarský	3
Kraj Vysočina	9

Královéhradecký	8
Liberecký	7
Moravskoslezský	24
Olomoucký	5
Pardubický	9
Plzeňský	5
Středočeský	8
Ústecký	7
Zlínský	8
celkem	131

Zdroj: vlastní šetření

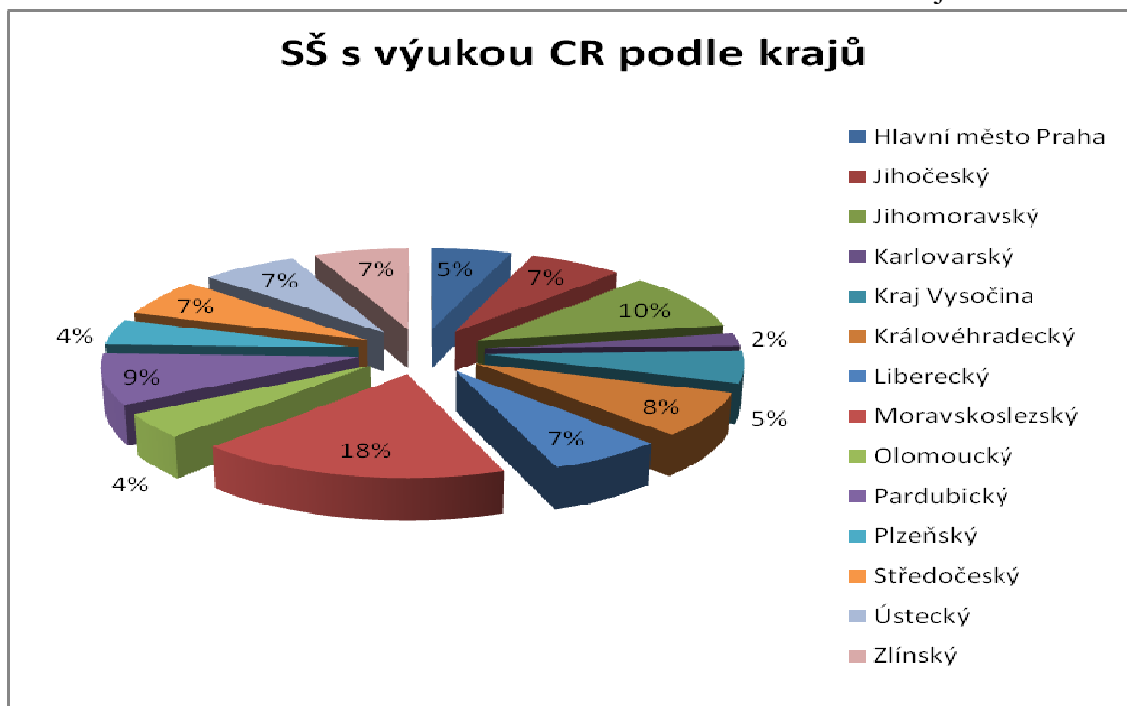
Zdroj: vlastní šetření

5.1. Střední školy s výukou cestovního ruchu

Střední školy s výukou cestovního ruchu podle krajů

Název kraje	Počet SŠ s výukou CR
Hlavní město Praha	5
Jihočeský	6
Jihomoravský	9
Karlovarský	2
Kraj Vysočina	5
Královéhradecký	7
Liberecký	6
Moravskoslezský	16
Olomoucký	4
Pardubický	8
Plzeňský	4
Středočeský	6
Ústecký	6
Zlínský	6
Celkem	90

Zdroj: vlastní šetření

Zdroj: vlastní šetření

Srovnáme-li obory, které nabízejí vzdělávací zařízení se zaměřením na cestovní ruch, pak u středoškolských výrazně převažuje obor Hotelnictví a turismus. Tento obor je nabízen na 52 školách. Na 12 školách je v nabídce obor Služby cestovního ruchu a na 9 školách bychom mohli studovat obor Management cestovního ruchu. Další obory už se nevyskytují v tak hojném počtu. Čtyři střední školy nabízí obor Podnikové hospodaření – cestovní ruch. Tento obor nalezneme na střední odborné škole Euroškola ve všech jejích sídlech, jmenovitě tedy na Euroškole ve Strakoniciích, v Litvínově, v České Lípě a v Praze – Letňanech. Na třech školách je nabízen obor Management turismu a služeb a obor Cestovní ruch. Ve dvou případech je zastoupen obor Management a turismus. Setkat se s ním můžeme na soukromé střední odborné škole PRIMA s.r.o. v Rýmařově a na Střední škole cestovního ruchu, s.r.o. v Rožnově pod Radhoštěm. Obor Ekonomika a cestovní ruch mohou studenti navštěvovat na Škole ekonomiky a cestovního ruchu, soukromá střední odborná škola s.r.o. v Jihlavě a na Škole ekonomiky a cestovního ruchu, soukromá střední odborná škola s.r.o. ve Žďáru nad Sázavou. Dále obor Pracovník cestovního ruchu na Střední škole cestovního ruchu, s.r.o. Benešov a Soukromé střední odborné škole cestovního ruchu Beroun. Ostatní obory, které nalezneme v nabídce středních škol v oblasti cestovního ruchu jsou zastoupeny pouze jednou. Jedná se o obor Ekonomika a podnikání (Obchodní akademie Karlovy Vary), obor Management obchodu (Střední odborná škola Horšovský Týn), obor Obchodně podnikatelská činnost (Střední odborná škola Polička), obor Management obchodu a služeb (Střední škola technická hlavního města Prahy), obor Podnikatel se zaměřením na cestovní ruch (Střední škola podnikatelská v Kroměříži), obor Služby cestovního ruchu se zaměřením na hotelový provoz (Střední odborná škola Šumperk) a obor Gastronomie, hotelnictví a turismus (Střední odborná škola Bzenec). Obor Podnikatelství pro hotely a cestovní ruch je na úrovni nadstavbového studia pro absolventy středních odborných učilišť nabízen Hotelovou školou, Vyšší odbornou školou hotelnictví a turismu a Jazykovou školou s právem státní jazykové zkoušky v Poděbradech. Okrajově bychom mohli přiřadit i obor Agropodnikání – směr Agroturistika, který má v nabídce Střední zemědělská škola v Lanškrouně.

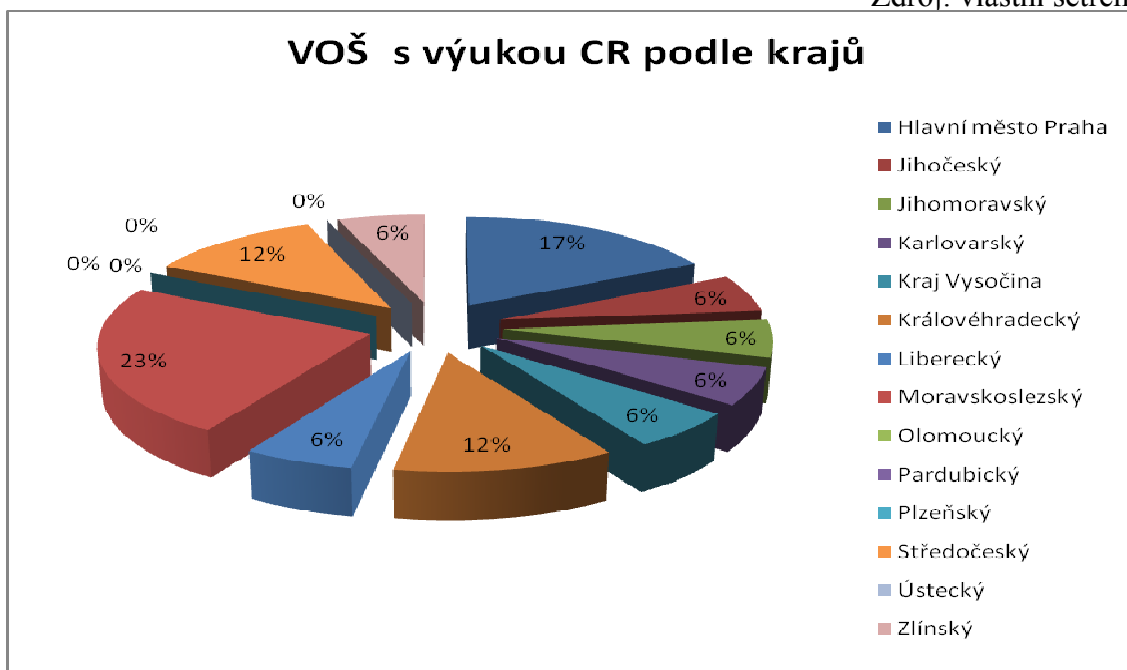
Je zde však potřeba zdůraznit, že tyto obory studují v původní podobě žáci druhých a vyšších ročníků. V roce 2009 se začal na středních školách uplatňovat ŠVP (více o něm v následující kapitole). Podle ŠVP se učí povinně od letošního roku žáci prvních ročníků, na některých školách došlo k jeho zavedení dříve. V těchto případech

se jedná o žáky druhých ročníků. Se ŠVP souvisí i změna názvu nejčastěji zastoupeného oboru v nabídce škol. Místo oboru Hotelnictví a turismus je to obor Hotelnictví.

5.2. Vyšší odborné školy s výukou cestovního ruchu

Název kraje	Počet VOŠ s výukou CR
Hlavní město Praha	3
Jihočeský	1
Jihomoravský	1
Karlovarský	1
Kraj Vysočina	1
Královéhradecký	2
Liberecký	1
Moravskoslezský	4
Olomoucký	0
Pardubický	0
Plzeňský	0
Středočeský	2
Ústecký	0
Zlínský	1
celkem	17

Zdroj: vlastní šetření

Zdroj: vlastní šetření

U vyšších odborných škol je patrna převaha oboru s názvem Cestovní ruch. Obor Cestovní ruch bychom našli v nabídce 4 vyšších odborných škol. Na dvou vyšších odborných školách je nabízen obor Management cestovního ruchu. Další obory se vyskytují už pouze na jedné vyšší odborné škole. Jedná se o obor Rozvoj a řízení regionální turistiky (Vyšší odborná škola Opava), obor Gastronomie a služby cestovního ruchu (Vyšší odborná škola Havířov), dále nalezneme i obor Turismus (Vyšší odborná škola Kroměříž) , obor Hotelnictví a turismus (Hotelová škola, Vyšší odborná škola hotelnictví a turismu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky v Karlových Varech). Jedenkrát v nabídce vyšších odborných škol najdeme i obor Obnova a rozvoj venkova – okruh Rozvoj cestovního ruchu na venkově (Vyšší odborná škola rozvoje venkova Hořice), obor Podnikání a marketing – Cestovní ruch – základy marketingu (Vyšší odborná škola ekonomická a zdravotnická Boskovice), obor Mezinárodní obchodní styk – Ekonomika cestovního ruchu (Vyšší odborná škola mezinárodního obchodu v Liberci), obor Firemní management pro hotely a cestovní ruch (Soukromá vyšší odborná škola územně – správní a střední hotelová škola, s.r.o. Kladno) a obor Řízení hotelnictví a turistických služeb (Vyšší odborná škola hotelnictví a turismu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky v Poděbradech). Okrajově bychom opět mohli zařadit i obor Agroturistika, který nabízí Vyšší odborná škola Bystřice nad Pernštejnem.

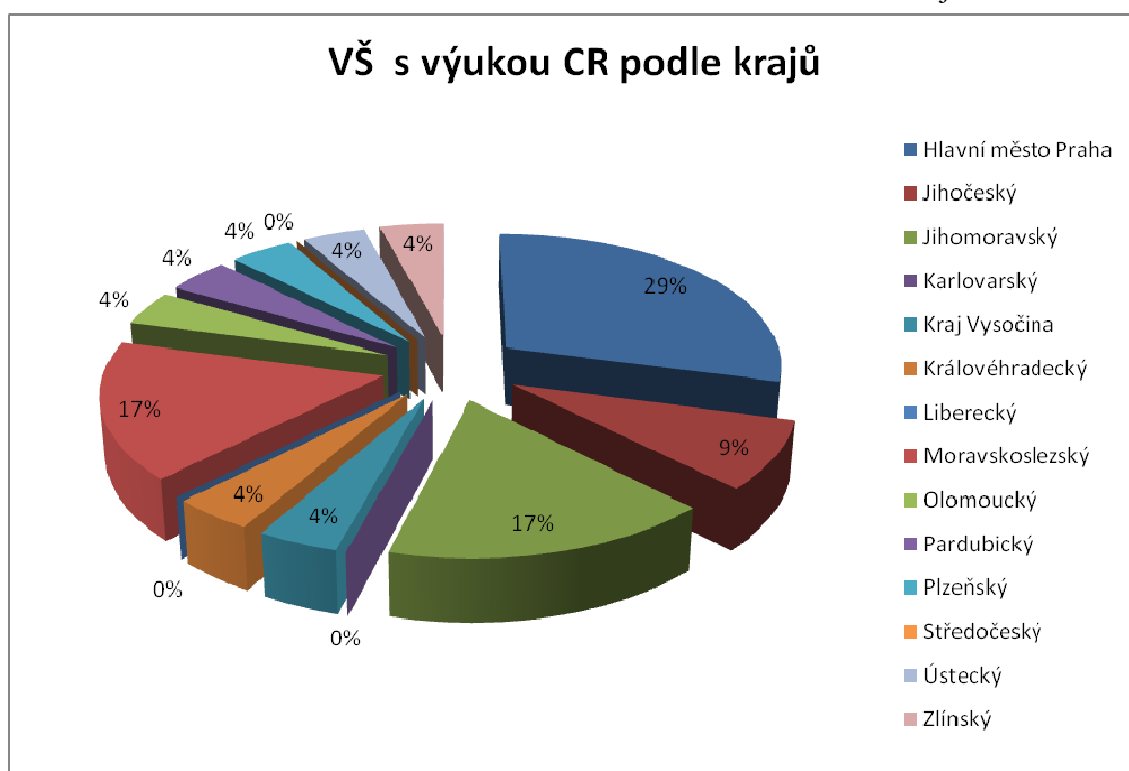
5.3. Vysoké školy s výukou cestovního ruchu

Vysoké školy s výukou cestovního ruchu podle krajů

název kraje	počet VŠ s výukou CR
Hlavní město Praha	7
Jihočeský	2
Jihomoravský	4
Karlovarský	0
Kraj Vysočina	1
Královéhradecký	1
Liberecký	0
Moravskoslezský	4

Olomoucký	1
Pardubický	1
Plzeňský	1
Středočeský	0
Ústecký	1
Zlínský	1
celkem	24

Zdroj: vlastní šetření

Zdroj: vlastní šetření

Při pohledu na vysokoškolské obory se zaměřením na cestovní ruch vidíme vysokou rozmanitost nabízených vzdělávacích oborů a jejich vzdělávacích programů. Jedná se o různé typy studia. Ať už jde o studium bakalářské, magisterské či inženýrské. Příkladem oboru nabízených na soukromých vysokých školách s výukou cestovního ruchu uvádíme obor Hotelnictví – program Gastronomie, hotelnictví a turismus. Tento obor přednáší odborníci Vysoké školy hotelové v Praze 8, s.r.o. Na této škole bychom také v nabídce našli obor Management destinace cestovního ruchu, obor Management volného času a obor Management hotelnictví a lázeňství. Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, s.r.o. v Praze ve studijním programu

Ekonomika a management zahrnuje obory Management cestovního ruchu a Management hotelů, gastronomických zařízení a lázeňství. Management cestovního ruchu vyučuje i Vysoká škola obchodní v Praze, o.p.s. Ta nabízí ještě studijní obor Služby letecké dopravy v cestovním ruchu. Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, s.r.o. nabízí bakalářský program Management cestovního ruchu. Studijní program Gastronomie, hotelnictví a cestovní ruch najdeme na Vysoké škole obchodní a hotelové v Brně. Tato škola má obor Management hotelnictví a obor Management cestovního ruchu.

V nabídce veřejných vysokých škol můžeme uvést například Management cestovního ruchu, program Ekonomika a management. Toto vzdělávání bychom našli na Univerzitě Hradec Králové, konkrétně na fakultě informatiky a managementu. Slezská univerzita v Opavě, její obchodně - podnikatelská fakulta v Karviné disponuje oborem Ekonomika cestovního ruchu. Karlova univerzita v Praze, přírodovědecká fakulta nabízí obor Regionální a politická geografie. Přírodovědecká fakulta Palackého univerzity v Olomouci má v nabídce oborů týkající se cestovního ruchu obor Geografie – geoinformatika, obor Regionální geografie a obor Mezinárodní rozvojová studia. Vysoká škola báňská, Technická univerzita Ostrava, ekonomická fakulta zaštiťuje obor Ekonomika cestovního ruchu. Fakulta mezinárodních vztahů na Vysoké škole ekonomické v Praze nabízí bakalářský obor Cestovní ruch a regionální rozvoj a magisterský obor Cestovní ruch. Vysoká škola polytechnická Jihlava ve studijním programu Ekonomika a management předkládá zájemcům obor Cestovní ruch a obor Finance a řízení. A našli bychom řadu dalších vysokoškolských oborů týkajících se cestovního ruchu.

Závěrem můžeme říci, že rozmanitost v pojmenování oborů na jednotlivých školách je poměrně značná. U vysokých škol víceméně záleží na zaměření konkrétní školy, její fakulty či přímo katedry. Lze konstatovat, že se liší i jednotlivými předměty, které jsou vyučovány v rámci daného studijního oboru. Naopak u středních a vyšších odborných škol se názvy studijních oborů sice také liší, ale na rozdíl od vysokých škol lze říci, že řada oborů má jiné pojmenování, jiný název ale předmětová náplň je velmi podobná., v některých případech totožná. Zde je rozdíl v názvech nabízených studijních oborů v oblasti cestovního ruchu způsoben zřejmě vedením jednotlivých škol.

6. ANALÝZA SOUČASNÉHO VZTAHU TEORIE A PRAXE VZDĚLÁVÁNÍ V CESTOVNÍM RUCHU

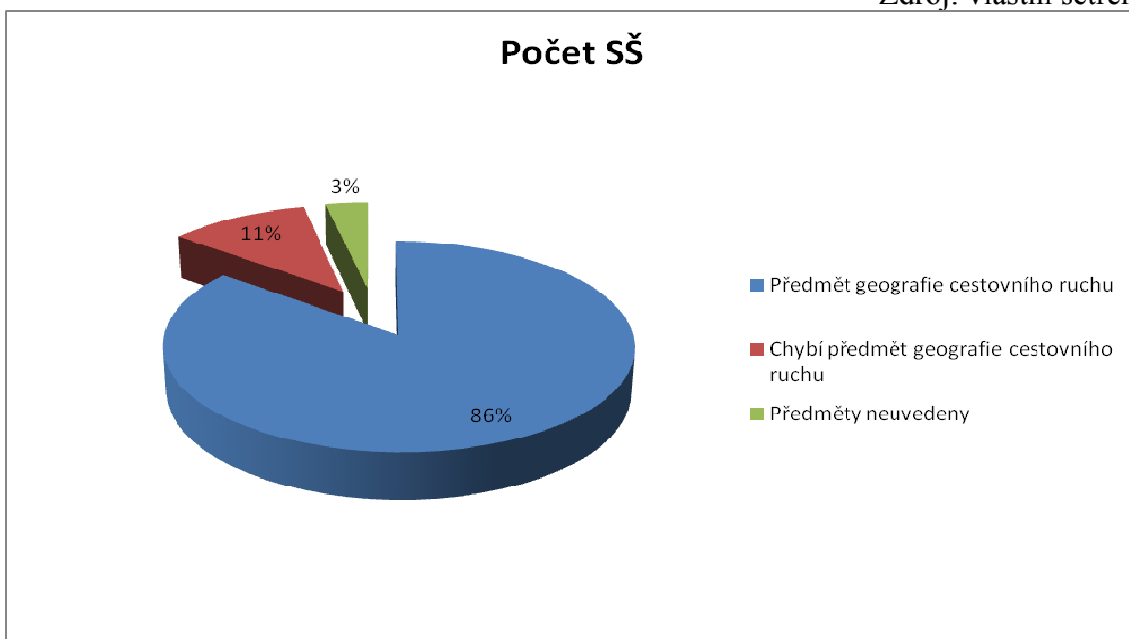
6.1.Skladba předmětů

Zabýváme-li se přímo skladbou předmětů nabízených již dříve uvedenými vzdělávacími zařízeními zaměřenými na cestovní ruch, zjistíme, že téměř na všech sledovaných školách najdeme předmět Geografie cestovního ruchu, na některých školách vedeno jako Zeměpis cestovního ruchu. Tento předmět jsem našel ve výukových programech 77 SŠ a 13 VOŠ působících v oblasti cestovního ruchu – udáno těmi, které poskytly informace nebo se na jejich internetových stránkách podařilo zjistit skladbu jednotlivých vyučovaných předmětů.

Zastoupení předmětu geografie cestovního ruchu ve výukových programech SŠ

	Počet SŠ
Předmět geografie cestovního ruchu	77
Chybí předmět geografie cestovního ruchu	10
Předměty neuvedeny	3
Celkem	90

Zdroj: vlastní šetření

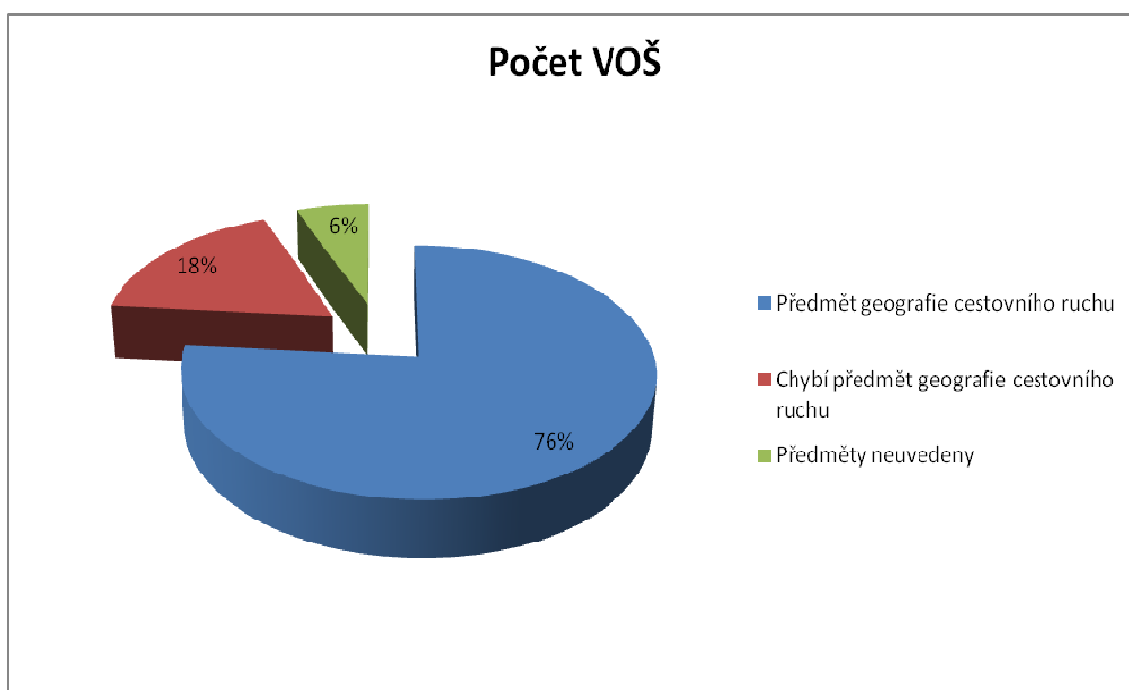

Zdroj: vlastní šetření

**Zastoupení předmětu geografie cestovního
ruchu ve výukových programech VOŠ**

	Počet VOŠ
Předmět geografie cestovního ruchu	13
Chybí předmět geografie cestovního ruchu	3
Předměty neuvedeny	1
Celkem	17

Zdroj: vlastní šetření

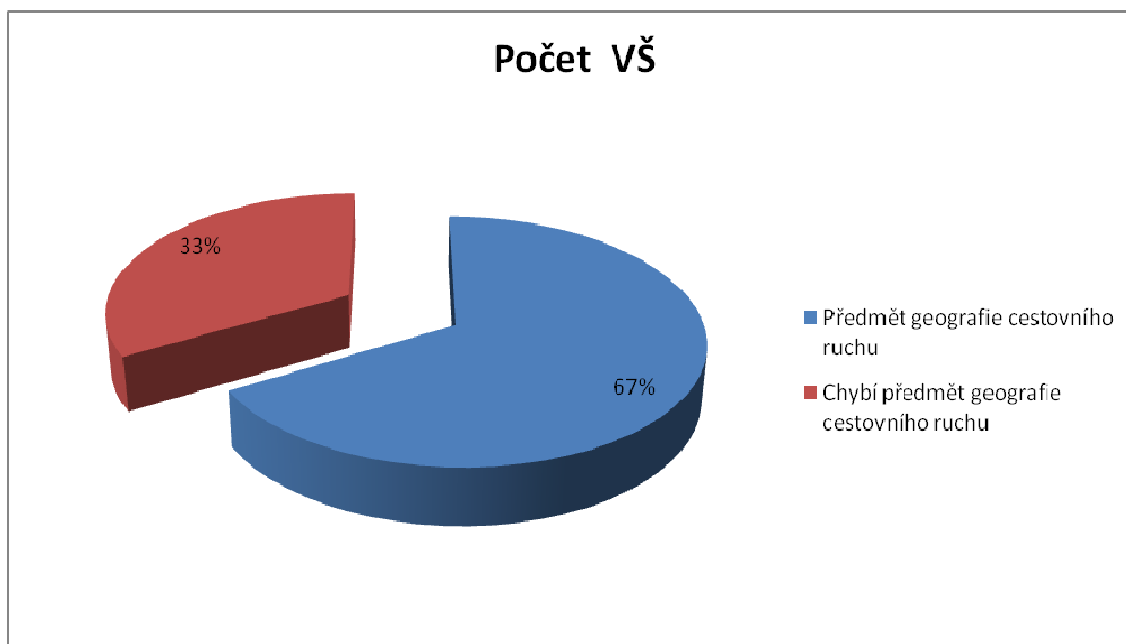

Zdroj: vlastní šetření

**Zastoupení předmětu geografie cestovního
ruchu ve výukových programech VŠ**

	Počet VŠ
Předmět geografie cestovního ruchu	16
Chybí předmět geografie cestovního ruchu	8
Celkem	24

Zdroj: vlastní šetření

Zdroj: vlastní šetření

Hojně je zastoupen předmět Ekonomika, předmět Management a marketing, u některých škol bývá zvlášť vyučován předmět Marketing a zvlášť předmět Management. Je zde už patrný značný odstup od původně jmenovaného předmětu Geografie cestovního ruchu. Co se výskytu podle četnosti názvu daných předmětů týče, dalším v pořadí je předmět Technika obsluhy a služeb, následuje předmět Hotelový provoz a předmět Cestovní ruch. Z výskytu četnosti jednotlivých předmětů (viz. tabulky) můžeme usoudit, že se jedná o základní vztyčné předměty. Ostatní předměty s nimi úzce souvisí, což jsem si ověřil z tematických plánů daných předmětů. Následující dvě tabulky jsem vytvořil po prostudování dostupných výukových programů daných typů škol – tj. 87 SŠ a 16 VOŠ.

Předměty na SŠ s výukou cestovního ruchu

Název předmětu	Počet škol
Geografie cestovního ruchu	77
Technika obsluhy a služeb	55
Ekonomika	54
Hotelový provoz	53
Cestovní ruch	52

Management a marketing	51
Technika cestovního ruchu	26
Aplikační psychologie	22
Průvodcovství	19
Ekonomika cestovního ruchu	17
Průvodcovská činnost	15
Informatika v cestovním ruchu	13
Regionální služby turistické	12
Technika služeb cestovního ruchu	12
Ekonomika a marketing cestovního ruchu	10
Zeměpis	10
Hospodářský zeměpis	8
Lázeňství	8
Hotelnictví	7
Hotelové služby	6
Management turistických služeb	5
Gastronomie	5
Management hotelů	4
Podniková ekonomie	4
Podnikání v cestovním ruchu	4
Práce průvodce a animace	3
Psychologie prodeje	3
Management cestovního ruchu	3
Marketing cestovního ruchu	2
Provoz cestovní kanceláře	1
Ekoagroturistika	1
Turistický zeměpis	1

**Předměty na VOŠ
s výukou cestovního ruchu**

Název předmětu	Počet škol
Geografie cestovního ruchu	13
Technika cestovního ruchu	12
Průvodcovská činnost	10
Ekonomika cestovního ruchu	9
Hotelnictví	9
Aplikační psychologie	8

Management a marketing	7
Marketing cestovního ruchu	7
Cestovní ruch	6
Management cestovního ruchu	6
Hotelový provoz	5
Ekoagroturistika	4
Ekonomika	4
Lázeňství	4
Provoz cestovní kanceláře	4
Průvodcovství	4
Technika obsluhy a služeb	4
Podniková ekonomie	3

Zdroj: vlastní šetření

Z porovnávání názvů jednotlivých odborných předmětů SŠ a VOŠ dle tematických plánů vyplynulo, že pod různými názvy předmětů se skrývá obsahově stejná či podobná náplň učiva. Např. Průvodcovské služby, Průvodcovství, Průvodcovská činnost, Metodika průvodcovské činnosti, Metodika a technika průvodcovství, Průvodcovské služby v cestovním ruchu. Na VŠ se setkáme ještě s názvy předmětů Metodika práce průvodce, Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu a předmět Průvodce cestovním ruchem. Dalším takovým příkladem nejednotné terminologie jsou názvy následujících vyučovaných předmětů: Provoz hotelu, Hotelový provoz, Hotelnictví, Technika hotelové obsluhy, Hotelové služby, Hotelový a restaurační provoz. Obsahově téměř stejné jsou i předměty Kultura osobního projevu, Komunikační dovednosti, Etika mezilidských vztahů, Společenský protokol a rétorika, Rétorika a stylistika a předmět Rétorika – kultura řeči.

Rozdíl je také v označování názvu geografie - zeměpis. Různé školy mají odlišné názvy pro stejné předměty: Geografie cestovního ruchu, Zeměpis cestovního ruchu, Geografie ČR, Zeměpis ČR, Geografie cestovního ruchu světa, Zeměpis cestovního ruchu světa, apod.

Většina středních škol zaměřených na vzdělávání v oblasti cestovního ruchu nabízí kromě předmětu Geografie cestovního ruchu či Zeměpis cestovního ruchu i řadu předmětů, které mají již přímo v názvu termín cestovní ruch. Jedná se o předmět Technika cestovního ruchu, Ekonomika cestovního ruchu, Management cestovního

ruchu, Marketing cestovního ruchu, Ekonomika a marketing cestovního ruchu, Cestovní ruch, Informatika cestovního ruchu, Historie cestovního ruchu, Technika služeb cestovního ruchu, Právo v cestovním ruchu, Ekonomika hotelů a cestovního ruchu, Metodika a technika cestovního ruchu, Služby cestovního ruchu, Doprava cestovního ruchu, Statistika v cestovním ruchu, Marketing služeb cestovního ruchu, Management služeb cestovního ruchu, Marketing a propagace cestovního ruchu, Modelové situace v cestovním ruchu, Financování podniků v cestovním ruchu, Speciální druhy cestovního ruchu, Tvorba produktu cestovního ruchu, Evropská integrace v cestovním ruchu a Informační systémy v cestovním ruchu.

Stejně nebo podobné předměty nalezneme na středních školách i vyšších odborných školách. Na některých školách nalezneme předměty, které jsou specifické pro zaměření dané školy. Příkladem může být Lázeňství, Provoz cestovní kanceláře, Evropská integrace v cestovním ruchu, Ekoagroturistika, Lázeňství a balneoterapie, atd.

Předměty nabízené na vysokých školách jsou odvislé od typu dané školy, lépe řečeno od zaměření oboru a příslušného vzdělávacího oboru. Na vysokých školách už najdeme velmi specifické předměty související s cestovním ruchem. Příkladem může být Management a marketing venkovského cestovního ruchu, Ruština v hotelnictví, Italština v cestovním ruchu, Nauka o víně, Enviromentální management, Marketing destinace cestovního ruchu, Management sportu, management životního stylu a volného času, Pedagogika volného času, Regionální plánování a ekonomika, Podnikání v cestovním ruchu a volnočasových aktivitách, Animace v ubytovacích a lázeňských střediscích, pohybové a sportovní činnosti, Rétorika – kultura řeči, Doprava a distribuční systémy v cestovním ruchu, Informační a rezervační systémy v cestovním ruchu, Globalizace a integrační procesy v cestovním ruchu, Psychologie v hotelnictví a cestovním ruchu, Animace v hotelnictví, Management kvality a ochrana spotřebitele v cestovním ruchu, atd.

Při porovnávání názvů jednotlivých odborných předmětů SŠ a VOŠ dle tematických plánů vyplynulo, že se pod různými názvy předmětů skrývá obsahově stejná či podobná náplň učiva. To ukazuje na nejednotnou terminologii. Také nalezneme v tematických plánech velké množství předmětů, které mají v názvu termín „*cestovní ruch*“. Domnívám se, že je to z důvodu moderního trendu, že cokoliv, co je spojené s cestovním ruchem, je velmi žádoucí a atraktivní. A proto se podle mého názoru školy snaží tímto jednáním zvýšit atraktivitu svých studijních oborů a získat více studentů.

6.2. Charakteristika vybraných předmětů

Pokud se zaměříme přímo na předmět *Geografie cestovního ruchu*, je nutné říci, že studuje zákonitosti a faktory rozmístění cestovního ruchu v konkrétní oblasti. Jedná se o interdisciplinární vědu, která je součástí regionální geografie, historie, socioekonomické geografie, fyzické geografie, dějin umění, politologie, mezinárodních vztahů a ekonomie. Vyučovací předmět seznamuje s rekreačním potenciálem České republiky a evropských i mimoevropských zemí, s předpoklady cestovního ruchu vybraných oblastí, možnostmi a bariérami rozvoje cestovního ruchu v České republice a v Evropě. Je jednou z rozhodujících disciplín pro zvládnutí prostorových aspektů profesní přípravy odborníků pro cestovní ruch. Předmětem osvojení jsou jednotlivé složky fyzicko-geografické a socioekonomické sféry, geografické objekty, jevy a vazby, včetně dovednosti využívat verbální a neverbální zdroje geografických a kartografických informací, což vytváří předpoklady pro práci v cestovních agenturách, kancelářích a pro práci průvodců cestovního ruchu.

Při pohledu na tematické plány předmětu *Geografie cestovního ruchu* zjistíme, že začátek kurzu bývá věnován teorii a metodologii výzkumu v geografii cestovního ruchu včetně jejich praktického využití. Dále většinou následuje základní část kurzu, tedy představení jednotlivých krajinných složek, jako podmínek cestovního ruchu na světové a středoevropské úrovni. Pozornost je věnována klimatu, vodstvu, reliéfu a živé složce krajiny. Následuje prezentace krajiny z hlediska prostředí a atraktivity krajiny. Zastoupení předmětu *Geografie cestovního ruchu*, na některých školách vedeno jako *Zeměpis cestovního ruchu*, nalezneme ve výukových programech téměř všech sledovaných škol. Existují však rozdíly v náplni samotného předmětu. Samozřejmě, že na skladbu témat jednotlivých vyučovacích hodin má vliv zaměření dané školy a také časový prostor, který je pro daný předmět určen. Ve výuce střední školy se setkáváme s tím, že tento předmět je pouze v jednom ročníku, jindy se s ním setkáme až ve třech ročnících, např. *Geografie cestovního ruchu I*, *Geografie cestovního ruchu II*, *Geografie cestovního ruchu III*). Tímto je ovlivněn především obsah předmětu. Ale jak již bylo uvedeno, zastoupení *Geografie cestovního ruchu* ve výuce je poplatné zaměření školy. Obvykle se učivo, které se na jedné škole probírá v rámci předmětu *Geografie cestovního ruchu*, vyučuje na další škole v rámci jiného předmětu. Vrátime-li se zpět k náplni předmětu *Geografie cestovního ruchu*, můžeme uvést příklad učiva Evropy v rozsahu probírání daného tématu. V získaných tematických plánech jsem objevil školu, kde se věnují cestovnímu ruchu v rámci celé Evropy, mimo jiné i v rámci celé

Ameriky, Asie, tedy v rámci celých kontinentů. Na jiné škole už pouze Evropa v cestovním ruchu – cestovní ruch v Střední Evropě, cestovní ruch v Jižní Evropě, cestovní ruch v Západní Evropě. Další škola se věnuje cestovnímu ruchu v rámci Evropy ještě podrobněji, v rámci každého státu.

Předmět *Management a marketing* na některých školách bývá zvláštní předmět Management a zvláštní předmět Marketing. V tomto předmětu se studenti seznámí s vědomostmi týkajícími se nejen obecného pojetí a historického vývoje managementu, ale i jednotlivými funkcemi manažera, plánování, organizování, řízení, kontrola, a obecnými vlivy na podnik. Naučí se propojovat informace s informacemi získanými při studiu marketingu. Zde je cílem poskytnout studentům takový souhrn vědomostí a dovedností, aby chápali marketing jako konkrétní filozofii podnikání orientovanou na trh. Důležitou součástí hodin je také informovanost o událostech současného domácího i světového dění a posuzování jejich skutečného a potencionálního vztahu k fungování podniku a činnostem manažera v dnešních podmínkách.

Jako základní lze označit také předmět *Technika cestovního ruchu*. Definuje se zde a vysvětluje vývoj služeb v cestovním ruchu. Cílem je naučit studenty klasifikovat, kategorizovat a aplikovat jednotlivé služby v oblasti cestovního ruchu, tj. služby ubytovací, stravovací, průvodcovské, lázeňské a dopravní, a to jak v domácím tak v zahraničním cestovním ruchu. Vyššími cíli je pak naučit studenty jednat s klienty, obchodními partnery, pojišťovnami, bankami, ocenit služby jak jednotlivé, tak i komplexní, např. kalkulace zájezdů cestovních kanceláří, analyzovat situaci v podniku, vytvořit podnikatelský záměr a dokázat ho zdůvodnit a obhájit. Předpokládané výsledky jsou, že student dovede výše uvedené kompetence, znalosti a dovednosti aplikovat. Věnujeme-li se přímo obsahu předmětu, tak témata jednotlivých seminářů, bloků či vyučovacích hodin na jednotlivých školách jsou přehled služeb cestovního ruchu, ubytovací služby, stravovací služby, řešení vybraného zařízení ubytovacích a stravovacích služeb, dopravní služby, průvodcovské služby, pojištění v cestovním ruchu, lázeňské služby, směnářské služby.

V rámci předmětu *Hotelový provoz* se žáci seznámí s řízením a organizací hotelového provozu, hotelovou administrativou, využíváním výpočetní a další techniky a vybavením jednotlivých středisek hotelu.

Předmět *Průvodcovská činnost* připravuje a vychovává průvodce cestovního ruchu schopné doprovázet účastníky cestovního ruchu při akcích aktivního i pasivního cestovního ruchu. Zaměřuje se na psychologickou činnost průvodců při jejich práci s

účastníky akcí, učí studenty perfektní přípravě podkladů pro provedení akce, zvládnutí řešení mimořádných událostí. Vede je k tomu, aby svými vysokými morálními vlastnostmi, pečlivostí, dovednostmi a znalostmi byli schopni na profesionální úrovni zvládnout funkci průvodce cestovního ruchu.

Dalším předmětem je *Ekonomika cestovního ruchu*. Po osvojení obecných ekonomických pojmů se zaměřuje tento předmět na efektivnost organizace v podmínkách tržní ekonomiky s důrazem na marketingový přístup k ekonomické problematice, ovlivňování nabídky a poptávky a propagaci v konkrétních podmínkách cestovního ruchu.

Příkladem dalšího předmětu je předmět *Doprava cestovního ruchu*. Cílem předmětu Doprava cestovního ruchu je seznámit studenty hlouběji s problematikou infrastruktury dopravních sítí, dopravních služeb, kalkulacemi a tvorbou cen v dopravě, trasováním a sestavováním zájezdů, marketingem dopravní firmy a využíváním rezervačních informačních systémů v dopravě.

Předmět *Geografie České republiky* má za cíl seznámit studenty s dispozicemi České republiky a možnostmi jejich využití v oblasti cestovního ruchu, přírodními poměry, památkami, infrastrukturou cestovního ruchu, dopravní obslužností, kategorizací území České republiky z hlediska cestovního ruchu. Předpokládaným výstupem je, že student získá znalosti o možnostech České republiky z hlediska cestovního ruchu.

Cílem předmětu *Mezinárodní cestovní ruch* je seznámit studenty s cestovním ruchem v mezinárodním rozměru. Předmět vychází z postavení a významu cestovního ruchu ve světové ekonomice a analyzuje trh mezinárodního cestovního ruchu.

6.3. Rámcový vzdělávací program (RVP) a jeho rozbor

Od roku 2007 se v našem školství začal uplatňovat rámcový vzdělávací program, který je základem pro školní programy v celé republice. Podle něj si každá škola vypracovala svůj program, podle svých podmínek a jednotlivých cílů. Rámcový vzdělávací program dává pedagogům možnost maximálně si přizpůsobit obsah učiva svým zkušenostem a dovednostem. Tento rámcový vzdělávací program vydaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy je na každé škole upravován do školního vzdělávacího programu. To je dokument, který je tvořen pedagogy dané školy. Rozdíl můžeme vidět jak v učivu, tak v hodinové dotaci. Program není neměnný, každý rok se vyhodnocuje a může se měnit podle zjištěných nedostatků.

Národní program vzdělávání v České republice, tzv. Bílá kniha, a Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) zavádějí do vzdělávací soustavy nový systém vzdělávacích programů. Kurikulární dokumenty jsou tvořeny na dvou úrovních: státní – v podobě Národního programu vzdělávání a rámcových vzdělávacích programů (RVP) a školní – v podobě školních vzdělávacích programů (ŠVP), podle kterých se uskutečňuje vzdělávací proces v konkrétní škole. Nový systém tvorby vzdělávacích programů je pouze jedním z článků kurikulární reformy. Dalším je změna vlastního procesu výuky, její modernizace s cílem zlepšit kvalitu vzdělávání a připravenost žáků na život v 21. století.

Na rozdíl od dosavadních učebních dokumentů, které vymezují obecné cíle vzdělávání a zejména učivo, které mají žáci zvládnout, RVP stanovují především výstupy vzdělávání. Co má žák umět a být schopen na určité úrovni odpovídající jeho předpokladům toto prokázat. Učivo není cílem vzdělávání, ale prostředkem k dosažení požadovaných výstupů. RVP jsou zpracovány tak, aby zajišťovaly srovnatelnou úroveň odborného vzdělávání a přípravy všech absolventů, a aby zároveň umožňovaly škole reagovat na potřeby trhu práce v regionu.

Výukové programy středních škol vychází z RVP. Stanovené vzdělávací oblasti a obsahové okruhy a jejich minimální počty vyučovacích hodin jsou závazné dle školního vzdělávacího programu (ŠVP). Jedná se o jazykové vzdělávání a komunikaci v českém i cizím jazyce, společensko-vědní, přírodovědní, matematické, estetické vzdělávání, vzdělávání pro zdraví a v informačních a komunikačních technologiích. Počet vyučovacích hodin je shodný. Odborné vzdělávání se již liší zaměřením i počtem vyučovacích hodin. Zde porovnávám rozvržení obsahu vzdělávání a počtu hodin v oboru hotelnictví oproti oboru cestovní ruch (viz.tabulky).

Tyto pro nás již zásadní dokumenty tvoří základ pro výběr učiva a jeho šíři na daných typech škol. Nabízí základní učivo a podle orientace školy si pak každý jednotlivý pedagog přidává své rozšiřující učivo či část učiva, na které se hlouběji zaměří. Právě zde je důležitý region a účel, za kterým byla škola založena. Každé zařízení pak vystupuje jako do jisté míry jedinečný subjekt. Tuto mou hypotézu budu dokazovat v další části na rozboru učiva a možnosti předmětů na daných typech škol. Předpokládám, že základní učivo musí být totožné na dané úrovni školy. Upravovat se zřejmě bude podle zaměření škol.

Rámcové rozvržení obsahu vzdělávání – obor Hotelnictví

Délka a forma vzdělávání: 4 roky, denní

Vzdělávací oblasti a obsahové Okruhy	Minimální počet vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání	
	týdenních	celkový
Jazykové vzdělávání - český jazyk - dva cizí jazyky	5 16	160 512
Společenskovední vzdělávání	5	160
Přírodovědné vzdělávání	4	128
Matematické vzdělávání	8	256
Estetické vzdělávání	5	160
Vzdělávání pro zdraví	8	256
Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích	4	128
Ekonomika a podnikání	8	256
Gastronomie	9	288
Hotelnictví	7	224
Cestovní ruch	5	160
Komunikace ve službách	2	64
Disponibilní hodiny	42	1 344
Celkem	128	4 096

Minimální týdenní počet vyučovacích hodin v jednotlivých ročnících je 29.

Zdroj: www.rvp.cz

Rámcové rozvržení obsahu vzdělávání – obor Cestovní ruch

Délka a forma vzdělávání: 4 roky, denní

Vzdělávací oblasti a obsahové Okruhy	Minimální počet vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání	
	týdenních	celkový
Jazykové vzdělávání - český jazyk - dva cizí jazyky	5 16	160 512
Společenskovední vzdělávání	5	160
Přírodovědné vzdělávání	4	128
Matematické vzdělávání	8	256
Estetické vzdělávání	5	160

Vzdělávání pro zdraví	8	256
Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích	4	128
Ekonomika a podnikání	10	320
Geografické a kulturně – historické vzdělávání	7	224
Služby cestovního ruchu	10	320
Komunikace ve službách	4	128
Disponibilní hodiny	42	1 344
Celkem	128	4 096

Minimální týdenní počet vyučovacích hodin v jednotlivých ročnících je 29.

Zdroj: www.rvp.cz

Součet týdenní hodinové dotace profilových odborných předmětů u oboru hotelnictví činí 22% z celkového základního hodinového fondu. Na problematiku cestovního ruchu je věnováno 5 hod týdně (celkem 160 za studium), které obsahují základní odborné technologické, teoretické a geografické prvky. Obdobnou dotaci mají všeobecné vzdělávací obsahové okruhy přírodovědné, estetické, společenskovední. Větší dotaci 8 hod týdně má např. výchova pro zdraví. Obdobnou disproporci jsem našel u oboru turismus, kde odborná složka činí 21% z celkového počtu. Geografii je věnováno 7 hodin, technologii 10, ekonomice, managementu a marketingu 10 hodin.

Stanovené školní vzdělávací plány ještě uvádějí počet disponibilních hodin určených k vytváření a realizaci průřezových témat, posílení jednotlivých vzdělávacích oblastí a okruhů pro podporu zájmové orientace studentů, pro výuku dalších cizích jazyků.

Při porovnávání ŠVP jsem se setkal s určitými nesrovnalostmi v dotacích hodin jednotlivých předmětů. V rámci disponibilních hodin byly posíleny stejným dílem český jazyk s matematikou a odborné předměty. Důvodem jsou zřejmě připravované státní maturity, kdy se očekává navýšení výstupních znalostí. Vzhledem k odbornému zaměření škol bych předpokládal, že bude většina disponibilních hodin použita ke zvýšení hodinové dotace právě těch předmětů, které mají přímou souvislost s názvem školy. Podle mého názoru je na školách zaměřených na výuku cestovního ruchu hlavním profilujícím odborným předmětem cestovní ruch a zeměpis cestovního ruchu. Po prostudování učebních plánů těchto středních škol jsem zjistil, že hodinová dotace výše uvedených předmětů je velmi nízká a nedostačující.

Od 1. 9. 2009 vstoupila v platnost výuka podle ŠVP na všech středních školách. Jejich obsahem je povětšinou plánovaná skupinová práce, tvorba projektů a jejich následná prezentace a samostatné řešení problémů. Zároveň je velký důraz kladen na využívání informačních a komunikačních technologií. V této souvislosti bych rád uvedl konkrétní projekt, který mne velmi zaujal. Je zpracováván celoročně žáky 3. ročníků, kteří se rozdělí do dvojic. Úkolem je založení cestovní kanceláře, která nabízí zájezdy do zvolené nebo přiřazené země. Žáci po celý rok shromažďují informace o přírodních podmínkách, obyvatelstvu, kultuře, zvycích a tradicích státu. Výstupem je veletrh cestovního ruchu, pořádaných v prostorách školy. Každá dvojice si postaví stánek a nabízí prodej zájezdů do dané země. Zákazníky jsou žáci ostatních ročníků a pedagogové. Dalším zajímavým projektem byla práce zaměřená na rozvoj regionální turistiky.

Ve vzdělávání cestovním ruchem žáků a studentů má velmi důležité postavení organizování různých druhů kurzů, ve většině případů se jedná o kurzy sportovní. Pořádání kurzů ovšem klade zvýšené požadavky na jednotlivé vedoucí kurzů, často se jedná o učitele tělocviku. Jsou zde žádoucí znalosti i z jiných oborů a potřeba spolupráce s ostatními obory. Kurzy jsou realizované v přírodě a z toho vyplývá závislost průběhu kurzu na počasí a klimatu dané oblasti. Jako příklad mohu uvést kurz vysokohorské turistiky. Vedoucí (průvodce) kurzu by měl být seznámen se základními meteorologickými pojmy, čtením synoptické mapy, pozorováním klimatických a meteorologických jevů v přírodě, měl by znát terénu, zvolit vhodnou výzbroj a výstroj. Předpokládají se základy kartografie – znalost jednotlivých druhů map, tištěných průvodců a dalších navigačních pomůcek (buzola, kompas, výškoměr, krokoměr, GPS).

Podobné znalosti jsou potřebné i u dalších kurzů – u kurzu na kolech (cyklokurzy), u výcvikových kurzů u moře – kurz kanoistiky a windsurfingu.

Každý vedoucí kurzu by měl mít schopnost nést odpovědnost za skupinu, schopnost se správně rozhodovat. Zároveň by měl mít určité znalosti z psychologie – práce se skupinou, zvládat krizové situace a umět na ně adekvátně reagovat.

Jak už jsem uvedl, je důležitá i provázanost s jinými obory. Potřebná znalost geografie – při kurzech v cizích zemích (ale i v rámci republiky), vědět o dané zemi, jaká je tam kultura, znát něco o oblasti, kterou navštíví. Jaké je v zemi obyvatelstvo – s tím souvisí jeho kultura, zvyky, náboženství. Vědět, co mohu očekávat. Dala by se zde najít i určitá spojitost s historií – tedy s dějepisem. Nezbytná je jazyková vybavenost.

Další důležitou oblastí při pořádání kurzů je znalost ekologie. Je nutné dbát na ochranu krajiny, ve které se pohybují. Zde se dá mluvit o významu biologie – je dobré, aby žáci věděli, jací živočichové a rostliny se vyskytují v dané lokalitě.

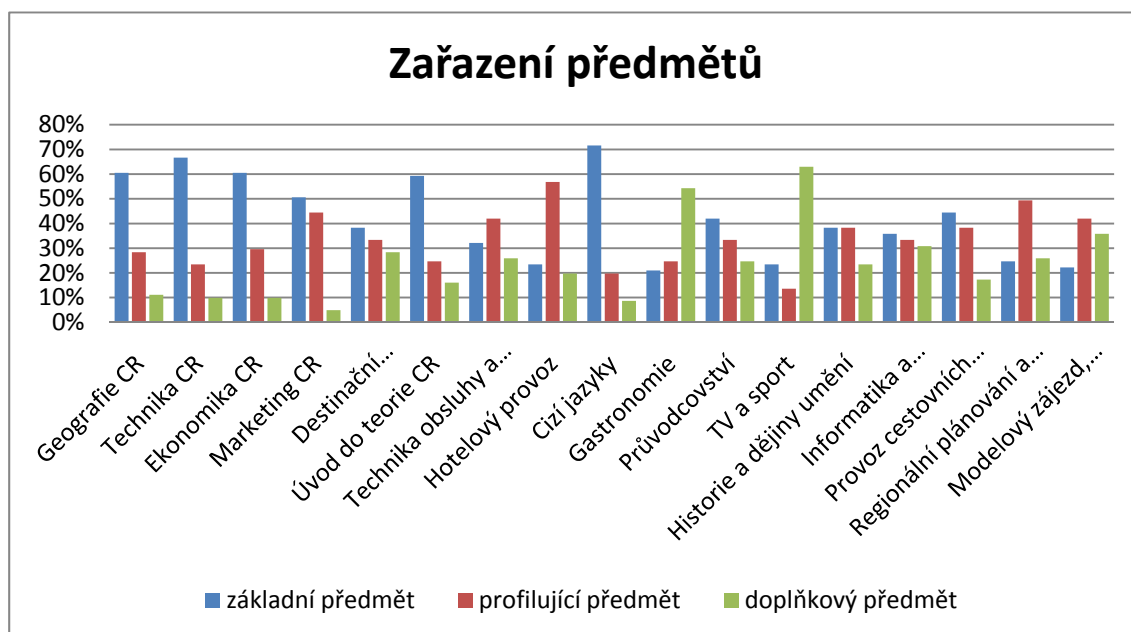
Při hledání informací pro pořádání kurzů je vhodný internet. Internet nám na rozdíl od ostatních zdrojů nabízí aktuální informace. Snadno si najdeme dopravní spojení, informace o cílové stanici, o místě, kde kurz probíhá. Můžeme si zjistit vhodná místa pro stravování a ubytování. Většina těchto zařízení už má své internetové stránky, dozvíme se informace o cenách, kapacitě, zařízení, které je možno využívat (např. bazén, posilovna, kulečnick, stolní fotbal, hřiště na fotbal, basketbal, volejbal, atd.). Přes internet můžeme zajistit i samotnou objednávku.

6.4. Rozbor a srovnání výsledků jednotlivých skupin a zhodnocení jejich disproportionality

V této podkapitole se budu věnovat rozboru výsledků jednotlivých skupin – konkrétně výsledkům středních škol, vysokých škol, pedagogů a odborníků. Ke každému z následujících grafů je v přílohou části diplomové práce uvedena tabulka, ze které byl graf vytvořen.

6.4.1. Střední školy

Integrovaná SŠ hotelového provozu, obchodu a služeb Příbram

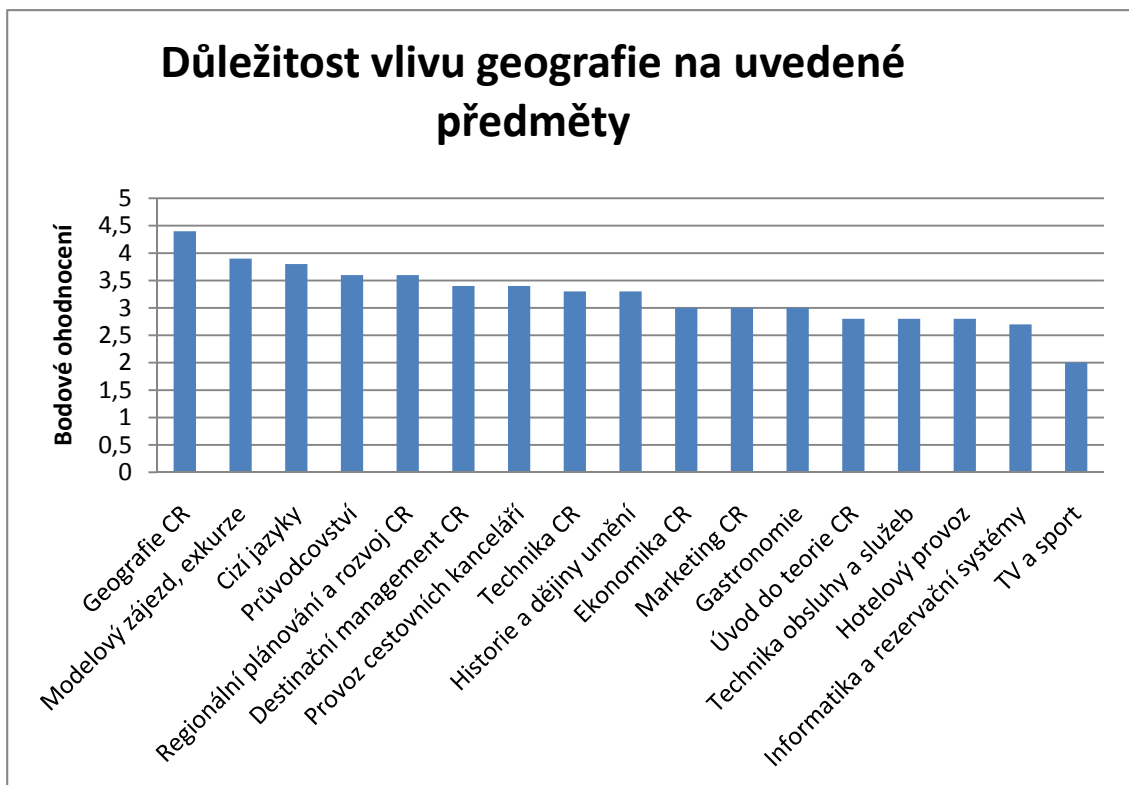
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Za základní předmět považují žáci cizí jazyky. Hned na druhém místě je technika cestovního ruchu a o třetí místo se dělí geografie cestovního ruchu s ekonomikou cestovního ruchu. Překvapením je propad gastronomie a modelového zájezdu, exkurze, přestože jsem zjistil, že škola absolvuje výměnné pobyty ve Francii, které žáci s nadšením absolvují. Na nich se zúčastňují gastronomických a dalších soutěží, ve kterých se umisťují na předních místech.

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

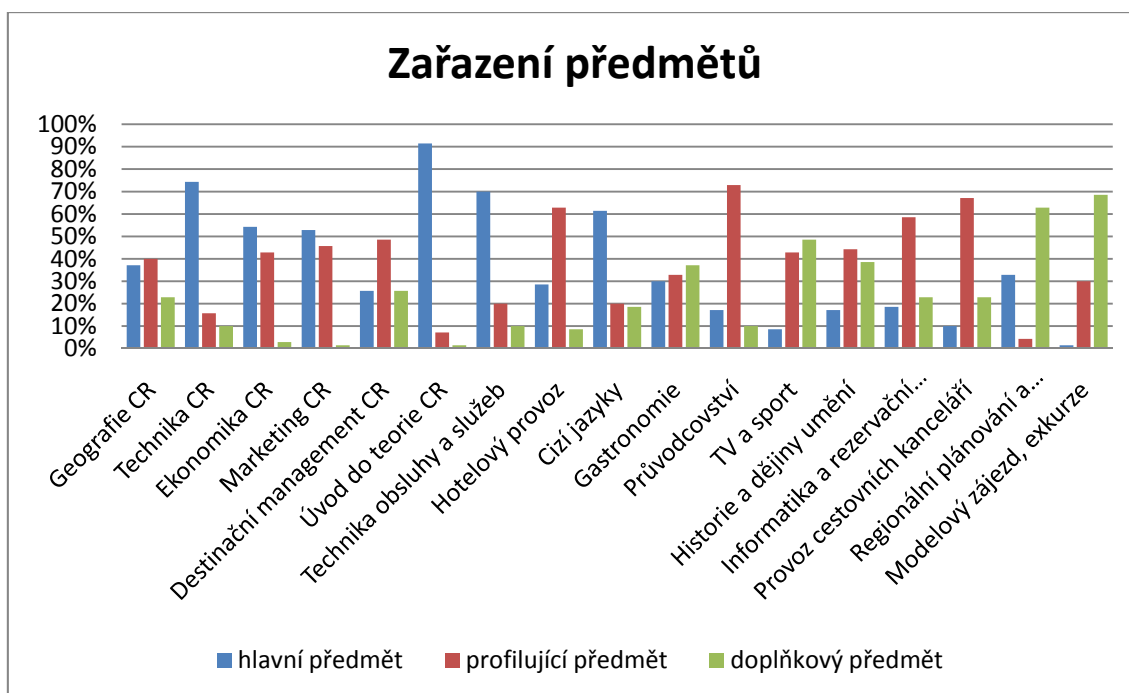
Na špičce grafu se umístily cizí jazyky. Osobně mě potěšilo, že předměty spojené s cestovním ruchem jsou pro žáky neméně významné. Z tohoto grafu vyplývá, že naopak o historii a dějiny umění není příliš velký zájem, ačkoliv právě pedagogové této školy se mnou hovořili o její důležitosti a nutnosti rozšíření vědomostí žáků v tomto směru.

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

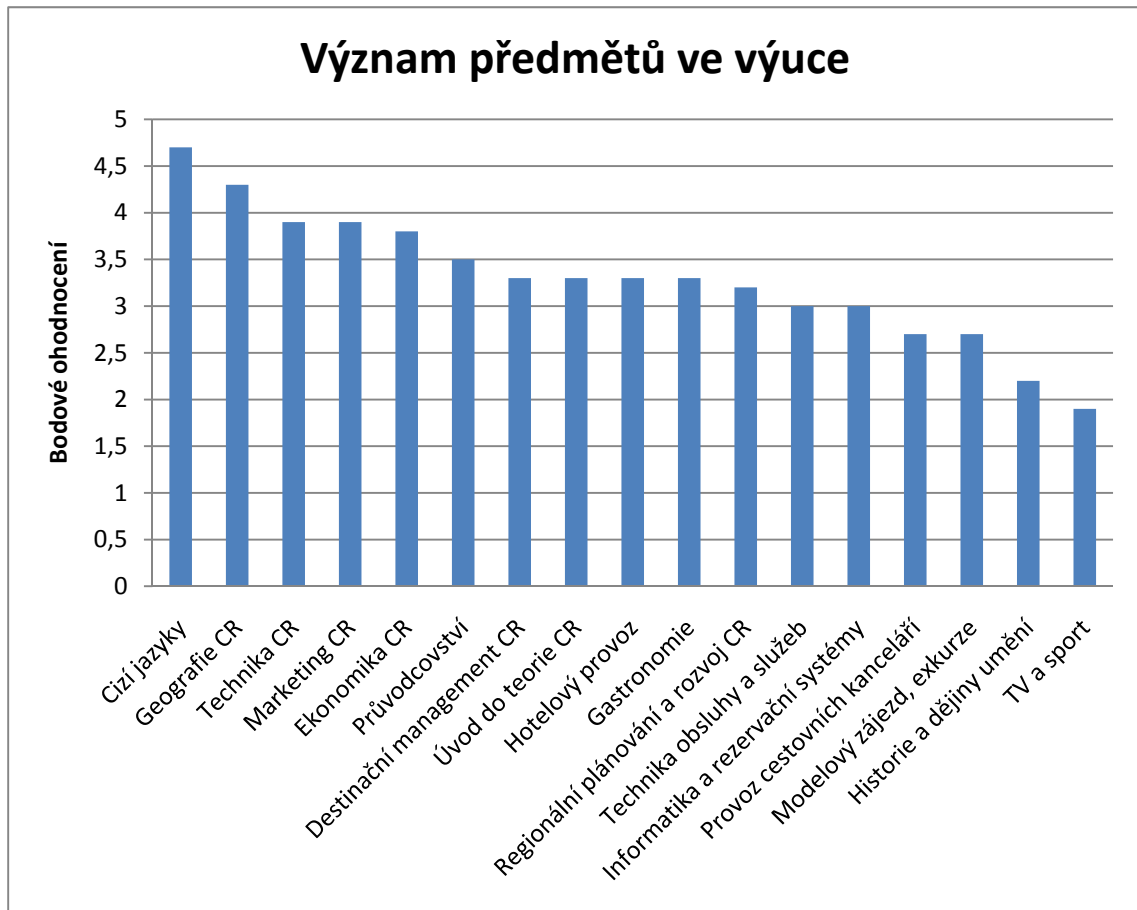
Není překvapením, že zde žáci jednoznačně preferují geografii cestovního ruchu.

Euroškola Strakonice

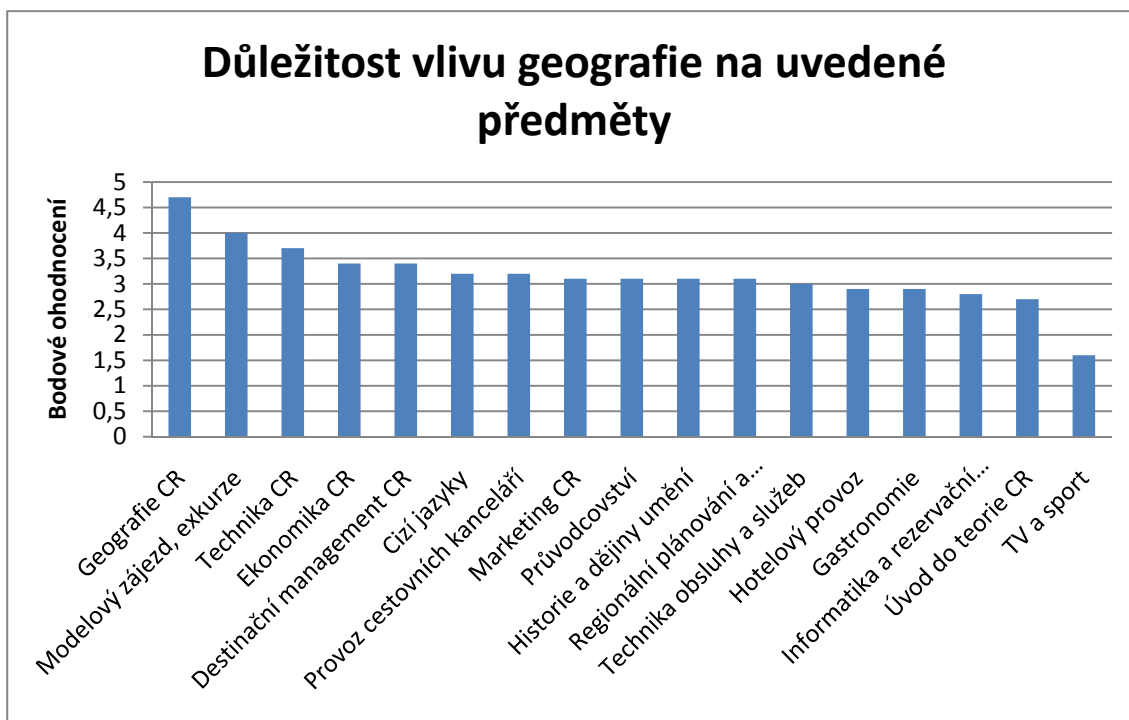
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Kupodivu je na této škole studenty považován za základní předmět úvod do teorie cestovního ruchu, následován technikou cestovního ruchu a technikou obsluhy a služeb. Cizí jazyky zaujaly až čtvrté místo. Opět je zajímavé, že modelový zájezd považují studenti pouze za doplňkový a ani geografie cestovního ruchu není považována za základní nýbrž pouze profilující předmět.

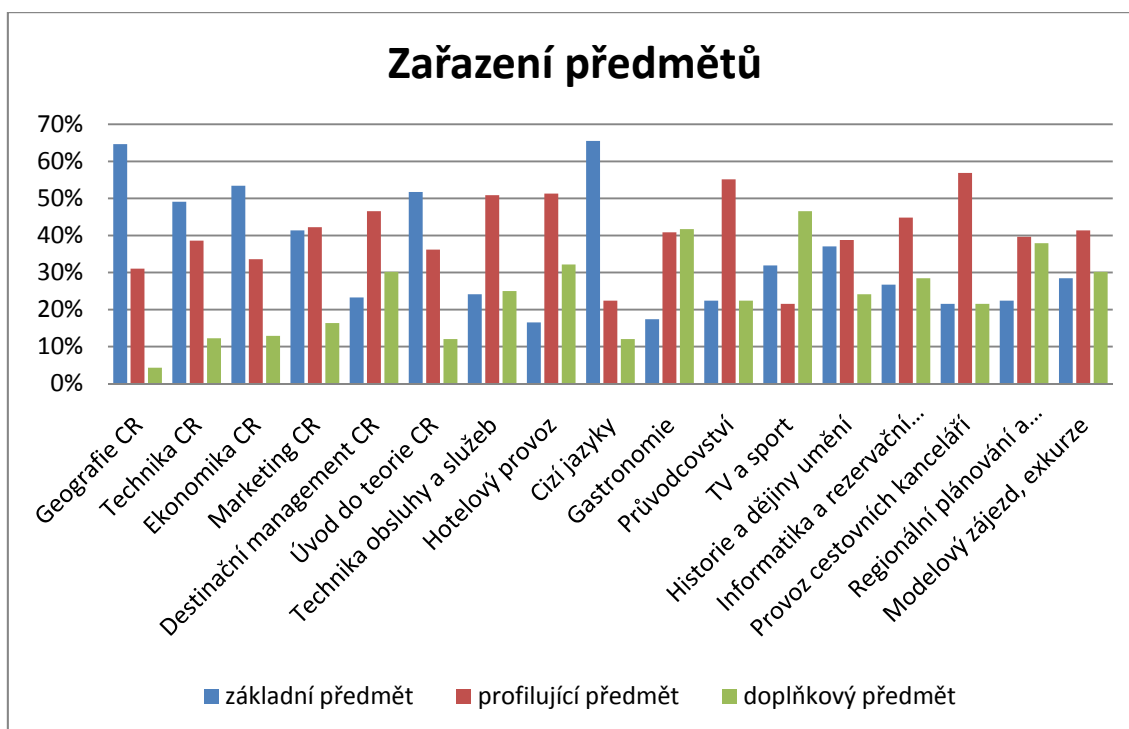
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Kromě cizích jazyků je velký význam přisuzován geografii cestovního ruchu i ostatním předmětům majícím v názvu cestovní ruch. Za méně významné jsou zde považovány praktické předměty, což svědčí o malé propojenosti teorie a praxe na zdejší škole.

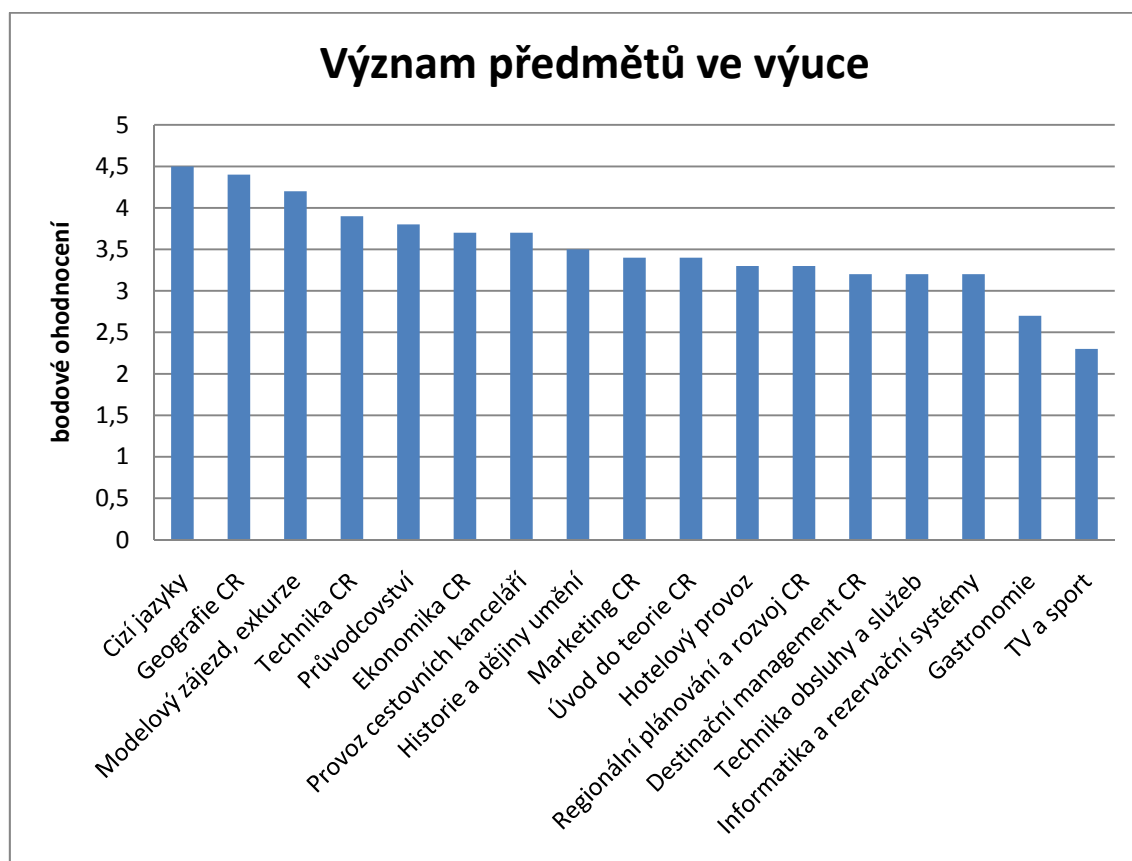
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Střední obchodní škola, České Budějovice

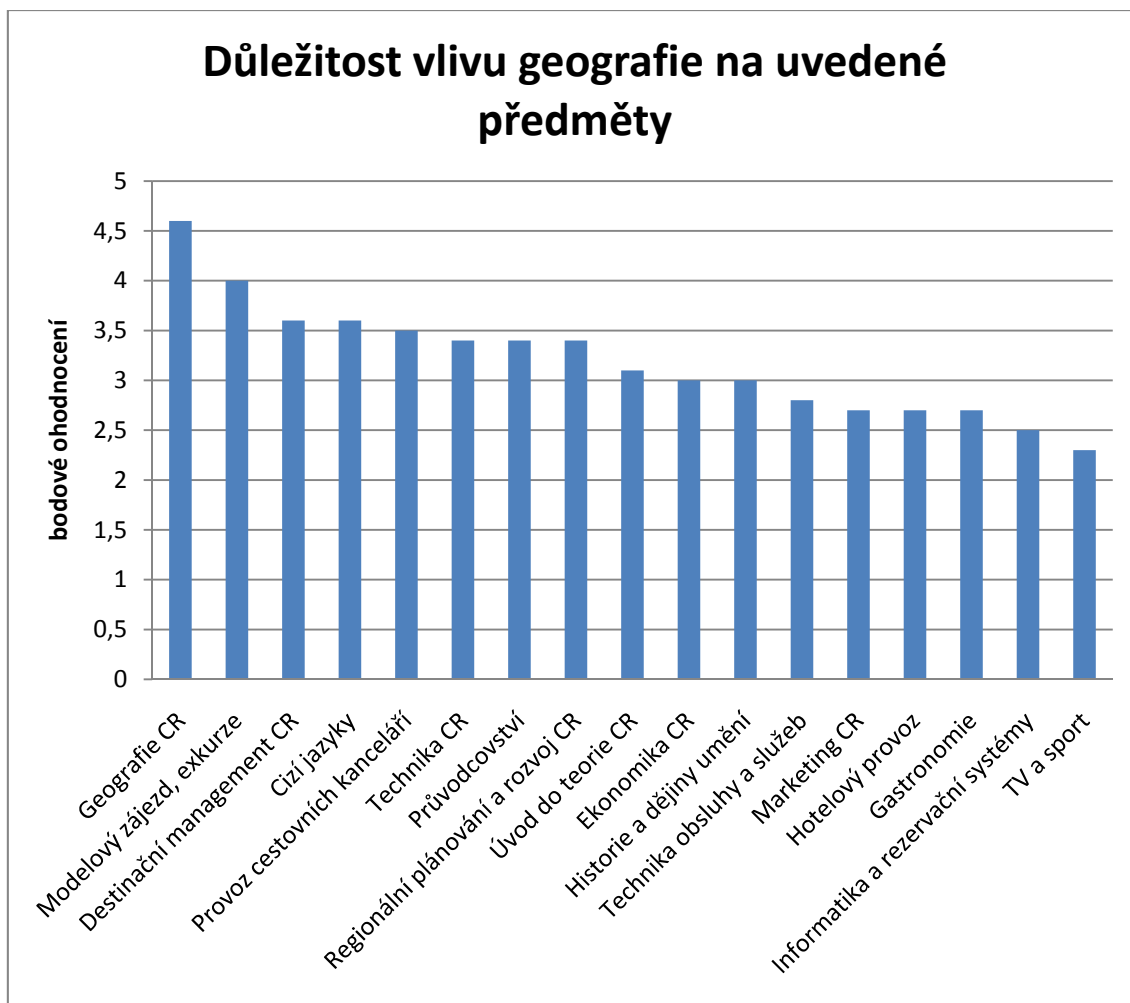
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Uspořádání odpovědí je vzácně vyrovnané. Vyčnívá opět předmět cizí jazyky a geografie cestovního ruchu jako základní předmět a vzhledem k zaměření školy také ekonomika cestovního ruchu. Za doplňkový z tohoto důvodu je považován, kromě tělesné výchovy, i předmět gastronomie a hotelový provoz.

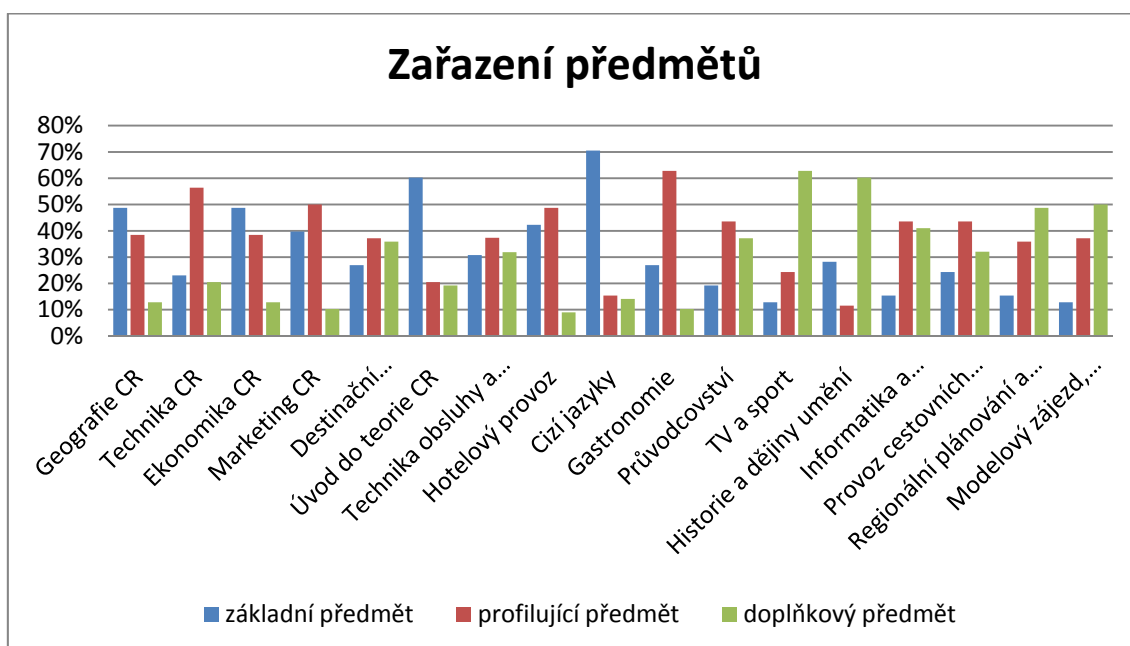
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Umístění podle významu již napovídaly výsledky předchozí otázky. Překvapením u této školy je poměrný nezájem o informatiku a rezervační systémy.

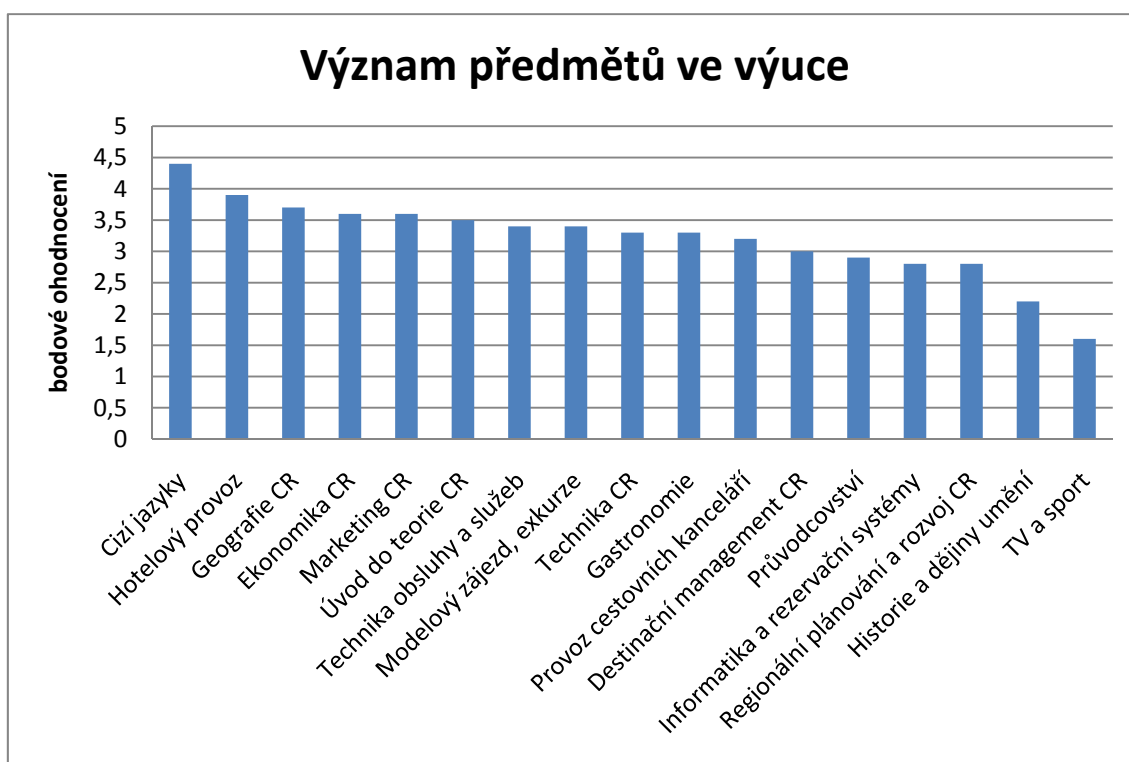
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Hotelová škola Praha

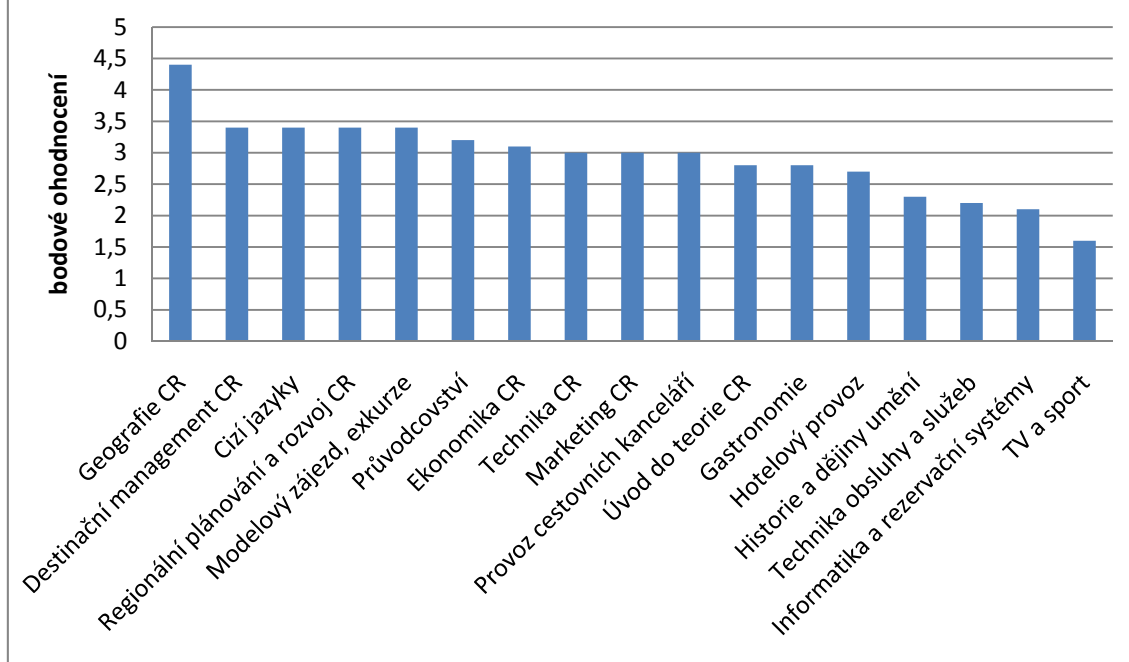
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Po zpracování této otázky následovalo jisté rozčarování. Studenti považují za základní předmět cizí jazyky, úvod do teorie cestovního ruchu a až na 3. místě geografii cestovního ruchu. Přestože na škole věnují velkou pozornost cestovnímu ruchu v regionech a plánování zájezdu, jsou žáky za doplňkové považovány regionální plánování a rozvoj CR spolu s modelovým zájezdem, exkurzí a historií.

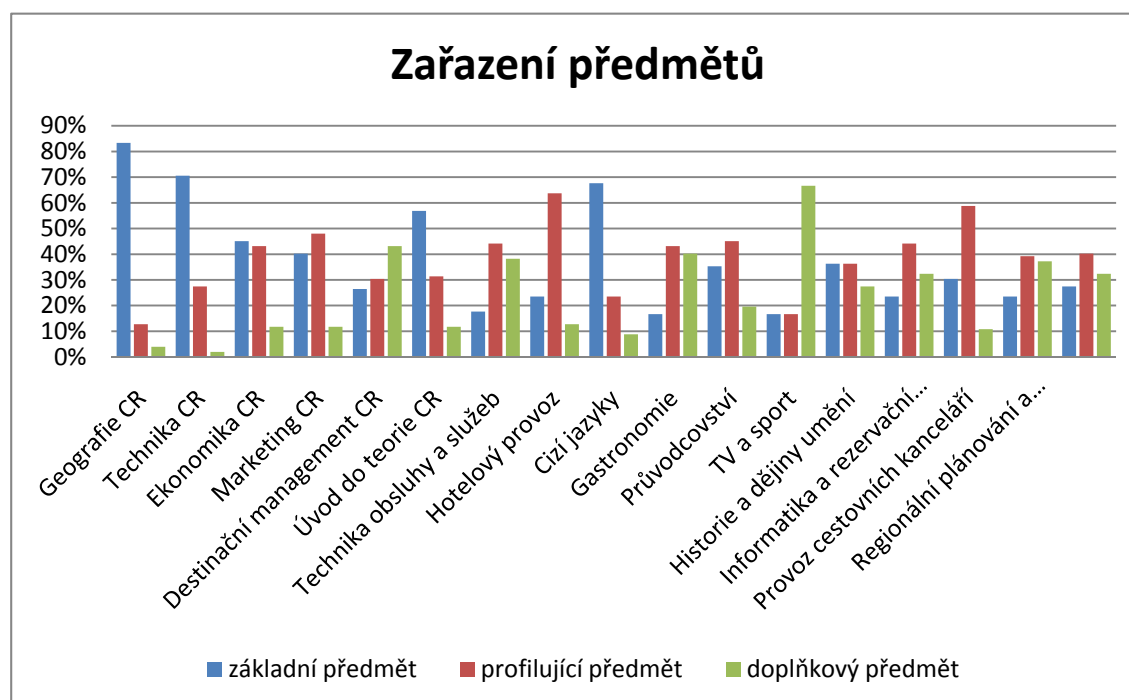
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Důležitost vlivu geografie nna uvedené předměty

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

SŠ a VOŠ cestovního ruchu České Budějovice

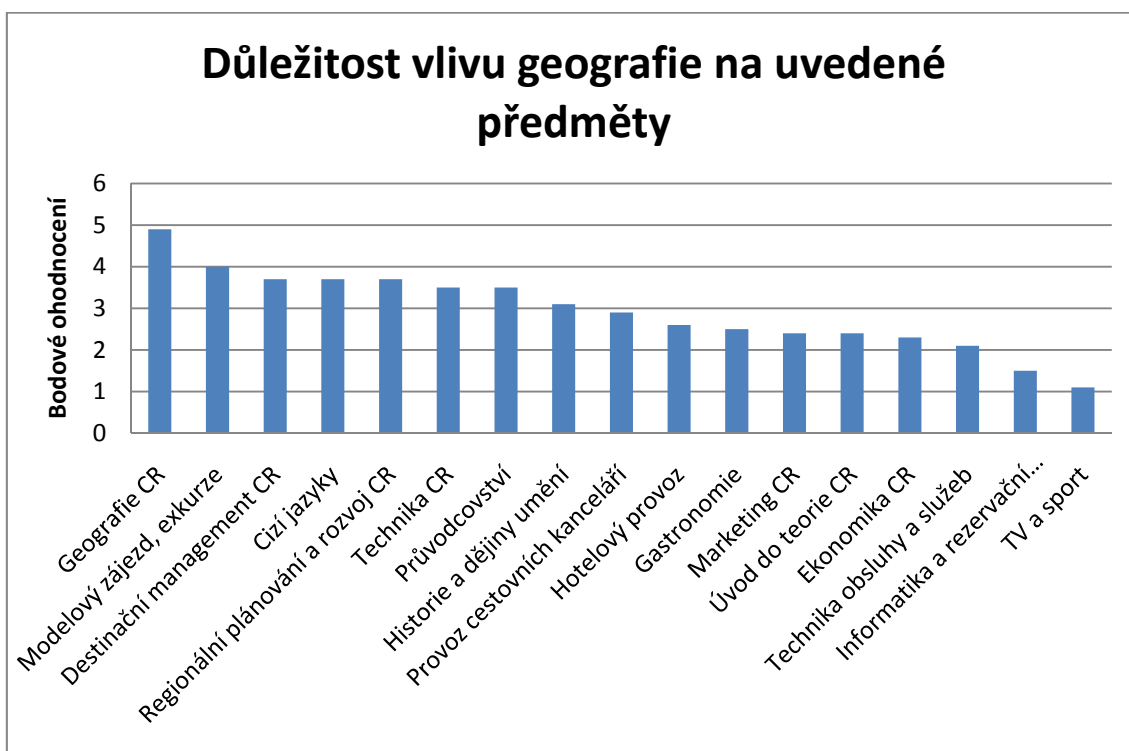

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Tato škola je jedinou střední školou, na které v označení základních předmětů zvítězila geografie cestovního ruchu.

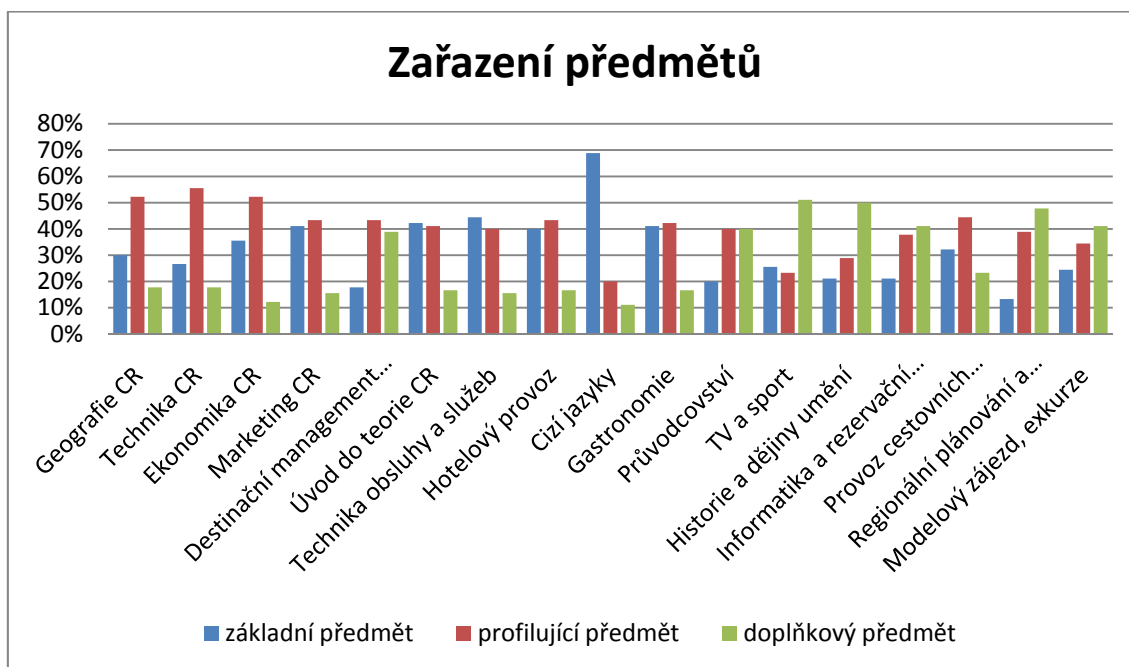
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

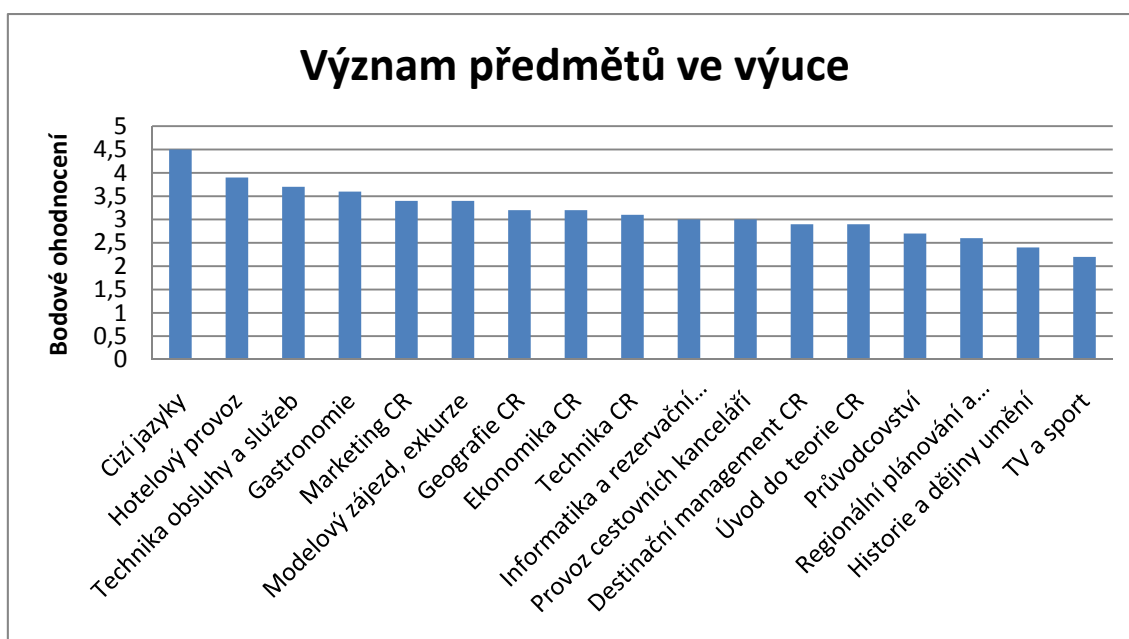
SŠ obchodu, služeb a řemesel a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Tábor

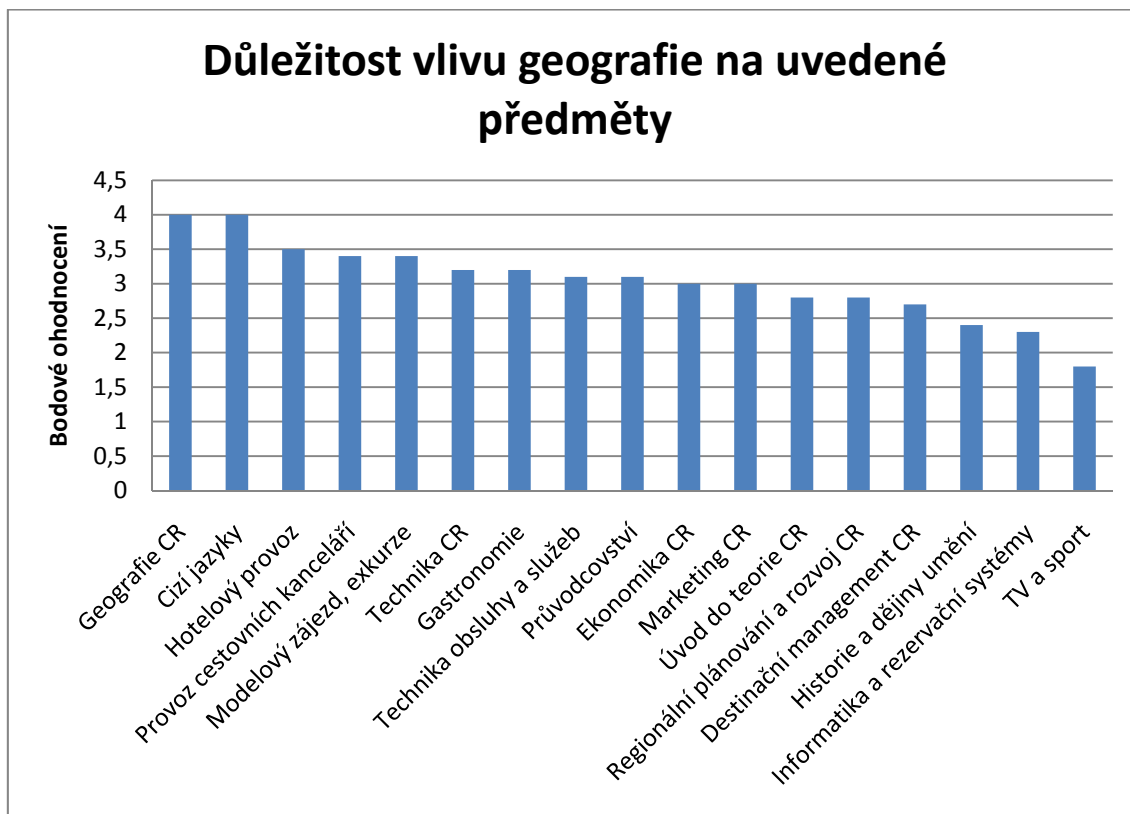
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Výsledek zařazení předmětů je zcela odlišný od výsledků ostatních škol. Řada předmětů, které jsou jinde považovány za základní, jsou zde zařazeny jako předmět profilující (geografie cestovního ruchu, technika cestovního ruchu, ekonomika cestovního ruchu) či doplňkový (průvodcovství, regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu).

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Propad geografie cestovního ruchu v hodnocení významu předmětu je způsoben podle mého názoru zaměřením školy. V popředí se umístil hotelový provoz, technika obsluhy a služeb a gastronomie, což koresponduje s již zmíněným zaměřením školy.

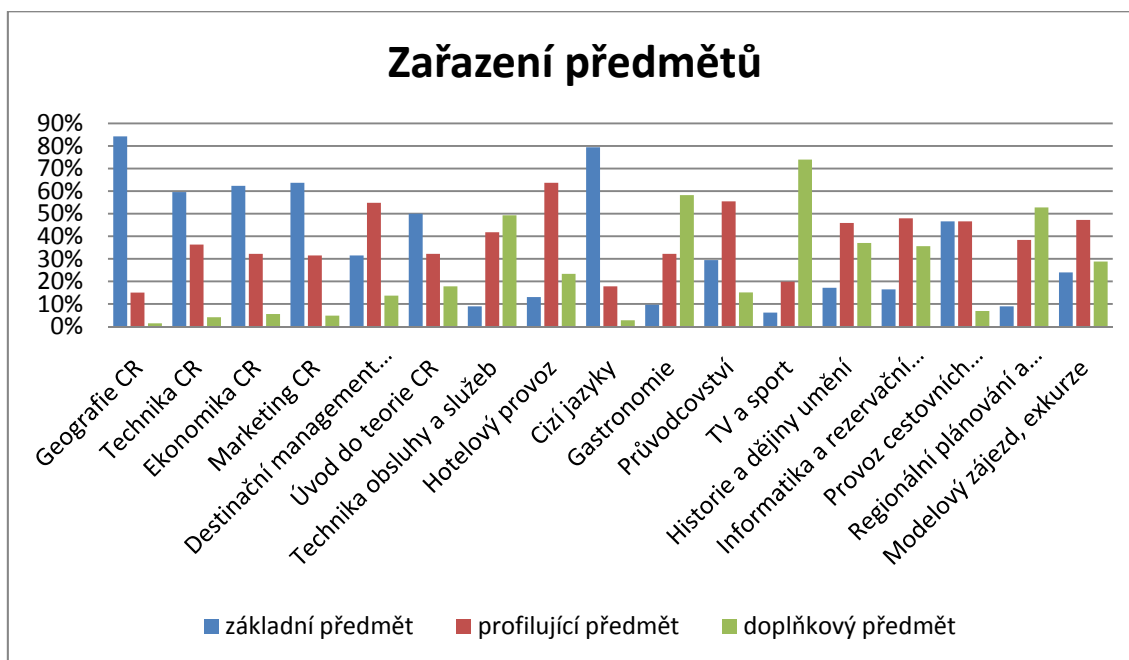

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

I zde se prokázalo, že studenti nevnímají důležitost vlivu geografie v předmětech souvisejících s cestovním ruchem (ekonomika cestovního ruchu, marketing cestovního ruchu, regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu, úvod do teorie cestovního ruchu a destinační management cestovního ruchu).

6.4.2. Vysoké školy

Vysoká škola polytechnická Jihlava

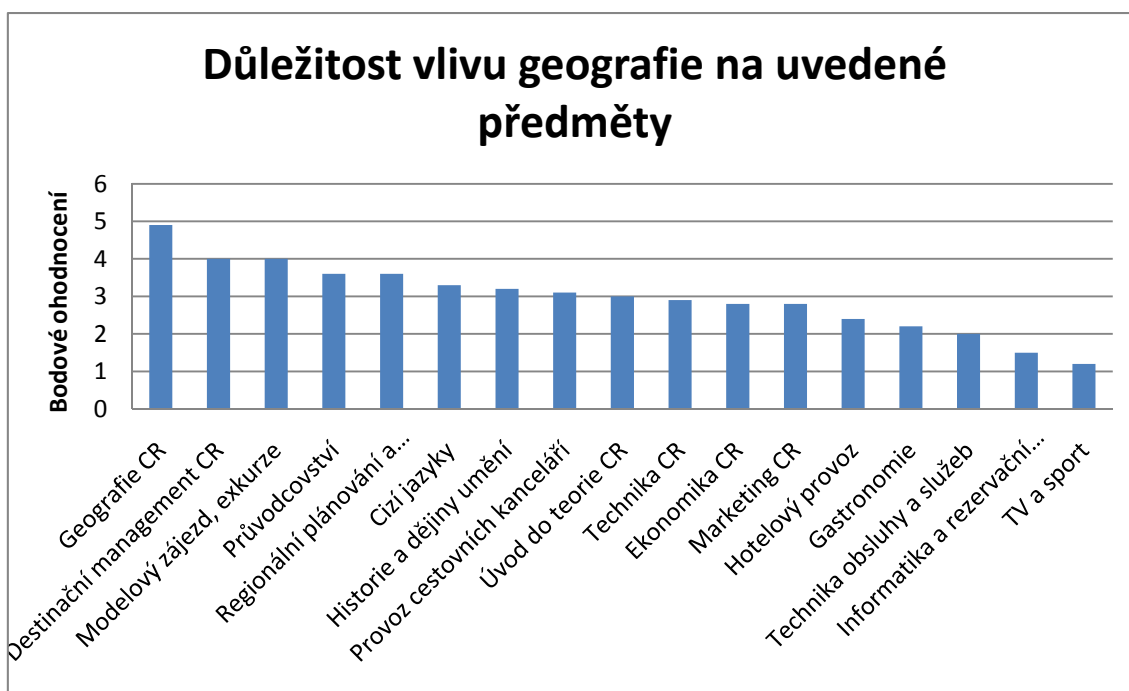
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

U této otázky jsou posluchači za základní předměty považovány kromě cizích jazyků všechny předměty spojené s cestovním ruchem.

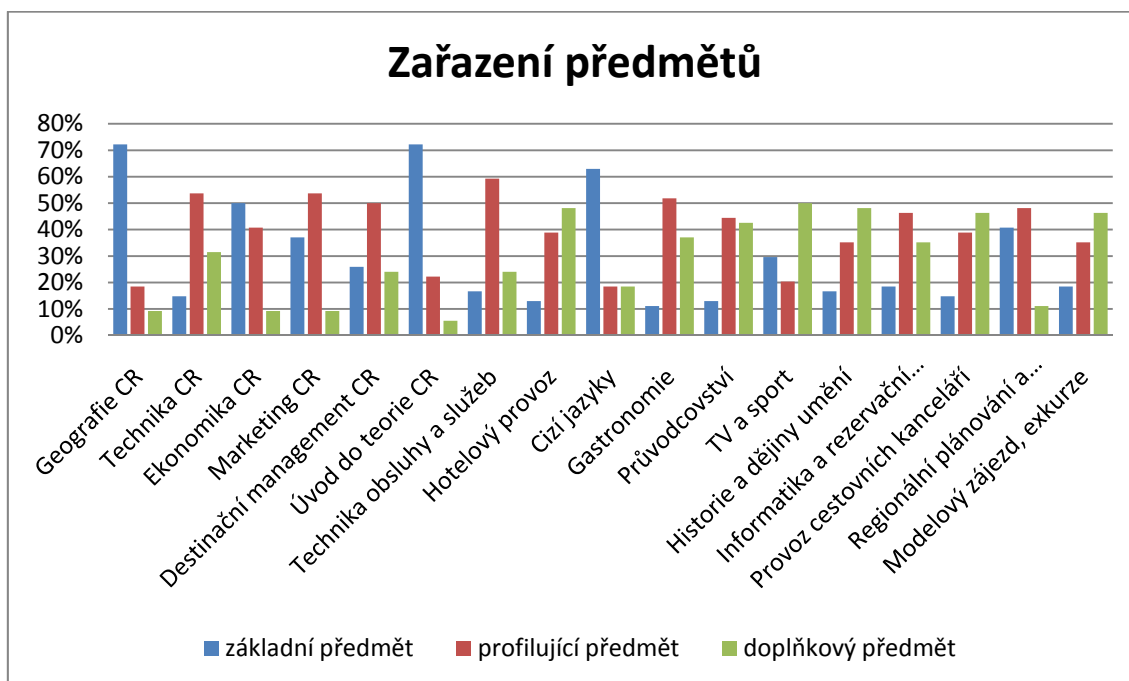
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Význam předmětů ve výuce opět vychází z potřeby získání co nejvíce vědomostí spojených s cestovním ruchem. Praktické předměty ztrácejí víceméně na důležitosti.

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Jihočeská univerzita České Budějovice

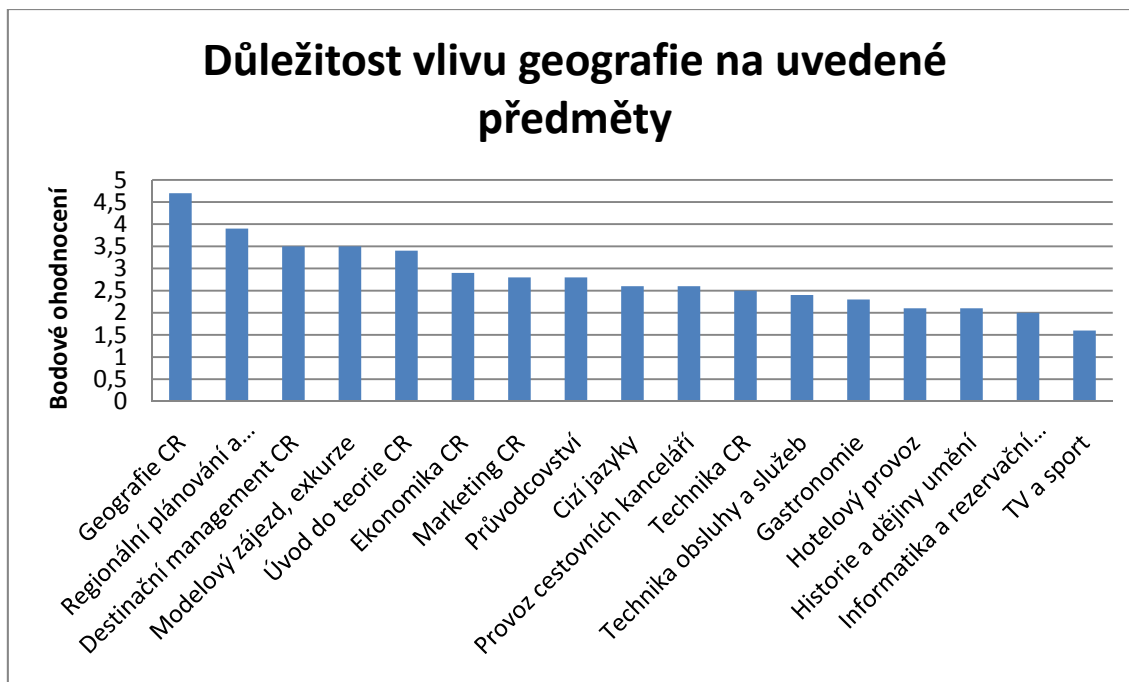
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Vyjma geografie cestovního ruchu a úvodu do teorie cestovního ruchu jsou ostatní předměty spojené s cestovním ruchem považovány pouze za profilující, a ne základní.

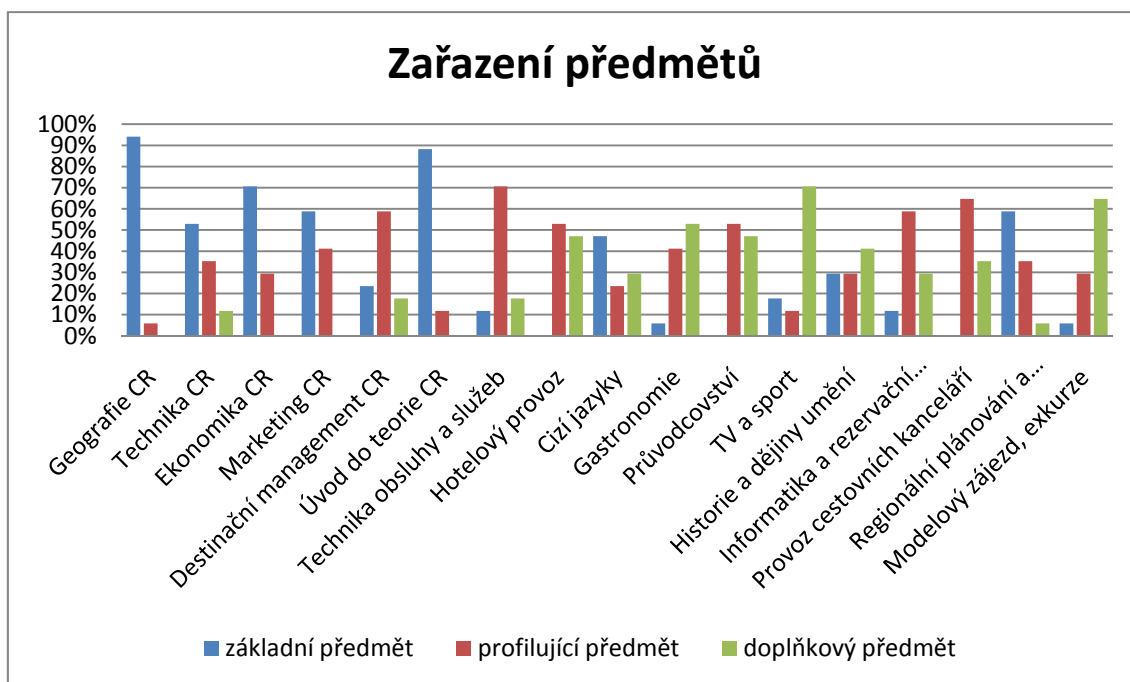

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Předměty spojené s cestovním ruchem se umístily v popředí zájmu studentů.

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

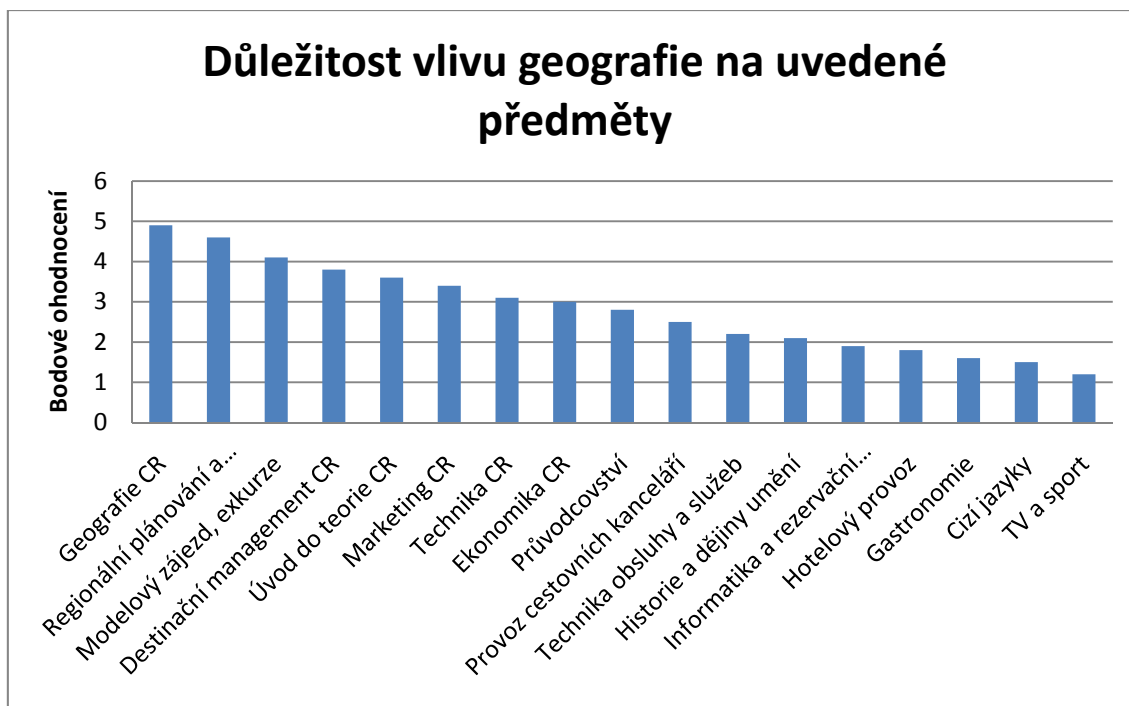

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Stejně jako u předchozí VŠ se na prvních místech umístily předměty mající v názvu cestovní ruch. Zcela na okraji zájmu zůstaly předměty praktického zaměření.

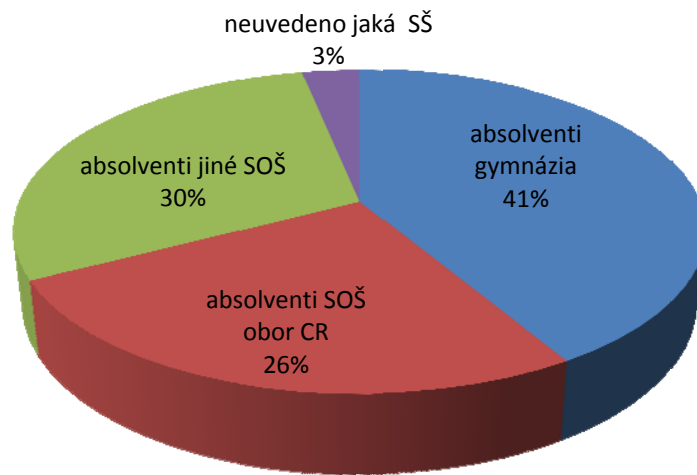
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

6.4.3. Skladba studentů VŠ podle absolvované SŠ

Získané dotazníky od studentů VŠ (celkem 217) byly rozděleny do několika skupin (viz. následující tabulka a graf) podle toho, jakou střední školu absolvovali a u každé skupiny bylo provedeno vyhodnocení dotazníkového šetření. Předpokládal jsem, že se mi projeví u jednotlivých skupin absolventů rozdíly v zařazení předmětů do jednotlivých kategorií, ve významu předmětů ve výuce i v pohledu na důležitost vlivu geografie v uvedených předmětech.

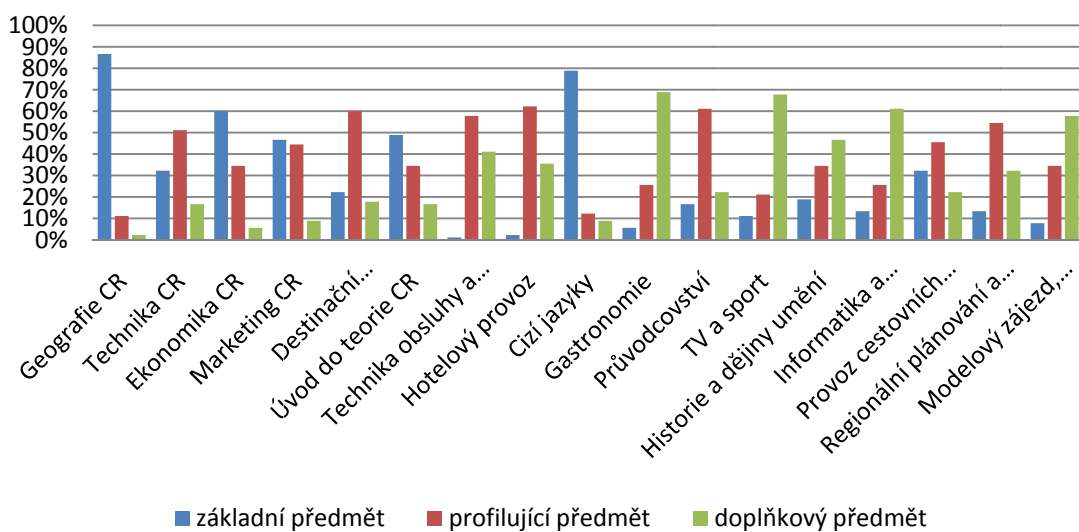
absolventi gymnázia	90
absolventi SOŠ obor CR	56
absolventi jiné SOŠ	64
neuveďeno jaká SŠ	7

Složení studentů VŠ, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření

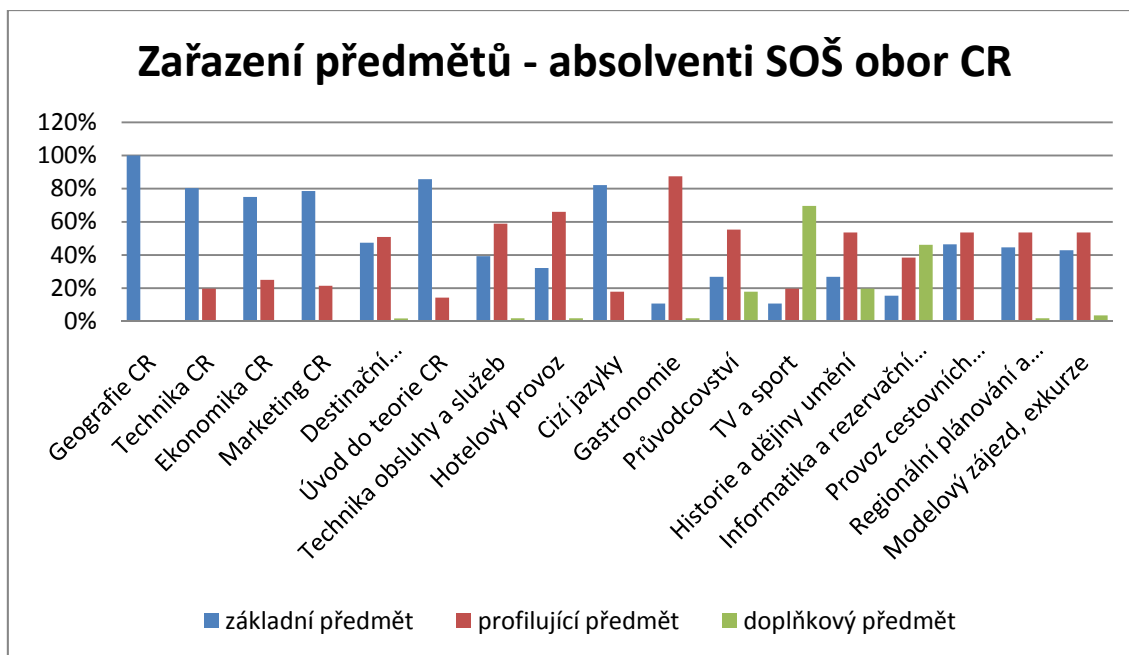

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

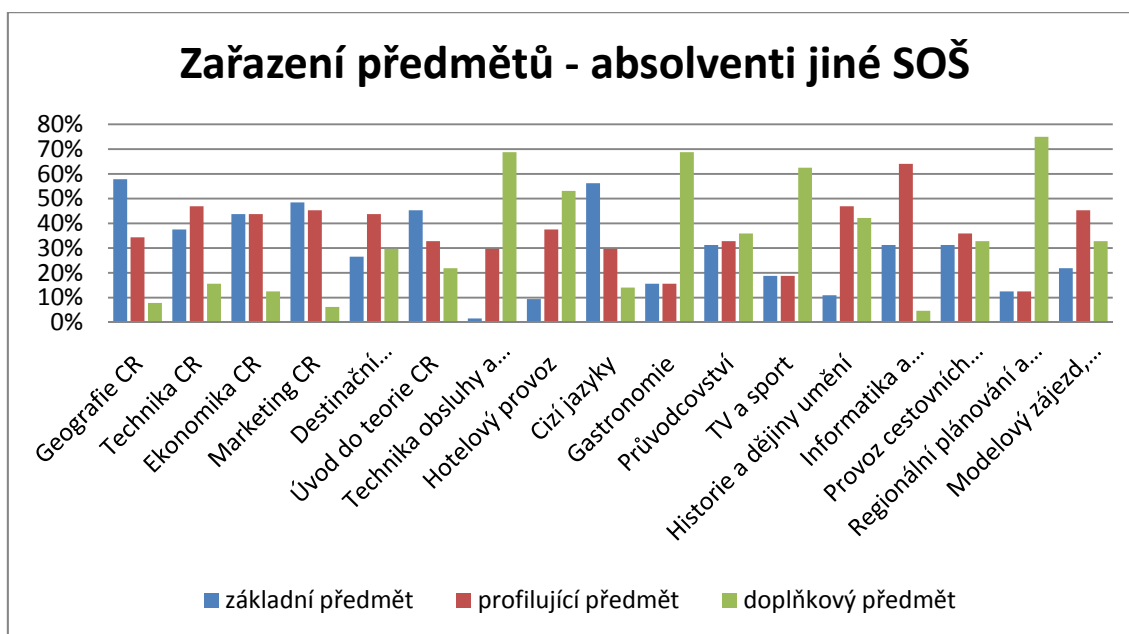
Zařazení předmětů - absolventi gymnázia

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

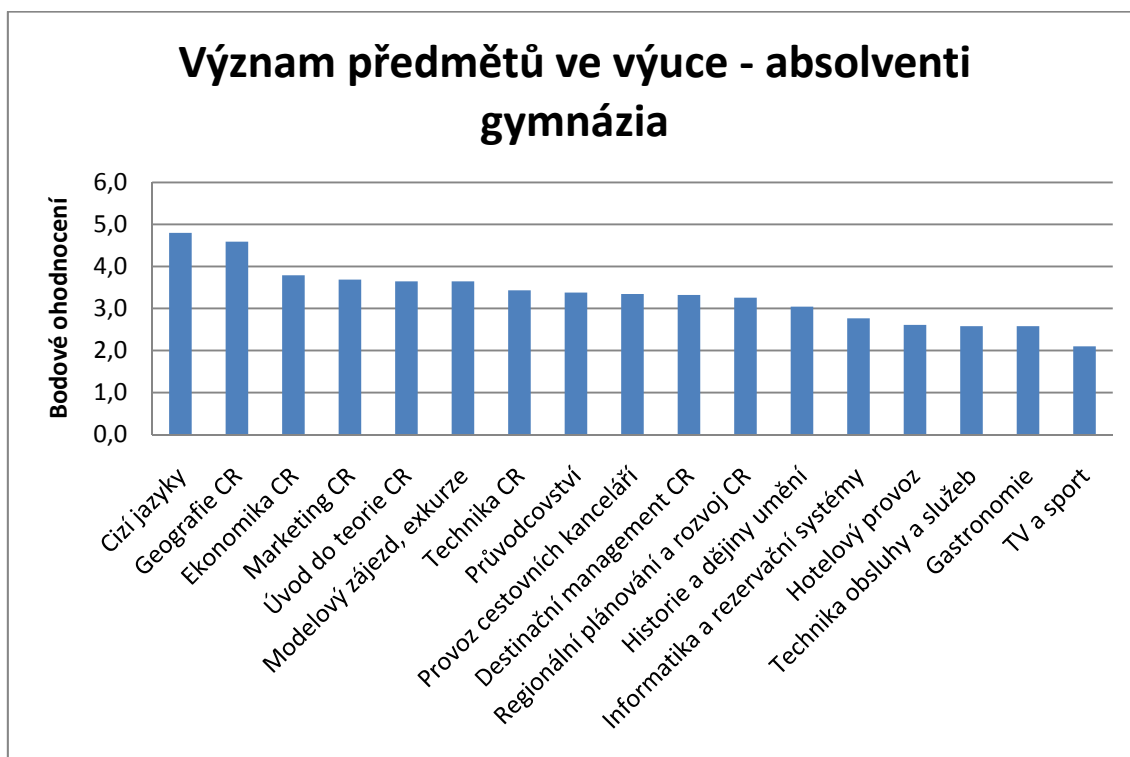
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

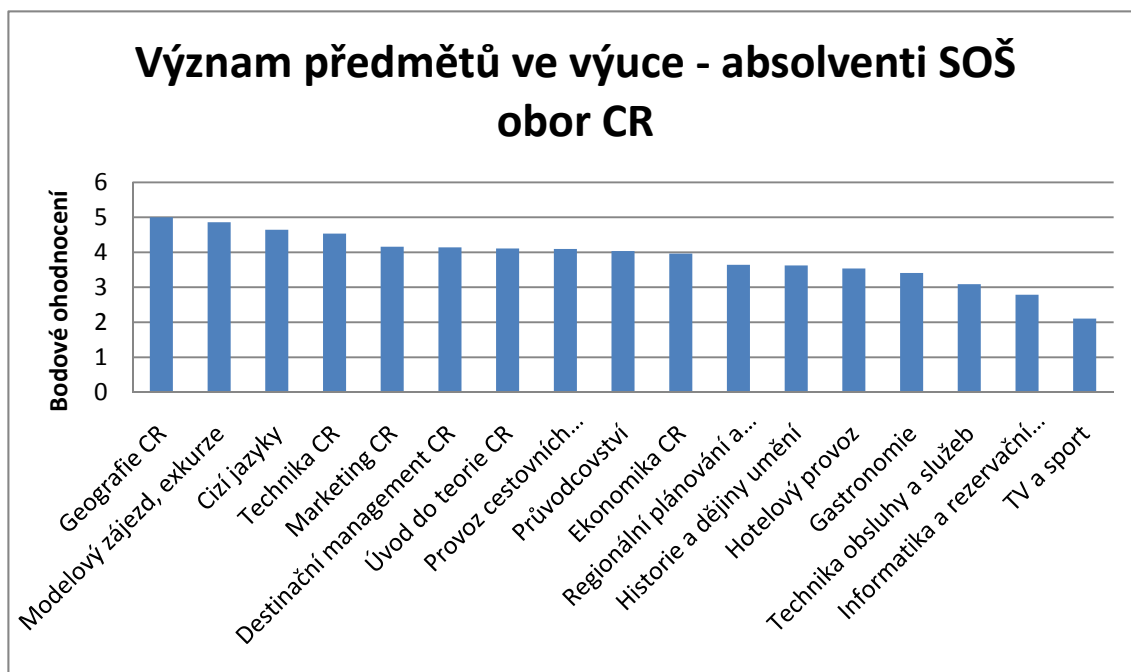
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Srovnáním odpovědí absolventů různých druhů škol jsme dospěli k těmto závěrům. U gymnazistů je patrný jejich všeobecný přehled a základní informovanost o cestovním ruchu. Samozřejmě za základní předmět považují cizí jazyky, ale i geografii cestovního ruchu a ekonomiku cestovního ruchu. Za pouze doplňkový označili gastronomii a modelový zájezd, exkurzi, což je pochopitelné. Překvapilo mě, že přisoudili stejné místo i informatice a rezervačním systémům. U absolventů SOŠ obor

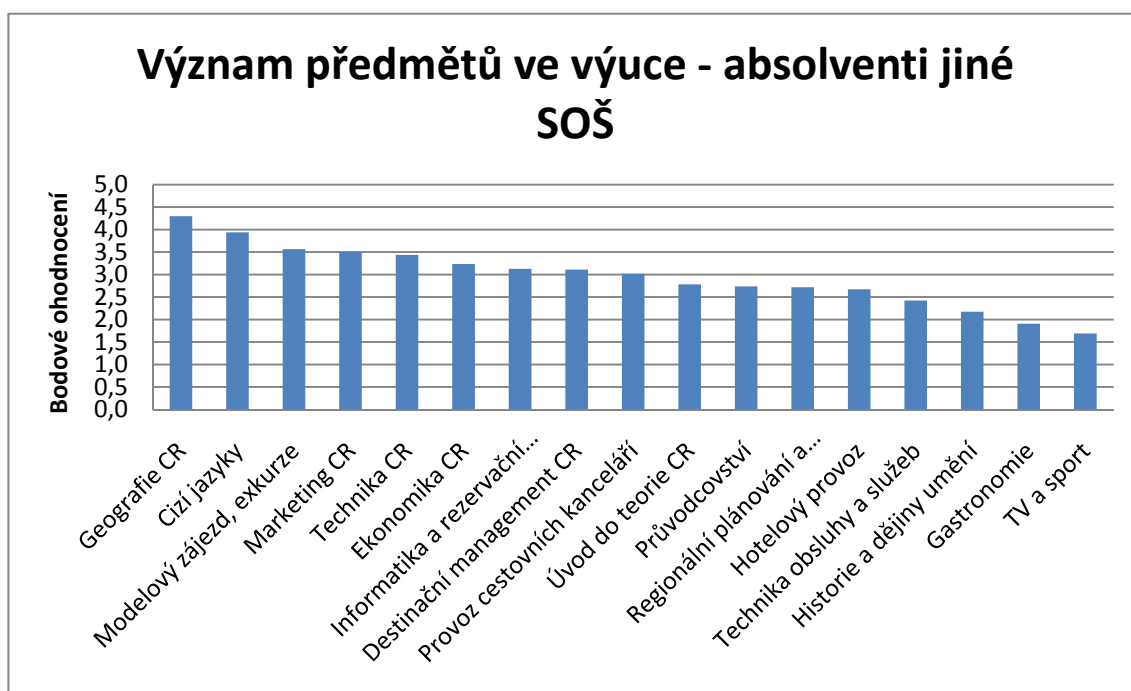
cestovní ruch je patrné jejich předchozí odborné vzdělání. Geografii cestovního ruchu označili všichni účastníci za předmět základní, velmi dobré výsledky sklidily v podstatě všechny předměty související s cestovním ruchem. Kromě tělesné výchovy a sportu nezůstal žádný předmět na okraji zájmu studentů. U výsledků zařazení předmětů u absolventů jiné SOŠ lze jen doufat, že během studia na vysoké škole získají očekávané zkušenosti a přehled. Z jejich reakce je patrné, že se s danými předměty často nesetkali a nemají o nich základní informace.

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

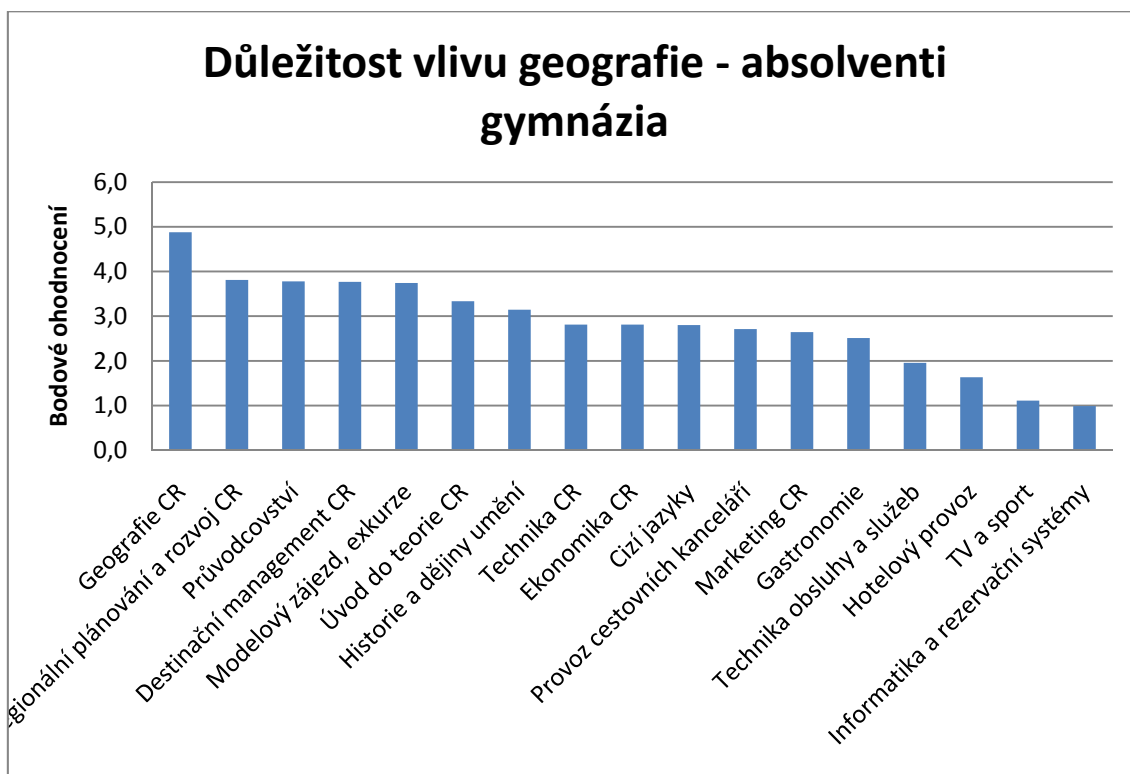
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

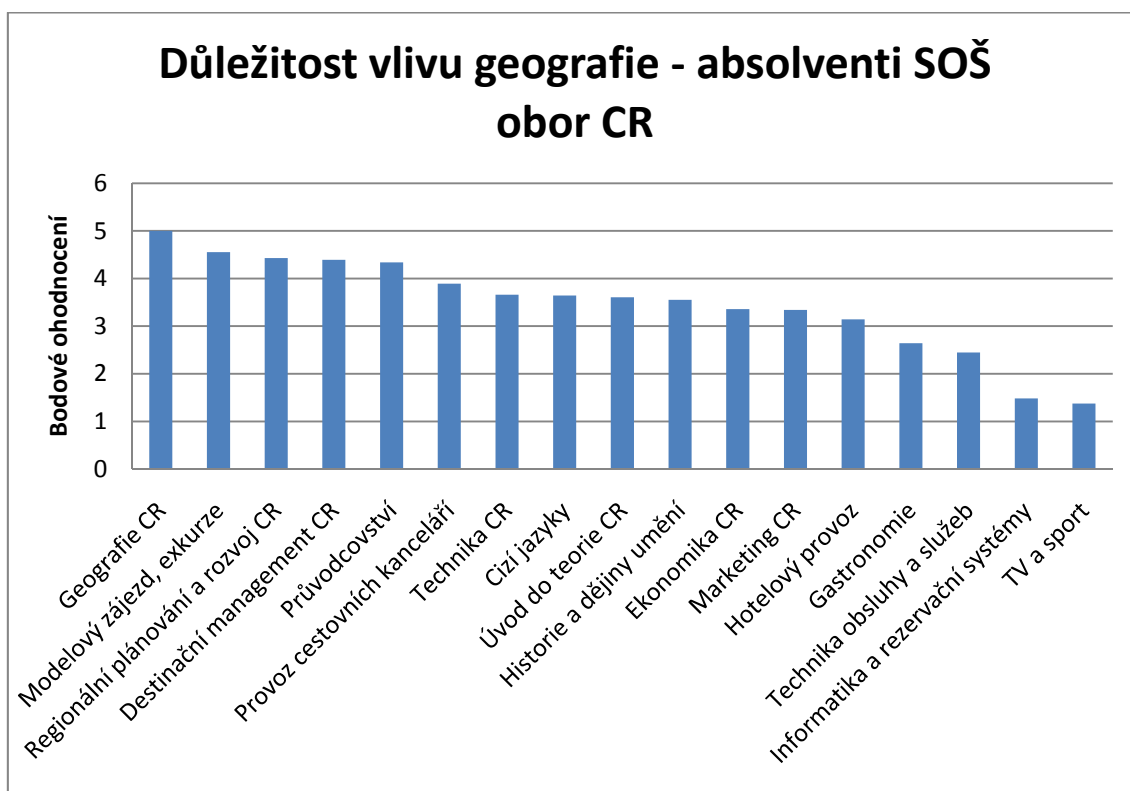
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Hned při prvním pohledu na grafy týkající se významu předmětů ve výuce je patrný propastný rozdíl mezi absolventy SOŠ obor cestovní ruch a absolventy ostatních škol. Z průměrného bodového hodnocení vyplývá, že prvně zmiňovaní přiřadili průměrně 4 a více bodů 10 předmětům. Geografie cestovního ruchu má dokonce průměrnou bodovou hodnotu 5. Absolventi gymnázia zařadili nad průměr 4 pouze 2

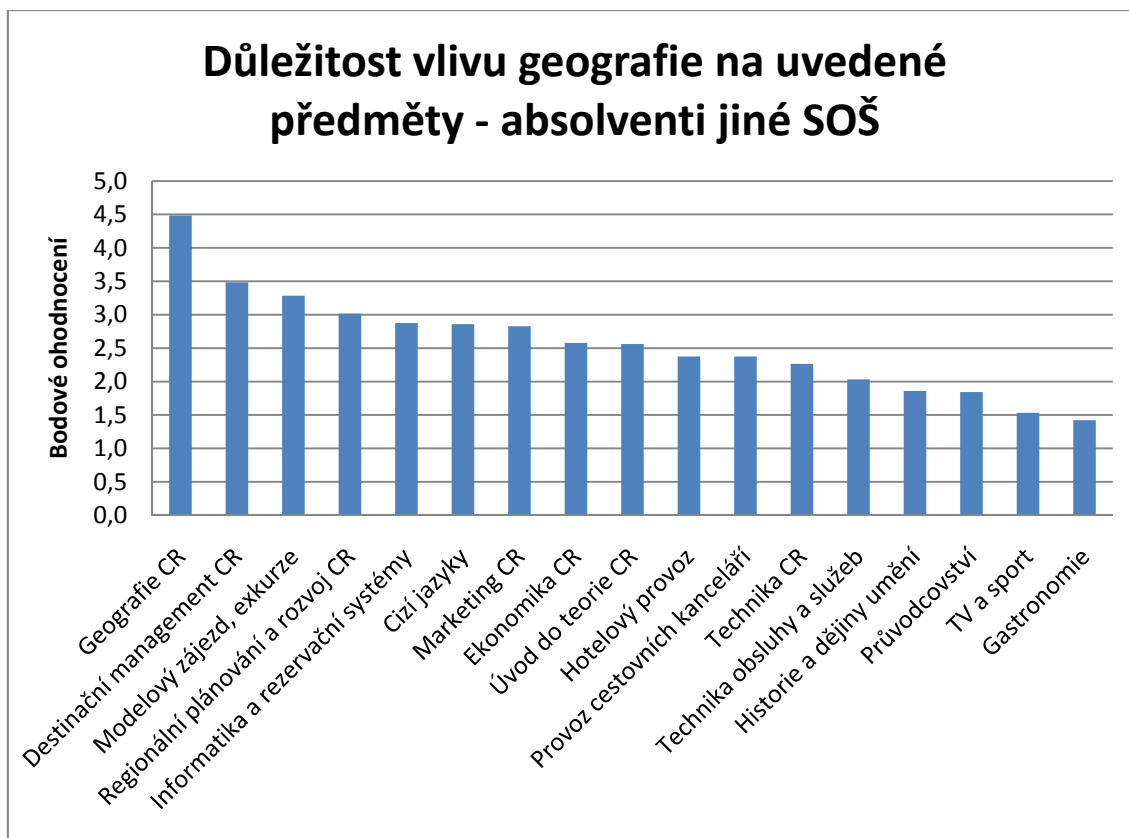
předměty (cizí jazyky, geografie cestovního ruchu) a studenti, kteří přišli z jiných SOŠ, přiřadili průměrnou bodovou hodnotu vyšší než 4 pouze geografii cestovního ruchu.

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

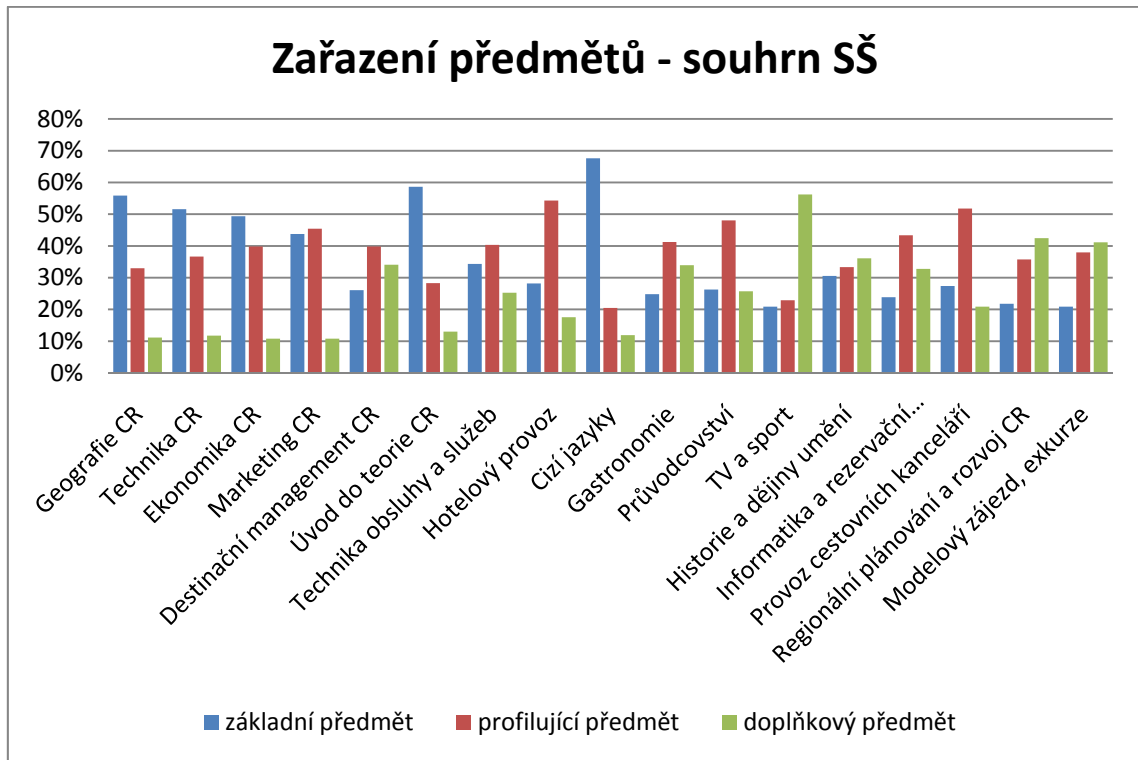
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

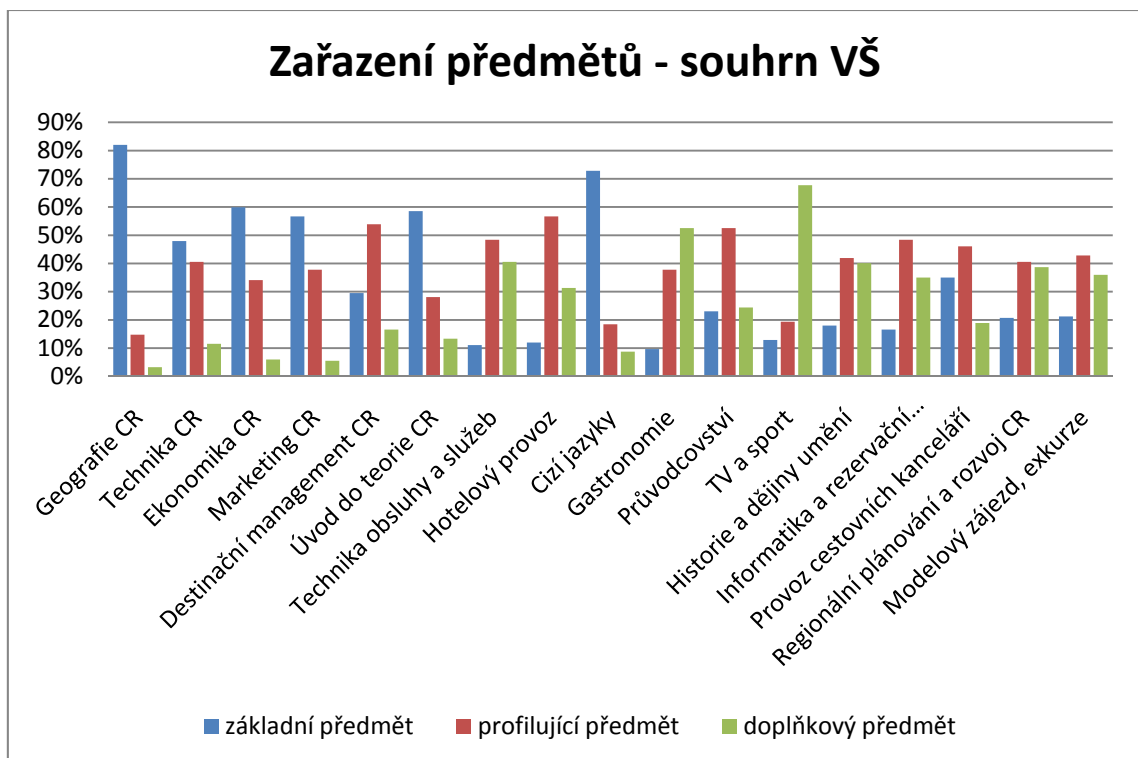
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

V otázce důležitosti vlivu geografie se v podstatě všichni absolventi shodují. Veliké rozdíly jsem zaznamenal u předmětu informatika a rezervační systémy. Absolventi SOŠ obor cestovní ruch jim přiřadili průměrně 1,5 bodu, gymnazisté 1 bod, kdežto u absolventů jiných SOŠ se průměrné bodové hodnocení vyšplhalo až na 2,9 bodů.

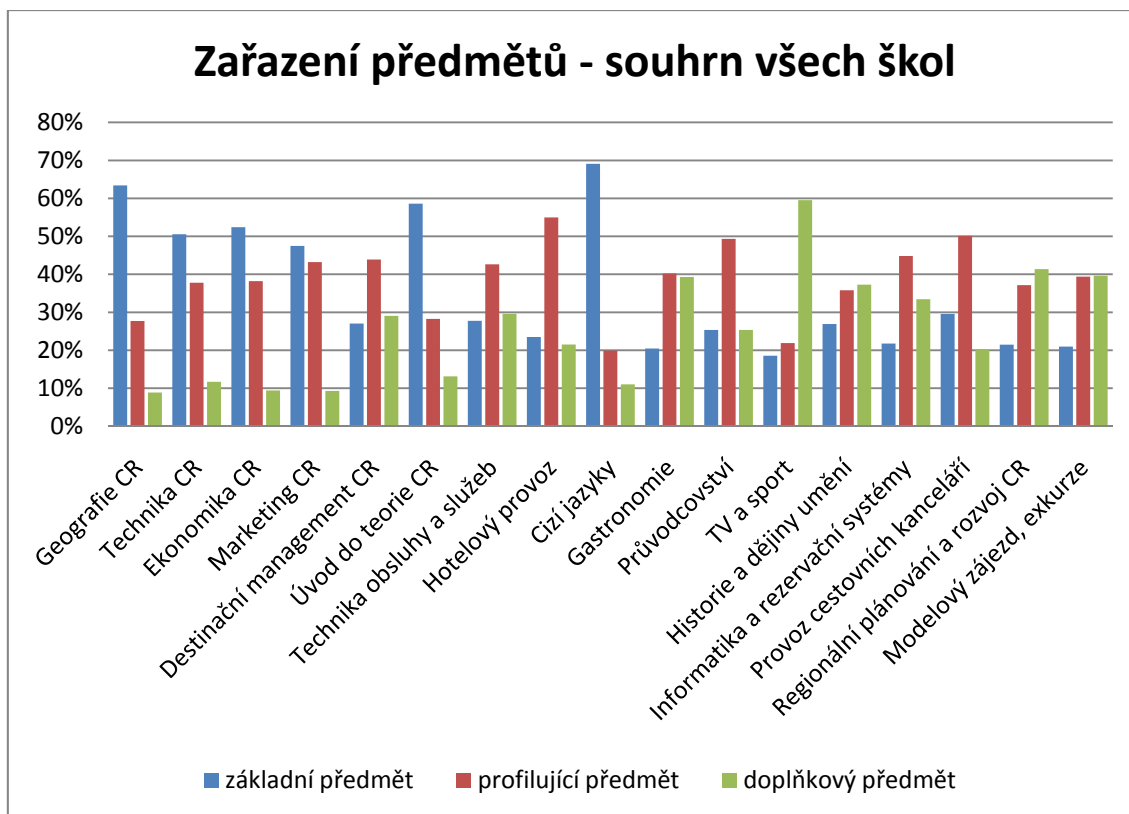
6.4.4.Souhrn všech škol

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

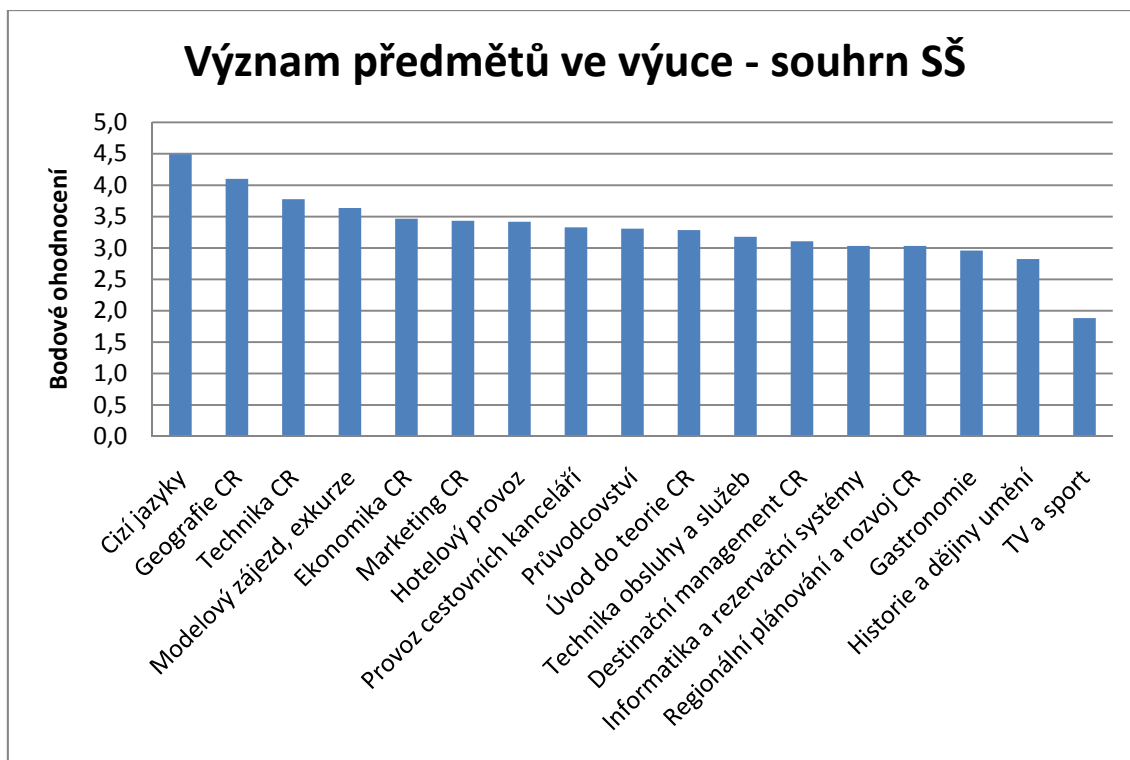

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

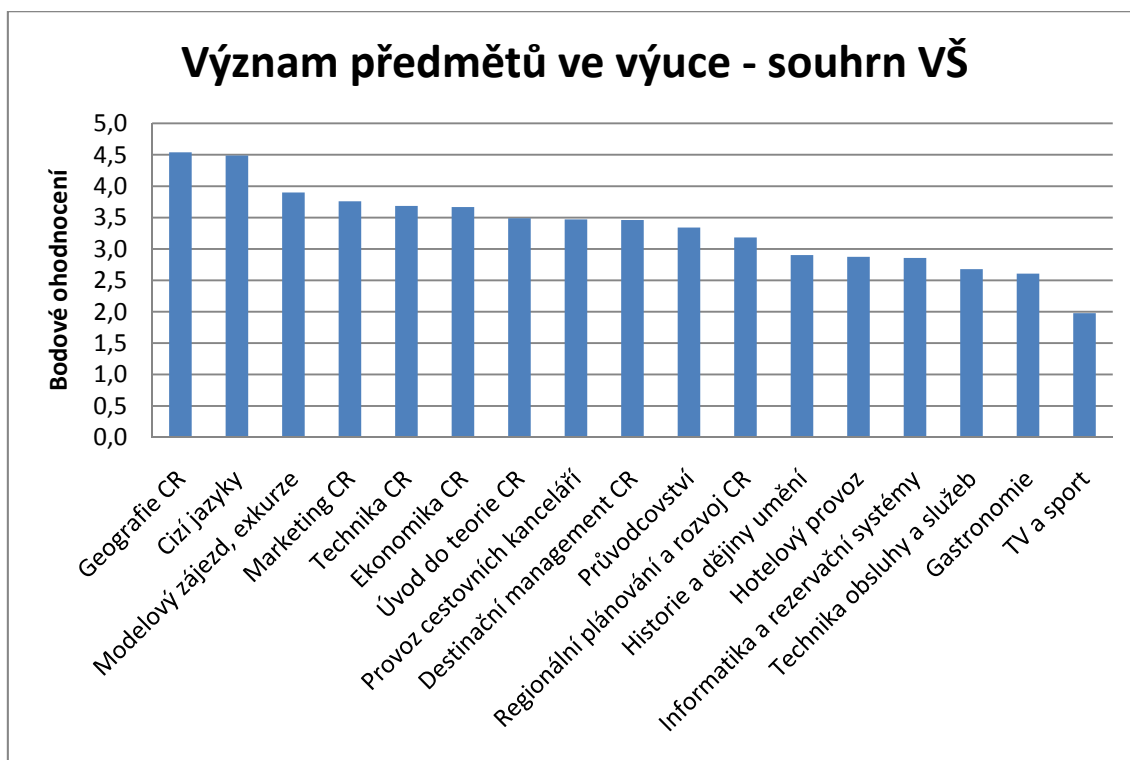

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

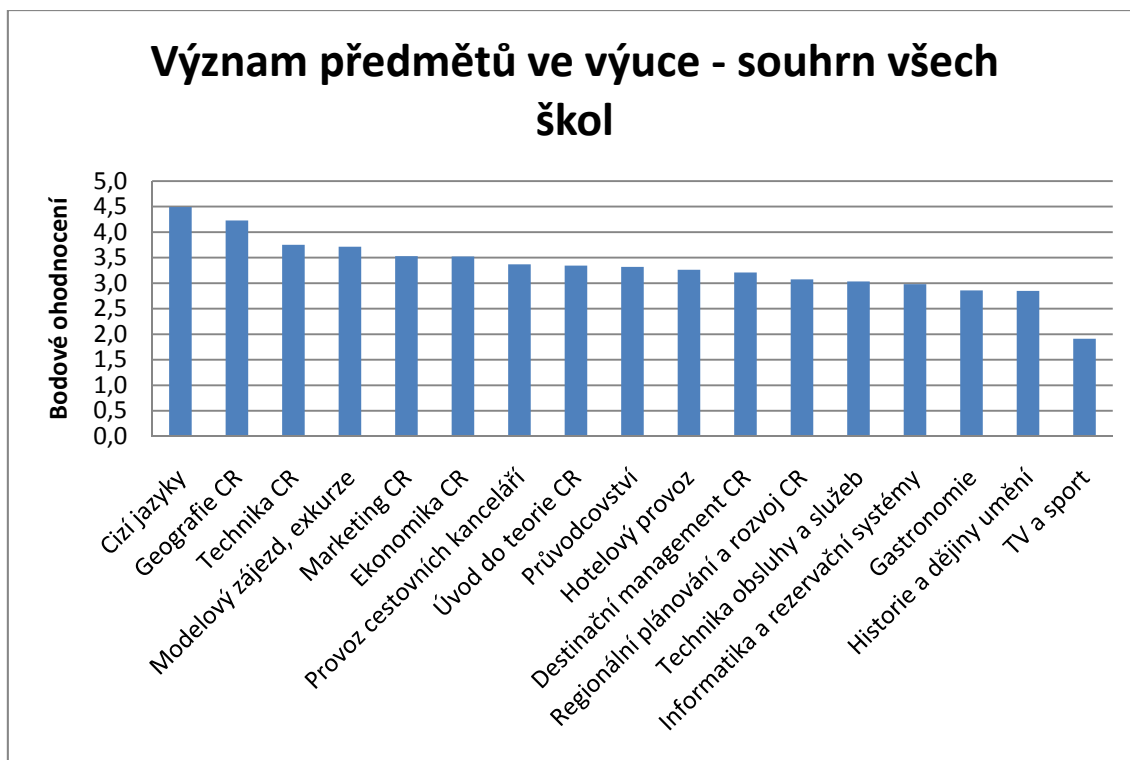
Při pohledu na souhrnné zpracování první otázky, která se týkala zařazení předmětů do jednotlivých kategorií, je patrné, že studenti považují cizí jazyky, geografii a úvod do teorie cestovního ruchu za základní. Následují předměty technika cestovního ruchu, ekonomika cestovního ruchu a marketing cestovního ruchu. Profilujícími předměty se staly hotelový provoz, provoz cestovní kanceláře a průvodcovství. Za doplňkové označili tělesnou výchovu a sport, regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu, modelový zájezd, exkurzi a gastronomii.

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

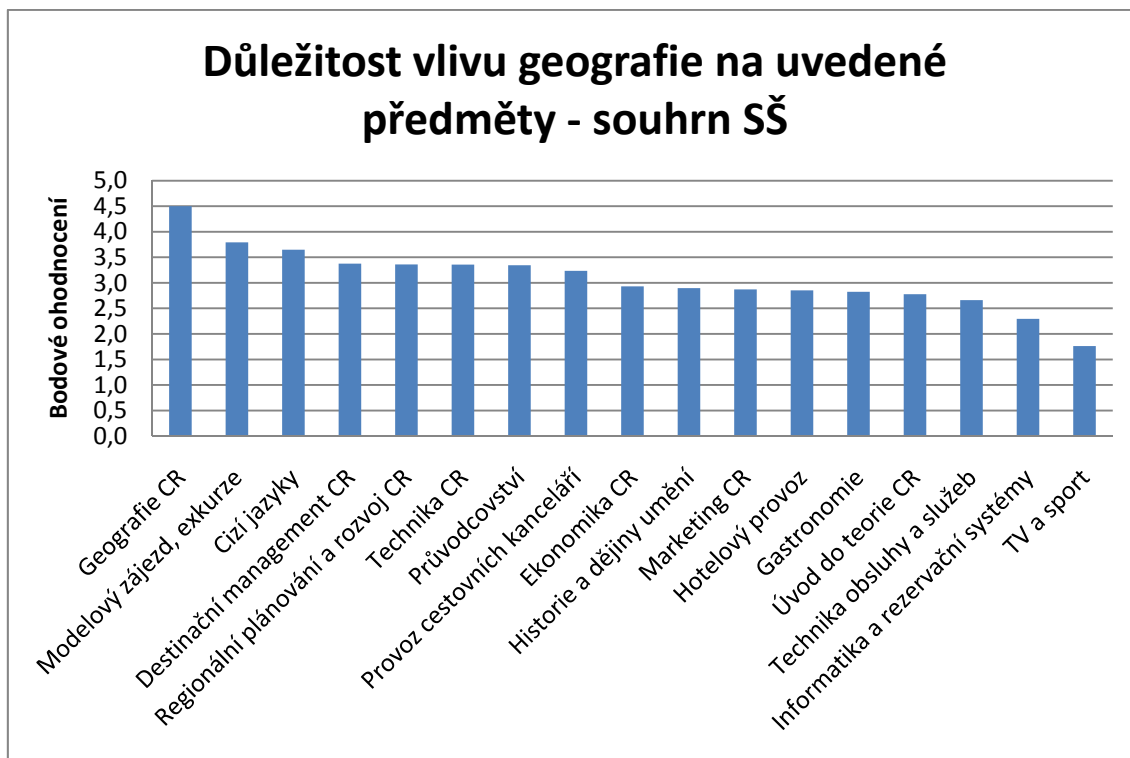

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

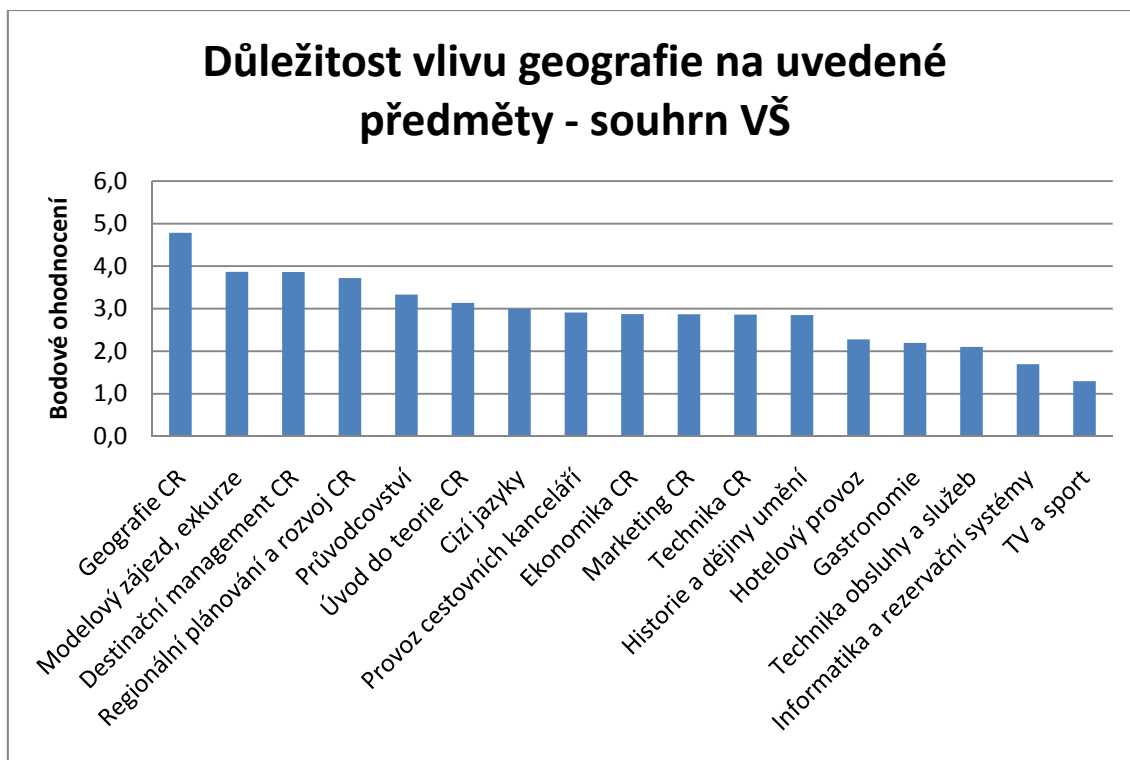

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

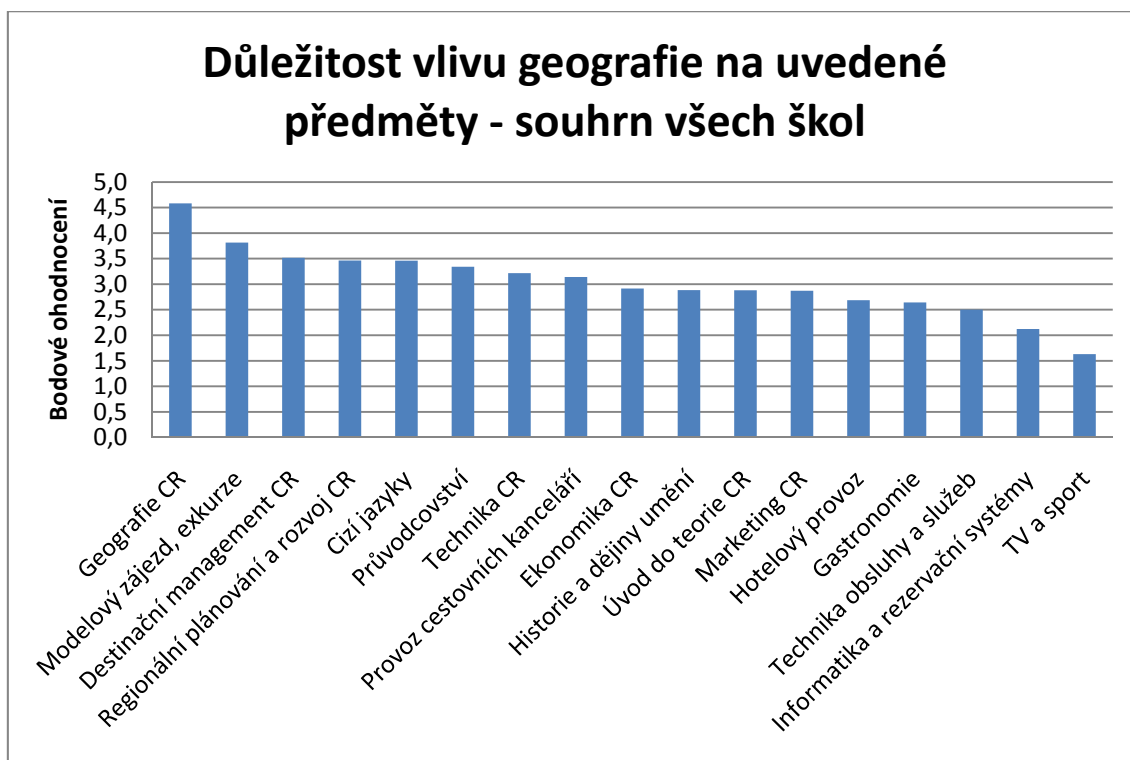
Z výzkumu vyplynulo, že největší význam ve výuce mají cizí jazyky, geografie cestovního ruchu a technika cestovního ruchu. Nejmenší význam zaujímá tělesná výchova a sport, historie a dějiny umění a gastronomie.

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Největší vliv má geografie podle studentů na geografii cestovního ruchu, modelový zájezd, exkurzi, destinační management cestovního ruchu, regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu a cizí jazyky. Naopak nejmenší vliv má podle jejich názoru tělesná výchova a sport, informační a rezervační systémy a technika obsluhy a služeb.

V rámci programu ERASMUS provedly dvě studentky velmi zajímavý výzkum, který úzce souvisí s mým dotazníkovým šetřením. Srovnáním názorů studentů z Loughborough College, FH Wien a VŠ Polytechnické v Jihlavě dospěly k závěru, že velké množství českých studentů se věnuje cestovnímu ruchu v rámci získání znalostí cizích jazyků. Pracovat nadále v oboru chce 83% respondentů z Anglie, což je téměř dvojnásobný počet, než u českých a rakouských studentů.

Další porovnání se týkalo důležitosti předmětů současného studijního plánu v oboru cestovní ruch. „Vzhledem k jiné struktuře studovaných předmětů, bylo porovnání provedeno jen pro omezený počet shodných nebo podobných předmětů. Podle anglických studentů jsou nejdůležitější finance, čeští studenti jim naopak dali nejhorší známku. Z hlediska významu předmětů „Provoz CK“ a „Geografie“ se názory příliš neliší. Podobně je tomu u předmětů „Destinace CR“ a „Právo“. Naopak čeští studenti považují za důležitější předměty, jako je sociologie nebo psychologie, než tomu bylo u anglických studentů. Podle studentů z FH Vídeň je nejdůležitější výuka jazyků, v čemž se shodnou s českými studenty, dále je to marketing, management a destinační management a hotelový management, kde se také shodnou se českými studenty. Hotelový management se v Loughborough nevyučuje.

Pro můj vlastní výzkum v souvislosti s tématem diplomové práce je zajímavé zjištění postavení předmětu geografie. Jeho důležitost pro vzdělání v oboru cestovní ruch se prokázala na všech třech školách. (Vaníček, 2009, probíhající výzkum).

6.4.5. Pedagogové

Dotazníky vyplněné pedagogy lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří učitelé geografie a druhou učitelé ostatních odborných předmětů.

Celé znění možností v dotazníku:

Inventarizace destinací a turistických atraktivit v geografickém prostředí.

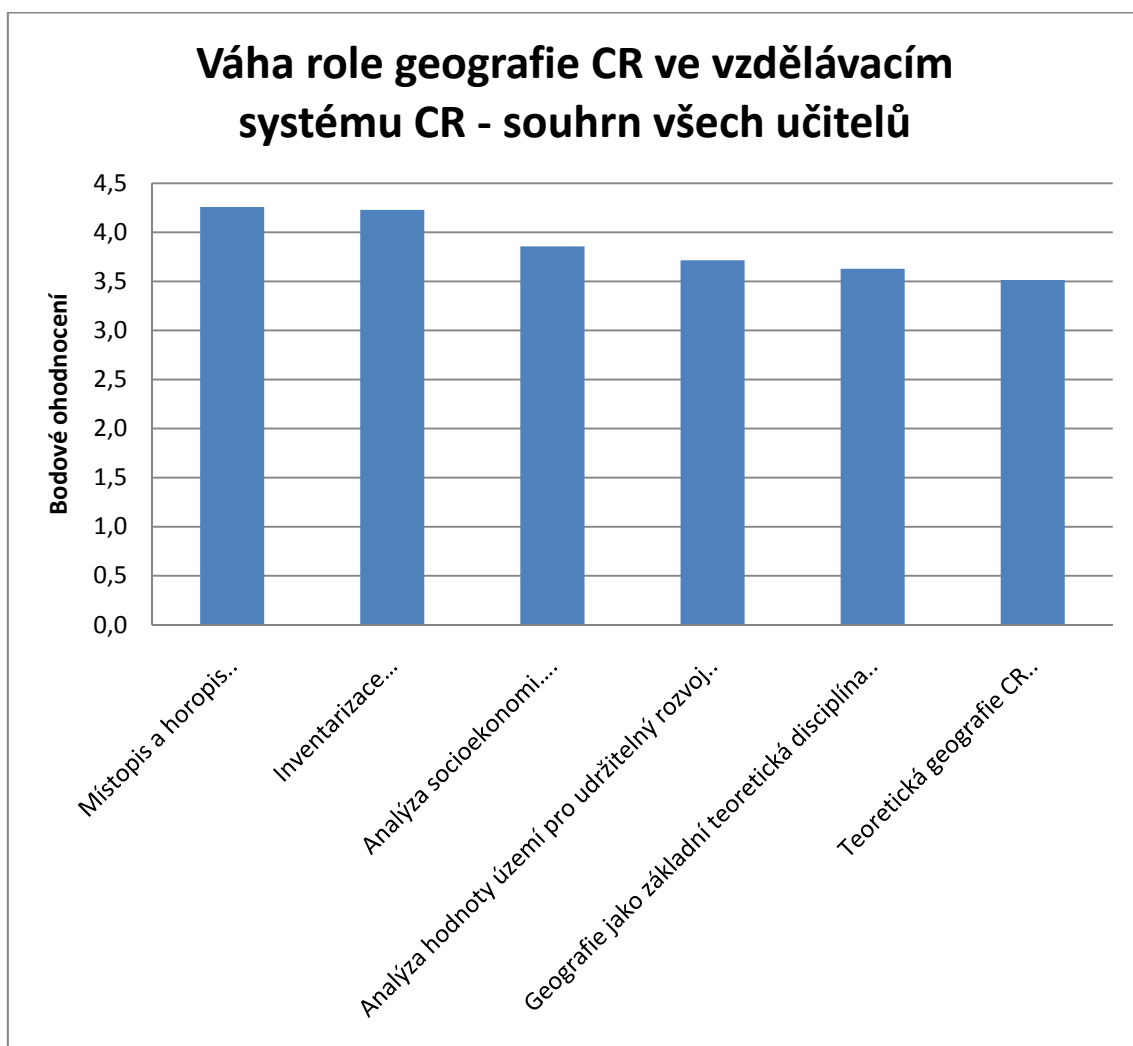
Místopis a horopis ČR, Evropy a světa.

Analýza socioekonomických souvislostí v prostoru a čase.

Analýza hodnoty území pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

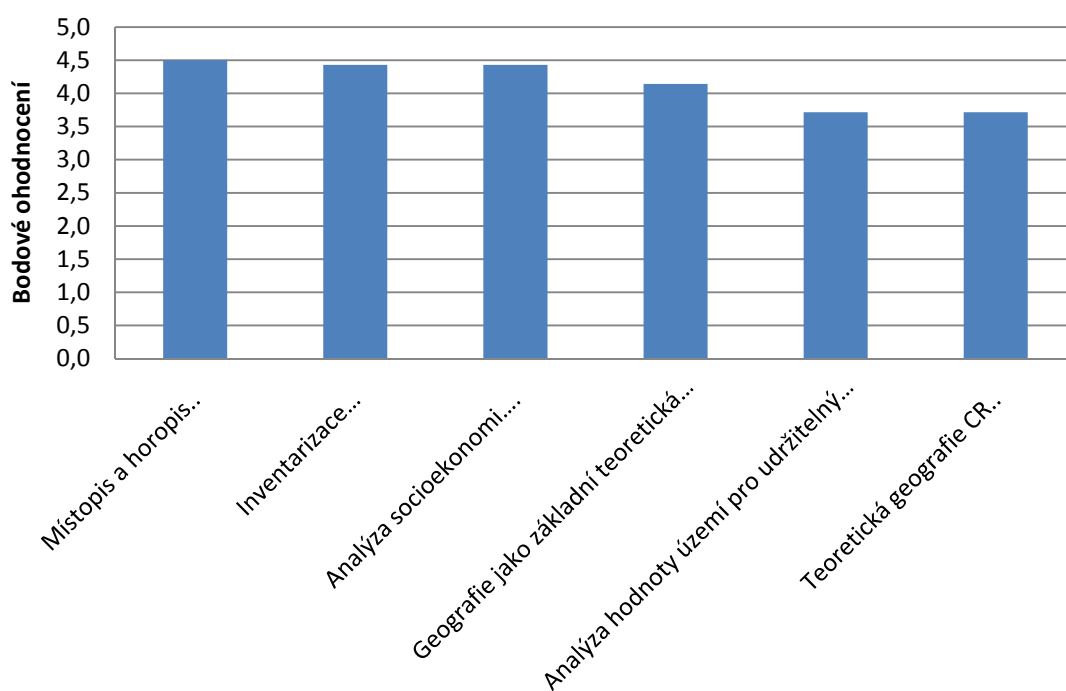
Geografie jako základní teoretická disciplína tvořící teorii cestovního ruchu.

Teoretická geografie cestovního ruchu jako základní teoretický konstrukční prvek vzdělávacího systému cestovního ruchu.

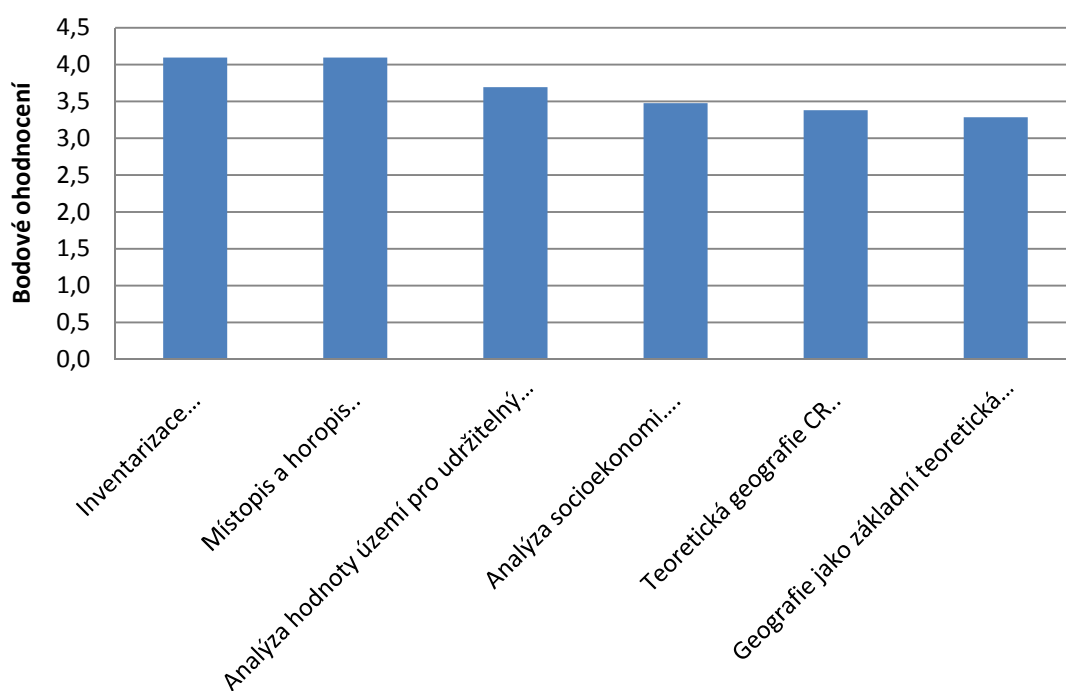
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Váha role geografie CR ve vzdělávacím systému CR - geografové

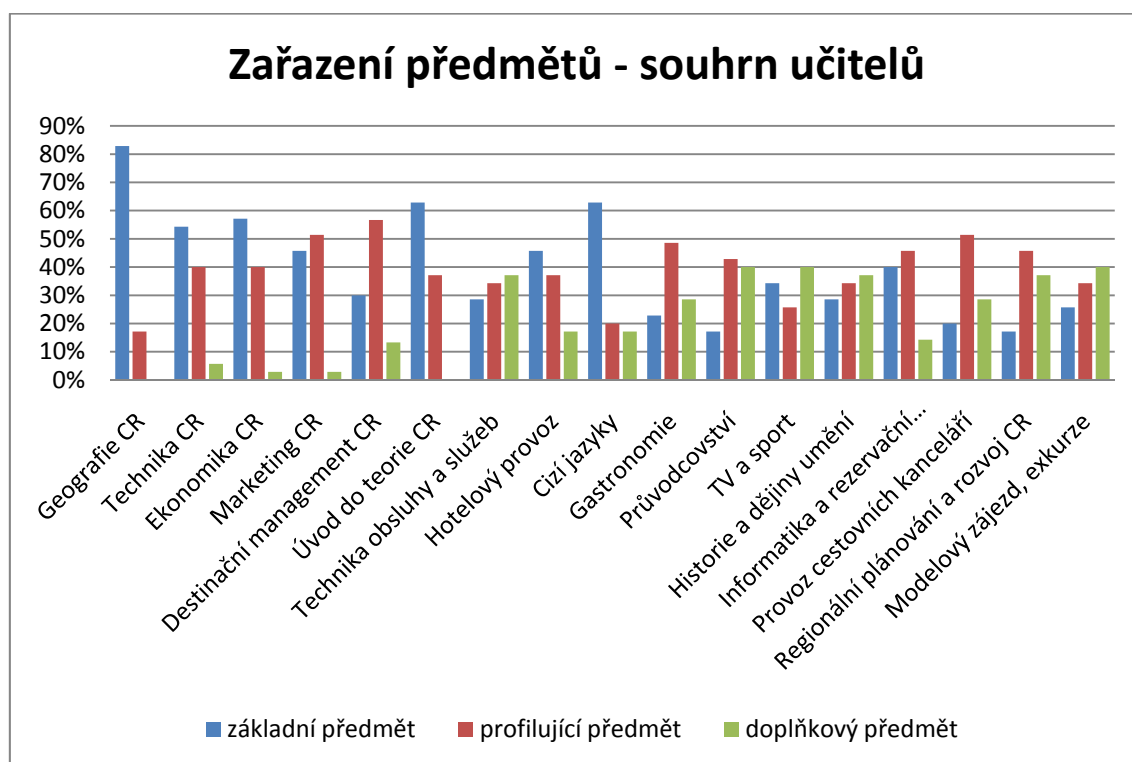
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Váha role geografie CR ve vzdělávacím systému CR - ostatní učitelé

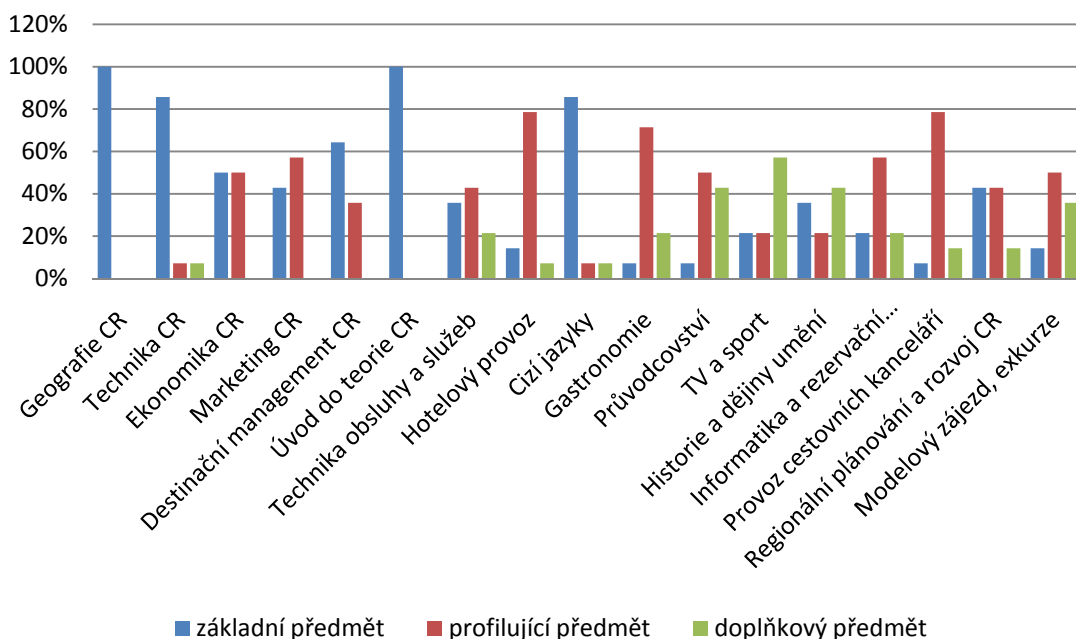
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Po vyhodnocení první otázky z dotazníků pedagogů lze konstatovat, že geografii cestovního ruchu ve vzdělávacím systému cestovního ruchu je nejčastěji přisuzována role inventarizace destinací a turistických atraktivit v geografickém prostředí a role místopisu a horopisu ČR, Evropy a světa. Nejmenší váhu přisoudili pedagogové roli geografie jako základní teoretické disciplíny tvořící teorii cestovního ruchu a roli teoretické geografii cestovního ruchu jako základního teoretického konstrukčního prvku vzdělávacího systému cestovního ruchu. Rozdíl v pořadí v hodnocení jednotlivých definic mezi učiteli geografy a učiteli ostatních odborných předmětů je nepatrný. Rozdíl bychom našli pouze v průměrném bodovém ohodnocení jednotlivých definic. Definice hodnocené učiteli geografie získaly průměrně o několik desetin bodů více.

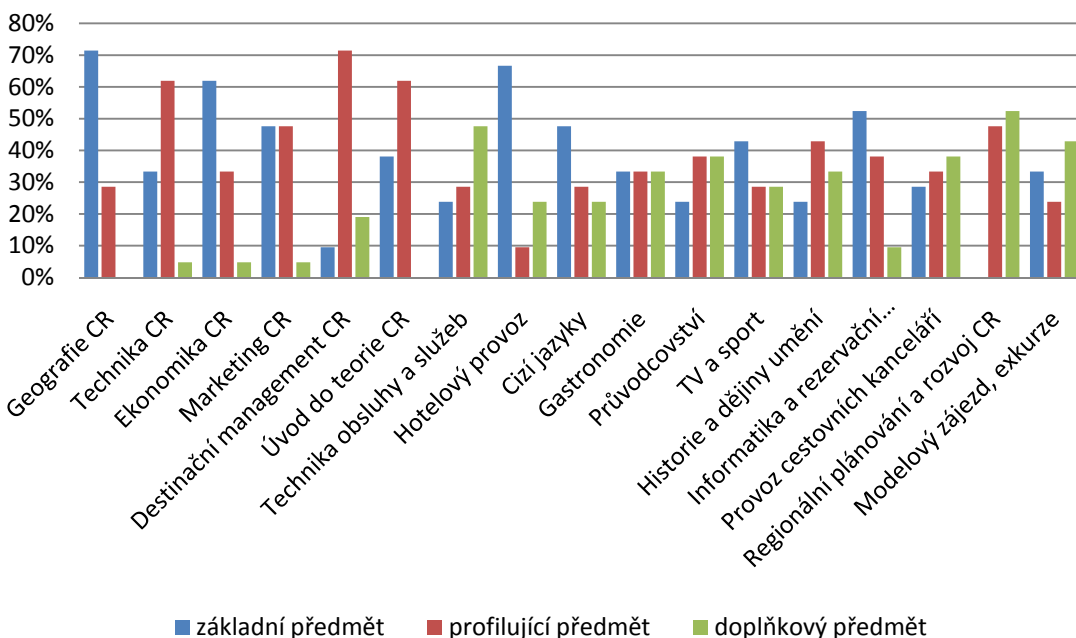
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Zařazení předmětů - učitelé geografové

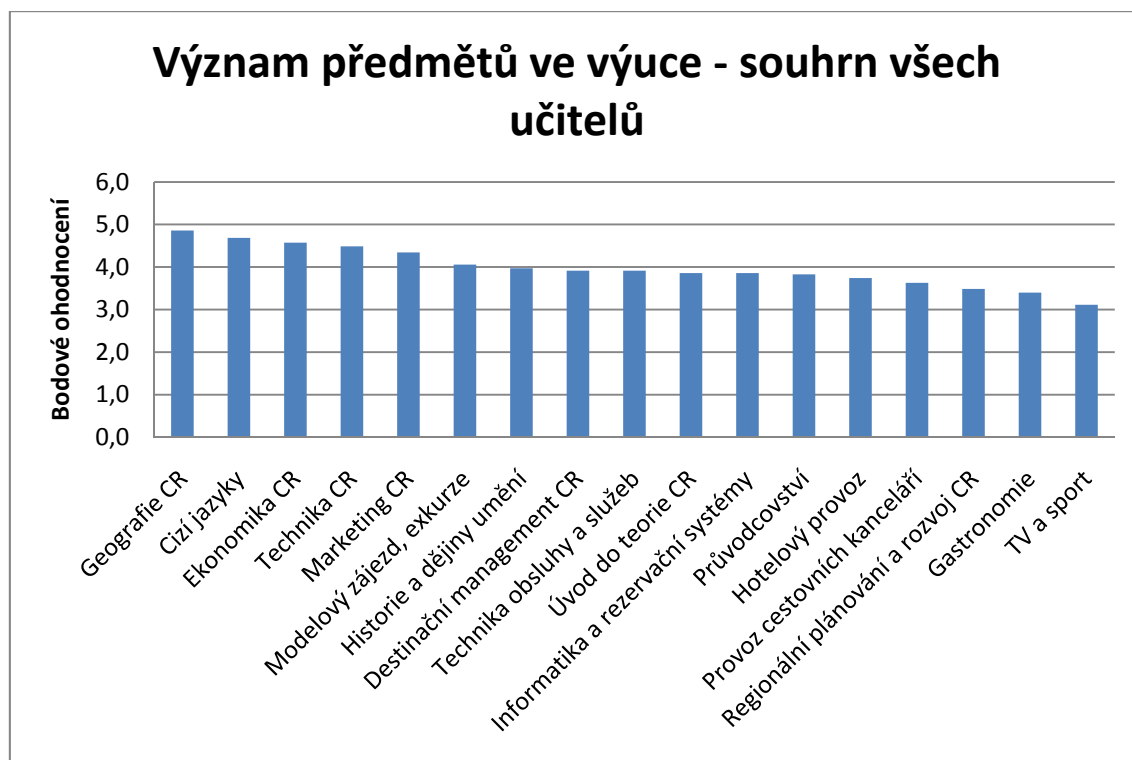
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Zařazení předmětů - ostatní učitelé

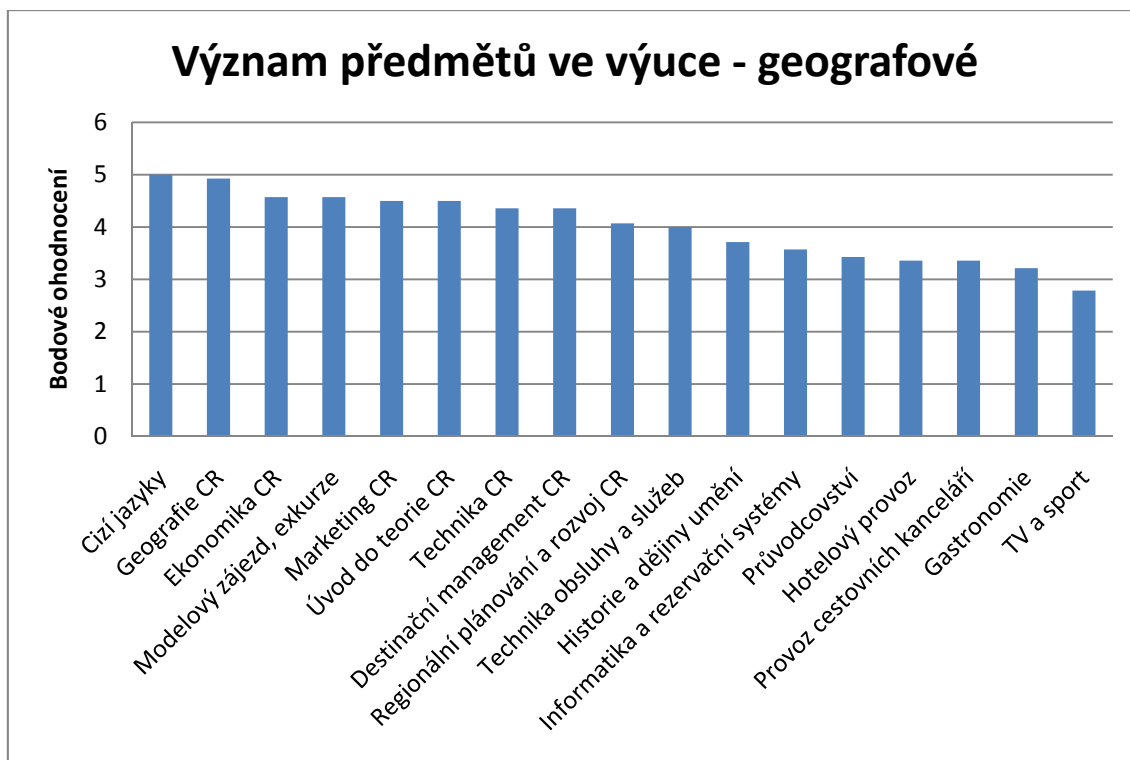

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

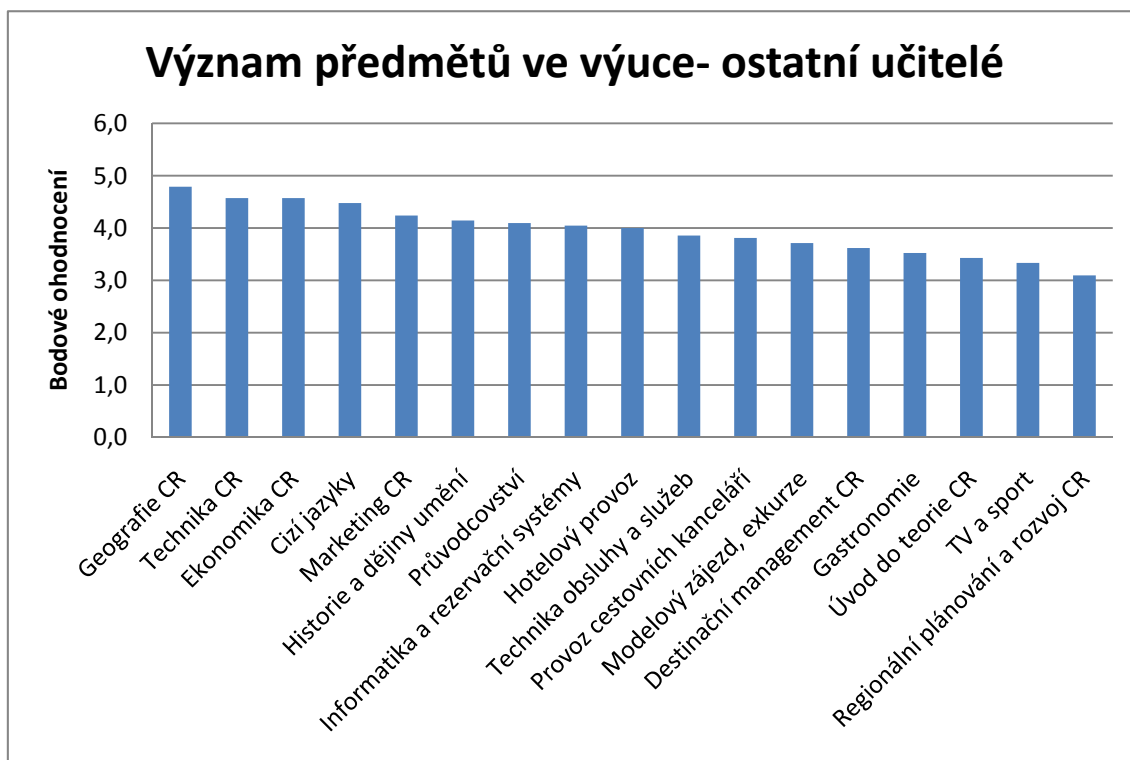
Pohled pedagogů na tuto otázku jistě odpovídá jejich zkušenostem s danými předměty. Díky různým zaměření škol došlo v celkovém hodnocení k vyrovnání zařazení předmětů mezi základní a profilující. Učitelé geografie až na pár výjimek zařadili všechny předměty buď mezi základní nebo profilující. U učitelů ostatních odborných předmětů je spektrum zařazení předmětů širší. Projevuje se zde specializace učitelů a rozdílný pohled na jednotlivé předměty.

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

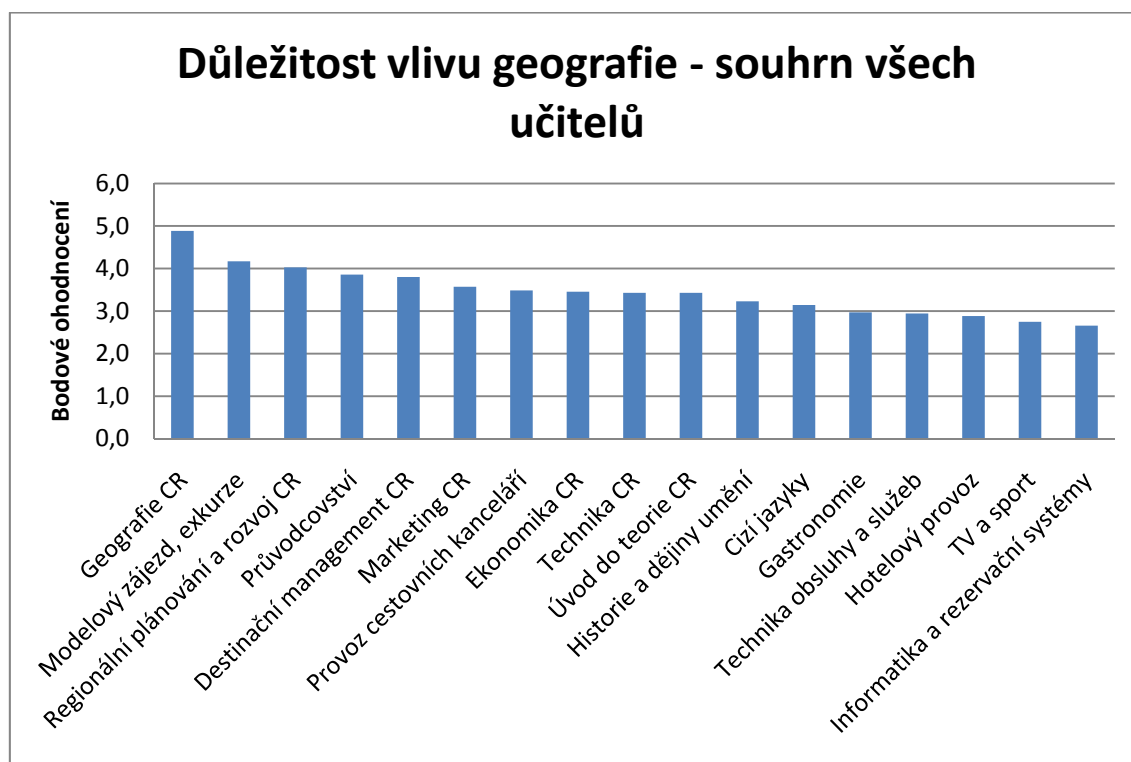
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

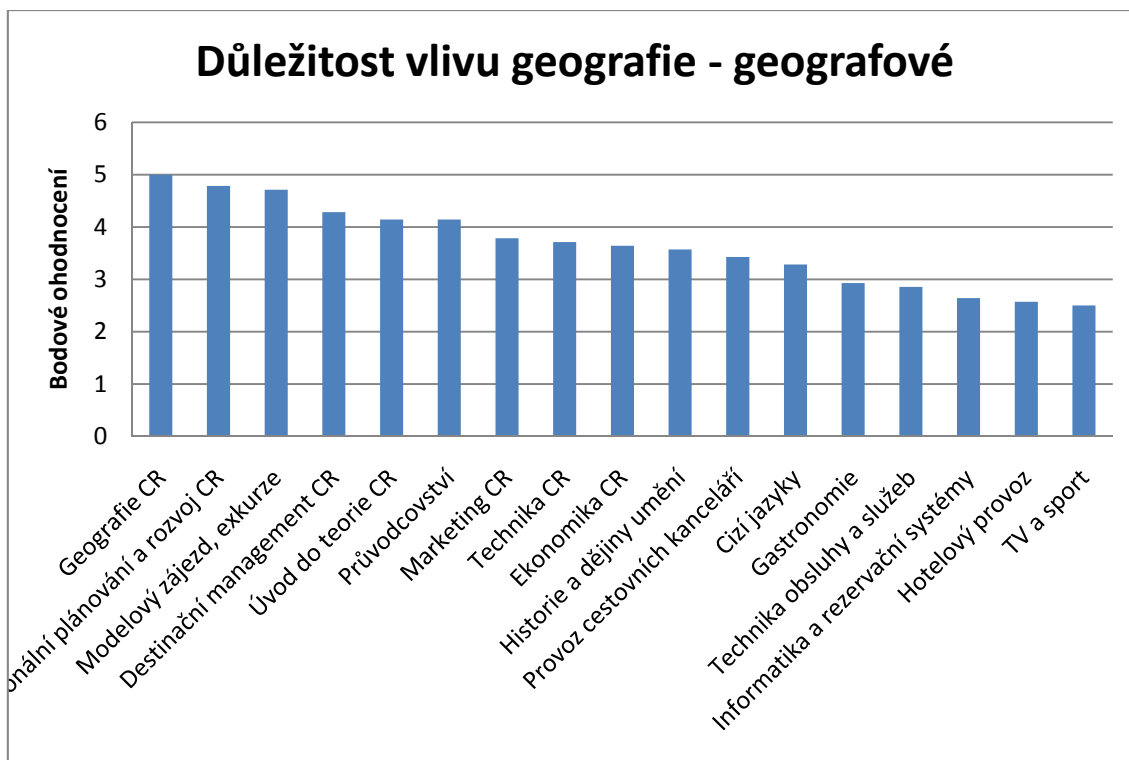
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Podle mého předpokladu jsou na předních místech základní předměty z oboru cestovní ruch, včetně cizích jazyků. Oproti studentům je v celkovém hodnocení překvapivé 6. místo předmětu historie a dějiny umění. Tato skutečnost mi potvrzuje diskuzi s pedagogy, kteří chtějí posílení pozice historie a dějin umění ve vzdělávacích programech.

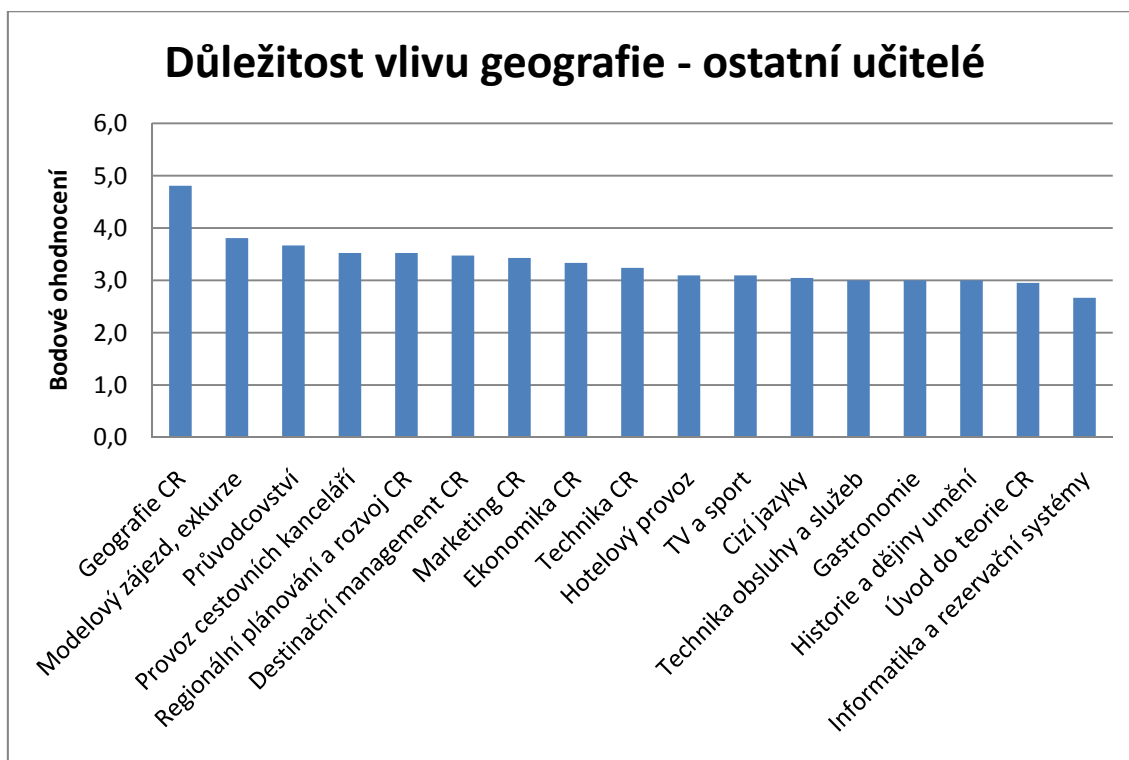
Rozdíly nalezneme mezi učiteli geografie a ostatními v zařazení předmětů podle významu ve výuce. U geografů jsou nejnižše zařazeny specifické předměty – provoz cestovní kanceláře, gastronomie a hotelový provoz. Naopak učiteli ostatních odborných předmětů je nejhůře co do významu hodnocen předmět regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu, dále úvod do teorie cestovního ruchu a dá se říci, že i destinační management cestovního ruchu. Podle učitelů geografie patří tyto předměty ve výuce k nejméně významným. Projevuje se nám zde, že každý učitel vidí význam v jiném předmětu, často ve svém. To vysvětluje i vysoké hodnocení významu techniky cestovního ruchu a ekonomiky cestovního ruchu učiteli odborných předmětů.

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Pořadí důležitosti vlivu geografie na uvedené předměty vévodí geografie cestovního ruchu, následují další předměty ve vyrovnaném pořadí s minimálními rozdíly. V porovnání se studenty je zde největší rozdíl v hodnocení cizích jazyků. Učitelé tomuto předmětu přisoudili menší důležitost vlivu geografie. Jinak se zde neprojevuje žádný velký rozdíl v pořadí jednotlivých předmětů, rozdíl je pouze v tom, že učitelé geografie hodnotili vliv geografie na uvedené předměty vyšší bodovou hodnotou.

Diskuze s pedagogy

Součástí mého výzkumu byla i diskuze s pedagogy převážně středních škol nad některými problémy, které vznikly v současnosti především zásluhou ekonomické situace, tvorbou ŠVP a přerozdělením dotací hodin některých předmětů.

Většina dotázaných by ráda rozšířila výuku o předměty týkající se historie, geografie České republiky a v neposlední řadě také aplikované psychologie. Velkým problémem je chování některých žáků, jejich žebříček hodnot a neschopnost zvládnout úkoly spojené s praxí společensky přijatelným způsobem. Východiskem by mohl být např. předmět etika, který by alespoň částečně napomohl vyřešit některé situace.

Další otázka směřovala k slučování předmětů, které jsou v dnešní době méně aktuální. U některých vyučujících jsem se setkal s názorem, že tzv. technické předměty (např. technika služby, obsluhy, průvodcovství, atd.) mají nadbytečnou dotaci hodin a v některých případech by jejich spojení doporučili. V této souvislosti mě překvapil negativní přístup k informatice. Poměrně velká část pedagogů považuje výuku za nadbytečnou, více méně se shodují v tom, že je třeba položit základy tohoto předmětu a další vzdělávání a schopnosti získávat samostudiem. Také hodiny marketingu a ekonomiky by měly obsahovat méně teorie a vyučovat je spíše praktickým způsobem.

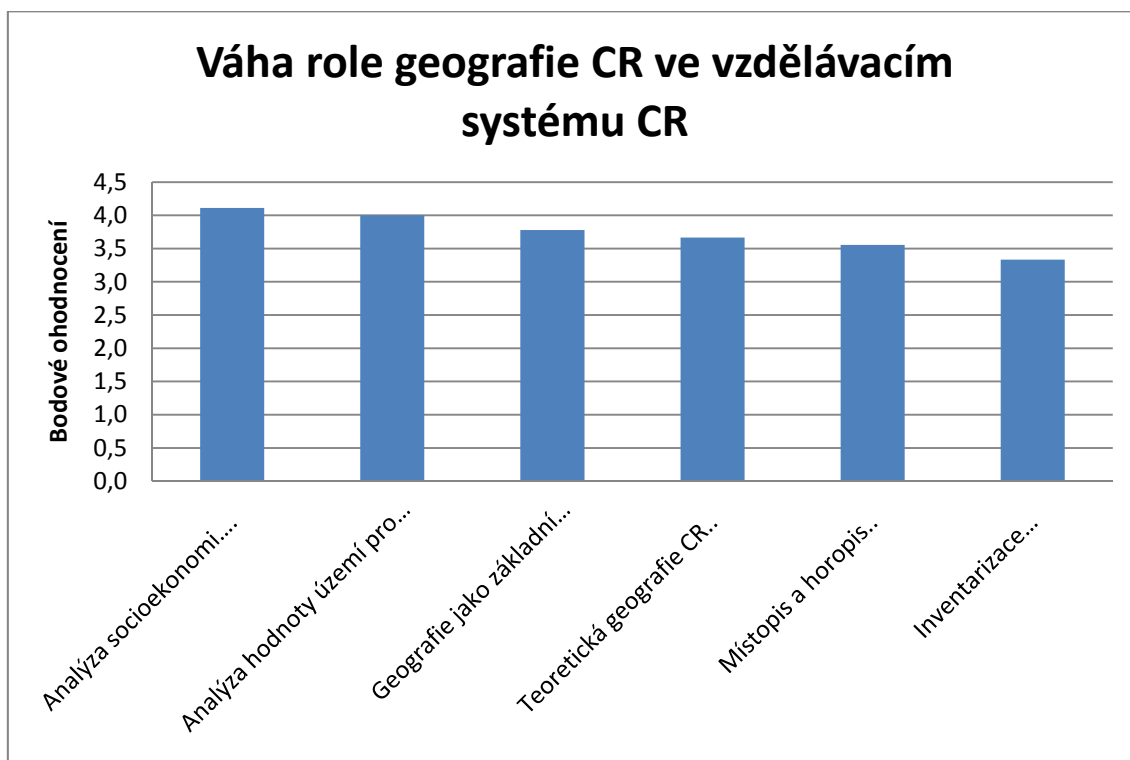
S poměrně rozdílnými přístupy jsem se setkal při položení dotazu o ŠVP. Proto uvádím některé odpovědi doslovně: ničemu nepomohl, každý si stejně učí co chce; dobrý učitel bude učit dál dobře a špatnému žádný ŠVP nepomůže; je to práce navíc; velmi se zlepšila práce s žáky, podporuje jejich samostatnost, výborná je možnost mezipředmětových vztahů a tvorba projektů. K těmto názorům se nebudu vyjadřovat. Myslím si, že jejich pravdivost či opak se ukáže postupem času.

Největší bolestí většiny škol je malá vyváženost teoretické výuky a praxe. Tento problém souvisí s malou ochotou současných zařízení "cestovního ruchu" poskytnout

žákům možnosti k přípravě jejich budoucího povolání. Školy poměrně obtížně umisťují své žáky a zhoršuje se i dostupnost místa výkonu praxe.

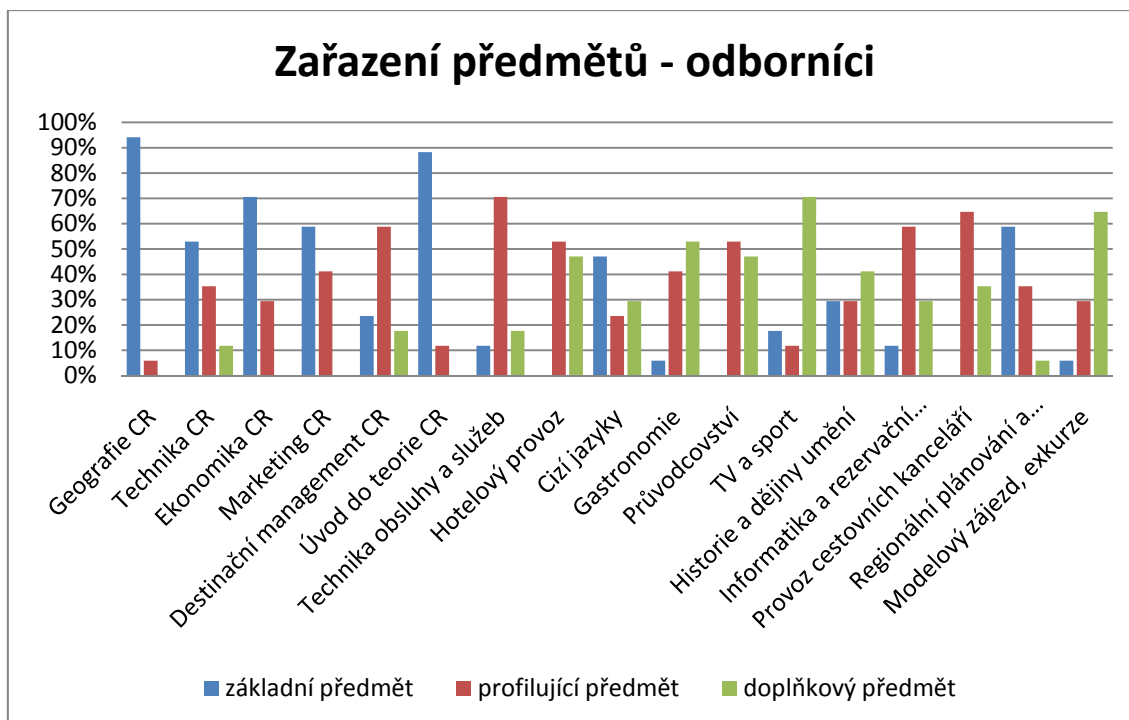
V otázce o počtu škol, zabývajících se cestovním ruchem, se vyskytl zajímavý názor o vzniku nových škol s cestovním ruchem v názvu. V mnohých případech dochází i ke změně názvu školy, k tzv. “kosmetické“ úpravě, která má zajistit přísun nových žáků a financí. Bohužel se často stává, že s výukou cestovního ruchu mají tyto školy pramálo společného.

6.4.6. Odborníci

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Dle hodnocení odborníků je hlavní rolí geografii cestovního ruchu ve vzdělávacím systému cestovního ruchu analýza socioekonomických souvislostí v prostoru a čase a analýza hodnoty území pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Naopak nejmenší roli má geografie cestovního ruchu podle odborníků na inventarizaci destinací a turistických atraktivit v geografickém prostředí a na místopis a horopis ČR, Evropy a světa.

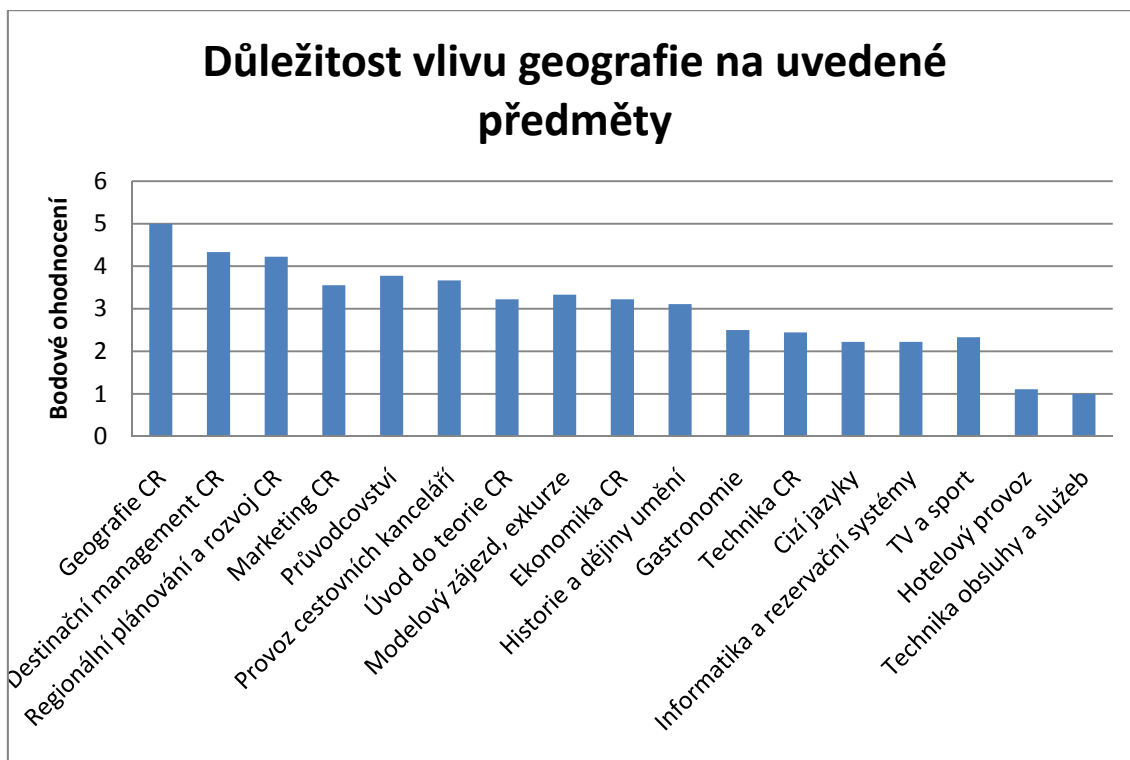
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Za základní předměty označili odborníci geografii cestovního ruchu, úvod do teorie cestovního ruchu, techniku cestovního ruchu, ekonomiku cestovního ruchu, marketing cestovního ruchu a destinační management cestovního ruchu. Jako hlavní profilující byly označeny předměty provoz cestovní kanceláře a průvodcovství. A jako doplňkové tělesná výchova a sport a technika obsluhy a služeb.

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Co se týče oznašení významu předmětů ve výuce, tak od odborníků byly nejvýše ohodnoceny geografie cestovního ruchu, cizí jazyky a technika cestovního ruchu. Nejmenší význam přisoudili odborníci předmětu tělesná výchova a sport, dále gastronomii a technice obsluhy a služeb.

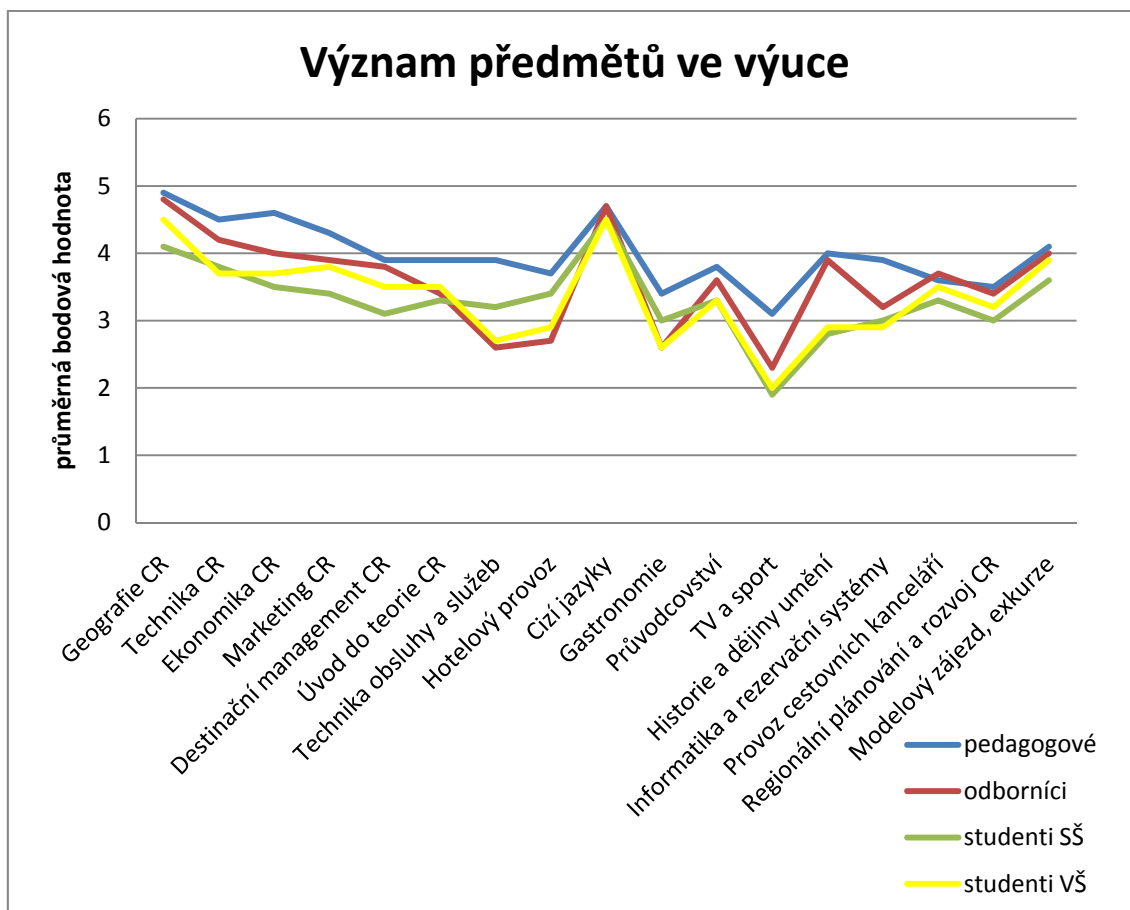

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Při pohledu na hodnocení vlivu geografie se na prvním místě umístila geografie cestovního ruchu. Následuje destinační management cestovního ruchu a předmět regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu. Nejmenší vliv geografie je podle odborníků patrný v předmětech hotelový provoz a technika obsluhy a služeb.

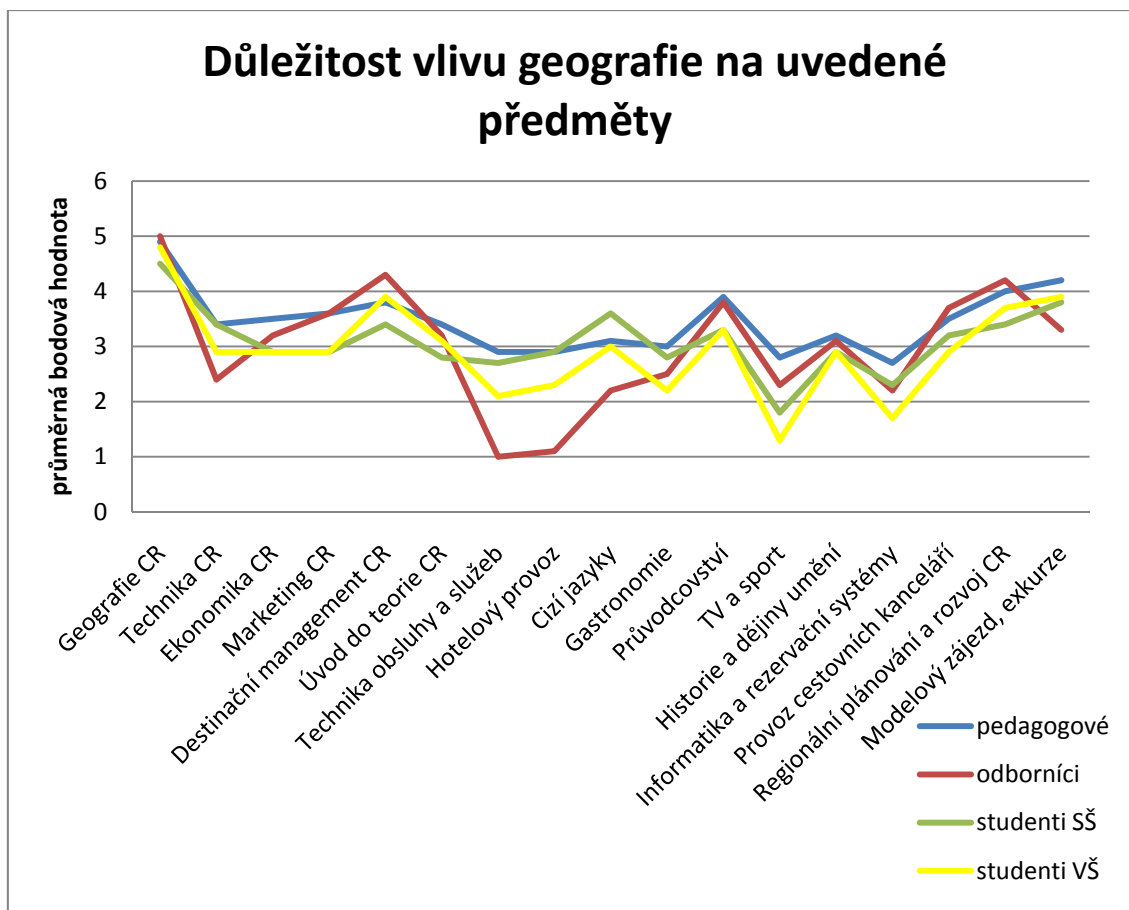
7. ZÁVĚR

Abychom se dopracovali k výsledným poznatkům, provedli jsme srovnání výsledků mezi jednotlivými skupinami. Na grafech je patrné rozdílné vnímání významu předmětů ve výuce i vliv geografie na uvedené předměty. U pedagogů je vidět i rozdíl v prisuzování váhy role geografie cestovního ruchu ve vzdělávacím systému cestovního ruchu.

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

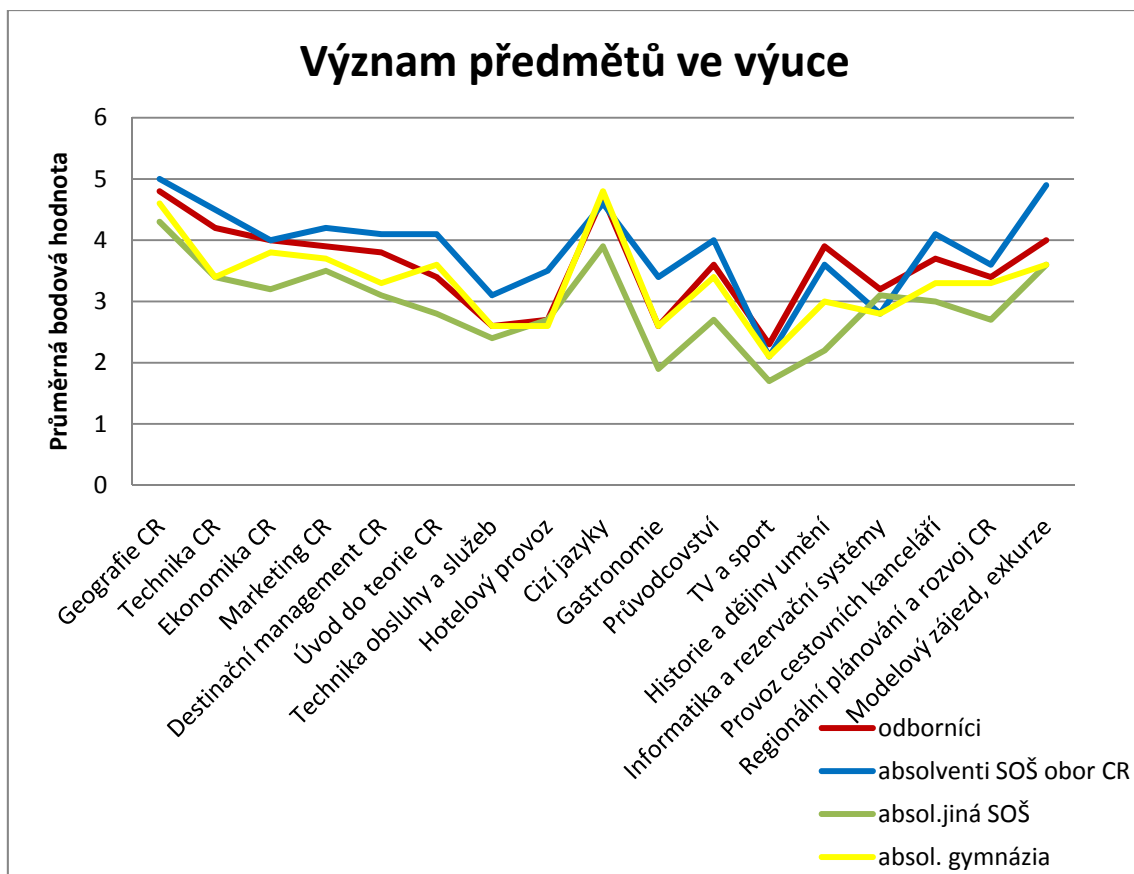
Podle všech dotazovaných skupin má největší význam ve výuce geografie cestovního ruchu a výuka cizích jazyků. K hodnocení odborníků se nejvíce přiblížili studenti vysokých škol. Největší názorový rozdíl se týká významu pohledu na předmět historie a dějiny umění. Tento problém jsem již zmínil v šesté kapitole (podkapitola 6.4.5. – pedagogové).

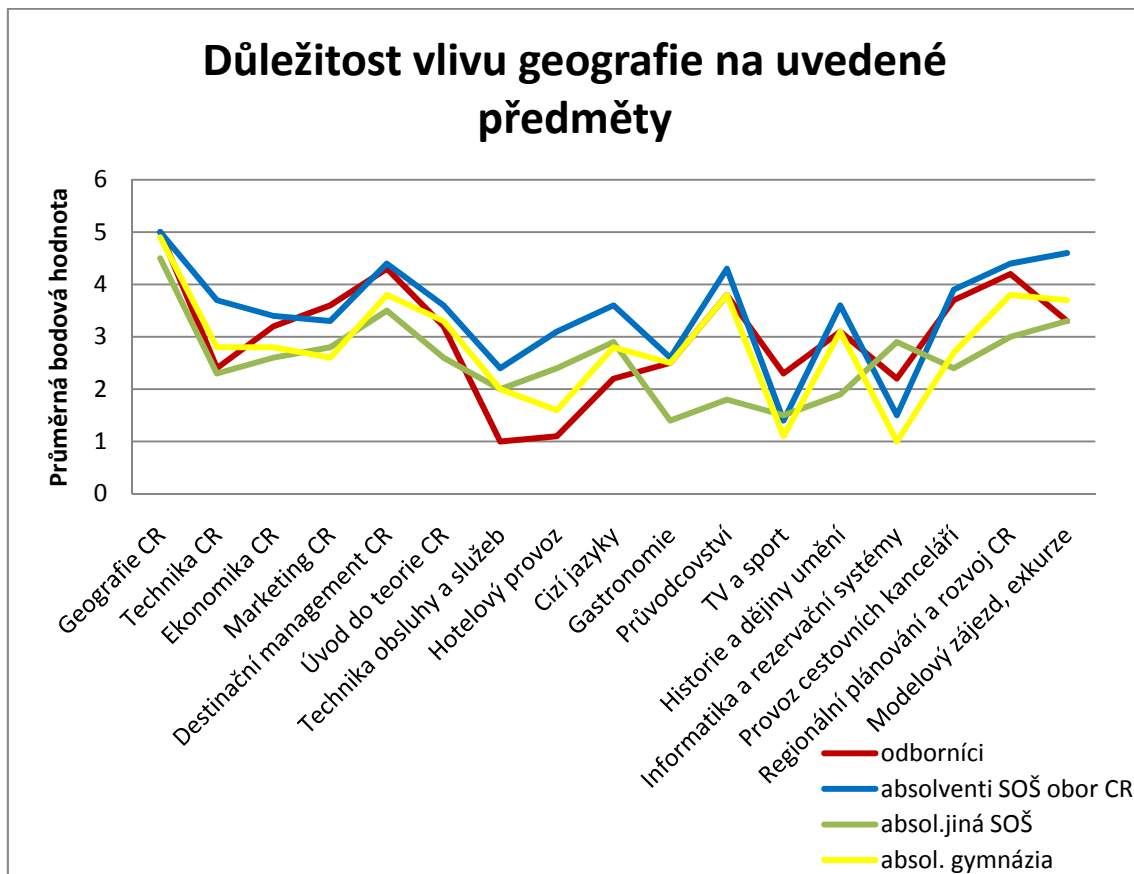
Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Téměř shodný výsledek v otázce důležitosti vlivu geografie na uvedené předměty získal předmět geografie cestovního ruchu. Další vysoké bodové hodnocení dostal destinační management cestovního ruchu, průvodcovství a regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu. Kromě odborníků vidí ostatní skupiny velký vliv geografie i na předmět modelový zájezd, exkurze. Největší rozdíl v hodnocení nastal u předmětů hotelový provoz a technika obsluhy a služeb.

Následující dva grafy nám ukazují pohled absolventů různých typů škol na význam předmětů ve výuce a pohled na vliv geografie na uvedené předměty. Názor jednotlivých skupin absolventů je v grafech porovnán s názorem odborníků.

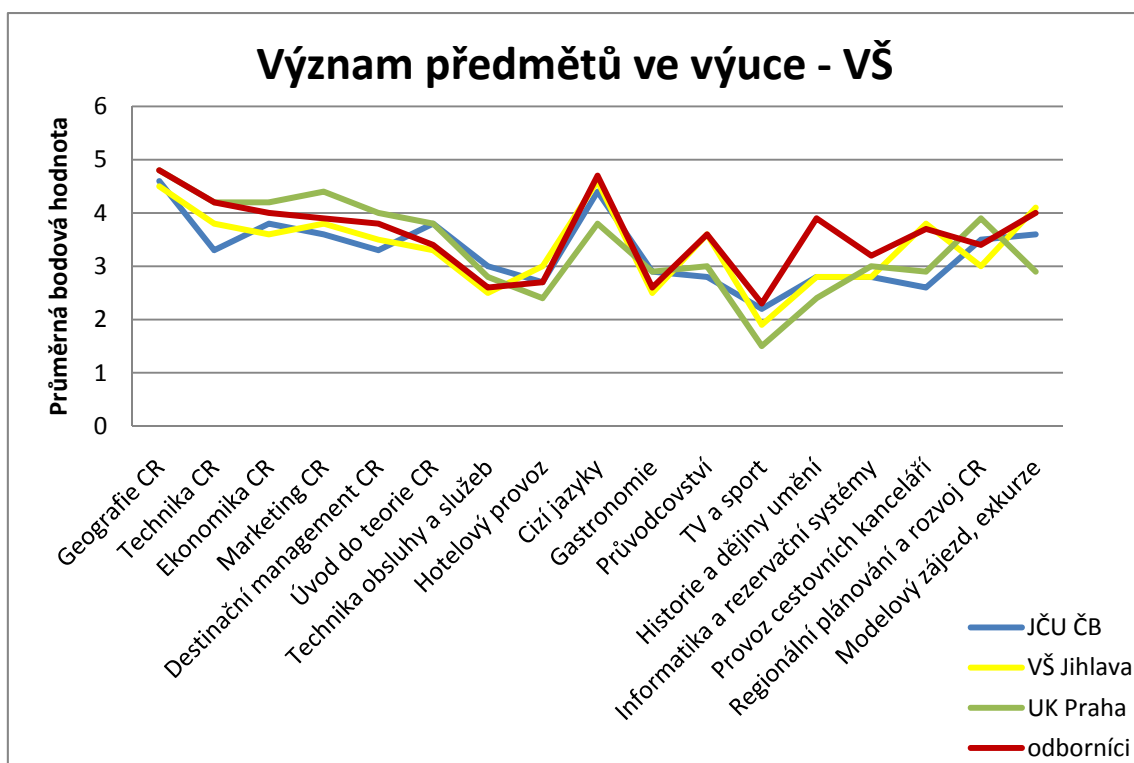

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

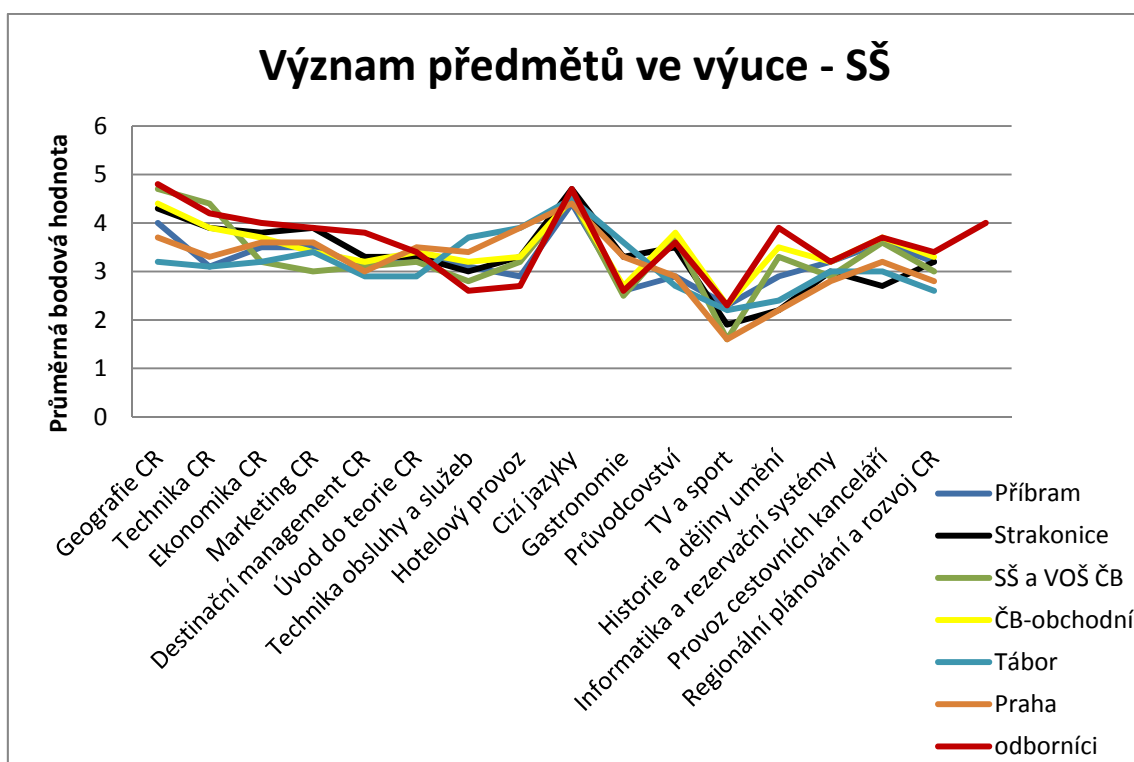

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

V dalších čtyřech grafech srovnávám jednotlivé střední a vysoké školy s názory odborníků. Podrobněji jsem se každé škole věnoval již v předchozí kapitole.

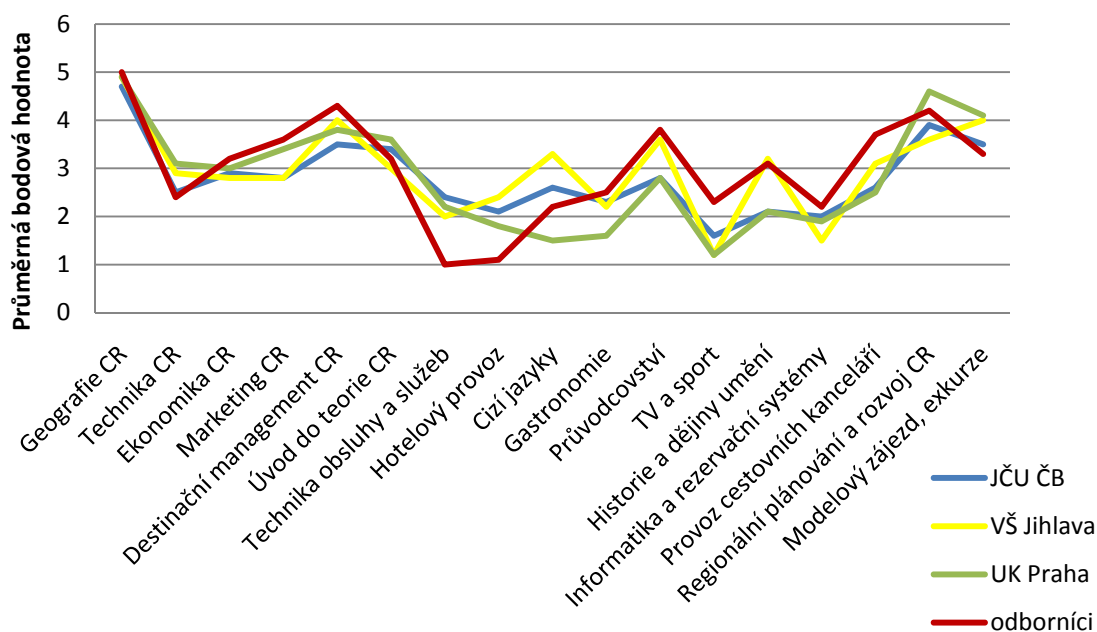

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

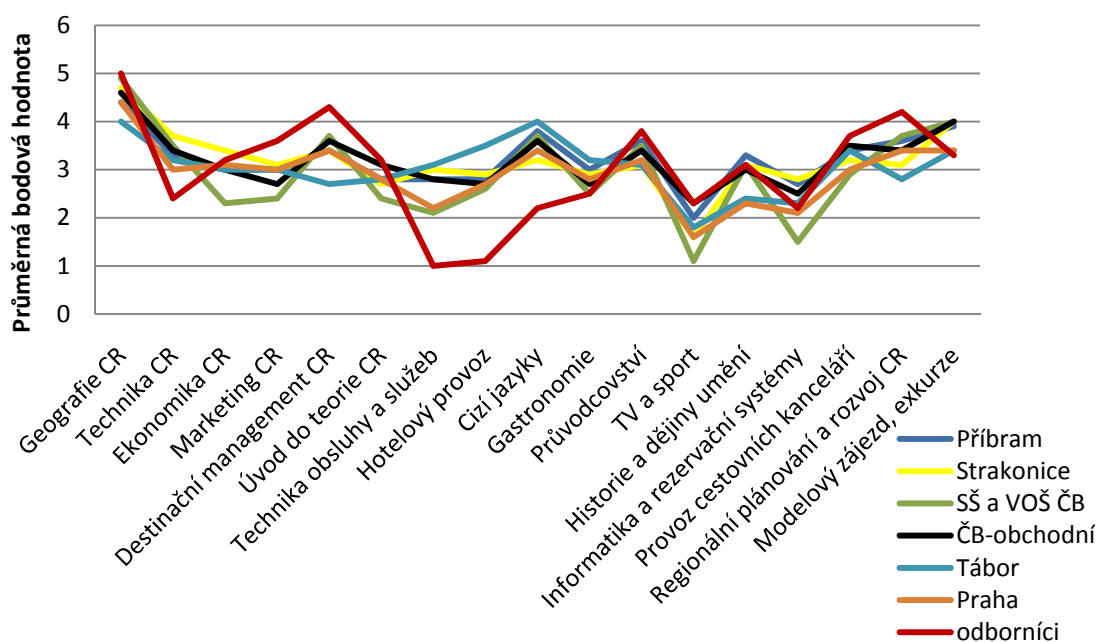
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Důležitost vlivu geografie na uvedené předměty - VŠ

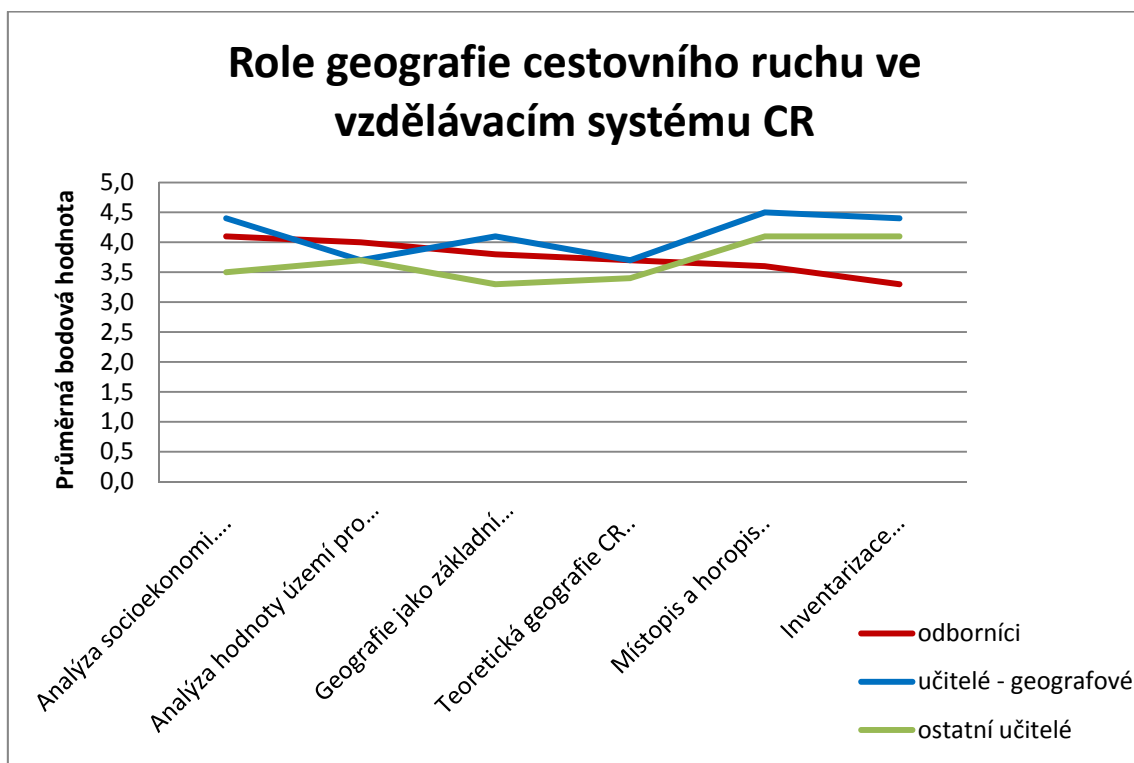
Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Důležitost vlivu geografie na uvedené předměty - SŠ

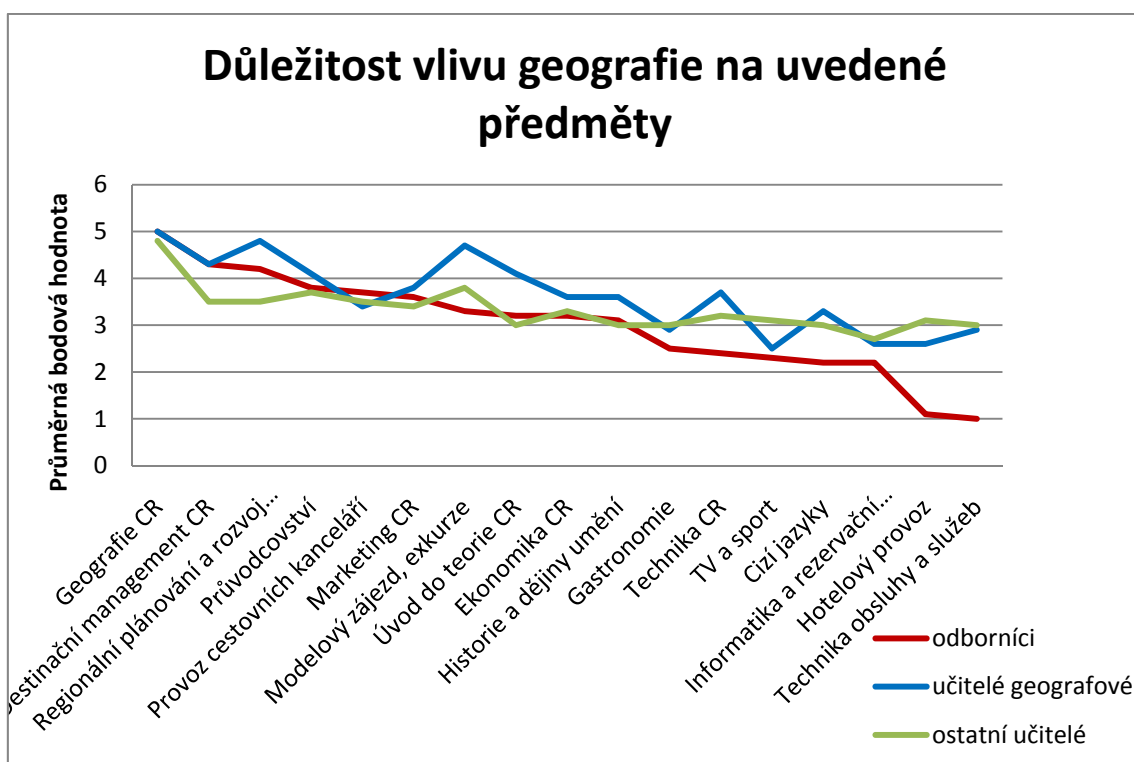

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

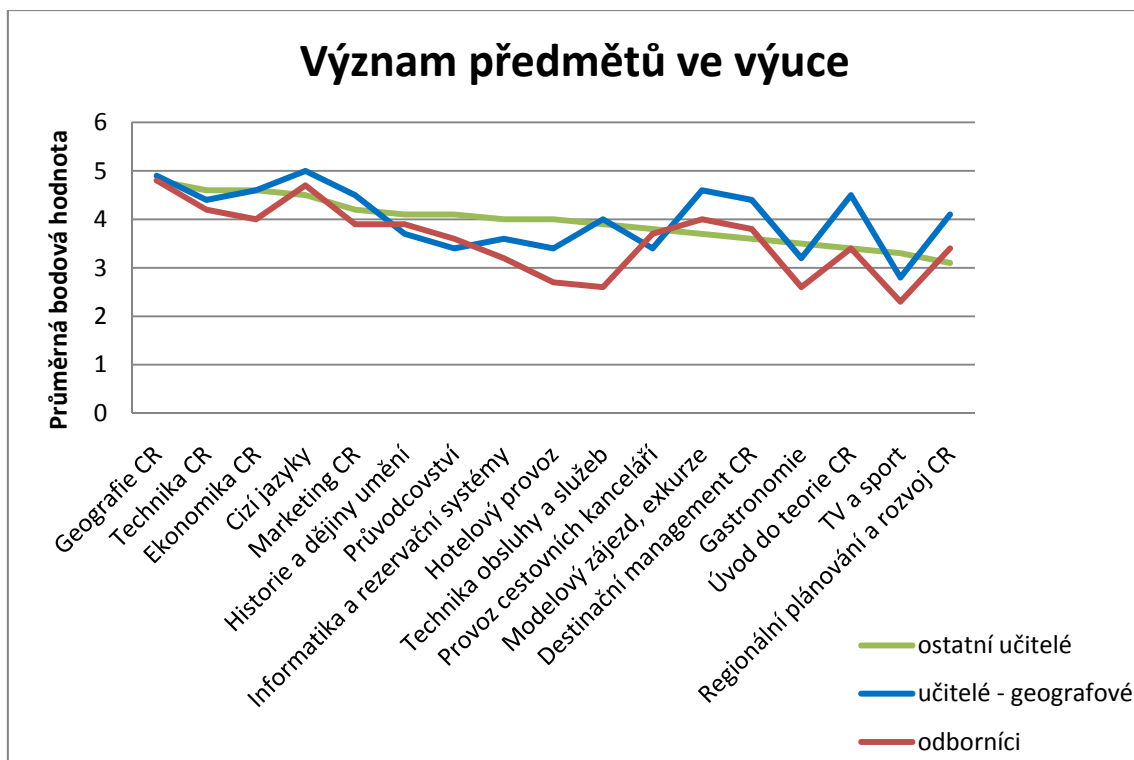
Závěrečné tři grafy porovnávají názory pedagogických pracovníků na jednotlivé otázky.

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Zdroj: Šíp, Linhart - vlastní šetření

Zdroj: Linhart, Šíp - vlastní šetření

Z předchozích informací vyplývá, že geografie zaujímá důležité místo ve výukových programech škol. Nezastupitelnou roli na odborných školách má geografie cestovního ruchu, která prostupuje řadou předmětů. Toto tvrzení mohu doložit výsledky z výzkumu, kde byla geografie cestovního ruchu studenty označena spolu s cizími jazyky za nejvýznamnější předmět ve výuce. Podle pedagogů je dokonce jednoznačně nejdůležitější.

Při zaměření na problematiku zastoupení geografie cestovního ruchu ve výukových programech škol záleží jednoznačně na daném typu školy a jejím zaměření. Valná většina odborných škol se zaměřením na cestovní ruch má tento předmět uvedený ve svém vzdělávacím programu jako samostatný.

Z otázky zařazení předmětů jednoznačně vyplynulo, že studenti za základní předmět, vytvářející teoretický základ oboru považují cizí jazyky, geografii cestovního ruchu a úvod do teorie cestovního ruchu. Následují ekonomika cestovního ruchu, technika cestovního ruchu a marketing cestovního ruchu.

Za nejvýznamnější předměty ve výuce považují opět cizí jazyky, geografii cestovního ruchu, techniku cestovního ruchu, modelový zájezd, exkurze a následují marketing cestovního ruchu a ekonomika cestovního ruchu.

Jak jsem předpokládal, největší vliv má geografie podle studentů na geografii cestovního ruchu. Dalšími předměty jsou modelový zájezd, exkurze, destinační management cestovního ruchu, regionální plánování a rozvoj cestovního ruchu a cizí jazyky.

Hlavním nedostatkem je podle mého názoru malá dotace hodin geografie cestovního ruchu v ŠVP posuzovaných škol. Je to způsobeno snahou posilovat hodiny informačních technologií na úkor tohoto předmětu. Jako řešení bych navrhoval využití disponibilních hodin k posílení hodinové dotace geografie cestovního ruchu.

Nebylo pro mě překvapením, že odborné předměty týkající se cestovního ruchu vyučují pedagogové, jejichž aprobace s cestovním ruchem souvisí jen vzdáleně. Příčinou je jejich vyšší věkový průměr, který způsobil, že v době, kdy studovali vysokou školu existovaly obory zaměřené tímto směrem pouze v omezené míře.

Většina pedagogů vyučujících odborné předměty týkající se cestovního ruchu má vzdělání ekonomického zaměření. V jejich pojetí výuky je preferován ekonomický pohled na danou problematiku. Geografická náplň předmětu se stává druhořadou, což považují na školách zaměřených na cestovní ruch za velký nedostatek. Nejvíce se to týká předmětu ekonomika cestovního ruchu, marketing cestovního ruchu a management cestovního ruchu.

Při zaměření na výuku geografie cestovního ruchu jsem zjistil, že pouze část pedagogů má vzdělání v oboru geografie. U ostatních se opět objevuje vzdělání v oblasti ekonomie, které nezaručuje kvalitní výuku geografie. Jelikož tento předmět považují za stěžejní na školách zaměřených na cestovní ruch, jeví se mi tento problém jako zásadní.

Východiskem z této situace je výchova nových schopných odborníků a doškolení stávajících pedagogů formou kurzů a přednášek. Přínosem pro výuku geografie cestovního ruchu by také bylo zařazení tohoto předmětu do studijních programů na všech katedrách geografie. V současnosti se jedná většinou o předmět volitelný. Jako řešení stávající situace bych navrhoval změnu na předmět povinný.

Další velmi zajímavé zjištění vyplynulo z otázky týkající se praxe mimo vzdělávání. Získal jsem informace, že v mnoha případech současní pedagogové po ukončení vysokoškolského studia pracovali v zařízeních spojených s cestovním ruchem (cestovní kanceláře, průvodcovská činnost, práce v oblasti pohostinství atd.). Podle mého názoru je tento způsob nabytí praktických dovedností velkým přínosem pro následnou pedagogickou praxi.

Závěrem bych se pokusil odpovědět na otázku vyplývající ze zadání mé diplomové práce: „Jak najdu postavení a význam geografie cestovního ruchu v systému vzdělávání cestovním ruchem?“ V souvislosti s prostudovanými materiály, ale především díky výzkumu jsem zjistil, že cestovní ruch má stále větší vliv na vývoj jednotlivce i celé společnosti. Po roce 1989 se otevřela široká škála možností v tomto směru. Postupně pronikaly do všech odvětví životního stylu a ani systém vzdělávání nezůstal na okraji. Geografie cestovního ruchu se nestala podle mne pouze náplní odborných škol, zabývajících se cestovním ruchem, ale pozvolna prostupuje i do výukových programů ostatních středních škol a své místo si získává již na druhém stupni základních škol. Její význam roste.

Již v 17. století se myšlenka poznávání spojeného s cestováním objevuje u našeho učitele národů J. A Komenského. Toto spojení je dokumentováno hned v 1. kapitole jeho slavného Orbis pictus. „Uč se synu moudrým býti. Vším tě povedu, vše ti ukáži, všecko ti pojmenuji. Potom půjdeme do světa a všecky věci budeme spatřovati.“ Nezbyvá, než uposlechnout a vydat se správným směrem.

8. SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

8.1. Publikace

8.1.1. Použitá literatura

- Armanski, G., 1978: Die kostbaren Tage des Jahres: Massentourismus – Ursache, Formen, Folgen, Rotbuch, Berlín, 111 str.
- Bodewes, T., 1981: Development of advanced tourism studies in Holland, *Annals of Tourism Research*, str. 35-51
- Bucher, V. G., 1956: Freizeit in der industriellen Gesellschaft, Stuttgart
- Burkart, A. J., Medlik, S., 1974: Tourism: Past, present, and future, Heinemann, London, 354 str.
- Čertík, M., 2001: Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení, OFF, s.r.o., Praha, str. 249 – 251
- Cohen, E., 1988: Tourism and AIDS in Thailand, *Annals of Tourism Research*, str. 467-486
- Cooper, C. E., 1947: Tourism, *Journal of Geography*, str. 115-120
- Hesková, M., Beránek, J., Dvořák, V., Nováková, L., Oriška, J., 2006: Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy, Fortuna, Praha, str. 3, 9
- Christaller, W., 1955: Beiträge zu einer Geographie des Fremdenverkehrs, „Erkunde“, str.1-20
- Kaspar, C., 1975: Die Fremdenverkehrslehre im Grundriss, Stuttgart, 127 str.
- Kašpar, J., 1986: Vybrané kapitoly z ekonomiky cestovního ruchu, SPN Praha, 134 str.
- Knebel, H. J., 1960: Soziologische Strukturwandlungen im modernen Tourismus, Enke, Stuttgart, 178 str.
- Komenský, J.A., (k vydání upravil Jarník, H.), 1929: Orbis pictus, Společenská knihtiskárna, Zábřeh, str.19
- Kopšo, E., 1969: Ekonomika cestovního ruchu (propedeutika), VŠE Bratislava
- Kowalczyk, A., 1997: Geografia turizmu, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, 174 str.
- Malá, V., 1999: Cestovní ruch (vybrané kapitoly), Fakulta mezinárodních vztahů VŠE, Praha, 83 str.
- Middelton, V., 1988: Marketing in Travel and tourism, Oxford: Butterworth Heinemann, str. 124- 145
- Murphy, O., 1985: Tourism: A Community Approach, New York
- Oriška, J., 1996: Technika služeb cestovního ruchu, Idea servis, str. 5

- Pásková, M., Zelenka, J., 2002: Cestovní ruch – výkladový slovník, Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, str. 45
- Perez – Salom, J. R., 2001: Sustainable tourism: Emerging global and regional regulativ, Georgetown International Environmental Law Review, Washington, str 801-836
- Poser, H., 1939: Geographische Studien über den Fremdenverkehr im Reisergebirge
- Pigram, J.J., 1985: Outdoor Recreation and Resource Management, London
- Ruppert, K., Maier, J., 1970: Zum Standort der Fremdenverkehrsgeographie – Versuch eines Kozepts. Munchener Stud. Zur Social – und Wirtschaftsgeogr, Munchen, str. 9-36
- Šíp, J., 1997: Technologie cestovního ruchu – doprava I. Skriptum JU v Českých B
- Šíp, J., 1998: Strukturace potenciálů ČR a možnosti jejich aktivace. In: Hasman, M. (ed.): Sborník 3. mezinárodní konference Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství, JU, Tábor, str. 94 – 109
- udějovicích, 82 str.
- Šíp, J., 2001: Třídění atraktivit cestovního ruchu a prostorová analýza regionálního marketingu. In: sborník mezinárodní konference regionální rozvoj a školství, ZF, JU, KCR, Tábor str. 456-460
- Šíp, J., Štěpánek, V., Kopačka, L., 2001: Geografie cestovního ruchu, Karolinum, Praha, (str. 13-31)
- Šíp, J., Klůfová, R., 2003: Vybrané přístupy ke studiu problematiky cestovního ruchu In: Hasman, M., Říha, J., Šittler, E., Dvořák, V. (eds.): Cestovní ruch v České republice – problémy a možnosti jejich řešení. Svazek 1, JU v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Tábor str. 294-300
- Šíp, J., 2004: Geografie cestovního ruchu v moderním vzdělávacím systému. Sborník příspěvků Techné Ostrava, 2004: 33-35.
- Šíp, J., 2007: Praktické poznámky k diskuzi o vzdělávání v cestovním ruchu. In: Sborník 1. a 2. mezinárodní konference – Aktuální problémy cestovního ruchu VŠP Jihlava. ISBN 978-80-87035-01-6
- Šíp, J., 2007: První poznatky z výzkumu o mentální mapě destinace cestovního ruchu
- Šprincová, S., 1981: Úvod do geografie cestovního ruchu. Učební texty PřF UP Olomouc, 74 str.
- Štýrský, J., 2005: Mentální mapy v cestovním ruchu COT nezávislý časopis pro profesionály
- v cestovním ruchu, č.2/2005

Vaníček, J. a kol.: Monitoring trhu práce pro absolventy oboru cestovní ruch. Závěrečná zpráva z klíčové aktivity v rámci projektu "Komplexní inovace oboru CR na VŠPJ", 2009

Wokoun, R., Vystoupil, J., 1983: Vybrané kapitoly z geografie rekreace, přírodovědecká fakulta UJEP, Brno, 68 str.

Ropková, L.: Výzkum na téma: Komplettní inovace oboru cestovní ruch na Loughborough College (Velká Británie). Seminární práce z předmětu Marketing CR. Jihlava (2009)

Moravcová, H.: Marketingový výzkum na FH Wien (Rakousko). Seminární práce z předmětu Marketing CR. Jihlava (2009)

Rámcový vzdělávací program (RVP) – Cestovní ruch

Rámcový vzdělávací program (RVP) – Hotelnictví

Zákon č. 561/ 2004 Sb., školský zákon

8.1.2. Literatura související s tématem

Cavaco, C., 1995: Tourism in Portugal: diversity, diffusion, and regional and local development, Tijdschrift voor Economische en Sociale Geographi, str. 64-71

Dohnal, V., 1969: Ekonomika cestovního ruchu, SPN, Praha, 167 str.

Hrala, V., 1994: Geografie cestovního ruchu, IDEA SERVIS, Praha

Jarolímková, L., 2004: Silné a slabé stránky českého školství v oblasti cestovního ruchu, Sborník z konference vysoké školy obchodní v Praze

Jarolímková, L., 2004: Hodnocení úrovně škol, Sborník z konference vysoké školy obchodní v Praze

Kühnlová, H., 1995: Zeměpis pro život. Pracovní učebnice. Praha, Nakladatelství

České geografické společnosti 1995

Lion, M., 2004: Možnost zkvalitnění výuky v cestovním ruchu, Sborník z konference vysoké školy obchodní v Praze, o. p. s., 2004

Mišinová, K., 2004: Pracovníci v cestovním ruchu a nároky na ně, Sborník z konference vysoké školy obchodní v Praze, o. p. s., 2004

Němečková, H., Tricátník, J., Šíp, J., 1999: Využití fondu volného času v cestovním ruchu-výsledky celostátního šetření. In: Hasman, M. (ed.): Sborník referátů 4. mezinárodní konference Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství, JU, Tábor, II.díl. str. 135-144

Světlík, J., 1996: Marketing školy, Ekka, Zlín

Szchwichtenberg, a., 1993: Turystyka alternatywna i ekoturystyka – nowe pojęcia w geografii turizmu Tutyzm, str. 51-59

Šíp, J. 2000: Problémy cestovního ruchu na příkladu okresu Tábor, disertační práce, PŘF UK Praha, 181 str.

Šíp, J., 2007: Geografie v systému pedagogiky CR In: Kraft, S. (ed) Česká geografie v evropském prostoru. Vydavatel JU v Českých Budějovicích, str.742-752, ISBN 978-80-7040-7040-986-2

Šíp, J., 2007: Praktické poznámky k diskuzi o vzdělávání v cestovním ruchu. In. Sborník 1. a 2. mezinárodní konference – Aktuální problémy cestovního ruchu VŠP Jihlava. ISBN 978-80-87035-01-6

Sborník z konference Vysoké školy obchodní v Praze, o.p.s. – Perspektivy vzdělávání pracovníků cestovního ruchu, Vysoká škola obchodní v Praze, o.p.s., Praha 2004

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013, Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

8.2. Diplomové práce

Benešová, L., 2006: Možnosti vzdělávání v cestovním ruchu v České republice. Diplomová práce. Tábor, Katedra cestovního ruchu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Pecháčková J., 2003: Analýza vlivu cestovního ruchu na ekonomiku. Diplomová práce. Tábor, Katedra cestovního ruchu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Zezulová, L., 2009: Mentální mapy a jejich využití v cestovním ruchu. Diplomová práce. České Budějovice, Katedra geografie Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

8.3. Internetové zdroje

www.msmt.cz - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

www.nuov.cz - Národního ústavu odborného vzdělávání

www.atlaskol.cz - Atlas školství – přehled škol a studijní nabídky

www.edu.cz - Školský vzdělávací a informační portál

www.magconsulting.cz - MAG CONSULTING – analytická agentura

www.mvcr.cz - Ministerstvo vnitra

www.ahol.cz - Vyšší odborná škola

www.skolasportu.cz - Turistika pro průvodce

<http://www.czp.cuni.cz> - Centrum pro otázky životního prostředí
<http://www.cot.cz> - Časopis C.O.T.pro management v cestovním ruchu
www.rvp.cz - Metodický portál RVP
<http://delta.uiv.cz> - Ústav pro informace ve vzdělávání

8.4. Státní zdroje

Hospodářské noviny - příloha Kariéra speciál na téma: „Pomaturitní studium a studium v zahraničí“ 6/2007

Hospodářské noviny - příloha Kariéra speciál na téma: „ Jazykové a pomaturitní vzdělávání“, 1/2007

Hospodářské noviny - příloha IN journal – její speciální vydání na téma: „ Studium na vysokých školách“, 2/2007

Hospodářské noviny - příloha IN journal – její speciální vydání na téma: „ O soukromém vzdělávání“, 2/ 2007

8.5. Ostatní zdroje

- informace z jednotlivých krajských odborů školství (získané dotazováním a korespondencí)
- informace z jednotlivých škol (získané dotazováním a korespondencí)
- ústní sdělení Ing. Dagmar Parmové dne 25.6. 2007
- ústní sdělení Mgr.Vladimíra Dvořáka dne 23.10. 2007

9. PŘÍLOHY

9.1. Rozdělení vzdělávacích zařízení se zaměřením na CR podle krajů ČR

9.1.1. Ústecký kraj
Střední škola služeb a cestovního ruchu (Varnsdorf)
Integrovaná střední škola (Údlice)
Integrovaná střední škola (Litoměřice)
Hotelová škola (Teplice)
Euroškola Litvínov - Střední odborná škola, s.r.o. (Litvínov)
Střední škola obchodu a služeb (Ústí nad Labem)
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně (Ústí nad Labem) - pedagogická fakulta

9.1.2. Jihomoravský kraj
Vyšší odborná škola a Zdravotnická a Střední škola (Boskovice)
Střední odborná škola „ FORTIKA“ (Lomnice u Tišnova)
Obchodní a hotelová škola, s.r.o. (Brno)
Střední škola potravinářská a služeb (Brno)
Hotelová škola Mikulov (Sedlec u Mikulova)
Střední odborná škola a střední odborné učiliště (Bzenec)
Střední odborná škola obchodu, služeb a provozu hotelů a Střední odborné učiliště, spol. s.r.o. (Strážnice)
Integrovaná střední škola (Slavkov u Brna)
Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, s.r.o. (Znojmo)
Vysoká škola obchodní a hotelová, s.r.o. (Brno)
Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, s.r.o. (Znojmo)
Masarykova univerzita (Brno) – přírodovědecká fakulta – pedagogická fakulta – ekonomicko – správní fakulta
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita (Brno)

9.1.3. Jihočeský kraj

Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu (České Budějovice)
Soukromá střední škola obchodu a služeb, s.r.o. (Jindřichův Hradec)
Euroškola Strakonice - Střední odborná škola, s.r.o. (Strakonice)
Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky (Tábor)
Střední škola obchodní (České Budějovice)
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště (Třeboň)
Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s.(České Budějovice)
Jihočeská univerzita (České Budějovice) – pedagogická fakulta – ekonomická fakulta

9.1.4. Liberecký kraj

Obchodní akademie a Hotelová škola (Turnov)
Euroškola Česká Lípa - Střední odborná škola, s.r.o. (Česká Lípa)
Střední škola gastronomie a služeb (Liberec)
Střední škola (Lomnice nad Popelkou)
Soukromá hotelová škola HERGESELL spol. s r.o. (Liberec)
Vyšší odborná škola mezinárodního obchodu a Obchodní akademie (Liberec)

9.1.5. Olomoucký kraj

Hotelová škola Vincenze Priessnitze (Jeseník)
Střední odborná škola (Uničov)
Střední odborná škola (Šumperk)
Střední odborná škola služeb, s.r.o. (Olomouc)
Univerzita Palackého (Olomouc) – pedagogická fakulta – fakulta tělesné kultury

9.1.6. Středočeský kraj

Střední škola cestovního ruchu, s.r.o. (Benešov)
Soukromá střední odborná škola cestovního ruchu Beroun (Beroun)
Soukromá vyšší odborná škola územně-správní a střední hotelová škola s.r.o. (Kladno)
Střední škola gastronomie a hotelnictví Mladá Boleslav, s.r.o. (Mladá Boleslav)
Hotelová škola, Vyšší odborná škola hotelnictví a turismu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, (Poděbrady)
Integrovaná střední škola hotelového provozu, obchodu a služeb (Příbram)

9.1.7. Moravskoslezský kraj
AHOL - Střední odborná škola, s.r.o. (Ostrava-Vítkovice)
AHOL - Střední škola gastronomie, turismu a lázeňství (Ostrava-Vítkovice)
AHOL - Vyšší odborná škola o. p. s. (Ostrava-Zábřeh)
EDUCA - Střední odborná škola, s.r.o. (Nový Jičín)
GOODWILL - vyšší odborná škola, s. r. o. (Frýdek-Místek)
Hotelová škola a Obchodní akademie Havířov s. r. o. (Havířov)
Soukromá střední odborná škola PRIMA s.r.o. (Rýmařov)
Soukromá třínecká obchodní akademie a hotelová škola, spol. s r. o. (Třinec)
Střední odborná škola dopravy a cestovního ruchu (Krnov)
Střední škola hotelnictví a gastronomie (Frenštát pod Radhoštěm)
Střední škola hotelnictví, gastronomie a služeb SČMSD, Šilheřovice s. r. o. (Šilheřovice)
Střední škola hotelová a obchodně podnikatelská (Český Těšín)
Střední škola prof. Zdeňka Matějčka (Ostrava-Poruba)
Střední škola společného stravování (Ostrava-Hrabůvka)
Soukromá střední škola podnikatelská, s.r.o. (Frýdek-Místek)
Střední škola (Rýmařov)
Vyšší odborná škola a Hotelová škola (Opava)
Vyšší odborná škola DAKOL a Střední škola DAKOL, o. p. s. (Petrovice u Karviné)
Vyšší odborná škola Havířov s.r.o. (Havířov)
Ostravská univerzita (Ostrava) – přírodovědecká fakulta – pedagogická fakulta
Slezská univerzita (Opava) – obchodně – podnikatelská fakulta v Karviné
Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (Ostrava) – ekonomická fakulta
Vysoká škola podnikání, a.s. (Ostrava)

9.1.8. Kraj Hlavní město Praha
Gymnázium, Střední odborná škola a Vyšší odborná škola, spol. s r.o. (Praha 7)
Střední odborná škola specializační a Vyšší odborná škola ARITA, spol. s r.o. (Praha 4)
Vyšší obchodní podnikatelská škola, s. r. o. (Praha 1)
Euroškola Praha střední odborná škola s.r.o. (Praha)
Střední škola technická hlavního města Prahy (Praha 5)
Hotelová škola (Praha 10)
Obchodní akademie (Praha 8)
Univerzita Karlova (Praha) – přírodovědecká fakulta – fakulta tělesné výchovy a sportu
Vysoká škola ekonomická (Praha) – fakulta mezinárodních vztahů
Vysoká škola cestovního ruchu a teritoriálních studií (Praha)
Vysoká škola hotelová v Praze 8, s.r.o. (Praha)

Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, s.r.o. (Praha)
Vysoká škola obchodní v Praze, o.p.s. (Praha)
Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, s.r.o. (Praha)

9.1.9. Zlínský kraj

Střední škola podnikatelská a Vyšší odborná škola, s. r. o. (Kroměříž)
Střední škola hotelová a služeb (Kroměříž)
Střední škola hotelová a obchodní (Uherské Hradiště)
Střední škola cestovního ruchu, s.r.o. (Rožnov pod Radhoštěm)
Obchodní akademie Tomáše Bati a Vyšší odborná škola ekonomická (Zlín)
Střední škola hotelová Zlín, s.r.o. (Zlín)
Univerzita Tomáše Bati - fakulta managementu a ekonomiky (Zlín)

9.1.10. Karlovarský kraj

Obchodní akademie a Vyšší odborná škola cestovního ruchu a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky (Karlovy Vary)
Hotelová škola (Mariánské Lázně)

9.1.11. Kraj Vysočina

Vyšší odborná škola a Střední odborná škola zemědělsko-technická (Bystřice nad Pernštejnem)
Obchodní akademie a Hotelová škola Havlíčkův Brod (Havlíčkův Brod)
Škola ekonomiky a cestovního ruchu, soukromá střední odborná škola s.r.o. (Jihlava)
Vyšší odborná škola a Střední škola hotelová SČMSD Pelhřimov, s.r.o. (Pelhřimov)
Hotelová škola Třebíč (Třebíč)
Hotelová škola Světlá a Obchodní akademie Velké Meziříčí (Velké Meziříčí)
Škola ekonomiky a cestovního ruchu, soukromá střední odborná škola s.r.o. (Žďár nad Sázavou)
Vysoká škola polytechnická Jihlava (Jihlava)

9.1.12. Plzeňský kraj

Střední odborná škola a střední odborné učiliště obchodu, služeb a provozu hotelů, s.r.o. (Plzeň)
Hotelová škola (Plzeň)
Vyšší odborná škola, Obchodní akademie a Střední zdravotnická škola (Domažlice)
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště (Horšovský Týn)
Západočeská univerzita (Plzeň) – ekonomická fakulta – pracoviště Plzeň a Cheb
– pedagogická fakulta

9.1.13. Pardubický kraj	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště obchodu a služeb (Chrudim)	
Hotelová škola Bohemia s.r.o. (Chrudim)	
Střední odborná škola cestovního ruchu, s.r.o. (Pardubice)	
Labská hotelová střední odborná škola a Střední odborné učiliště Pardubice, s.r.o. (Pardubice)	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště (Polička)	
Integrovaná střední škola (Moravská Třebová)	
Střední zemědělská škola (Lanškroun)	
Střední škola obchodu a služeb (Choceň)	
Univerzita Pardubice - fakulta ekonomicko-správní (Pardubice)	

9.1.14. Královéhradecký kraj	
Obchodní akademie, Vyšší odborná škola cestovního ruchu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, s. r. o. (Hradec Králové)	
Vyšší odborná škola rozvoje venkova a Střední zemědělská škola (Hořovice)	
Hotelová střední odborná škola, Gymnázium a Střední odborné učiliště služeb, s.r.o. (Třebechovice pod Orebem)	
Střední škola gastronomie a služeb (Nová Paka)	
Gymnázium a Střední odborná škola cestovního ruchu Náchod, s.r.o. (Náchod)	
Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, Hronov, s.r.o. (Hronov)	
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště (Dvůr Králové nad Labem)	
Univerzita Hradec Králové (Hradec Králové) – fakulta informatiky a managementu – pedagogická fakulta	

9.2. Rozdělení vzdělávacích zařízení se zaměřením na cestovní ruch podle typu vzdělávání

9.2.1. Střední školy	
Střední škola služeb a cestovního ruchu	Varnsdorf
Integrovaná střední škola	Údlice
Integrovaná střední škola	Litoměřice
Hotelová škola	Teplice
Euroškola Litvínov - Střední odborná škola, s.r.o.	Litvínov
Střední škola obchodu a služeb	Ústí nad Labem
Vyšší odborná škola a Zdravotnická a Střední škola	Boskovice
Střední odborná škola „ FORTIKA“	Lomnice u Tišnova
Obchodní a hotelová škola, s.r.o.	Brno
Střední škola potravinářská a služeb	Brno
Hotelová škola Mikulov	Sedlec u Mikulova

Vyšší odborná škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště	Bzenec
Střední odborná škola obchodu, služeb a provozu hotelů a Střední odborné učiliště, spol. s.r.o.	Strážnice
Integrovaná střední škola	Slavkov u Brna
Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, s.r.o.	Znojmo
Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu	České Budějovice
Soukromá střední škola obchodu a služeb, s.r.o.	Jindřichův Hradec
Euroškola Strakonice - Střední odborná škola, s.r.o.	Strakonice
Střední škola obchodu, služeb a řemesel a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky	Tábor
Střední škola obchodní	České Budějovice
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště	Třeboň
Obchodní akademie a Hotelová škola	Turnov
Euroškola Česká Lípa - Střední odborná škola, s.r.o.	Česká Lípa
Střední škola gastronomie a služeb	Liberec
Střední škola	Lomnice nad Popelkou
Soukromá hotelová škola HERGESELL spol. s r.o.	Liberec
Vyšší odborná škola mezinárodního obchodu a Obchodní akademie	Liberec
Hotelová škola Vincenze Priessnitze	Jeseník
Střední odborná škola	Uničov
Střední odborná škola	Šumperk
Střední odborná škola služeb, s.r.o.	Olomouc
Střední škola cestovního ruchu, s.r.o.	Benešov
Soukromá střední odborná škola cestovního ruchu Beroun	Beroun
Soukromá vyšší odborná škola územně-správní a střední hotelová škola s.r.o.	Kladno
Střední škola gastronomie a hotelnictví Mladá Boleslav, s.r.o.	Mladá Boleslav
Hotelová škola, Vyšší odborná škola hotelnictví a turismu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky	Poděbrady
Integrovaná střední škola hotelového provozu, obchodu a služeb	Příbram
AHOL - Střední odborná škola, s.r.o.	Ostrava-Vítkovice
AHOL - Střední škola gastronomie, turismu a lázeňství	Ostrava-Vítkovice
EDUCA - Střední odborná škola, s.r.o.	Nový Jičín
Hotelová škola a Obchodní akademie Havířov s. r. o.	Havířov
Soukromá střední odborná škola PRIMA s.r.o.	Rýmařov
Soukromá třinecká obchodní akademie a hotelová škola, spol. s r. o.	Třinec
Soukromá střední škola podnikatelská, s.r.o.	Frýdek- Místek
Střední odborná škola dopravy a cestovního ruchu	Krnov

Střední škola hotelnictví a gastronomie	Frenštát pod Radhoštěm
Střední škola hotelnictví, gastronomie a služeb SČMSD, Šilheřovice s. r. o.	Šilheřovice
Střední škola hotelová a obchodně podnikatelská	Český Těšín
Střední škola prof. Zdeňka Matějčka	Ostrava-Poruba
Střední škola společného stravování	Ostrava-Hrabůvka
Střední škola	Rýmařov
Vyšší odborná škola a Hotelová škola	Opava
Vyšší odborná škola DAKOL a Střední škola DAKOL, o. p. s.	Petrovice u Karviné
Střední odborná škola specializační a Vyšší odborná škola ARITA, spol. s r. o.	Praha 4
Euroškola Praha střední odborná škola s.r.o.	Praha
Střední škola technická hlavního města Prahy	Praha 5
Hotelová škola	Praha 10
Obchodní akademie	Praha 8
Střední škola podnikatelská a Vyšší odborná škola, s. r. o.	Kroměříž
Střední škola hotelová a služeb	Kroměříž
Střední škola hotelová a obchodní	Uherské Hradiště
Střední škola cestovního ruchu, s.r.o.	Rožnov pod Radhoštěm
Obchodní akademie Tomáše Bati a Vyšší odborná škola ekonomická	Zlín
Střední škola hotelová Zlín, s.r.o.	Zlín
Obchodní akademie a Vyšší odborná škola cestovního ruchu a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky	Karlovy Vary
Hotelová škola	Mariánské Lázně
Vyšší odborná škola a Střední odborná škola zemědělsko-technická	Bystřice nad Pernštejnem
Obchodní akademie a Hotelová škola Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod
Škola ekonomiky a cestovního ruchu, soukromá střední odborná škola s.r.o.	Jihlava
Vyšší odborná škola a Střední škola hotelová SČMSD Pelhřimov, s.r.o.	Pelhřimov
Hotelová škola Třebíč	Třebíč
Hotelová škola Světlá a Obchodní akademie Velké Meziříčí	Velké Meziříčí
Škola ekonomiky a cestovního ruchu, soukromá střední odborná škola s.r.o.	Žďár nad Sázavou
Střední odborná škola a střední odborné učiliště obchodu, služeb a provozu hotelů, s.r.o.	Plzeň
Hotelová škola	Plzeň
Vyšší odborná škola, Obchodní akademie a Střední zdravotnická škola	Domažlice

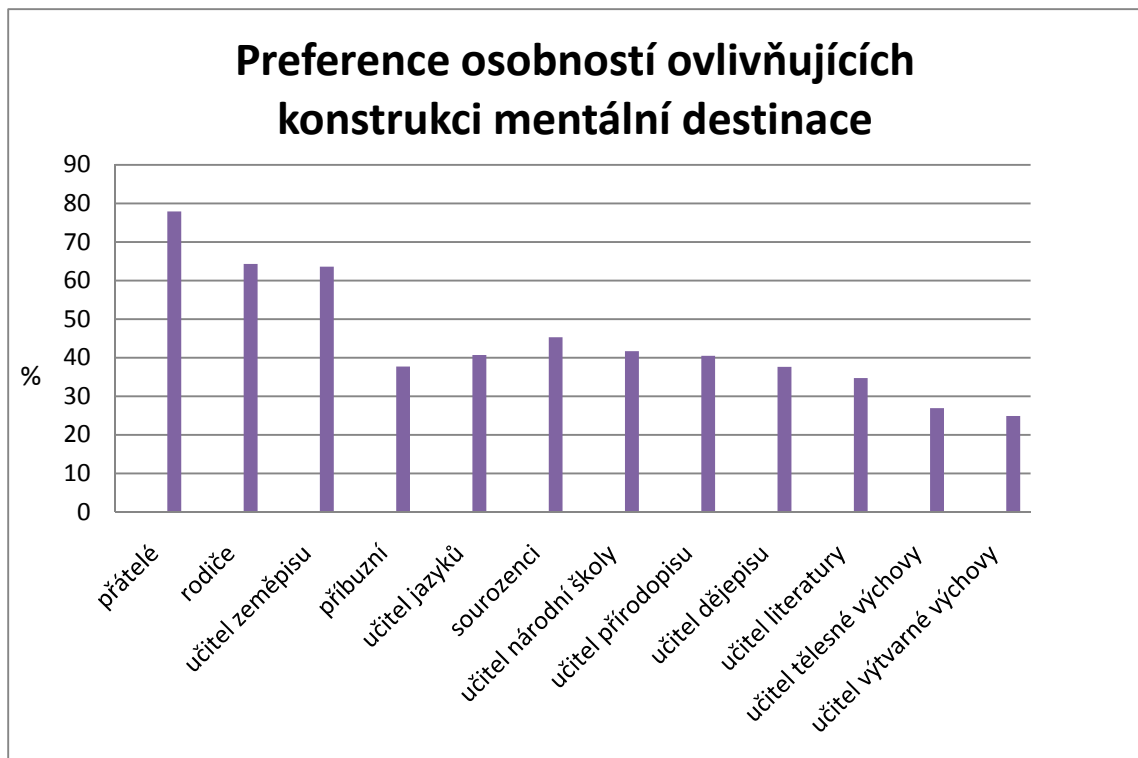
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště	Horšovský Týn
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště obchodu a služeb	Chrudim
Hotelová škola Bohemia s.r.o.	Chrudim
Střední odborná škola cestovního ruchu, s.r.o.	Pardubice
Labská hotelová střední odborná škola a Střední odborné učiliště Pardubice, s.r.o.	Pardubice
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště	Polička
Integrovaná střední škola	Moravská Třebová
Střední zemědělská škola	Lanškroun
Střední škola obchodu a služeb	Choceň
Hotelová střední odborná škola, Gymnázium a Střední odborné učiliště služeb, s. r. o.	Třebechovice pod Orebem
Střední škola gastronomie a služeb	Nová Paka
Gymnázium a Střední odborná škola cestovního ruchu Náchod, s.r.o.	Náchod
Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, Hronov, s.r.o.	Hronov
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště	Dvůr Králové nad Labem

9.2.2. Vyšší odborné školy	
Vyšší odborná škola a Zdravotnická a Střední škola	Boskovice
Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu	České Budějovice
Vyšší odborná škola mezinárodního obchodu a Obchodní akademie	Liberec
Soukromá vyšší odborná škola územně-správní a střední hotelová škola s.r.o.	Kladno
Hotelová škola, Vyšší odborná škola hotelnictví a turismu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky	Poděbrady
AHOL - Vyšší odborná škola o. p. s.	Ostrava-Zábřeh
GOODWILL - vyšší odborná škola, s. r. o.	Frýdek-Místek
Vyšší odborná škola a Hotelová škola	Opava
Vyšší odborná škola Havířov s.r.o.	Havířov
Gymnázium, Střední odborná škola a Vyšší odborná škola, spol. s r. o.	Praha 7
Střední odborná škola specializační a Vyšší odborná škola ARITA, spol. s r. o.	Praha 4
Vyšší obchodní podnikatelská škola, s. r. o.	Praha 1
Střední škola podnikatelská a Vyšší odborná škola, s. r. o.	Kroměříž
Obchodní akademie a Vyšší odborná škola cestovního ruchu a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky	Karlovy Vary
Vyšší odborná škola a Střední škola hotelová SČMSD Pelhřimov, s.r.o.	Pelhřimov

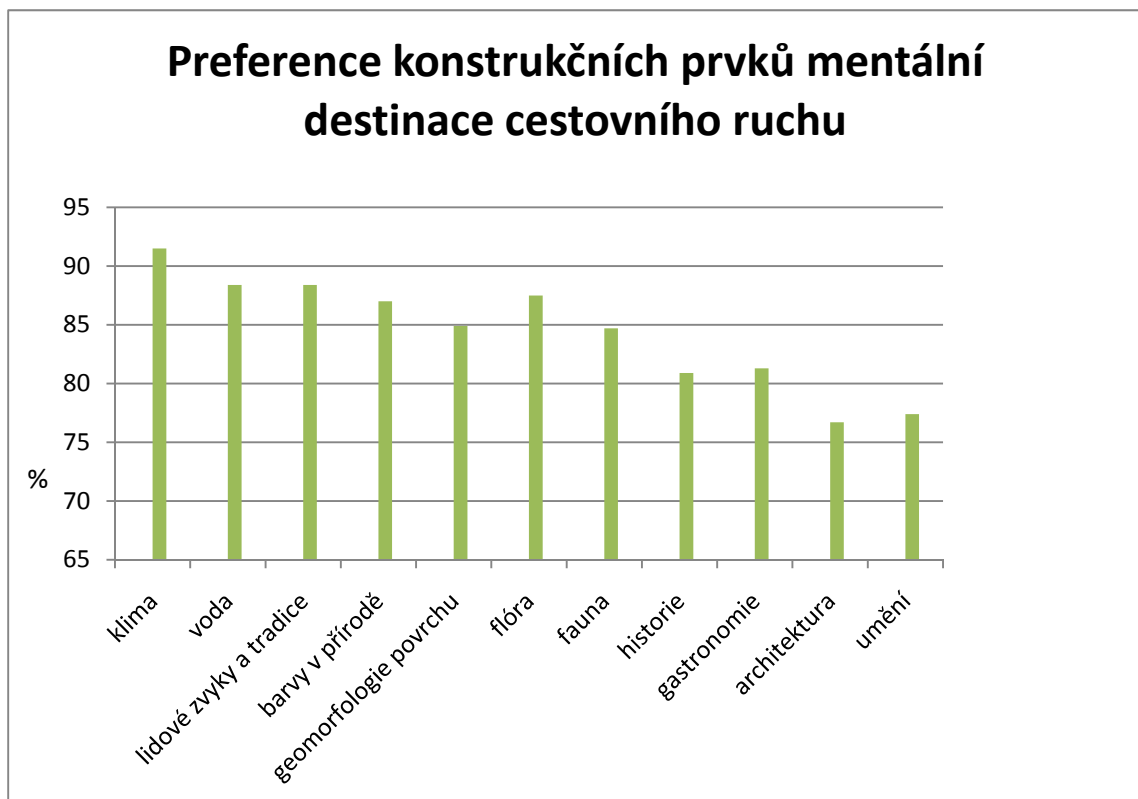
Obchodní akademie, Vyšší odborná škola cestovního ruchu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, s. r. o.	Hradec Králové
Vyšší odborná škola rozvoje venkova a Střední zemědělská škola	Hořovice

9.2.3. Vysoké školy	
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně - pedagogická fakulta	Ústí nad Labem
Vysoká škola obchodní a hotelová, s.r.o.	Brno
Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, s.r.o.	Znojmo
Masarykova univerzita – přírodovědecká fakulta – pedagogická fakulta – ekonomicko – správní fakulta	Brno
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita	Brno
Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s.	České Budějovice
Jihočeská univerzita – pedagogická fakulta – ekonomická fakulta	České Budějovice
Univerzita Palackého – pedagogická fakulta – fakulta tělesné kultury	Olomouc
Univerzita Tomáše Bati - fakulta managementu a ekonomiky	Zlín
Ostravská univerzita – přírodovědecká fakulta – pedagogická fakulta	Ostrava
Slezská univerzita – obchodně – podnikatelská fakulta v Karviné	Opava
Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava – ekonomická fakulta	Ostrava
Vysoká škola podnikání, a.s.	Ostrava
Univerzita Karlova – přírodovědecká fakulta – fakulta tělesné výchovy a sportu	Praha
Vysoká škola ekonomická – fakulta mezinárodních vztahů	Praha
Vysoká škola cestovního ruchu a teritoriálních studií	Praha
Vysoká škola hotelová v Praze 8, s.r.o.	Praha
Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, s.r.o.	Praha
Vysoká škola obchodní v Praze, o.p.s.	Praha
Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, s.r.o.	Praha
Univerzita Pardubice - fakulta ekonomicko-správní	Pardubice
Vysoká škola polytechnická Jihlava	Jihlava
Západočeská univerzita – ekonomická fakulta – pracoviště Plzeň a Cheb – pedagogická fakulta	Plzeň
Univerzita Hradec Králové – fakulta informatiky a managementu – pedagogická fakulta	Hradec Králové

9.3 Grafy k mentálním mapám

Zdroj: První poznatky z výzkumu o mentální mapě destinace cestovního ruchu (Šíp)

Zdroj: První poznatky z výzkumu o mentální mapě destinace cestovního ruchu (Šíp)

9.4. Dotazník pro studenty a dotazník pro pedagogy

Dotazník zaměřený na problematiku vzdělávání v cestovním ruchu pro studenty

Student SOŠ

název.....místo.....zaměření.....roč.....

Student VŠ roč.(zakroužkujte prosím Vaše alternativy) absolvent gymnázia,
SOŠ obor CR, jiná SOŠ, VOŠ – CR, jiná VOŠ

1. Do jakých kategorií zařadíte uvedené předměty (zakroužkujte - A označte základní předmět = vytváří teoretický základ oboru, B profilující předmět = profiluje odbornost a specializaci, C doplňkový předmět = vytváří nadstandard úrovně)

Geografie cestovního ruchu A B C Gastronomie A B C Hotelový provoz A B C

Technika cestovního ruchu A B C Provoz cestovních kanceláří A B C

Ekonomika cestovního ruchu A B C Marketing cestovního ruchu A B C Cizí jazyky A B C

Destinační management CR A B C Úvod do teorie cestovního ruchu A B C Průvodcovství A B C

Technika obsluhy a služeb A B C Tělesná výchova a sport A B C Historie a dějiny umění A B

C Informatika a rezervační systémy A B C Modelový zájezd, exkurze A B C

Regionální plánování a rozvoj CR A B C

2. Vyjádřete význam těchto odborných předmětů ve výuce oborů zaměřených na CR

(ohodnoťte podle stupnice 0 až 5, kde 5 je maximum)

Geografie cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Technika cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5

Ekonomika cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Marketing cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5

Destinační management CR 0 1 2 3 4 5, Úvod do teorie cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5

Technika obsluhy a služeb 0 1 2 3 4 5, Hotelový provoz 0 1 2 3 4 5, Cizí jazyky 0 1 2 3 4 5,

Gastronomie 0 1 2 3 4 5, Průvodcovství 0 1 2 3 4 5, Tělesná výchova a sport 0 1 2 3 4 5,

Historie a dějiny umění 0 1 2 3 4 5, Informatika a rezervační systémy 0 1 2 3 4 5,

Provoz cestovních kanceláří 0 1 2 3 4 5, Regionální plánování a rozvoj CR 0 1 2 3 4 5,

Modelový zájezd, exkurze 0 1 2 3 4 5

3. Pokuste se vyjádřit důležitost vlivu geografie na uvedené předměty (maximum 5)

Geografie cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Technika cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5

Ekonomika cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Marketing cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5

Destinační management CR 0 1 2 3 4 5, Úvod do teorie cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5

Technika obsluhy a služeb 0 1 2 3 4 5 Hotelový provoz 0 1 2 3 4 5, Cizí jazyky 0 1 2 3 4 5

Gastronomie 0 1 2 3 4 5 Průvodcovství 0 1 2 3 4 5 , Tělesná výchova a sport 0 1 2 3 4 5

Historie a dějiny umění 0 1 2 3 4 5 , Informatika a rezervační systémy 0 1 2 3 4 5 ,

Modelový zájezd, exkurze 0 1 2 3 4 5 , Regionální plánování a rozvoj CR 0 1 2 3 4 5,

Provoz cestovních kanceláří 0 1 2 3 4 5

Dotazník zaměřený na problematiku vzdělávání v cestovním ruchu pro pedagogy

VŠ obor.....absolvent

školy.....rok zakončení.....

Ak. Titulyv oboru.....Jaké předměty se zaměřením na CR vyučujete.....Délka pedagogické praxe

pedagogické praxe

v CR.....Délka praxe mimo vzdělávání

v CR.....

1. Jakou váhu přisoudíte roli geografie cestovního ruchu ve vzdělávacím systému

CR (zakroužkujte - maximum 5), je tomu tak na vaší škole?(označ ano, nebo ne)

Inventarizace destinací a turistických atraktivit v geografickém prostředí 0 1 2 3 4 5

ano, ne

Místopis a horopis ČR, Evropy a světa 0 1 2 3 4 5, **ano, ne** Analýza

socioekonomických souvislostí v prostoru a čase 0 1 2 3 4 5, **ano, ne** Analýza hodnoty

území pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, **ano ne** Geografie jako

základní teoretická disciplína tvořící teorii cestovního ruchu, 0 1 2 3 4 5, **ano ne**

Teoretická geografie cestovního ruchu jako základní teoretický konstrukční prvek

vzdělávacího systému CR 0 1 2 3 4 5 **ano ne**

2. Do jakých kategorií zařadíte uvedené předměty (zakroužkujte - A označte

základní předmět = vytváří teoretický základ oboru, B profilující předmět = profiluje odbornost a specializaci, C doplňkový předmět = vytváří nadstandard úrovně)

Geografie cestovního ruchu A B C Gastronomie A B C Hotelový provoz A B C

Technika cestovního ruchu A B C Provoz cestovních kanceláří A B C Ekonomika

cestovního ruchu A B C Marketing cestovního ruchu A B C Cizí jazyky A B C

Destinační management CR A B C Úvod do teorie cestovního ruchu A B C

Průvodcovství A B C Technika obsluhy a služeb A B C Tělesná výchova a sport A B

C Historie a dějiny umění A B C Informatika a rezervační systémy A B C Modelový

zájezd, exkurze A B C Regionální plánování a rozvoj CR A B C

3. Vyjádřete význam těchto odborných předmětů ve výuce oborů zaměřených na

CR (maximum 5) Geografie cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Technika cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Ekonomika cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Marketing cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Destinační management CR 0 1 2 3 4 5, Úvod do teorie cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Technika obsluhy a služeb 0 1 2 3 4 5, Hotelový provoz 0 1 2 3 4 5, Cizí jazyky 0 1 2 3 4 5, Gastronomie 0 1 2 3 4 5, Průvodcovství 0 1 2 3 4 5, Tělesná výchova a sport 0 1 2 3 4 5, Historie a dějiny umění 0 1 2 3 4 5, Informatika a rezervační systémy 0 1 2 3 4 5, Provoz cestovních kanceláří 0 1 2 3 4 5, Regionální plánování a rozvoj CR 0 1 2 3 4 5, Modelový zájezd, exkurze 0 1 2 3 4 5

4. Pokuste se vyjádřit důležitost vlivu geografie na uvedené předměty (maximum 5)

Geografie cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Technika cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Ekonomika cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Marketing cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Destinační management CR 0 1 2 3 4 5, Úvod do teorie cestovního ruchu 0 1 2 3 4 5, Technika obsluhy a služeb 0 1 2 3 4 5, Hotelový provoz 0 1 2 3 4 5, Cizí jazyky 0 1 2 3 4 5, Gastronomie 0 1 2 3 4 5, Průvodcovství 0 1 2 3 4 5, Tělesná výchova a sport 0 1 2 3 4 5, Historie a dějiny umění 0 1 2 3 4 5, Informatika a rezervační systémy 0 1 2 3 4 5, Modelový zájezd, exkurze 0 1 2 3 4 5, Regionální plánování a rozvoj CR 0 1 2 3 4 5, Provoz cestovních kanceláří 0 1 2 3 4 5

9.5. Tabulky hodnot ke grafům

Otázky použité v dotaznících:

1. otázka: Zařazení předmětů do jednotlivých kategorií (A – základní předmět, B – profilující předmět, C – doplňkový předmět).
2. otázka: Vyjádření významu odborných předmětů ve výuce oborů zaměřených na CR.
3. otázka: Vyjádření důležitosti vlivu geografie na uvedené předměty.

Integrovaná SŠ hotelového provozu, obchodu a služeb Příbram

1. otázka:

	A	B	C
Geografie CR	49	23	9
Technika CR	54	19	8
Ekonomika CR	49	24	8
Marketing CR	41	36	4
Destinační management CR	31	27	23
Úvod do teorie CR	48	20	13
Technika obsluhy a služeb	26	34	21
Hotelový provoz	19	46	16
Cizí jazyky	58	16	7
Gastronomie	17	20	44
Průvodcovství	34	27	20
TV a sport	19	11	51
Historie a dějiny umění	31	31	19
Informatika a rezervační systémy	29	27	25
Provoz cestovních kanceláří	36	31	14
Regionální plánování a rozvoj CR	20	40	21
Modelový zájezd, exkurze	18	34	29

	A	B	C
Geografie CR	60%	29%	11%
Technika CR	67%	23%	10%
Ekonomika CR	60%	30%	10%
Marketing CR	51%	44%	5%
Destinační management CR	38%	33%	29%
Úvod do teorie CR	59%	25%	16%
Technika obsluhy a služeb	32%	42%	26%
Hotelový provoz	23%	57%	20%
Cizí jazyky	72%	20%	8%
Gastronomie	21%	25%	54%
Průvodcovství	42%	33%	25%
TV a sport	23%	14%	63%
Historie a dějiny umění	38%	38%	24%
Informatika a rezervační systémy	36%	33%	31%
Provoz cestovních kanceláří	44%	38%	18%
Regionální plánování a rozvoj CR	25%	49%	26%
Modelový zájezd, exkurze	22%	42%	36%

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	0	3	5	5	10	58	4,4
Geografie CR	2	1	6	19	7	46	4
Technika CR	0	2	5	19	27	28	3,1
Provoz cestovních kanceláří	1	3	13	16	29	19	3,6
Modelový zájezd, exkurze	2	3	9	18	26	23	3,6
Ekonomika CR	1	1	17	21	21	20	3,5
Marketing CR	1	2	8	31	24	15	3,5
Úvod do teorie CR	3	3	13	30	13	19	3,3
Informatika a rezervační systémy	5	0	15	29	20	12	3,2
Regionální plánování a rozvoj CR	1	5	16	29	17	13	3,2
Destinační management CR	2	4	13	39	13	10	3,1
Technika obsluhy a služeb	4	9	12	28	14	14	3,1
Hotelový provoz	3	14	12	23	15	14	2,9
Průvodcovství	8	6	19	18	13	17	2,9
Historie a dějiny umění	7	6	5	42	13	8	2,9
Gastronomie	11	12	18	12	15	13	2,6
TV a sport	18	12	12	13	16	10	2,3

3. otázka:

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	1	3	13	8	56	4,4
Modelový zájezd, exkurze	3	3	5	15	17	38	3,9
Cizí jazyky	6	3	5	14	9	44	3,8
Průvodcovství	8	1	1	26	17	28	3,6
Regionální plánování a rozvoj CR	3	2	7	20	29	20	3,6
Destinační management CR	3	2	13	15	34	14	3,4
Provoz cestovních kanceláří	3	2	17	18	21	20	3,4
Technika CR	1	3	8	39	21	9	3,3
Historie a dějiny umění	8	1	9	19	30	14	3,3
Ekonomika CR	4	2	18	33	18	6	3

Marketing CR	5	3	17	20	30	6	3
Gastronomie	7	7	7	29	17	14	3
Úvod do teorie CR	6	3	22	28	18	4	2,8
Technika obsluhy a služeb	4	4	23	36	5	9	2,8
Hotelový provoz	5	6	13	39	11	7	2,8
Informatika a rezervační systémy	6	14	17	15	21	8	2,7
TV a sport	28	4	9	28	7	5	2

Euroškola Strakonice

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	26	28	16
Technika CR	52	11	7
Ekonomika CR	38	30	2
Marketing CR	37	32	1
Destinační management CR	18	34	18
Úvod do teorie CR	64	5	1
Technika obsluhy a služeb	49	14	7
Hotelový provoz	20	44	6
Cizí jazyky	43	14	13
Gastronomie	21	23	26
Průvodcovství	12	51	7
TV a sport	6	30	34
Historie a dějiny umění	12	31	27
Informatika a rezervační systémy	13	41	16
Provoz cestovních kanceláří	7	47	16
Regionální plánování a rozvoj CR	23	3	44
Modelový zájezd, exkurze	1	21	48

	A	B	C
Geografie CR	37%	40%	23%
Technika CR	74%	16%	10%
Ekonomika CR	54%	43%	3%
Marketing CR	53%	46%	1%
Destinační management CR	26%	50%	26%
Úvod do teorie CR	91%	8%	1%
Technika obsluhy a služeb	70%	20%	10%
Hotelový provoz	29%	62%	9%

Cizí jazyky	61%	20%	19%
Gastronomie	30%	33%	37%
Průvodcovství	17%	73%	10%
TV a sport	9%	43%	48%
Historie a dějiny umění	17%	44%	39%
Informatika a rezervační systémy	19%	58%	23%
Provoz cestovních kanceláří	10%	67%	23%
Regionální plánování a rozvoj CR	33%	4%	63%
Modelový zájezd, exkurze	1%	30%	69%

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	0	0	2	2	12	54	4,7
Geografie CR	0	1	4	5	21	39	4,3
Technika CR	0	0	6	13	31	20	3,9
Marketing CR	1	2	4	10	29	24	3,9
Ekonomika CR	1	4	2	15	27	21	3,8
Průvodcovství	0	6	5	18	30	11	3,5
Destinační management CR	4	6	3	21	26	10	3,3
Úvod do teorie CR	1	8	7	19	20	15	3,3
Hotelový provoz	0	2	6	29	32	1	3,3
Gastronomie	1	3	12	19	29	6	3,3
Regionální plánování a rozvoj CR	0	1	17	27	19	6	3,2
Technika obsluhy a služeb	1	4	16	27	20	2	3
Informatika a rezervační systémy	2	4	11	33	13	7	3
Provoz cestovních kanceláří	10	12	8	13	16	11	2,7
Modelový zájezd, exkurze	0	2	15	26	18	9	2,7
Historie a dějiny umění	9	17	16	12	14	2	2,2
TV a sport	26	29	3	10	2	0	1,9

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	1	2	3	6	58	4,7
Modelový zájezd,	1	1	2	5	46	15	4

exkurze							
Technika CR	0	3	5	5	52	5	3,7
Ekonomika CR	2	3	8	12	43	2	3,4
Destinační management CR	1	4	4	22	38	1	3,4
Cizí jazyky	4	6	6	25	14	15	3,2
Provoz cestovních kanceláří	0	5	6	34	20	5	3,2
Marketing CR	3	5	5	28	27	2	3,1
Průvodcovství	0	1	5	54	7	3	3,1
Historie a dějiny umění	0	1	19	26	20	4	3,1
Regionální plánování a rozvoj CR	0	11	7	23	21	8	3,1
Technika obsluhy a služeb	0	6	20	22	15	7	3
Hotelový provoz	3	12	7	22	20	6	2,9
Gastronomie	3	7	25	7	15	13	2,9
Informatika a rezervační systémy	2	8	18	22	14	6	2,8
Úvod do teorie CR	1	10	19	23	16	1	2,7
TV a sport	12	28	13	10	6	1	1,6

Střední obchodní škola České Budějovice

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	75	36	5
Technika CR	56	44	14
Ekonomika CR	62	39	15
Marketing CR	48	49	19
Destinační management CR	27	54	35
Úvod do teorie CR	60	42	14
Technika obsluhy a služeb	28	59	29
Hotelový provoz	19	59	37
Cizí jazyky	76	26	14
Gastronomie	20	47	48
Průvodcovství	26	64	26
TV a sport	37	25	54
Historie a dějiny umění	43	45	28
Informatika a rezervační systémy	31	52	33
Provoz cestovních kanceláří	25	66	25
Regionální plánování a	26	46	44

rozvoj CR			
Modelový zájezd, exkurze	33	48	35

	A	B	C
Geografie CR	65%	31%	4%
Technika CR	49%	39%	12%
Ekonomika CR	53%	34%	13%
Marketing CR	42%	42%	16%
Destinační management CR	23%	47%	30%
Úvod do teorie CR	52%	36%	12%
Technika obsluhy a služeb	24%	51%	25%
Hotelový provoz	17%	51%	32%
Cizí jazyky	66%	22%	12%
Gastronomie	17%	41%	42%
Průvodcovství	22%	56%	22%
TV a sport	32%	22%	46%
Historie a dějiny umění	37%	39%	24%
Informatika a rezervační systémy	27%	45%	28%
Provoz cestovních kanceláří	22%	56%	22%
Regionální plánování a rozvoj CR	22%	40%	38%
Modelový zájezd, exkurze	28%	42%	30%

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	1	3	1	13	17	81	4,5
Geografie CR	0	1	0	14	33	68	4,4
Modelový zájezd, exkurze	0	2	6	20	31	57	4,2
Technika CR	0	1	9	27	46	33	3,9
Průvodcovství	3	4	8	18	38	44	3,8
Ekonomika CR	0	4	10	36	38	28	3,7
Provoz cestovních kanceláří	2	1	9	36	39	29	3,7
Historie a dějiny umění	6	3	16	22	38	31	3,5
Marketing CR	1	8	10	42	35	20	3,4
Úvod do teorie CR	3	8	18	27	26	34	3,4
Hotelový provoz	3	7	26	26	28	26	3,3
Regionální plánování a rozvoj CR	1	6	18	37	37	17	3,3

Destinační management CR	1	5	18	48	29	15	3,2
Technika obsluhy a služeb	2	11	18	32	37	16	3,2
Informatika a rezervační systémy	2	6	24	32	32	17	3,2
Gastronomie	7	19	27	29	18	16	2,7
TV a sport	18	26	21	19	18	14	2,3

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	1	3	8	16	88	4,6
Modelový zájezd, exkurze	3	4	4	18	39	48	4
Destinační management CR	2	3	17	29	33	32	3,6
Cizí jazyky	10	7	9	17	19	54	3,6
Provoz cestovních kanceláří	5	8	16	29	25	33	3,5
Technika CR	5	4	13	36	28	30	3,4
Průvodcovství	9	7	16	19	21	44	3,4
Regionální plánování a rozvoj CR	4	8	17	27	24	36	3,4
Úvod do teorie CR	5	7	29	27	22	26	3,1
Ekonomika CR	1	8	31	43	17	16	3
Historie a dějiny umění	13	4	24	22	30	23	3
Technika obsluhy a služeb	8	10	28	34	28	10	2,8
Marketing CR	5	15	29	32	26	9	2,7
Hotelový provoz	11	9	29	33	21	13	2,7
Gastronomie	11	18	21	27	21	18	2,7
Informatika a rezervační systémy	18	10	27	27	21	13	2,5
TV a sport	27	16	15	26	14	18	2,3

Hotelová škola Praha

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	38	30	10
Technika CR	18	44	16

Ekonomika CR	38	30	10
Marketing CR	31	39	8
Destinační management CR	21	29	28
Úvod do teorie CR	47	16	15
Technika obsluhy a služeb	28	34	29
Hotelový provoz	33	38	7
Cizí jazyky	55	12	11
Gastronomie	21	49	8
Průvodcovství	15	34	29
TV a sport	10	19	49
Historie a dějiny umění	22	9	47
Informatika a rezervační systémy	12	34	32
Provoz cestovních kanceláří	19	34	25
Regionální plánování a rozvoj CR	12	28	38
Modelový zájezd, exkurze	10	29	39

	A	B	C
Geografie CR	49%	38%	13%
Technika CR	23%	56%	21%
Ekonomika CR	49%	38%	13%
Marketing CR	40%	50%	10%
Destinační management CR	27%	37%	36%
Úvod do teorie CR	60%	21%	19%
Technika obsluhy a služeb	31%	37%	32%
Hotelový provoz	42%	49%	9%
Cizí jazyky	71%	15%	14%
Gastronomie	27%	63%	10%
Průvodcovství	19%	44%	37%
TV a sport	13%	24%	63%
Historie a dějiny umění	28%	12%	60%
Informatika a rezervační systémy	15%	44%	41%
Provoz cestovních kanceláří	24%	44%	32%
Regionální plánování a rozvoj CR	15%	36%	49%
Modelový zájezd, exkurze	13%	37%	50%

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	2	2	1	9	8	56	4,4
Hotelový provoz	0	3	5	17	22	31	3,9

Geografie CR	0	0	11	25	20	22	3,7
Ekonomika CR	0	1	14	19	28	16	3,6
Marketing CR	0	5	9	16	31	17	3,6
Úvod do teorie CR	2	6	9	18	19	24	3,5
Technika obsluhy a služeb	1	9	10	15	23	20	3,4
Modelový zájezd, exkurze	2	1	17	18	23	17	3,4
Technika CR	0	3	14	28	19	14	3,3
Gastronomie	2	7	10	21	21	17	3,3
Provoz cestovních kanceláří	2	6	7	35	16	12	3,2
Destinační management CR	3	4	18	27	18	8	3
Průvodcovství	6	8	11	25	16	12	2,9
Informatika a rezervační systémy	3	5	24	24	13	9	2,8
Regionální plánování a rozvoj CR	3	10	17	24	18	6	2,8
Historie a dějiny umění	12	18	16	14	12	6	2,2
TV a sport	25	15	15	17	3	3	1,6

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	4	14	8	52	4,4
Destinační management CR	3	4	10	24	18	19	3,4
Cizí jazyky	6	7	9	11	16	29	3,4
Regionální plánování a rozvoj CR	3	3	16	18	17	21	3,4
Modelový zájezd, exkurze	2	3	15	18	20	20	3,4
Průvodcovství	7	5	9	19	18	20	3,2
Ekonomika CR	1	6	17	25	17	12	3,1
Technika CR	4	3	17	25	24	5	3
Marketing CR	2	6	18	22	22	8	3
Provoz cestovních kanceláří	9	7	9	19	19	15	3
Úvod do teorie CR	4	9	19	24	12	10	2,8
Gastronomie	7	9	14	23	15	10	2,8
Hotelový provoz	4	8	24	24	10	8	2,7
Historie a dějiny	16	11	13	19	11	8	2,3

umění							
Technika obsluhy a služeb	8	16	24	14	13	3	2,2
Informatika a rezervační systémy	19	6	19	19	12	3	2,1
TV a sport	28	15	14	9	4	8	1,6

SŠ a VOŠ cestovního ruchu České Budějovice

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	85	13	4
Technika CR	72	28	2
Ekonomika CR	46	44	12
Marketing CR	41	49	12
Destinační management CR	27	31	44
Úvod do teorie CR	58	32	12
Technika obsluhy a služeb	18	45	39
Hotelový provoz	24	65	13
Cizí jazyky	69	24	9
Gastronomie	17	44	41
Průvodcovství	36	46	20
TV a sport	17	17	68
Historie a dějiny umění	37	37	28
Informatika a rezervační systémy	24	45	33
Provoz cestovních kanceláří	31	60	11
Regionální plánování a rozvoj CR	24	40	38
Modelový zájezd, exkurze	28	41	33

	A	B	C
Geografie CR	83%	13%	4%
Technika CR	71%	27%	2%
Ekonomika CR	45%	43%	12%
Marketing CR	40%	48%	12%
Destinační management CR	26%	31%	43%
Úvod do teorie CR	57%	31%	12%
Technika obsluhy a služeb	18%	44%	38%
Hotelový provoz	24%	63%	13%
Cizí jazyky	68%	23%	9%
Gastronomie	17%	43%	40%
Průvodcovství	35%	45%	20%
TV a sport	17%	17%	66%

Historie a dějiny umění	36%	36%	28%
Informatika a rezervační systémy	24%	44%	32%
Provoz cestovních kanceláří	30%	59%	11%
Regionální plánování a rozvoj CR	24%	39%	37%
Modelový zájezd, exkurze	27%	41%	32%

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	9	14	79	4,7
Cizí jazyky	1	1	3	9	11	77	4,5
Technika CR	1	1	4	11	19	66	4,4
Průvodcovství	5	4	10	15	31	37	3,7
Modelový zájezd, exkurze	0	5	12	24	29	32	3,7
Provoz cestovních kanceláří	1	3	9	40	23	26	3,6
Historie a dějiny umění	7	8	14	21	23	29	3,3
Ekonomika CR	2	4	23	31	28	14	3,2
Úvod do teorie CR	0	5	17	43	23	14	3,2
Hotelový provoz	2	11	15	29	29	16	3,2
Destinační management CR	0	9	18	38	23	14	3,1
Marketing CR	2	7	19	39	27	8	3
Regionální plánování a rozvoj CR	1	8	17	43	26	7	3
Informatika a rezervační systémy	4	10	15	44	23	6	2,9
Technika obsluhy a služeb	4	12	30	21	25	10	2,8
Gastronomie	5	18	22	37	13	7	2,5
TV a sport	38	20	13	14	8	9	1,6

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	4	6	92	4,9
Modelový zájezd, exkurze	2	1	3	31	15	50	4
Destinační management CR	2	4	16	21	21	38	3,7

Cizí jazyky	4	4	8	31	11	44	3,7
Regionální plánování a rozvoj CR	3	3	9	31	14	42	3,7
Technika CR	7	1	4	35	33	22	3,5
Průvodcovství	5	7	10	26	14	40	3,5
Historie a dějiny umění	12	10	6	26	19	29	3,1
Provoz cestovních kanceláří	8	11	15	31	13	24	2,9
Hotelový provoz	12	14	19	27	16	14	2,6
Gastronomie	15	11	21	33	12	10	2,5
Marketing CR	11	17	23	31	10	10	2,4
Úvod do teorie CR	10	11	29	36	10	6	2,4
Ekonomika CR	11	21	18	38	7	7	2,3
Technika obsluhy a služeb	14	19	26	31	9	3	2,1
Informatika a rezervační systémy	37	14	27	14	8	2	1,5
TV a sport	61	10	7	13	4	7	1,1

SŠ obchodu, služeb a řemesel a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Tábor

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	27	47	16
Technika CR	24	50	16
Ekonomika CR	32	47	11
Marketing CR	37	39	14
Destinační management CR	16	39	35
Úvod do teorie CR	38	37	15
Technika obsluhy a služeb	40	36	14
Hotelový provoz	36	39	15
Cizí jazyky	62	18	10
Gastronomie	37	38	15
Průvodcovství	18	36	36
TV a sport	23	21	46
Historie a dějiny umění	19	26	45
Informatika a rezervační systémy	19	34	37
Provoz cestovních kanceláří	29	40	21
Regionální plánování a rozvoj CR	12	35	43
Modelový zájezd, exkurze	22	31	37

	A	B	C
Geografie CR	30%	52%	18%
Technika CR	27%	55%	18%
Ekonomika CR	36%	52%	12%
Marketing CR	41%	43%	16%
Destinační management CR	18%	43%	39%
Úvod do teorie CR	42%	41%	17%
Technika obsluhy a služeb	44%	40%	16%
Hotelový provoz	40%	43%	17%
Cizí jazyky	69%	20%	11%
Gastronomie	41%	42%	17%
Průvodcovství	20%	40%	40%
TV a sport	26%	23%	51%
Historie a dějiny umění	21%	29%	50%
Informatika a rezervační systémy	21%	38%	41%
Provoz cestovních kanceláří	32%	45%	23%
Regionální plánování a rozvoj CR	13%	39%	48%
Modelový zájezd, exkurze	24%	34%	42%

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	2	4	1	4	9	70	4,5
Hotelový provoz	2	2	5	22	18	41	3,9
Technika obsluhy a služeb	2	5	8	19	24	32	3,7
Gastronomie	6	3	15	11	22	33	3,6
Marketing CR	2	2	13	36	19	18	3,4
Modelový zájezd, exkurze	3	11	8	22	17	29	3,4
Geografie CR	3	5	7	44	15	16	3,2
Ekonomika CR	3	3	14	34	27	9	3,2
Technika CR	3	2	18	39	17	11	3,1
Informatika a rezervační systémy	4	9	5	44	20	8	3
Provoz cestovních kanceláří	3	8	19	25	23	12	3
Destinační management CR	3	9	17	35	17	9	2,9
Úvod do teorie CR	2	10	16	41	9	12	2,9
Průvodcovství	7	16	15	26	14	12	2,7
Regionální plánování a rozvoj	4	9	30	28	13	6	2,6

CR							
Historie a dějiny umění	9	16	21	23	14	7	2,4
TV a sport	13	21	23	14	10	9	2,2

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	1	1	8	19	21	40	4
Cizí jazyky	3	6	8	9	11	53	4
Hotelový provoz	5	8	10	17	18	32	3,5
Provoz cestovních kanceláří	5	5	8	27	19	26	3,4
Modelový zájezd, exkurze	5	6	11	22	21	25	3,4
Technika CR	1	6	15	34	20	14	3,2
Gastronomie	5	10	13	21	18	23	3,2
Technika obsluhy a služeb	4	13	12	22	17	22	3,1
Průvodcovství	4	9	15	24	23	15	3,1
Ekonomika CR	3	7	17	32	19	12	3
Marketing CR	4	6	10	41	17	12	3
Úvod do teorie CR	5	8	19	31	19	8	2,8
Regionální plánování a rozvoj CR	2	10	24	27	20	7	2,8
Destinační management CR	5	9	24	26	18	8	2,7
Historie a dějiny umění	9	13	22	26	15	5	2,4
Informatika a rezervační systémy	11	13	25	20	18	3	2,3
TV a sport	28	9	24	15	7	7	1,8

Vysoká škola polytechnická Jihlava

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	123	21	2
Technika CR	87	53	6
Ekonomika CR	91	47	8
Marketing CR	93	46	7
Destinační management CR	46	80	20
Úvod do teorie CR	73	47	26
Technika obsluhy a služeb	13	61	72

Hotelový provoz	19	93	34
Cizí jazyky	116	26	4
Gastronomie	14	47	85
Průvodcovství	43	81	22
TV a sport	9	29	108
Historie a dějiny umění	25	67	54
Informatika a rezervační systémy	24	70	52
Provoz cestovních kanceláří	68	68	10
Regionální plánování a rozvoj CR	13	56	77
Modelový zájezd, exkurze	35	69	42

	A	B	C
Geografie CR	84%	15%	1%
Technika CR	60%	36%	4%
Ekonomika CR	63%	32%	5%
Marketing CR	64%	31%	5%
Destinační management CR	32%	55%	14%
Úvod do teorie CR	50%	32%	18%
Technika obsluhy a služeb	9%	42%	49%
Hotelový provoz	13%	64%	23%
Cizí jazyky	79%	18%	3%
Gastronomie	10%	32%	58%
Průvodcovství	30%	55%	15%
TV a sport	6%	20%	74%
Historie a dějiny umění	17%	46%	37%
Informatika a rezervační systémy	16%	48%	36%
Provoz cestovních kanceláří	47%	47%	6%
Regionální plánování a rozvoj CR	9%	38%	53%
Modelový zájezd, exkurze	24%	47%	29%

2.otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	2	1	6	10	9	118	4,6
Geografie CR	1	1	4	12	31	97	4,5
Modelový zájezd, exkurze	0	3	8	22	46	67	4,1
Technika CR	1	2	11	51	32	49	3,8
Marketing CR	0	2	10	38	67	29	3,8
Provoz	0	2	13	32	58	41	3,8

cestovních kanceláří							
Ekonomika CR	0	1	19	42	66	18	3,6
Průvodcovství	2	11	12	34	50	37	3,6
Destinační management CR	0	2	17	63	41	23	3,5
Úvod do teorie CR	2	13	15	60	26	30	3,3
Hotelový provoz	1	13	30	59	27	16	3
Regionální plánování a rozvoj CR	0	11	29	67	32	7	3
Historie a dějiny umění	4	9	32	52	34	15	2,8
Informatika a rezervační systémy	8	10	35	48	33	12	2,8
Technika obsluhy a služeb	3	20	44	59	15	5	2,5
Gastronomie	6	23	47	46	13	11	2,5
TV a sport	21	34	50	24	9	8	1,9

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	1	3	4	8	130	4,9
Destinační management CR	0	3	12	27	42	62	4
Modelový zájezd, exkurze	0	5	12	27	40	62	4
Průvodcovství	6	11	15	22	42	50	3,6
Regionální plánování a rozvoj CR	4	5	16	33	56	32	3,6
Cizí jazyky	14	10	13	35	26	48	3,3
Historie a dějiny umění	6	9	20	45	43	23	3,2
Provoz cestovních kanceláří	10	7	26	45	33	25	3,1
Úvod do teorie CR	3	13	31	57	22	20	3
Technika CR	2	11	33	61	28	11	2,9
Ekonomika CR	6	7	31	70	24	8	2,8
Marketing CR	7	10	32	59	25	13	2,8
Hotelový provoz	13	23	45	37	14	14	2,4
Gastronomie	20	22	47	28	21	8	2,2

Technika obsluhy a služeb	23	16	61	33	11	2	2
Informatika a rezervační systémy	49	27	31	23	13	3	1,5
TV a sport	64	41	11	16	7	7	1,2

Jihočeská univerzita České Budějovice

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	39	10	5
Technika CR	8	29	17
Ekonomika CR	27	22	5
Marketing CR	20	29	5
Destinační management CR	14	27	13
Úvod do teorie CR	39	12	3
Technika obsluhy a služeb	9	32	13
Hotelový provoz	7	21	26
Cizí jazyky	34	10	10
Gastronomie	6	28	20
Průvodcovství	7	24	23
TV a sport	16	11	27
Historie a dějiny umění	9	19	26
Informatika a rezervační systémy	10	25	19
Provoz cestovních kanceláří	8	21	25
Regionální plánování a rozvoj CR	22	26	6
Modelový zájezd, exkurze	10	19	25

	A	B	C
Geografie CR	72%	19%	9%
Technika CR	15%	54%	31%
Ekonomika CR	50%	41%	9%
Marketing CR	37%	54%	9%
Destinační management CR	26%	50%	24%
Úvod do teorie CR	72%	22%	6%
Technika obsluhy a služeb	17%	59%	24%
Hotelový provoz	13%	39%	48%
Cizí jazyky	62%	19%	19%
Gastronomie	11%	52%	37%
Průvodcovství	13%	44%	43%

TV a sport	30%	20%	50%
Historie a dějiny umění	17%	35%	48%
Informatika a rezervační systémy	19%	46%	35%
Provoz cestovních kanceláří	15%	39%	46%
Regionální plánování a rozvoj CR	41%	48%	11%
Modelový zájezd, exkurze	19%	35%	46%

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	6	9	39	4,6
Cizí jazyky	0	0	3	4	13	34	4,4
Ekonomika CR	0	0	4	14	25	11	3,8
Úvod do teorie CR	0	2	4	9	17	22	3,8
Marketing CR	0	1	2	22	24	5	3,6
Modelový zájezd, exkurze	0	3	6	17	13	15	3,6
Regionální plánování a rozvoj CR	0	4	2	19	19	10	3,5
Technika CR	0	1	8	22	19	4	3,3
Destinační management CR	0	2	9	21	14	8	3,3
Technika obsluhy a služeb	0	1	12	28	11	2	3
Gastronomie	1	3	13	26	7	4	2,9
Průvodcovství	1	5	16	19	7	6	2,8
Historie a dějiny umění	3	8	11	14	12	6	2,8
Informatika a rezervační systémy	2	5	15	15	12	5	2,8
Hotelový provoz	0	5	18	23	5	3	2,7
Provoz cestovních kanceláří	3	6	11	25	5	4	2,6
TV a sport	8	11	11	14	4	6	2,2

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	5	7	42	4,7
Regionální plánování a rozvoj CR	0	2	4	10	21	17	3,9

Destinační management CR	0	4	11	9	15	15	3,5
Modelový zájezd, exkurze	2	3	8	11	14	16	3,5
Úvod do teorie CR	0	4	5	19	15	11	3,4
Ekonomika CR	0	5	16	16	12	5	2,9
Marketing CR	2	6	11	21	12	2	2,8
Průvodcovství	2	7	14	15	9	7	2,8
Cizí jazyky	7	9	8	12	12	6	2,6
Provoz cestovních kanceláří	3	10	12	17	6	6	2,6
Technika CR	3	6	10	25	9	1	2,5
Technika obsluhy a služeb	3	8	13	27	2	1	2,4
Gastronomie	5	11	12	18	8	1	2,3
Hotelový provoz	6	9	27	13	2	1	2,1
Historie a dějiny umění	11	6	14	16	5	2	2,1
Informatika a rezervační systémy	7	9	18	15	5	0	2
TV a sport	13	13	14	10	3	1	1,6

Univerzita Karlova Praha

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	16	1	0
Technika CR	9	6	2
Ekonomika CR	12	5	0
Marketing CR	10	7	0
Destinační management CR	4	10	3
Úvod do teorie CR	15	2	0
Technika obsluhy a služeb	2	12	3
Hotelový provoz	0	9	8
Cizí jazyky	8	4	5
Gastronomie	1	7	9
Průvodcovství	0	9	8
TV a sport	3	2	12
Historie a dějiny umění	5	5	7
Informatika a rezervační systémy	2	10	5
Provoz cestovních kanceláří	0	11	6
Regionální plánování a rozvoj CR	10	6	1
Modelový zájezd, exkurze	1	5	11

	A	B	C
Geografie CR	94%	6%	0%
Technika CR	53%	35%	12%
Ekonomika CR	71%	29%	0%
Marketing CR	59%	41%	0%
Destinační management CR	24%	59%	17%
Úvod do teorie CR	88%	12%	0%
Technika obsluhy a služeb	12%	71%	17%
Hotelový provoz	0%	53%	47%
Cizí jazyky	47%	24%	29%
Gastronomie	6%	41%	53%
Průvodcovství	0%	53%	47%
TV a sport	18%	12%	70%
Historie a dějiny umění	29%	29%	42%
Informatika a rezervační systémy	12%	59%	29%
Provoz cestovních kanceláří	0%	65%	35%
Regionální plánování a rozvoj CR	59%	35%	6%
Modelový zájezd, exkurze	6%	29%	65%

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	3	14	4,8
Marketing CR	0	0	0	2	6	9	4,4
Technika CR	0	0	0	3	8	6	4,2
Ekonomika CR	0	0	0	2	9	6	4,2
Destinační management CR	0	0	0	4	9	4	4
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	0	5	8	4	3,9
Úvod do teorie CR	0	0	2	4	6	5	3,8
Cizí jazyky	0	0	1	6	5	5	3,8
Průvodcovství	0	0	6	6	4	1	3
Informatika a rezervační systémy	0	1	2	10	4	0	3
Gastronomie	0	1	4	9	2	1	2,9
Provoz cestovních kanceláří	0	2	2	9	4	0	2,9
Modelový zájezd, exkurze	1	1	2	10	1	2	2,9
Technika obsluhy a služeb	0	1	4	9	3	0	2,8

Hotelový provoz	0	2	7	7	1	0	2,4
Historie a dějiny umění	0	2	7	8	0	0	2,4
TV a sport	4	5	3	5	0	0	1,5

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	1	16	4,9
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	0	1	5	11	4,6
Modelový zájezd, exkurze	0	0	1	5	11	2	4,1
Destinační management CR	0	0	2	5	5	5	3,8
Úvod do teorie CR	0	0	2	6	6	3	3,6
Marketing CR	0	1	1	7	6	2	3,4
Technika CR	0	2	2	9	1	3	3,1
Ekonomika CR	1	1	2	8	3	2	3
Průvodcovství	2	2	0	9	2	2	2,8
Provoz cestovních kanceláří	2	1	3	9	2	0	2,5
Technika obsluhy a služeb	2	0	8	7	0	0	2,2
Historie a dějiny umění	1	4	5	6	1	0	2,1
Informatika a rezervační systémy	4	3	4	2	4	0	1,9
Hotelový provoz	3	3	7	3	1	0	1,8
Gastronomie	2	6	6	3	0	0	1,6
Cizí jazyky	5	5	1	5	1	0	1,5
TV a sport	7	3	4	3	0	0	1,2

Skladba studentů VŠ podle absolvované SŠ

VŠ absolventi gymnázia

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	78	10	2
Technika CR	29	46	15
Ekonomika CR	54	31	5
Marketing CR	42	40	8
Destinační management CR	20	54	16

Úvod do teorie CR	44	31	15
Technika obsluhy a služeb	1	52	37
Hotelový provoz	2	56	32
Cizí jazyky	71	11	8
Gastronomie	5	23	62
Průvodcovství	15	55	20
TV a sport	10	19	61
Historie a dějiny umění	17	31	42
Informatika a rezervační systémy	12	23	55
Provoz cestovních kanceláří	29	41	20
Regionální plánování a rozvoj CR	12	49	29
Modelový zájezd, exkurze	7	31	52

	A	B	C
Geografie CR	87%	11%	2%
Technika CR	32%	51%	17%
Ekonomika CR	60%	34%	6%
Marketing CR	47%	44%	9%
Destinační management CR	22%	60%	18%
Úvod do teorie CR	49%	34%	17%
Technika obsluhy a služeb	1%	58%	41%
Hotelový provoz	2%	62%	36%
Cizí jazyky	79%	12%	9%
Gastronomie	6%	26%	68%
Průvodcovství	17%	61%	22%
TV a sport	11%	21%	68%
Historie a dějiny umění	19%	34%	47%
Informatika a rezervační systémy	13%	26%	61%
Provoz cestovních kanceláří	32%	46%	22%
Regionální plánování a rozvoj CR	13%	55%	32%
Modelový zájezd, exkurze	8%	34%	58%

Absolvent SOŠ obor CR

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	56	0	0
Technika CR	45	11	0
Ekonomika CR	42	14	0
Marketing CR	44	12	0
Destinační management CR	27	29	1

Úvod do teorie CR	48	8	0
Technika obsluhy a služeb	22	33	1
Hotelový provoz	18	37	1
Cizí jazyky	46	10	0
Gastronomie	6	49	1
Průvodcovství	15	31	10
TV a sport	6	11	39
Historie a dějiny umění	15	30	11
Informatika a rezervační systémy	4	10	12
Provoz cestovních kanceláří	26	30	0
Regionální plánování a rozvoj CR	25	30	1
Modelový zájezd, exkurze	24	30	2

	A	B	C
Geografie CR	100%	0%	0%
Technika CR	80%	20%	0%
Ekonomika CR	75%	25%	0%
Marketing CR	79%	21%	0%
Destinační management CR	47%	51%	2%
Úvod do teorie CR	86%	14%	0%
Technika obsluhy a služeb	39%	59%	2%
Hotelový provoz	32%	66%	2%
Cizí jazyky	82%	18%	0%
Gastronomie	10%	88%	2%
Průvodcovství	27%	55%	18%
TV a sport	10%	20%	70%
Historie a dějiny umění	27%	53%	20%
Informatika a rezervační systémy	16%	38%	46%
Provoz cestovních kanceláří	46%	54%	0%
Regionální plánování a rozvoj CR	44%	54%	2%
Modelový zájezd, exkurze	43%	54%	3%

Absolventi jiné SOŠ

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	37	22	5
Technika CR	24	30	10
Ekonomika CR	28	28	8
Marketing CR	31	29	4
Destinační management CR	17	28	19

Úvod do teorie CR	29	21	14
Technika obsluhy a služeb	1	19	44
Hotelový provoz	6	24	34
Cizí jazyky	36	19	9
Gastronomie	10	10	44
Průvodcovství	20	21	23
TV a sport	12	12	40
Historie a dějiny umění	7	30	27
Informatika a rezervační systémy	20	41	3
Provoz cestovních kanceláří	20	23	21
Regionální plánování a rozvoj CR	8	8	48
Modelový zájezd, exkurze	14	29	21

	A	B	C
Geografie CR	58%	34%	8%
Technika CR	37%	47%	16%
Ekonomika CR	44%	44%	12%
Marketing CR	49%	45%	6%
Destinační management CR	26%	44%	30%
Úvod do teorie CR	45%	33%	22%
Technika obsluhy a služeb	2%	30%	68%
Hotelový provoz	9%	38%	53%
Cizí jazyky	56%	30%	14%
Gastronomie	16%	16%	68%
Průvodcovství	31%	33%	36%
TV a sport	19%	19%	62%
Historie a dějiny umění	11%	47%	42%
Informatika a rezervační systémy	31%	64%	5%
Provoz cestovních kanceláří	31%	36%	33%
Regionální plánování a rozvoj CR	13%	13%	74%
Modelový zájezd, exkurze	22%	45%	33%

Absolventi gymnázia

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	0	0	0	5	8	77	4,8
Geografie CR	0	0	0	8	21	61	4,6
Ekonomika CR	0	0	7	12	64	7	3,8
Marketing CR	0	1	5	25	49	10	3,7
Úvod do teorie CR	0	5	9	29	17	30	3,6

Modelový zájezd, exkurze	1	5	6	21	37	20	3,6
Technika CR	0	0	9	47	20	14	3,4
Průvodcovství	0	5	9	37	25	14	3,4
Provoz cestovních kanceláří	2	4	12	28	31	13	3,3
Destinační management CR	0	2	4	54	23	7	3,3
Regionální plánování a rozvoj CR	0	9	5	40	26	10	3,3
Historie a dějiny umění	0	7	12	48	16	7	3,0
Informatika a rezervační systémy	7	8	16	34	18	7	2,8
Hotelový provoz	0	15	21	42	8	4	2,6
Technika obsluhy a služeb	1	11	20	52	5	1	2,6
Gastronomie	2	10	19	53	5	1	2,6
TV a sport	7	15	42	18	4	4	2,1

Absolventi SOŠ obor CR

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	0	56	5
Modelový zájezd, exkurze	0	0	0	2	4	50	4,9
Cizí jazyky	0	0	0	7	6	43	4,6
Technika CR	0	0	0	2	22	32	4,5
Marketing CR	0	0	1	12	20	23	4,2
Destinační management CR	0	0	2	9	24	21	4,1
Úvod do teorie CR	0	0	2	10	24	20	4,1
Provoz cestovních kanceláří	0	0	0	19	20	25	4,1
Průvodcovství	0	0	3	12	21	20	4,0
Ekonomika CR	0	0	7	6	25	18	4,0
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	5	19	23	9	3,6
Historie a dějiny umění	0	0	13	6	26	11	3,6
Hotelový provoz	0	0	12	15	16	13	3,5
Gastronomie	0	2	11	18	12	13	3,4
Technika obsluhy	0	2	20	10	19	5	3,1

a služeb							
Informatika a rezervační systémy	1	2	20	20	11	2	2,8
TV a sport	10	10	13	15	3	5	2,1

Absolventi jiné SOŠ

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	1	1	9	20	33	4,3
Cizí jazyky	2	0	10	8	12	32	3,9
Modelový zájezd, exkurze	0	0	10	22	18	14	3,6
Marketing CR	0	2	6	24	22	10	3,5
Technika CR	1	2	7	25	16	13	3,4
Ekonomika CR	0	1	8	40	5	10	3,2
Informatika a rezervační systémy	2	4	14	16	20	8	3,1
Destinační management CR	0	2	20	18	17	7	3,1
Provoz cestovních kanceláří	1	6	14	20	16	7	3,0
Úvod do teorie CR	2	10	10	27	8	7	2,8
Průvodcovství	3	11	21	4	15	10	2,7
Regionální plánování a rozvoj CR	0	6	20	26	10	2	2,7
Hotelový provoz	1	5	21	26	9	2	2,7
Technika obsluhy a služeb	2	9	20	27	5	1	2,4
Historie a dějiny umění	5	12	24	16	4	3	2,2
Gastronomie	5	15	34	3	5	2	1,9
TV a sport	16	25	2	10	6	5	1,7

Absolventi gymnázia

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	2	7	81	4,9
Regionální plánování a rozvoj CR	0	1	7	20	42	20	3,8
Průvodcovství	0	2	6	20	44	18	3,8
Destinační management CR	0	2	15	15	28	30	3,8
Modelový zájezd,	0	1	10	21	37	21	3,7

exkurze							
Úvod do teorie CR	0	5	11	38	21	15	3,3
Historie a dějiny umění	2	4	13	41	20	10	3,1
Technika CR	0	7	17	53	12	1	2,8
Ekonomika CR	3	5	10	61	10	1	2,8
Cizí jazyky	10	12	11	27	13	17	2,8
Provoz cestovních kanceláří	7	10	21	26	16	10	2,7
Marketing CR	4	10	22	37	12	5	2,6
Gastronomie	3	9	39	21	14	4	2,5
Technika obsluhy a služeb	11	8	48	20	3	0	2,0
Hotelový provoz	15	20	39	15	1	0	1,6
TV a sport	40	26	7	10	5	2	1,1
Informatika a rezervační systémy	43	18	17	11	1	0	1,0

Absolventi SOŠ obor CR

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	0	56	5
Modelový zájezd, exkurze	0	0	0	10	5	41	4,6
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	0	11	10	35	4,4
Destinační management CR	0	0	0	11	12	33	4,4
Průvodcovství	0	0	5	10	2	39	4,3
Provoz cestovních kanceláří	0	0	3	19	15	19	3,9
Technika CR	0	1	5	19	18	13	3,7
Cizí jazyky	4	2	4	10	16	20	3,6
Úvod do teorie CR	0	0	5	25	13	13	3,6
Historie a dějiny umění	2	3	6	10	21	14	3,6
Ekonomika CR	0	0	9	26	13	8	3,4
Marketing CR	0	0	10	24	15	7	3,3
Hotelový provoz	0	1	18	19	8	10	3,1
Gastronomie	7	6	8	19	11	5	2,6
Technika obsluhy a služeb	6	8	8	26	5	3	2,4
Informatika a rezervační systémy	15	15	15	7	3	1	1,5
TV a sport	20	15	7	10	2	2	1,4

Absolventi jiné SOŠ

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	1	3	6	8	46	4,5
Destinační management CR	0	5	9	14	22	14	3,5
Modelový zájezd, exkurze	2	6	11	17	14	17	3,3
Regionální plánování a rozvoj CR	4	5	12	13	25	5	3,0
Informatika a rezervační systémy	1	3	20	21	17	2	2,9
Cizí jazyky	10	8	7	12	10	17	2,9
Marketing CR	4	6	12	22	15	5	2,8
Ekonomika CR	4	8	27	3	16	6	2,6
Úvod do teorie CR	3	10	20	16	9	6	2,6
Hotelový provoz	6	13	14	18	8	5	2,4
Provoz cestovních kanceláří	8	7	15	23	9	2	2,4
Technika CR	4	11	22	19	7	1	2,3
Technika obsluhy a služeb	10	8	21	20	5	0	2,0
Historie a dějiny umění	13	12	20	10	8	1	1,9
Průvodcovství	10	17	17	15	3	2	1,8
TV a sport	20	15	15	7	3	4	1,5
Gastronomie	15	24	12	9	4	0	1,4

Souhrn všech škol

SŠ celkem

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	300	177	60
Technika CR	276	196	63
Ekonomika CR	265	214	58
Marketing CR	235	244	58
Destinační management CR	140	214	183
Úvod do teorie CR	315	152	70
Technika obsluhy a služeb	189	222	139
Hotelový provoz	151	291	94
Cizí jazyky	363	110	64

Gastronomie	133	221	182
Průvodcovství	141	258	138
TV a sport	112	123	302
Historie a dějiny umění	164	179	194
Informatika a rezervační systémy	128	233	176
Provoz cestovních kanceláří	147	278	112
Regionální plánování a rozvoj CR	117	192	228
Modelový zájezd, exkurze	112	204	221

	A	B	C
Geografie CR	56%	33%	11%
Technika CR	52%	36%	12%
Ekonomika CR	49%	40%	11%
Marketing CR	44%	45%	11%
Destinační management CR	26%	40%	34%
Úvod do teorie CR	59%	28%	13%
Technika obsluhy a služeb	34%	40%	26%
Hotelový provoz	28%	54%	18%
Cizí jazyky	68%	20%	12%
Gastronomie	25%	41%	34%
Průvodcovství	26%	48%	26%
TV a sport	21%	23%	56%
Historie a dějiny umění	31%	33%	36%
Informatika a rezervační systémy	24%	43%	33%
Provoz cestovních kanceláří	27%	52%	21%
Regionální plánování a rozvoj CR	22%	36%	42%
Modelový zájezd, exkurze	21%	38%	41%

Vš celkem

1. otázka

	A	B	C
Geografie CR	178	32	7
Technika CR	104	88	25
Ekonomika CR	130	74	13
Marketing CR	123	82	12
Destinační management CR	64	117	36
Úvod do teorie CR	127	61	29
Technika obsluhy a služeb	24	105	88
Hotelový provoz	26	123	68
Cizí jazyky	158	40	19

Gastronomie	21	82	114
Průvodcovství	50	114	53
TV a sport	28	42	147
Historie a dějiny umění	39	91	87
Informatika a rezervační systémy	36	105	76
Provoz cestovních kanceláří	76	100	41
Regionální plánování a rozvoj CR	45	88	84
Modelový zájezd, exkurze	46	93	78

	A	B	C
Geografie CR	82%	15%	3%
Technika CR	48%	41%	11%
Ekonomika CR	60%	34%	6%
Marketing CR	57%	37%	6%
Destinační management CR	29%	54%	17%
Úvod do teorie CR	59%	28%	13%
Technika obsluhy a služeb	11%	48%	41%
Hotelový provoz	12%	57%	31%
Cizí jazyky	73%	18%	9%
Gastronomie	10%	38%	52%
Průvodcovství	23%	53%	24%
TV a sport	13%	19%	68%
Historie a dějiny umění	18%	42%	40%
Informatika a rezervační systémy	17%	48%	35%
Provoz cestovních kanceláří	35%	46%	19%
Regionální plánování a rozvoj CR	21%	41%	38%
Modelový zájezd, exkurze	21%	43%	36%

1. otázka – celkem

	A	B	C
Geografie CR	478	209	67
Technika CR	380	284	88
Ekonomika CR	395	288	71
Marketing CR	358	326	70
Destinační management CR	204	331	219
Úvod do teorie CR	442	213	99
Technika obsluhy a služeb	213	327	227
Hotelový provoz	177	414	162
Cizí jazyky	521	150	83
Gastronomie	154	303	296

Průvodcovství	191	372	191
TV a sport	140	165	449
Historie a dějiny umění	203	270	281
Informatika a rezervační systémy	164	338	252
Provoz cestovních kanceláří	223	378	153
Regionální plánování a rozvoj CR	162	280	312
Modelový zájezd, exkurze	158	297	299

	A	B	C
Geografie CR	63%	28%	9%
Technika CR	51%	38%	11%
Ekonomika CR	53%	38%	9%
Marketing CR	48%	43%	9%
Destinační management CR	27%	44%	29%
Úvod do teorie CR	59%	28%	13%
Technika obsluhy a služeb	27%	43%	30%
Hotelový provoz	24%	55%	21%
Cizí jazyky	69%	20%	11%
Gastronomie	20%	41%	39%
Průvodcovství	25%	50%	25%
TV a sport	18%	22%	60%
Historie a dějiny umění	27%	36%	37%
Informatika a rezervační systémy	22%	45%	33%
Provoz cestovních kanceláří	30%	50%	20%
Regionální plánování a rozvoj CR	21%	37%	42%
Modelový zájezd, exkurze	21%	39%	40%

SŠ celkem

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	6	13	13	42	67	396	4,5
Geografie CR	5	8	28	116	110	270	4,1
Technika CR	4	9	56	137	159	172	3,8
Modelový zájezd, exkurze	7	24	67	128	144	167	3,6
Ekonomika CR	7	17	80	156	169	108	3,5
Marketing CR	7	26	63	174	165	102	3,4
Hotelový provoz	10	39	69	146	144	129	3,4

Provoz cestovních kanceláří	19	33	65	165	146	109	3,3
Průvodcovství	29	44	68	120	142	133	3,3
Úvod do teorie CR	11	40	80	178	110	118	3,3
Technika obsluhy a služeb	14	50	94	142	143	94	3,2
Destinační management CR	13	37	87	208	126	66	3,1
Informatika a rezervační systémy	20	34	94	206	121	59	3,0
Regionální plánování a rozvoj CR	10	39	115	188	130	55	3,0
Gastronomie	32	62	104	129	118	92	3,0
Historie a dějiny umění	50	68	88	134	114	83	2,8
TV a sport	138	123	87	87	57	45	1,9

Vš celkem

2. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	1	1	4	18	43	150	4,5
Cizí jazyky	2	1	10	20	27	157	4,5
Modelový zájezd, exkurze	1	7	16	49	60	84	3,9
Marketing CR	0	3	12	62	97	43	3,8
Technika CR	1	3	19	76	59	59	3,7
Ekonomika CR	0	1	23	58	100	35	3,7
Úvod do teorie CR	2	15	21	73	49	57	3,5
Provoz cestovních kanceláří	3	10	26	66	67	45	3,5
Destinační management CR	0	4	26	88	64	35	3,5
Průvodcovství	3	16	34	59	61	44	3,3
Regionální plánování a rozvoj CR	0	15	31	91	59	21	3,2
Historie a dějiny umění	7	19	50	74	46	21	2,9
Hotelový provoz	1	20	55	89	33	19	2,9

Informatika a rezervační systémy	10	16	52	73	49	17	2,9
Technika obsluhy a služeb	3	22	60	96	29	7	2,7
Gastronomie	7	27	64	81	22	16	2,6
TV a sport	33	50	64	43	13	14	2,0

2. otázka - celkem

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	8	14	23	62	94	553	4,5
Geografie CR	6	9	32	134	153	420	4,2
Technika CR	5	12	75	213	218	231	3,8
Modelový zájezd, exkurze	8	31	83	177	204	251	3,7
Marketing CR	7	29	75	236	262	145	3,5
Ekonomika CR	7	18	103	214	269	143	3,5
Provoz cestovních kanceláří	22	43	91	231	213	154	3,4
Úvod do teorie CR	13	55	101	251	159	175	3,3
Průvodcovství	32	60	102	179	203	177	3,3
Hotelový provoz	11	59	124	235	177	148	3,3
Destinační management CR	13	41	113	296	190	101	3,2
Regionální plánování a rozvoj CR	10	54	146	279	189	76	3,1
Technika obsluhy a služeb	17	72	154	238	172	101	3,0
Informatika a rezervační systémy	30	50	146	279	170	76	3,0
Gastronomie	39	89	168	210	140	108	2,9
Historie a dějiny umění	57	87	138	208	160	104	2,8
TV a sport	171	173	151	130	70	59	1,9

SŠ celkem

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	1	4	20	61	65	386	4,5
Modelový zájezd,	16	18	40	109	158	196	3,8

exkurze							
Cizí jazyky	33	33	45	107	80	239	3,6
Destinační management CR	16	26	84	137	162	112	3,4
Regionální plánování a rozvoj CR	15	37	80	146	125	134	3,4
Technika CR	18	20	62	174	178	85	3,4
Průvodcovství	33	30	56	168	100	150	3,3
Provoz cestovních kanceláří	30	38	71	158	117	123	3,2
Ekonomika CR	22	47	109	183	121	55	2,9
Historie a dějiny umění	58	40	93	138	125	83	2,9
Marketing CR	30	52	102	174	132	47	2,9
Hotelový provoz	40	57	102	162	96	80	2,9
Gastronomie	48	62	101	140	98	88	2,8
Úvod do teorie CR	31	48	137	169	97	55	2,8
Technika obsluhy a služeb	38	68	133	159	87	54	2,7
Informatika a rezervační systémy	93	65	133	117	94	35	2,3
TV a sport	184	82	82	101	42	46	1,8

VŠ celkem

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	1	3	9	16	188	4,78
Modelový zájezd, exkurze	2	8	21	43	65	80	3,87
Destinační management CR	0	7	25	41	62	82	3,86
Regionální plánování a rozvoj CR	4	7	20	44	82	60	3,72
Průvodcovství	10	20	29	46	53	59	3,33
Úvod do teorie CR	3	17	38	82	43	34	3,14
Cizí jazyky	26	24	22	52	39	54	3,00
Provoz cestovních kanceláří	15	18	41	71	41	31	2,91
Ekonomika CR	7	13	49	94	39	15	2,88

Marketing CR	9	17	44	87	43	17	2,87
Technika CR	5	19	45	95	38	15	2,86
Historie a dějiny umění	18	19	39	67	49	25	2,85
Hotelový provoz	22	35	79	53	17	15	2,28
Gastronomie	27	39	65	49	29	9	2,20
Technika obsluhy a služeb	28	24	82	67	13	3	2,10
Informatika a rezervační systémy	60	39	53	40	22	3	1,70
TV a sport	84	57	29	29	10	8	1,30

3. otázka - celkem

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	1	5	23	70	81	574	4,6
Modelový zájezd, exkurze	18	26	61	152	223	276	3,8
Destinační management CR	16	33	109	178	224	194	3,5
Regionální plánování a rozvoj CR	19	44	100	190	207	194	3,5
Cizí jazyky	59	57	67	159	119	293	3,5
Průvodcovství	43	50	85	214	153	209	3,3
Technika CR	23	39	107	269	216	100	3,2
Provoz cestovních kanceláří	45	56	112	229	158	154	3,1
Ekonomika CR	29	60	158	277	160	70	2,9
Historie a dějiny umění	76	59	132	205	174	108	2,9
Úvod do teorie CR	34	65	175	251	140	89	2,9
Marketing CR	39	69	146	261	175	64	2,9
Hotelový provoz	62	92	181	215	113	95	2,7
Gastronomie	75	101	166	189	127	97	2,6
Technika obsluhy a služeb	66	92	215	226	100	57	2,5
Informatika a rezervační systémy	153	104	186	157	116	38	2,1
TV a sport	268	139	111	130	52	54	1,6

Pedagogové

Otázky použité v dotaznících:

- 1. otázka:** Jakou váhu přisuzujete roli geografii ČR ve vzdělávacím systému ČR, ohodnoťte uvedené možnosti:

Inventarizace destinací a turistických atraktivit v geografickém prostředí.

Místopis a horopis ČR, Evropy a světa.

Analýza socioekonomických souvislostí v prostoru a čase.

Analýza hodnoty území pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Geografie jako základní teoretická disciplína tvořící teorii cestovního ruchu.

Teoretická geografie cestovního ruchu jako základní teoretický konstrukční prvek vzdělávacího systému cestovního ruchu.

- 2. otázka:** Zařazení předmětů do jednotlivých kategorií (A – základní předmět, B – profilující předmět, C – doplňkový předmět).
- 3. otázka:** Vyjádření významu odborných předmětů ve výuce oborů zaměřených na ČR.
- 4. otázka:** Vyjádření důležitosti vlivu geografie na uvedené předměty.

1. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Místopis a horopis..	0	0	0	5	16	14	4,3
Inventarizace...	0	0	0	7	13	15	4,2
Analýza socioekonomi....	0	0	0	12	16	7	3,9
Analýza hodnoty území pro udržitelný rozvoj..	0	0	2	13	13	7	3,7
Geografie jako základní teoretická disciplína..	0	1	3	13	9	9	3,6
Teoretická geografie ČR..	0	0	2	17	12	4	3,5

Geografové

	0	1	2	3	4	5	průměr
Místopis a horopis..	0	0	0	1	5	8	4,5
Inventarizace...	0	0	0	1	6	7	4,4
Analýza socioekonomi....	0	0	0	1	6	7	4,4
Geografie jako základní teoretická disciplína..	0	0	1	3	3	7	4,1
Analýza hodnoty území pro udržitelný rozvoj..	0	0	1	6	3	4	3,7
Teoretická geografie ČR..	0	0	0	7	4	3	3,7

Ostatní pedagogové

	0	1	2	3	4	5	průměr
Inventarizace...	0	0	0	6	7	8	4,1
Místopis a horopis..	0	0	0	4	11	6	4,1
Analýza hodnoty území pro udržitelný rozvoj..	0	0	1	7	10	3	3,7
Analýza socioekonomi....	0	0	0	11	10	0	3,5
Teoretická geografie CR..	0	0	2	10	8	1	3,4
Geografie jako základní teoretická disciplína..	0	1	2	10	6	2	3,3

2. otázka

	A	B	C
Geografie CR	29	6	0
Technika CR	19	14	2
Ekonomika CR	20	14	1
Marketing CR	16	18	1
Destinační management CR	9	17	4
Úvod do teorie CR	22	13	0
Technika obsluhy a služeb	10	12	13
Hotelový provoz	16	13	6
Cizí jazyky	22	7	6
Gastronomie	8	17	10
Průvodcovství	6	15	14
TV a sport	12	9	14
Historie a dějiny umění	10	12	13
Informatika a rezervační systémy	14	16	5
Provoz cestovních kanceláří	7	18	10
Regionální plánování a rozvoj CR	6	16	13
Modelový zájezd, exkurze	9	12	14

	A	B	C
Geografie CR	83%	17%	0%
Technika CR	54%	40%	6%
Ekonomika CR	57%	40%	3%
Marketing CR	46%	51%	3%
Destinační management CR	30%	57%	13%
Úvod do teorie CR	63%	37%	0%
Technika obsluhy a služeb	29%	34%	37%
Hotelový provoz	46%	37%	17%
Cizí jazyky	63%	20%	17%

Gastronomie	23%	49%	28%
Průvodcovství	17%	43%	40%
TV a sport	34%	26%	40%
Historie a dějiny umění	29%	34%	37%
Informatika a rezervační systémy	40%	46%	14%
Provoz cestovních kanceláří	20%	51%	29%
Regionální plánování a rozvoj CR	17%	46%	37%
Modelový zájezd, exkurze	26%	34%	40%

Geografové

	A	B	C
Geografie CR	14	0	0
Technika CR	12	1	1
Ekonomika CR	7	7	0
Marketing CR	6	8	0
Destinační management CR	9	5	0
Úvod do teorie CR	14	0	0
Technika obsluhy a služeb	5	6	3
Hotelový provoz	2	11	1
Cizí jazyky	12	1	1
Gastronomie	1	10	3
Průvodcovství	1	7	6
TV a sport	3	3	8
Historie a dějiny umění	5	3	6
Informatika a rezervační systémy	3	8	3
Provoz cestovních kanceláří	1	11	2
Regionální plánování a rozvoj CR	6	6	2
Modelový zájezd, exkurze	2	7	5

	A	B	C
Geografie CR	100%	0%	0%
Technika CR	86%	7%	7%
Ekonomika CR	50%	50%	0%
Marketing CR	43%	57%	0%
Destinační management CR	64%	36%	0%
Úvod do teorie CR	100%	0%	0%
Technika obsluhy a služeb	36%	43%	21%
Hotelový provoz	14%	79%	7%
Cizí jazyky	86%	7%	7%
Gastronomie	7%	71%	22%

Průvodcovství	7%	50%	43%
TV a sport	21%	21%	58%
Historie a dějiny umění	36%	21%	43%
Informatika a rezervační systémy	21%	58%	21%
Provoz cestovních kanceláří	7%	79%	14%
Regionální plánování a rozvoj CR	43%	43%	14%
Modelový zájezd, exkurze	14%	50%	36%

Ostatní pedagogové

	A	B	C
Geografie CR	15	6	0
Technika CR	7	13	1
Ekonomika CR	13	7	1
Marketing CR	10	10	1
Destinační management CR	2	15	4
Úvod do teorie CR	8	13	0
Technika obsluhy a služeb	5	6	10
Hotelový provoz	14	2	5
Cizí jazyky	10	6	5
Gastronomie	7	7	7
Průvodcovství	5	8	8
TV a sport	9	6	6
Historie a dějiny umění	5	9	7
Informatika a rezervační systémy	11	8	2
Provoz cestovních kanceláří	6	7	8
Regionální plánování a rozvoj CR	0	10	11
Modelový zájezd, exkurze	7	5	9

	A	B	C
Geografie CR	71%	29%	0%
Technika CR	33%	62%	5%
Ekonomika CR	62%	33%	5%
Marketing CR	48%	48%	4%
Destinační management CR	10%	71%	19%
Úvod do teorie CR	38%	62%	0%
Technika obsluhy a služeb	24%	29%	47%
Hotelový provoz	67%	10%	23%
Cizí jazyky	48%	29%	23%
Gastronomie	33%	33%	33%
Průvodcovství	24%	38%	38%

TV a sport	42%	29%	29%
Historie a dějiny umění	24%	43%	33%
Informatika a rezervační systémy	52%	38%	10%
Provoz cestovních kanceláří	29%	33%	38%
Regionální plánování a rozvoj CR	0%	48%	52%
Modelový zájezd, exkurze	33%	24%	43%

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	5	30	4,9
Cizí jazyky	0	0	0	4	3	28	4,7
Ekonomika CR	0	0	0	2	11	22	4,6
Technika CR	0	0	0	4	10	21	4,5
Marketing CR	0	0	0	4	15	16	4,3
Modelový zájezd, exkurze	0	0	0	11	11	13	4,1
Historie a dějiny umění	0	0	2	7	16	10	4,0
Destinační management CR	0	0	2	11	10	12	3,9
Technika obsluhy a služeb	0	0	2	12	8	13	3,9
Úvod do teorie CR	0	0	3	10	11	11	3,9
Informatika a rezervační systémy	0	0	3	10	11	11	3,9
Průvodcovství	0	0	3	9	14	9	3,8
Hotelový provoz	0	0	2	15	8	10	3,7
Provoz cestovních kanceláří	0	0	4	11	14	6	3,6
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	4	14	13	4	3,5
Gastronomie	0	2	5	12	9	7	3,4
TV a sport	1	5	3	11	10	5	3,1

Geografové

	0	1	2	3	4	5	průměr
Cizí jazyky	0	0	0	0	0	14	5
Geografie CR	0	0	0	0	1	13	4,9

Ekonomika CR	0	0	0	1	4	9	4,6
Modelový zájezd, exkurze	0	0	0	2	2	10	4,6
Marketing CR	0	0	0	0	7	7	4,5
Úvod do teorie CR	0	0	0	3	1	10	4,5
Technika CR	0	0	0	2	5	7	4,4
Destinační management CR	0	0	0	3	3	8	4,4
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	0	2	9	3	4,1
Technika obsluhy a služeb	0	0	0	5	4	5	4,0
Historie a dějiny umění	0	0	2	3	6	3	3,7
Informatika a rezervační systémy	0	0	1	6	5	2	3,6
Průvodcovství	0	0	3	3	7	1	3,4
Hotelový provoz	0	0	2	7	3	2	3,4
Provoz cestovních kanceláří	0	0	3	4	6	1	3,4
Gastronomie	0	1	2	6	3	2	3,2
TV a sport	1	2	2	5	2	2	2,8

Ostatní pedagogové

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	4	17	4,8
Technika CR	0	0	0	2	5	14	4,6
Ekonomika CR	0	0	0	1	7	13	4,6
Cizí jazyky	0	0	0	4	3	14	4,5
Marketing CR	0	0	0	4	8	9	4,2
Historie a dějiny umění	0	0	0	4	10	7	4,1
Průvodcovství	0	0	0	6	7	8	4,1
Informatika a rezervační systémy	0	0	2	4	6	9	4,0
Hotelový provoz	0	0	0	8	5	8	4,0
Technika obsluhy a služeb	0	0	2	7	4	8	3,9
Provoz cestovních kanceláří	0	0	1	7	8	5	3,8
Modelový zájezd,	0	0	0	9	9	3	3,7

exkurze							
Destinační management CR	0	0	2	8	7	4	3,6
Gastronomie	0	1	3	6	6	5	3,5
Úvod do teorie CR	0	0	3	7	10	1	3,4
TV a sport	0	3	1	6	8	3	3,3
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	4	12	4	1	3,1

4. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	1	2	32	4,9
Modelový zájezd, exkurze	0	0	0	9	11	15	4,2
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	2	7	14	12	4,0
Průvodcovství	0	1	0	10	16	8	3,9
Destinační management CR	0	0	0	15	12	8	3,8
Marketing CR	0	1	0	16	14	4	3,6
Provoz cestovních kanceláří	1	1	4	10	12	7	3,5
Ekonomika CR	0	0	3	17	11	4	3,5
Technika CR	0	4	2	9	15	5	3,4
Úvod do teorie CR	0	2	3	14	10	6	3,4
Historie a dějiny umění	1	1	4	16	9	4	3,2
Cizí jazyky	0	1	5	20	6	3	3,1
Gastronomie	1	4	6	13	6	5	3,0
Technika obsluhy a služeb	0	4	7	15	5	4	2,9
Hotelový provoz	3	2	5	15	6	4	2,9
TV a sport	6	2	3	11	3	7	2,8
Informatika a rezervační systémy	1	5	10	10	7	2	2,7

Geografové

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	0	14	5
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	0	0	3	11	4,8
Modelový zájezd, exkurze	0	0	0	0	4	10	4,7
Destinační management CR	0	0	0	3	4	7	4,3
Úvod do teorie CR	0	0	0	3	6	5	4,1
Průvodcovství	0	0	0	2	8	4	4,1
Marketing CR	0	0	0	6	5	3	3,8
Technika CR	0	2	0	2	6	4	3,7
Ekonomika CR	0	0	1	6	4	3	3,6
Historie a dějiny umění	1	1	0	2	7	3	3,6
Provoz cestovních kanceláří	1	1	1	3	4	4	3,4
Cizí jazyky	0	1	2	5	4	2	3,3
Gastronomie	1	2	2	3	4	2	2,9
Technika obsluhy a služeb	0	2	3	5	3	1	2,9
Informatika a rezervační systémy	1	1	4	5	2	1	2,6
Hotelový provoz	3	1	1	4	4	1	2,6
TV a sport	5	0	0	3	4	2	2,5

Ostatní pedagogové

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	1	2	18	4,8
Modelový zájezd, exkurze	0	0	0	9	7	5	3,8
Průvodcovství	0	1	0	8	8	4	3,7
Provoz cestovních kanceláří	0	0	3	7	8	3	3,5
Regionální plánování a rozvoj CR	0	0	2	7	11	1	3,5
Destinační	0	0	0	12	8	1	3,5

management CR							
Marketing CR	0	1	0	10	9	1	3,4
Ekonomika CR	0	0	2	11	7	1	3,3
Technika CR	0	2	2	7	9	1	3,2
Hotelový provoz	0	1	4	11	2	3	3,1
TV a sport	1	2	3	8	2	5	3,1
Cizí jazyky	0	0	3	15	2	1	3,0
Technika obsluhy a služeb	0	2	4	10	2	3	3
Gastronomie	0	2	4	10	2	3	3
Historie a dějiny umění	0	0	4	14	2	1	3
Úvod do teorie CR	0	2	3	11	4	1	3,0
Informatika a rezervační systémy	0	4	6	5	5	1	2,7

Odborníci

Otázky použité v dotaznících:

- otázka:** Jakou váhu přisuzujete roli geografii CR ve vzdělávacím systému CR, ohodnoťte uvedené možnosti:

Inventarizace destinací a turistických atraktivit v geografickém prostředí.

Místopis a horopis ČR, Evropy a světa.

Analýza socioekonomických souvislostí v prostoru a čase.

Analýza hodnoty území pro trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Geografie jako základní teoretická disciplína tvořící teorii cestovního ruchu.

Teoretická geografie cestovního ruchu jako základní teoretický konstrukční prvek vzdělávacího systému cestovního ruchu.

- otázka:** Zařazení předmětů do jednotlivých kategorií (A – základní předmět, B – profilující předmět, C – doplňkový předmět).
- otázka:** Vyjádření významu odborných předmětů ve výuce oborů zaměřených na CR.
- otázka:** Vyjádření důležitosti vlivu geografie na uvedené předměty.

1. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Analýza socioekonomi....	0	0	0	1	6	2	4,1

Analýza hodnoty území pro udržitelný rozvoj..	0	0	0	2	5	2	4,0
Geografie jako základní teoretická disciplína..	0	0	0	4	3	2	3,8
Teoretická geografie CR..	0	1	2	0	2	4	3,7
Místopis a horopis..	0	2	0	1	3	3	3,6
Inventarizace...	0	2	0	2	3	2	3,3

2. otázka

	A	B	C
Geografie CR	8	1	0
Technika CR	6	1	2
Ekonomika CR	6	3	0
Marketing CR	4	5	0
Destinační management CR	6	3	0
Úvod do teorie CR	7	0	2
Technika obsluhy a služeb	0	3	6
Hotelový provoz	0	4	5
Cizí jazyky	3	2	4
Gastronomie	0	4	5
Průvodcovství	0	6	3
TV a sport	0	2	7
Historie a dějiny umění	3	4	2
Informatika a rezervační systémy	1	5	3
Provoz cestovních kanceláří	0	7	2
Regionální plánování a rozvoj CR	3	4	2
Modelový zájezd, exkurze	0	4	5

	A	B	C
Geografie CR	89%	11%	0%
Technika CR	67%	11%	22%
Ekonomika CR	67%	33%	0%
Marketing CR	44%	56%	0%
Destinační management CR	67%	33%	0%
Úvod do teorie CR	78%	0%	22%
Technika obsluhy a služeb	0%	33%	67%
Hotelový provoz	0%	44%	56%
Cizí jazyky	33%	22%	45%
Gastronomie	0%	44%	56%
Průvodcovství	0%	67%	33%
TV a sport	0%	22%	78%

Historie a dějiny umění	33%	45%	22%
Informatika a rezervační systémy	11%	56%	33%
Provoz cestovních kanceláří	0%	78%	22%
Regionální plánování a rozvoj CR	33%	45%	22%
Modelový zájezd, exkurze	0%	44%	56%

3. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	2	7	4,8
Cizí jazyky	0	0	0	0	3	6	4,7
Technika CR	0	0	0	1	5	3	4,2
Modelový zájezd, exkurze	0	0	1	1	4	3	4,0
Ekonomika CR	0	1	0	1	3	4	4,0
Marketing CR	0	0	1	3	2	4	3,9
Historie a dějiny umění	0	0	1	1	5	2	3,9
Destinační management CR	0	0	1	3	2	3	3,8
Provoz cestovních kanceláří	0	0	1	3	3	2	3,7
Průvodcovství	0	0	1	3	4	1	3,6
Úvod do teorie CR	1	1	1	0	2	4	3,4
Regionální plánování a rozvoj CR	0	1	0	3	4	1	3,4
Informatika a rezervační systémy	0	0	2	4	2	1	3,2
Hotelový provoz	1	0	3	2	3	0	2,7
Gastronomie	0	1	3	4	1	0	2,6
Technika obsluhy a služeb	1	0	3	3	2	0	2,6
TV a sport	0	3	2	2	2	0	2,3

4. otázka

	0	1	2	3	4	5	průměr
Geografie CR	0	0	0	0	0	9	5
Destinační management CR	0	0	0	1	4	4	4,3
Regionální plánování a rozvoj	0	0	0	2	3	4	4,2

CR							
Průvodcovství	0	0	0	3	5	1	3,8
Provoz cestovních kanceláří	0	0	0	5	2	2	3,7
Marketing CR	0	0	2	1	5	1	3,6
Modelový zájezd, exkurze	0	0	0	7	1	1	3,3
Úvod do teorie CR	0	2	1	0	5	1	3,2
Ekonomika CR	0	1	0	4	4	0	3,2
Historie a dějiny umění	0	1	0	5	3	0	3,1
Gastronomie	1	0	2	7	0	0	2,5
Technika CR	0	2	2	4	1	0	2,4
TV a sport	1	2	1	3	2	0	2,3
Cizí jazyky	1	0	5	2	1	0	2,2
Informatika a rezervační systémy	0	2	3	4	0	0	2,2
Hotelový provoz	3	3	2	1	0	0	1,1
Technika obsluhy a služeb	4	2	2	1	0	0	1,0